



september

9

1973

SLOVENIJA

Cerkniško jezero na Notranjskem, eno redkih presihajočih jezer, je privabilo že slavnega zgodovinarja Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je natančno popisal kraj in običaje. Sem prihaja zadnje čase vedno več turistov. Zgornja slika prikazuje košnjo na jezerskem dnu. Kmalu bodo pritekale vode. Foto: Janez Zrnec

Dopisna delavska univerza v Ljubljani

VPISOVANJE V DOPISNE ŠOLE

- osnovno šolo (5., 6., 7. in 8. razred)
- administrativno šolo (dveletno)
- ekonomsko srednjo šolo
- tehnično šolo (za strojno, elektrotehnično, lesnoindustrijsko in kemijsko stroko)
- delovodsko šolo (za strojno stroko)
- poklicno šolo kovinarske stroke

VPISUJE TUDI V DOPISNE TEČAJE

- nemškega in italijanskega jezika
- tehniškega risanja
- za skladiščnike
- za kontrolorje in predelavce v kovinarski stroki
- za varnost pri delu (skupinski vpis v posameznih delovnih organizacijah)
- tečaj strojepisja (v drugem delu tečaja možnost specializacije za stavce na IBM strojih ali za fonodaktilografe)
- tečaj poslovne korespondence
- tečaj za družbeno izobraževanje

VPISUJEMO VSAK DAN od 7. do 14,30 ure, ob torkih do 18. ure ter drugo soboto v mesecu.

Podrobnosti o sistemu dopisnega izobraževanja, učnem programu in pogojih za vpis, boste lahko izvedeli iz prospekta za šolsko leto 1973/74, ki vam ga pošljemo na vašo zahtevo.

SVOJ NASLOV NAPIŠITE S TISKANIMI ČRKAMI!

Za prospekt pošljite znamko v vrednosti 5.— din na naslov:

DOPISNA DELAVSKA UNIVERZA
61000 LJUBLJANA
Parmova 39 — poštni predal 106
telefon 312-141

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

opozarja na svoje knjižne edicije:

SLOVENIJA

Portret v podobi
384 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovensko besedilo, cena: pl. 240 din
nemško besedilo, cena: pl. 260 din

SLOVENIJA — Dolenjska in Bela krajina

48 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini
cena: broš. 28 din, pl. 38 din

SLOVENIJA — Gorenjska

80 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini
cena: broš. 35, pl. 44 din

SLOVENIJA — Ljubljana

64 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovensko besedilo, cena: broš. 28, pl. 44 din
srbohrvatsko besedilo, cena: broš. 35, pl. 44 din
angleško in nemško besedilo, cena: 35 din

SLOVENIJA — Primorska in Notranjska

96 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini, cena: broš. 40, pl. 50 din

SLOVENIJA — Štajerska, Koroška in Prekmurje

96 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovenska izdaja, cena: broš. 60, pl. 70 din

SLOVENSKI IMPRESIONISTI

204 strani velikega formata z barvnimi reprodukcijami, pl. 300 din

SLOVENE IMPRESIONISTS

204 strani, cena: pl. 320 din

SLOWENISCHE IMPRESSIONISTEN

204 strani, cena: pl. 320 din

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

Lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec

Ko se odločate za obnovo, gradnjo ali opremo hiše in stanovanj, ne pozabite, da boste pri nas lahko nabavili:

SUMO — suhomontažna furnirana vrata (podboj in krilo) primer-
na za vgraditev v vse notranje prostore.

Vratni podboj vgradite šele po končanih zidarskih, pleskar-
skih in vseh ostalih obrtnih delih.
Dimenzijo po JUS.

STENSKÉ IN STROPNE OBLOGE furnirane s plemenitimi in ekso-
tičnimi furnirji.

dimenzije: dolžina do 2500 mm, širina 80 ali 100 mm,
debelina 10 mm ali 300 × 300 × 10 mm.

Kompletno oblogo sestavlja furnirani del obloge in pero.
Pero služi za povezavo obloge ali plošče in odreja 5 mm
razmak.

Nudimo tudi klasična okna, surove ali oplemenitene iverne
plošče.

Zahtevajte prospekte in dodatna pojasnila.



Iz vaših pisem

Domov — v Prekmurje

Blížal se je večer, ko sem se 8. aprila 1973 poslavljala od svojih dragih. Do letališča v Melbourneu me je spremljala kolona avtomobilov, mojih prijateljev in vodstva kluba »Triglav«. Od vseh je bila ločitev zelo težka, posebno pa še od moža, malega sinka in mame, ki nas je prišla pred kratkim obiskat. Teže se je bilo ločiti zlasti še zato, ker je bilo moje zdravje precej kritično.

Na pot v rojstni kraj sva se odpravili z mlajšo hčerko, ki je že drugič v rojstnem kraju. Ob mislih, da me v domovini čaka mlajša hčerka, ki je že 13 mesecev nisem videla, je žalost pojenjala.

Po naporni poti smo končno pristali na letališču Brnik. Ob prvem koraku na domačo zemljo naju je pozdravil dež. Kazalo je, da tega dne ne bova videli sonca. Ob pogledu v daljavo pa sva le videli, da so bila polja že vsa v zelenju.

Prvo srečanje je bilo na naši Slovenski izseljenski matici. Toplo smo se pozdravili. Zvedela sem, da je zame že rezervirana postelja v bolnišnici. To mi je bilo v veliko tolažbo. Končno sva se srečali tudi s hčerko.

Drugi dan sem se znašla že na bolniški postelji. Zdravniško osebje je bilo z menoj zelo prijazno in naklonjeno v vsakem trenutku. Ob tem sem laže pozabila na hude bolečine. Iz srca se jim zahvaljujem za njihovo dobro voljo. Zdravje so mi vrnili brez operacije, katere sem imela v novi domovini kar štiri v enem letu. V bolnišnici sem bila 11 dni. Tik pred Veliko nočjo sem se poslovila od bolnišnice in odpotovala skoraj zdrava v svojo rojstno vas.

Srečanje s sestro in ostalimi sorodniki je bilo veselo. Vsi obrazi so bili nasmejani in bodrili so me, da bom kmalu povsem zdrava. Zdaj sem srečna, veliko hodim na sprehode v naravo in opazujem lepote našega Prekmurja. Polje krasi rumeno cvetje ripsa, v sadovnjakih se baha drevje s svojimi lepimi cvetovi, travnike pokriva različno cvetje.

Pozdravljam vse moje drage rojake v Avstraliji, zdravniško osebje za ginekolo-

ški kliniki v Ljubljani in vse bralce Rodne grude.

Marija Bitlop
Srednja Bistrica, Prekmurje

Na triglavski zemlji v Sydneyu

Oljka, drevo sožitja, ki jo je zasadil ljubljanski škof dr. Stanko Lenič, in bor, drevo povezave z domovino, ki ga je zasadil Drago Seliger, predsednik Slovenske izseljenske matice, že poganjata močne korenine na slovenski zemlji v Sydneyu. Upamo, da bomo tudi mi vedno bolj močni in enotni. Ko nam je ljubljanski škof zasadil oljko, je bil vesel, iz srca se je smejal in mi okrog njega tudi. Srečni smo in ponosni na ta obisk iz domovine.

Družina Nusdorfer
Camperdam, Avstralija

Koroška bela in Puštal

Ker živim daleč stran od rodne grude, sem se odločil, da naročim revijo Rodna gruda. Daleč smo tu v Avstraliji, a vseeno radi zvemo novice iz naše prelepe Slovenije. Rada bi, da bi kaj napisali o Koroški Beli (vas blizu Jesenic na Gorenjskem). Od tam sem namreč doma. Moj mož pa je doma iz Puštala, občina Grgar. Tudi on bi rad kaj izvedel o svojem rojstnem kraju, saj že 14 let ni bil doma. Imava sinka, starega 2 leti in bi mu rada pokazala, kako lepa je domovina Slovenija.

Vicky Mrak,
St. Albans, Avstralija

Razočarani na kmečki ohceti

Zdaj, ko sem se spočila, lahko pišem o vsem tem potovanju iz Amerike na ljubljansko Kmečko ohcet. Najprej sem hotela molčati, vendar se mi zdi bolj pošteno, da o tem spregovorim zato, da bodo prireditelji, ki nas vabijo iz Amerike na obisk Kmečke ohceti, za svoje obiskovalce malo bolje poskrbeli.

Ameriški Slovenci, ki smo se odločili, da si ogledamo Kmečko ohcet, smo bili vsi prepričani, da bomo res tudi kaj videli, saj smo pri nas o tem že gledali film in lepe slike v Rodni grudi. A v Ljubljani smo bili potem razočarani, ker smo bili na vseh prireditvah od domačinov odrinjeni. Tako je bilo na tisti kmetiji pri Skofiji Loki, kjer je bila deklščina. Tja sem šla s sestrčno. Bili sva med prvimi. A potem so se od povsod vsuli domačini in mi, ki smo tako od daleč prišli, smo bili čisto odrinjeni. Nič ni pomagalo, da se je tisti od radia jezil, nihče se ni premaknil. Drugi dan, ko smo šli v Preddvor, je bilo isto. Prej smo imeli dosti prostora, ko pa se je začelo, so se vsi domači vsuli naprej in nismo nič videli, kaj še, da bi lahko kaj slikali za spomin. Tudi v Ribnici ni bilo boljše. Z nami je bil vodič, ki pa ni znal skoraj nič povedati, in sem mu rekla, da je škoda, da ni prebral lanske Rodne grude, bi več vedel povedati o Kmečki ohceti. Tudi na ohceti sami v dvorani Tivoli smo bili mi tako zadržani, da nismo mogli slikati. Ko je bila parada, je bilo pa najlepše in edino lepo zame in moje tri, ki so bili z menoj, da smo lahko z okna urada Slovenske izseljenske matice gledali sprevod in slikali za spomin. Nisem to rada zapisala, a zdi se mi potrebno, da bo drugo leto drugače, če bodo na Kmečko ohcet spet povabljeni tudi Slovenci iz Amerike.

Mary Grash
Milwaukee, Wils.

Ali smo Slovenci sentimentalni narod?

Ob branju Rodne grude imam občutek, da smo Slovenci zelo sentimentalni oziroma nerealistični narod. Morda pa delam Slovincem krivico. Sem članica Slovenskega kluba v Canberri in poznam veliko Slovencev v Avstraliji. Tu v novi domovini smo ostali zavedni Slovenci. Zgradili smo si lep dom, prirejamo zabave in proslave, pojemo slovenske pesmi, otroke pošiljamo v slovensko šolo in jim govorimo o lepi domovini Sloveniji. Pri vsem tem pa ne pozabljam,

da nas je Avstralija sprejela kot begunce z borno popotno torbico in nam je dala lep dom, možnost dobrega zaslužka in demokracijo. Ni pa nam dala naših hribov in dolin, naših običajev, toda vsega ni ona kriva. Sem smo pribežali mi sami. Vsakemu pa je dala možnost, da si v nekaj mesecih prihrani za pot domov. Torej imajo tisti, ki tako ogovarjajo našo novo domovino, resnično možnost, da se vrnejo tja, od koder so prišli. Po navadi so to lenuhi in opravljalci, ki niso zadovoljni nikjer.

Toda, kot se že rekla, morda delam Slovincem krivico in Rodna gruda objavlja samo pisma ljudi, ki tarnajo v tujini, a nočejo domov. Morda pa vendar ni narobe, če se oglasimo tudi mi, ki smo v Avstraliji zadovoljni. Pridno delamo, zaslužek je dober, na dopust pridemo domov in se vračamo nazaj v Avstralijo, kjer je naš novi dom. Res je, da denar ni vse, toda z njim si kupiš hišo, kjer živi tvoja družina in ljubezen. Le kdo se brani denarja?

Cilka Žagar
Canberra, Avstralija

V Poreznu je tekla moja zibel

Lepo se vam zahvaljujem za lepe slike iz Podbrda, ki so bile objavljene v Rodni grudi. Tam blizu, v Poreznu je tekla moja zibel pred 60 leti. V družini nas je bilo 12 otrok, ki smo šli skoraj vsi po svetu. Dva brata sta v Ljubljani, eden v Ameriki, sestra v Italiji. Podbrdo je res lepo in romantično, vendar se človek na žalost tega najbolj zave šele, ko je v tujini.

Imam prijatelje, ki se mislijo za stalno vrniti v Jugoslavijo, pa jih zelo skrbi, kako bo s carino.

Ivanka Beguš Nasp
Lodelinsart, Belgija

Glede carine vam svetujemo, da si nikar preveč ne belite glave. Preprosto je najbolje storiti to, kar vam rečejo na carinarnici, ki je za vas pristojna. Konkretne carinske zneske za posamezne predmete pa je nemogoče navajati, ker se z valutnimi spremembami menjavajo. Za rabljene gospodinjske predmete pa ste oproščeni carine, če ste živeli v tujini več kot deset let.

Izgubljeni sinovi

V četrti številki Rodne grude sem s posebnim zanimanjem prebrala sestavek Jožeta Prešerna pod naslovom »Izgubljeni sinovi, bratje...« Vse to, kar je bilo napisano, je žalostna resnica. Solze so mi tekle po licu. Zadnje čase sem bila na take stvari še posebej občutljiva, saj sem bila dalj časa v bolnici. Ves čas si želim, da bi toliko ozdravela, da bi — če ne drugega — vsaj še enkrat obiskala moj rojstni kraj, mojo prelepo domovino. Morda prideva jeseni z mojim sinom Frankom, ki med tukajšnjimi ljudmi de-

la reklamo za slovenska naravna zdravilišča.

Jennie Troha
Barberton, Ohio, ZDA

V rodno zemljo

Čez nekaj dni se bom poslovil od prijateljev in sodelavcev ter od dobre nemške družine pri kateri sem vrsto let stanoval. Vrnil se bom za stalno domov v rodno zemljo, kjer sem si zgradil topel in z žulji prislužen dom. Tako bodo moji otroci in žena bolj srečni, ko se bo atek vrnil domov. Rodno grudo pa mi pošiljajte na novi naslov v Jugoslaviji.

Ivan Novak
Gütersloh, ZR Nemčija

Že trije?

Zahvaljujete se za Rodno grudo, ki je naju z možem res zelo razveselila. V njej je veliko branja, posebno pa so naju pritegnile slike iz naše lepe Slovenije. Tu v tem mestu sva sama, nobenega drugega Slovence, zato bo naju Rodna gruda še bolj razveseljevala vsak mesec. Če bo šlo po sreči še naprej, potem ne bova več dolgo sama — julija namreč pričakujeva novega družinskega člana.

Marjanca in Ivan Šega
Bitche, Moselle, Francija

Zdaj ste v Bitcheu gotovo že trije Slovenci? Sporočite nam, ali je fantek ali punčka! Veliko zdravja želimo!

Plembek pod Gorjanci

Pišem vam v imenu moje sestrične in vaše nove naročnice Minke Gomboša iz Irlingtona v Kanadi. Tukaj je že šestnajst let, tako da sta njena otroka Steve in Majda že odrasla. Odkar dobiva Rodno grudo, jo spomini še bolj vlečejo nazaj čez lužo. Včasih se ji potочи tudi kakšna solza. Zelo rada bi videla tudi kako sliko njene rojstne vasi Plembek pod Gorjanci.

Slavko Pavlič
Willoudale, Ont., Kanada

Bolezen v tujini

Že več mesecev boleham na nogah za trombozo. Noge me ne nesejo več in pri prinašanju stvari iz trgovine in pospravljanju stanovanja mi pomagajo dobri sosede. Rodno grudo veliko berem in se s tem kratkočasim, saj sem čisto sama. Moj mož je v grobu že 30 let, vsi moji sorodniki pa so v Jugoslaviji. V življenju sem veliko pregarala, zdaj na starost pa sem povsem izčrpana. Lepo vas pozdravlja Slovenka iz Francije.

Roza Kovač
Auzat sur Allier, Francija

Od kod ime Ravbarkomanda

V lanskim enajsti številki Rodne grude ste imeli na ovitku lepo barvno sliko viadukta Ravbarkomanda, ki je sestavni del

nove avtoceste od Vrhnike do Postojne. Ta odsek mi je dobro znan, kajti bilo je menda leta 1937 ali 1938, ko je takratna kolesarska zveza Slovenije priredila kolesarski izlet v Postojno. Kot navdušen kolesar sem se prijavil in dan poprej odkolesaril iz Ljubljane, prek Vrhnike, Dolnjega in Gornjega Logatca ter v Logatcu pred takratno državno mejo prenočil z ostalimi v gostilni. Občutil sem vse sladkosti znanega vrhniškega klanca in makadamskih cest. Pokojni oče me je svaril pred velikimi serpentinami pred Postojno, česar pa nisem vzel resno, saj nisem vedel, kaj me čaka. Kmalu po prestopu meje sem moral vzeti pot pod noge in porivati mojega konjička pred seboj. V sami Postojni smo se okrepčali v gostilni, si popoldne ogledali jamo, nazaj grede pa nas je dobro namočila silna nevihta.

Torej, od kod ime Ravbarkomanda? Ime je dobila in se je še drži iz prejšnjih stoletij, ko so po teh serpentinah trgovci prevažali svoje blago iz Ljubljane v Trst. Zaradi hudega vzpona so bile konjske vprege počasnejše, na primernih krajih pa so jih čakali roparji, ki so jih nemalokrat povsem oplenili. Ta odsek ceste je bil edini, ki je bil zelo pripraven za roparje, ki so se na lahek način polastili plena.

Ob prebiranju Rodne grude me članki pogosto popeljejo v znane domače kraje, za katere pogosto nisem imel časa, da bi jih obiskal. Zlasti pa je zame zanimiv kotiček za filateliste, ker objavlja vse tekoče jugoslovanske znamke. Zanimiv in poučen je tudi zemljevid slovenstva.

J. P., Avstralija

Sajetovi se zahvaljujejo

Slovenski izseljenski matici se prisrčno zahvaljujemo za topel in prijateljski sprejem. Ne najdemo besed, s katerimi bi se zahvalili za vse, kar ste storili za nas. O vaši dobrodošlici je govoril že sam sprejem. Res smo se počutili dobrodošle in zato čutimo, da bomo še prišli. Še več kot midva osebno bodo s tega obiska Slovenije odnesli najini sinovi.

Prisrčna hvala za nastop na izseljenškem pikniku ob 1000-letnici Škofje Loke. Tam smo se srečali z rojaki z vsega sveta. Slovenija je res lepa in tudi bogata. V drag spomin ansamblu bo tudi spominska plaketa z napisom, ki smo jo dobili ob tem nastopu, in loški kruhek v obliki srca.

Videli smo navdušenje na vseh straneh in vsega se ne da popisati. Radijskega in televizijskega snemanja nismo pričakovali, zato smo bili tembolj veseli, ko smo lahko nastopali tudi z drugimi ansambli Slovencev po svetu.

Lojzka in Janez Saje
Stony Creek, Kanada

IZDAJA — PUBLISHER:
Slovenska izseljenska matica

Naslov — Address:
61000 Ljubljana
Cankarjeva 1/II, p. p. 169
Jugoslavija

Telefon:
23 102 — uredništvo, 21 234 — uprava

GLAVNI UREDNIK:

Drago Seliger

ODGOVORNI UREDNIK:

Jože Prešeren

Urednica:

Ina Slokan

Uredniški odbor:

Dragan Flisar, Anton Ingolič, Branka Jurca, Janez Kajzer, Tone
Krašovec, Zvone Kržišnik, Stane Lenardič, Ernest Petrin, Boštjan
Pirc, Anton Rupnik, Mila Šenk, France Vurnik

Upravnica publikacij:

Vera Valenci

Oblikovalec:

Jože Boncelj

Prevajalci:

Milena Milojevič-Sheppard / angleščina

Albert Gregorič / španščina

Revija izhaja mesečno — 7. in 8. številka izideta skupno

Letna naročnina: Jugoslavija: 50 din, Inozemstvo: 5 am. dolar-
jev, Argentina: 5 USA dol., Avstralija: 4,5 avstr. dol. ali 2,2 Lstg,
Avstrija: 115.— Asch, Belgija: 220.— Bfr, Brazilija: 5.— dol.,
Danska: 35.— Dkr, Finska: 20.— Fm, Francija: 25.— FF, Holan-
dija: 16.— Hfl, Italija: 2.900.— Lit, Nemčija: 16.— DM, Norveška:
33.— Nkr, Švedska: 24.— Skr, Švica: 19.— Sfr, ZDA — USA:
5.— dol.

PLAČILA NAROČNINE:

za dinarje tekoči račun: 50100-678-45356

iz inozemstva: dev. račun: 501-620-7-32002-10-575 pri Ljubljanski
banki, po mednarodni poštni nakaznici ali s čekom v priporo-
čenem pismu

PAYMENT FROM ABROAD:

assignment to our account no. 501-620-7-32002-10-575 at Ljub-
ljanska banka or by international money order or by check in
registered letter

CENA POSAMEZNEGA IZVODA: 5 DIN

Tisk — Printed by Kočevski tisk, Kočevje

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

9

LETO XX — SEPTEMBER 1973

REVUIA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD

REVUE POUR LES SLOVÈNES DANS LE MONDE
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS EN EL MUNDO

Iz vsebine

Iz vaših pisem	1
Na kratko	4
Po domačih krajih	6
Izseljenska srečanja	8—11
Utví, rožmarin, lastovke ...	12
Žalostna Vesela gora	14
Kako zelena je še ta dolina	16
Dama iz poštne kočije	18
Ljubezen — otrokovo sonce	19
Otroci berite	20
Krožek mladih dopisnikov	21
Kolikor znaš — toliko veljaš	22
Srečanje z dolino pod Snežnikom	23
Osemdeset let slovenskega planinstva	24
Ambasadorji našega bogatega ljudskega izročila	26
Domača šola v kasetah	27
Po sledih Rodne grude odkrivamo	28
Naši po svetu	30
ZAČASNO NA TUJEM (I)	35
ENGLISH SECTION (II)	35
Filatelija	43
Vaš kotiček, križanka	44
Kako pojo rogovi »Veselih planšarjev«	45



Jože Prešeren
odgovorni urednik

Revija »na ogled«

Pri naši reviji in tudi pri vseh drugih časopisih je podobno: nikoli nismo zadovoljni z naklado, s številom naročnikov in bralcev. Iščejo in preskušamo nove načine, nove poti do morebitnih naročnikov. Nam, ki izdajamo revijo za Slovence po svetu, je seveda veliko težje kot revijam za Slovence doma. Mnogi naši ljudje na tujem

preprosto ne vedo, da obstaja tudi revija, ki je namenjena predvsem njim, zato računamo predvsem na vas, naše zveste naročnike. Upamo in pričakujemo od vas, da nam boste vsaj nakazali pot tudi do tistih, ki bi radi brali našo revijo, pa je do zdaj še iz kakršnihkoli razlogov ne prejemo.

»Žalostno in resnično je,« nam piše rojak A. Možek iz Waukegana, Ill., ZDA, ko nam pošilja naslove nekaterih novih naročnikov, »da bo kmalu konec vandrovcv. Waukeganska — vrhniška naselbina je bila nekoč zelo živa in tudi delavna. Vse, kar smo ustvarili, in tega ni bilo ravno malo, počasi prevzemajo naši potomci. Poskušal sem z dobro voljo, uspeh pa je bil le delen.« Rojaku Možeku se iz srca zahvaljujem za pomoč, obenem pa že ugotavljam, koliko bi nam pomagalo, ko bi imeli še več takih naših prijateljev. Ne le v Združenih državah Amerike, tudi drugod po svetu. In še nekaj moram pojasniti: »Rodna gruda« ni več le revija za izseljence, saj jo

berejo tudi že številni potomci naših izseljencev, berejo pa jo tudi tisti, ki so komaj odšli v tujino in sebe ne smatrajo za izseljence.

Iz številnih pisem, ki prihajajo na naš naslov, ugotavljam, da je »Rodna gruda« predvsem revija ljudi, ki imajo radi Slovenijo, rojstno deželo ali deželo svojih prednikov.

Nekateri naši naročniki nam od časa do časa pošljejo po nekaj naslovov drugih rojakov v svoji okolici in svetujejo: »Pošljite jim revijo na ogled. Morda se bo kdo izmed njih naročil!« Seveda to radi storimo, saj je zelo težko priti do naslovov naših ljudi po svetu. Vse vas, ki prejmete ovojnico z našo revijo z nevsiljivim žigom NA OGLED, pa prosimo, da nam čimprej sporočite, če vam je revija všeč in se želite nanjo naročiti. Seveda nam lahko sporočite tudi, kaj vam v reviji ni všeč in zakaj se nanjo ne želite naročiti. Naj ob koncu še enkrat priznam: nikoli nam ni dovolj naročnikov in bralcev.



Krepitev prijateljskih stikov

Pred vrhunsko konferenco neuvrščenih držav v Alžiru je bilo letošnje poletje v Jugoslaviji živahno politično življenje. Našo državo so obiskale politične osebnosti z vsega sveta.

Svoj prvi uradni obisk po ustanovitvi države je Jugoslaviji namenil predsednik vlade Bangladeša Mudžibur Rahman, ki je prišel v našo državo na povabilo predsednika jugoslovanske vlade Džemala Bijedića. Rahmana je sprejel tudi predsednik Tito.

Konec julija je dopotovala v Jugoslavijo na zasebni obisk nizozemska kraljica Julijana in princ Bernard. Kraljico in princa je spremljala tudi njuna hčerka princesa Margriet in njen mož Van Vollenhoven. Prišli so na povabilo predsednika Tita.

Pred dnevi je bilo tudi objavljeno, da bo na povabilo njenega veličanstva kraljice Margarete II. predsednik Tito z ženo Jovanko jese ni uradno obiskal kraljevino Dansko.

Odlikovanje Skopja

Ob deseti obletnici katastrofalnega potresa v glavnem mestu Makedonije Skopja, ki je zahteval toliko človeških življenj in povsem porušil mesto, je predsednik republike Josip Broz Tito odlikoval mesto Skopje z Redom jugoslovanskega dela za izredne uspehe delovnih ljudi, delovnih organizacij in celotne skopske skupnosti pri obnovi mesta in za zasluge za preureditev Skopja v novo sodobno mesto.

Na spominski slovesnosti, na kateri so počastili 1070 žrtev, ki jih je zahteval potres, so bili navzoči tudi predstavniki Organizacije združenih narodov in držav, ki so pomagale pri obnovi Skopja.



Predsednik Tito se na puljskem filmskem festivalu pozdravlja z igralci (prva slika zgoraj). Richard Burton v vlogi maršala Tita v filmu »Sutjeska« (zgoraj).

Pogled na del obnovljenega Skopja — skopski mednarodni sejem (spodaj).



»Sutjeska«, najboljši film

Za najboljši film na letošnjem festivalu jugoslovanskega filma v Pulju je bil izbran film »Sutjeska«. Film govori o eni izmed najpomembnejših bitk v narodnoosvobodilni vojni, ko je v maju in juniju leta 1943 dvajset tisoč partizanov skušalo prebiti obroč šestkrat močnejšega sovražnika. V tem boju je padlo, bilo ranjenih ali zbolelo sedem tisoč partizanov, ranjen pa je bil tudi vrhovni poveljnik Tito. Slovenski film »Cvetje v jeseni«, ki je bil prirejen po televizijski nadaljevanki, je dobil na festivalu tri nagrade: režiser Matjaž Klopčič je dobil zlato areno za režijo, ing. Niko Matul je dobil zlato areno za scenografijo, srebrno areno za žensko vlogo pa je dobila igralka Milena Zupančič (predstavili smo jo v prejšnji številki Rodne grude). Druga dva slovenska filma, ki sta bila predstavljena v Pulju, »Ljubezen na odoru« in »Begunec«, sta ostala brez nagrad.

V Sloveniji 65 tisoč gostov

Na višku turistične sezone (v začetku avgusta) je bivalo v Sloveniji okrog 65 tisoč turistov, med katerimi je bilo okrog 62 odstotkov tujcev. Vsi večji turistični centri so bili v celoti zasedeni. Mejne prehode v Slovenijo je dnevno prestopilo okrog 160.000 tujcev oziroma 60 tisoč motornih vozil. Vse kaže, da bo letošnja turistična »bera« v Sloveniji, vsaj po številu gostov, rekordna.

Za investicije zanimiva Jugoslavija

Mednarodna korporacija za investicije v Jugoslaviji je objavila, da je bilo podpisanih že 15 pogodb o financiranju industrijskih objektov pri nas. Skupna vrednost projektov, ki jih bomo pri nas uresničili s pomočjo te korporacije, znaša skoraj 343 milijonov dolarjev.

Mednarodna korporacija za investicije v Jugoslaviji je bila ustanovljena leta 1969 z nalogom, da podpira skupne naložbe jugoslovanskih podjetij in tujih družb v jugoslovansko industrijo, kmetijstvo, turizem in druge panoge. Med slovenskimi podjetji so doslej sklenili pogodbe Tovarna avtomobilov iz Maribora, Sladkogorska iz Sladkega vrha, tovarna avtomobilskih gum Sava iz Kranja in druga.

Seminar za učitelje na tujem

V Škofji Loki je bil v začetku avgusta tri-dnevni seminar za jugoslovanske učitelje, ki poučujejo otroke naših ljudi, začasno zapo-

slenih v tujini. Seminarja se je udeležilo 70 učiteljev iz ZR Nemčije, Švedske, Švice in nekaterih drugih držav.

Iskra v korak z moderno elektronsko proizvodnjo

Na Laborah pri Kranju je tovarna Iskra zgradila in opremila novo tovarno, ki se po tehnoloških dosežkih uvršča v sam vrh tovrstne proizvodnje na svetu. V njej izdelujejo telefonske centrale z računalniškim usmerjanjem v sodelovanju z znano belgijsko tvrdko Bell Telephone. V tovarni je trenutno zaposlenih 750 delavcev, kmalu pa bo tovarna dajala kruh 1500 delavcem.

Iskra je bila že doslej najmočnejši proizvajalec industrijske elektronike v Jugoslaviji, v prihodnje pa namerava tovrstno proizvodnjo še razširiti, saj so se potrebe po industrijski elektroniki v Jugoslaviji v zadnjem času zelo povečale. Tovarna je s tem v zvezi sklenila tudi pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju z znano tvrdko Siemens.

»Miklova Zala« na zgodovinskih tleh

V Svatnah, vasici blizu Svetega Jakoba na avstrijskem Koroškem, so 5. avgusta priredili predstavo, ki je bila enkratna tako po številu gledalcev, kot po samem prizorišču. Igro »Miklova Zala« si je na prostem ogledalo nekaj tisoč ljudi. Dogajanje na sceni se je odvijalo pod starodavno lipo blizu vaške cerkvice in je spričo velikosti dovoljevalo, da so prek nje jezdili domači in turški jezdec, vrtili so se plesi in kovala izdajstva, ki so grozila pokopati ljubezen Zale do Mirka... Igra, ki so jo pripravili amaterji iz skoraj vseh koroških slovenskih krajev, je bila sestavni del praznovanj obletnice kmečkih puntov, imela pa je tudi velik narodnostno-političen pomen. Predstavljal je tudi vztrajanje Korošcev pri svojih pravicah in ljubezni do domače zemlje, kot jo je v igri simbolizirala Miklova Zala. Igro je režiral Marijan Srienec.

V Rimu so odprli Slovenik

V Rimu so 17. junija slovesno odprli Slovenik — dom slovenskih duhovnikov, ki v Rimu nadaljujejo študije. Slovesnosti ob otvoritvi so se udeležile skupine Slovencev iz domovine, raznih evropskih dežel in Amerike, ki so prispevali tudi h gradnji Slovenika. Iz ZDA sta organizirali skupinsko potovanje Kranjsko-slovenska katoliška jednota in Slovenska ženska zveza. Skupino so vodili glavni predsednik KSKJ Joseph J. Nemanich, duhovni vodja



Nova Iskrina tovarna telefonskih central na Laborah pri Kranju



»Veseli vaški godci«, slovenski narodnozabavni ansambel v Holandiji je letos prvič nastopil tudi v Sloveniji. Poslušalci so ga lepo sprejeli.



Koprška tovarna Tomos se v motociklističnem športu uveljavlja tudi v evropskem merilu, saj so tekmovalci na njihovih motorjih že dosegli lepe rezultate. Predstavljamo vam njihov športni moped »cross« z delovno prostornino 49 ccm (zgoraj).

Skupina »Triglav«, otroci naših delavcev v ZR Nemčiji, ki so letovali v zdravilišču Debeli rtič (spodaj).



KSKJ rev. Louis B. Blaznik in dosedanja dolgoletna glavna predsednica Slovenske ženske zveze Antonija Turek. Po obisku v Rimu so ameriški rojaki obiskali še nekatera italijanska mesta, zatem pa so odpotovali na obisk v Slovenijo. Na otvoritveni slovesnosti je pel tudi Slovenski okteti.

Vesele počitnice

Med številnimi rojaki z vsega sveta, ki so letos preživeli svoje dopuste v Jugoslaviji, je bila tudi skupina 32 otrok naših delavcev, ki so zaposleni v ZR Nemčiji. Otroško počitniško kolonijo je organiziralo SKUD »Triglav« iz Stuttgarta, v skupini pa so bili večidel učenci slovenskega dopolnilnega pouka v pokrajini Baden-Württemberg. Po nekaj dni so z otroki preživele tudi slovenske učiteljice Marija Kurent, Milica Pukl in Dragica Nunčič.

Vsi otroci so se med bivanjem v Sloveniji izredno dobro počutili, predvsem pa so bili izredno veseli, da so imeli priložnost spoznati čim več slovenskih krajev, o katerih so slišali tako od svojih staršev, kakor tudi pri slovenskem pouku v tujini. V koloniji so letovali skupaj z otroki iz Slovenije, kar je bilo zelo koristno, saj so si tako še izpopolnjevali znanje slovenskega jezika.

Po domačih krajih

V Radovljici so ob letošnji dvestoletnici smrti znamenitega slovenskega čebelarja Antona Janše v prostorih radovljiške graščine odprli prenovljen in dopolnjen čebelarški muzej.

V Ptuj so strokovnjaki ljubljanskega geološkega zavoda našli močan izvir termalne vode, ki je bila po strokovnih analizah ocenjena za eno izmed najbolj kakovostnih termalnih voda v Evropi. Predvsem bo primerna za zdravljenje kroničnega revmatizma, poliomelitisa, bolezni srca in ožilja in ženskih bolezni. Zelo krepilna je tudi za ostarele in za okrevajoče po boleznih. Ptujčani so tega dragocenega odkritja seveda nadvse veseli. Občina je že naročila načrte za termalno kopališče.

V Ljubljani so pred nekaj meseci ustanovili društvo prijateljev spomina slikarja Riharda Jakopiča. Namen društva je, da ob trideseti obletnici smrti tega velikega slovenskega slikarja postavijo spomenik, ki ga je že izdelal akademski kipar Boris Kunaver. Postavitev spomenika bo veljala blizu 200.000 dinarjev. Hčerka pokojnega slikarja Mirjam Ilčeva je poklonila društvu sliko svojega slavnega očeta »Ob obali«, ki jo je Rihard Jakopič naslikal leta 1910 in jo cenijo na 20.000 dinarjev.

V Bukovici, v kulturnem domu so julija Goriške opekarne svečano praznovala 25-letnico delovanja. Kljub težavam, s katerimi se je moral boriti kolektiv, je proizvodnja hitro naraščala. Zdaj bodo Goriške opekarne proizvodnjo predvsem usmerile v izdelovanje gradbenih elementov. Med drugim bodo tudi konec prihodnjega leta začeli izdelovati glazirane keramične talne ploščice, po katerih je veliko povpraševanja. Jubilejno praznovanje so sklenili s podelitvijo priznanj jubilarantom, 23 delavcem, ki delajo pri Goriških opekarnah že od ustanovitve.

V Čepovanu so imeli živinorejsko razstavo, ki je pokazala, da si tod živinorejci res prizadevajo pri reji živine. Devetdeset goved na razstavi je to potrdilo. Kmetje iz Trnovsko-banjskega okoliša so prejeli zaslužena priznanja in nagrade. Kot najboljši rejci krav so bili nagrajeni: Jože Bratuš iz Čepovana s prvo nagrado (dva tisoč dinarjev ter častni zvonec in diploma). Alojz Bratuš in Pavla Humar pa sta dobila drugo nagrado. Dalje so bili še nagrajeni: Kamilo Rijavec iz Lokev za najbolje ocenjeno telico, Jože Skrt iz Levpe za krave. Alojz Rijavec, ki je lani vzredil in oddal največ pogodbenih pitancev ter Jelka Pavlina, ki je lani oddala največ mleka.

Od Dolenj do Planine pri Ajdovščini bodo v dolžini 6 kilometrov asfaltirali odcep ceste. Domačini so že lani sklenili, da bodo k asfaltiranju tudi sami prispevali. Skupni stroški bodo znašali blizu 600.000 din.



Ljubljana raste — nova blagovnica Metalka



Trebnje na Dolenjskem



Slavje v planinah



Iskrino srečanje v Lipici

Na Kaninu ob zgornji postaji kaninske žičnice gradi podjetje iz Hrastnika restavracijo, ki bo zaključevala sklop kaninskih žičnic. Po pobočjih Kanina bodo namreč raztegnjene vlečnice in sedežnice do smučarskih terenov. V restavraciji bo prostora za tristo gostov, postavljen pa bo na nadmorski višini 2200 metrov. Računajo, da bo dograjena do oktobra, ko bodo lahko začeli z notranjimi deli.

V Kamni gorici je najstarejši vaščan Franc Pogačnik svečano prerezal trak in s tem simbolično odprl novo cesto nad starim delom Kamne gorice, ki je odpravila vsa ozka grla in ovinke skoz to znano gorenjsko vas.

V Trebnjem bo Novoles zgradil novo tovarno, ki bo poskrbela za zaslužek domačinov in okoličanov. Tudi v Mokronogu ima tovarna Rog v načrtu gradnjo svojega obrata. Raziskujejo še področje pri Račjem selu, kjer bi se dalo izkoriščati glino.

V Triglavskem pogorju so na Prehodavcih odprli obnovljeno in povečano planinsko kočo. V počastitev 80-letnice slovenske planinske organizacije je bila na Prehodavcih ob otvoritvi skupna seja predstavnikov planinskih društev Gorenjske, Ljubljane, Primorske in Zasavja, na kateri so med drugim govorili o zaščiti gorskega sveta ter o pripravi in praznovanju dneva planincev 8. in 9. septembra.

Na Jesenicah so železarji tudi letos v juliju organizirali svoj tradicionalni pohod na Triglav. Z njimi je odšlo na Triglav še 18 mladih gornikov članov planinskega društva Podbrdo iz Bohinja, ki so ponesli s seboj deset metrov visoko lestev. Seveda so se morali precej namučiti, da so z lestvijo prišli do Aljaževega stolpa, ker je deževalo in še megla je bila zelo gosta. Vendar so uspeli. Na vrhu Triglava so postavili lestev ob Aljaževem stolpu, eden od njih se je s slovensko zastavo vzel po lestvi in jo na vrhu razvil. Tako so dosegli svoj namen: »povišali« so naš Triglav za deset metrov. Podobno akcijo je nekaj pozneje organiziral tudi ljubljanski tednik Antena, kjer je planince z lestvijo spremljala na vrh Triglava celo godba.

Pri Jezercih na Slemenu pod Mojstrovko je bila 1. julija proslava gornjesavskih planinskih društev, ki se je je udeležilo okrog 500 planincev. Ob tej priložnosti so počastili 70-letnico teh društev in 80-letnico Planinske zveze Slovenije. Navzočih je bilo prek 500 planincev, med katerimi so bili tudi gostje s Koroške, Trsta in Gorice.

V Lipici je bil 4. julija veličasten zbor delavcev, ki so zaposleni v posameznih delovnih organizacijah Združenega podjetja Iskra. Številni delavci so ob tej priložnosti izrazili željo, da bi bila taka srečanja še pogostejša.

Za 7 metrov višji Triglav

Triglav, najvišji vrh v Jugoslaviji, visok na tanko 2863 metrov, je postal prava slovenska božja pot. Kdor še ni bil na njem, si ga želi obiskati vsaj enkrat. S Tetejevo uspešno akcijo sto žensk se je zanimanje zanj še povečalo. Postalo je namreč jasno, da z malce dobre volje, z malce kondicije in s spremstvom izkušenega vodnika na Triglav lahko pride skoraj vsakdo. Obisk Triglava torej ni nobena posebnost več, pač pa skoraj dolžnost slehernega Slovenca. To je lepo in prav, škoda in grdo je le, da so okolico poti obiskovalci v zadnjih letih že tako umazali z raznimi odpadki, da marsikje nastajajo prava divja smetišča. Na to bo treba obiskovalce resno opozoriti, sicer bomo res oskrunili našo najlepšo naravo, s cestami in podobnimi pridobitvami civilizacije še neomadeževan alpski svet okrog Triglava.

Kako priti peš in v domačih gorah še višje od Triglava? O tem so razmišljali v uredništvu slovenske revije Antena in sklenili, da bodo Triglav »povišali« z dobrih sedem metrov dolgo lestvijo in da bo eden zlezal gor, da bo na ta način torej Triglav visok 2870 metrov. Akcijo so uspešno izvedli v sredo in četrtek, 18. in 19. julija, čeprav jim je precej nagajalo vreme. Za tako slovesen trenutek so s seboj povabili tudi glasbenike, narodno-zabavni ansambel Bertija Rodoška, ki je bil v skoraj kompletnem sestavu takrat tudi prvič na Triglavu. Na vrhu in v vseh planinskih postojankah, kjer so se ustavili, so imeli uspešne nastope, s katerimi so pri obiskovalcih gora poželi veliko navdušenih aplavzov.

Ekspedicijo je vodil mladi, toda izkušeni jeseški alpinist Mitja Košir, ki je s sodelavci poskrbel za tovor (lestev in inštrumente) in za varnost.

Kmečka ohcet v Laškem

Prireditelji letošnjega že tradicionalnega praznovanja »Piva in cvetja« v Laškem so sklepno prireditev obogatili s pravo, pravcato kmečko ohcetjo. Ta se je začela s šranganjem, ki se je potlej, ko so starešine korenjaškim fantom odšteli zahtevane solde, za svata uspešno končalo. V matičnem uradu je bilo vsem presneto vroče in ohladili so se šele pod košatimi kostanji na vrtu pred hotelom Savinja, kjer se je nadaljevala ohcet vse do jutranjih ur.

Prireditve si je ogledalo okrog 2000 gostov, med njimi tudi precej tujih turistov. Starešine so imeli namazane jezike in vsa zadeva se je končala pri denarju in pletenkah rujnega vinca.

Prijateljstvo med Euclidom in Ljubljano

Euclidski mestni odbornik in upravnik tamkajšnje glavne bolnišnice Jay W. Collins je z ženo Ilene in njeno mamo letos prvič



Kdo bo prišel višje? Malo pa za šalo, malo pa tudi zares.

obiskal Slovenijo. Žena Ilena je po svojem pokojnem očetu Louisu Lustigu Ljubljancanka, zato je prišel na zamisel, da bi ob svojem obisku predstavil Euclid tudi drugim Ljubljancanom, predvsem tistim, ki imajo svoje sorodnike v Euclidu. V nedeljo 8. julija je v banketni dvorani hotela Turist v Ljubljani prikazal številnim obiskovalcem prek 100 diapozitivov, ki so prikazovali glavne mestne zanimivosti in seznanjali z življenjem prebivalcev Euclida.

Tajniku skupščine mesta Ljubljana je g. Collins ob tej priložnosti izročil proklamacijo prijateljstva med prebivalci obeh mest in plaketo mesta Euclid. Tajnik ljubljanske mestne skupščine pa je g. Collinsu izročil plaketo mesta Ljubljana.

Priznanja zaslužnim sodelavcem

Podružnica Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti slavi letos 20 let svojega delovanja. Lep jubilej, ob katerem se lahko ponosno ozre na sadove svojega dosedanjega dela.

Prvo izseljensko srečanje je organizirala leta 1953 v Lendavi, kateremu so sledila vsakoletna srečanja v vseh večjih krajih Pomurja. Pozneje je vabila na razgovore tudi delavce — začasno zaposlene v tujini in se z njimi pogovarjala o njihovih problemih, željah in pravicah; prijateljske vezi je navezala s slovenskimi delavci v Gradcu, na Dunaju, Ingolstatu in Leopoldsdorfu, jim prenesla slovensko kulturo v besedi, pesmi in knjigi ter organizirala športna srečanja v različnih panogah.

Na slavnostni seji, dne 21. julija v prostorih Motela Čarda pri Murski Soboti, so bili razen prejšnjih in sedanjih članov upravnega odbora podružnice navzoči tudi predstavniki občine in krajevnih družbeno-političnih organizacij, kar je dokaz več, da se Pomurje zanima za svoje ljudi, ki živijo in delajo zunaj meja Jugoslavije. Slovenska izseljenska matica pa je podelila priznanja zaslužnejšim sodelavcem: Mariji Ferjan, Mariji Levar, Valterju Potočniku, Zoltanu Kepeju, Vilku Bežanu, dr. Vanku Šiftarju, Francu Šebjaniču, Slavku Klinarju, Irmi Katona-Horvat, Dragu Beloglavcu, Kolo-manu Cigütu in Štefanu Kuharju. Dva prizadevna člana sta pred kratkim umrla in sta bili priznanji izročeni ženama pokojnih — Jožeta Zrima in Naceta Špilaka. Posebno priznanje za sedanje uspešno delo podružnice pa gre brez dvoma sedanjemu predsedniku Štefanu Antaliču in Beli Severju, ki sta pobudnika in organizatorja številnih akcij. Podružnica je tudi letos organizirala dve srečanju in sicer v Moravcih in v Turnišču, poleg tega pa so imeli uspel sprejem naših rojakov iz Betlehema, ZDA.

Podružnici Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti čestitamo k njenemu jubileju in želimo tudi v prihodnje kar največ uspehov pri njenih prizadevanjih za povezovanje Pomurcev v tujini z matično domovino.



Šranganje na laški »kmečki ohceti«



Drago Seliger, predsednik Slovenske izseljenske matice, pozdravlja zbrano množico



Lojzka Saje iz Stony Creeka v Kanadi



Marija Ritlop iz Sydneya v Avstraliji

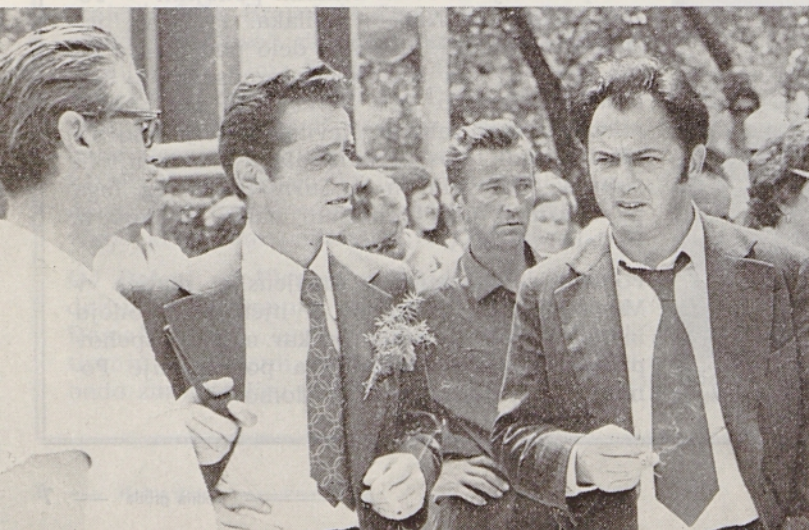
Izseljenci počastili jubilej

Tudi letos so bile 4. julija vse poti naših rojakov, ki so bili ta čas na obisku v Sloveniji, usmerjene v Škofjo Loko, kjer je bil tradicionalni, osemnajsti izseljenski piknik. Do pol dneva, ko je bila svečana otvoritev piknika, se je na prijetnem senčnem vrtu zbralo več kot 10.000 ljudi, večidel izseljencev z vseh strani sveta in njihovih sorodnikov. Številni domačini so se za to priložnost oblekli v živopisne gorenjske noše.

Med govorniki na svečani otvoritvi so bili tudi predstavniki slovenskih rojakov iz različnih držav: iz ZDA sta zbrane pozdravila Frank Grosz, glavni tajnik SNPJ, in John Pestotnik, podpredsednik Združenja slovenskih društev iz Clevelanda, iz ZR Nemčije je prinesla pozdrave Jožica Sieger, predsednica slovenskega društva »Bled« v Essnu, iz Avstralije Marija Ritlop, predstavnica društva »Triglav« v Sydneyu, iz Kanade Lojzka Saje iz Stony Creeka pri Hamiltonu. Rojak Frank Tekautz, ki je iz Minnesote pripeljal skupino 250 rojakov, je na pikniku izročil predstavniku Škofje Loke indijansko pipo miru.

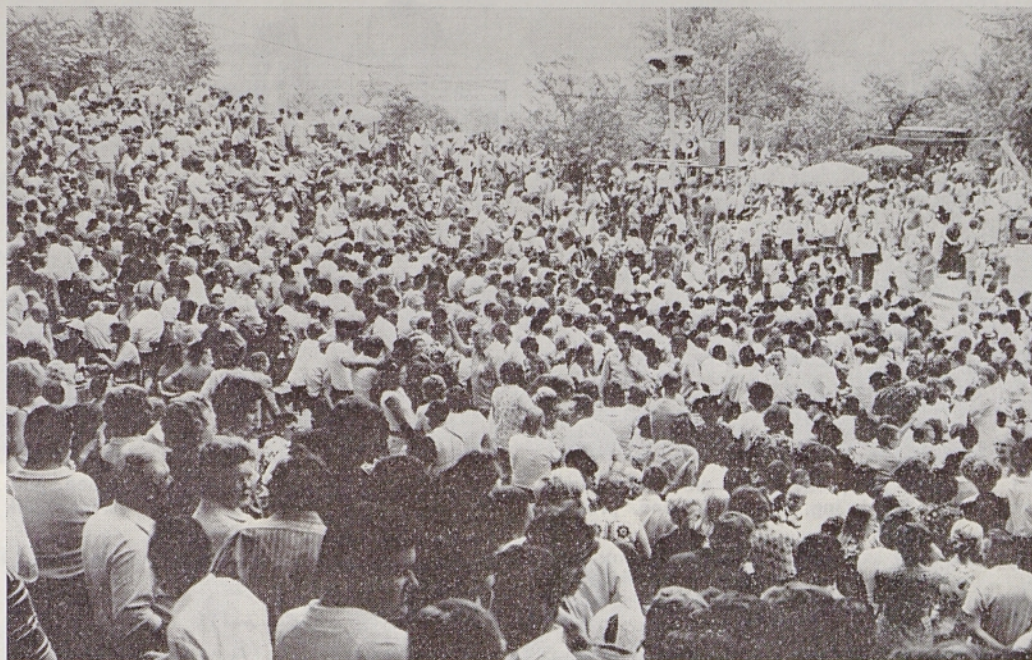
Predsednik SIM Drago Seliger je v svojem govoru med drugim dejal: »Naše osemnajsto srečanje imamo v času, ko vsa naša domovina obuja spomine na temeljne mejnike iz naše zgodovine, iz katerih smo mi in bodo naši rodovi črpali neizmerno moč za svoj svoboden razvoj. Domačini, katerih gostje smo, praznujejo letos 1000-letnico svojega mesta. Vsa naša domovina se klanja našim pradedom, ki so pred 400 leti prižgali plamenico kmečkih uporov. In končno praznujemo letos tudi 30-letnico ustanovitve nove Jugoslavije, najpomembnejši zgodovinski mejnik slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov.« Potem pa je predsednik SIM še dejal: »Slovenski narod in drugi jugoslovanski narodi ne bomo pozabili pomoči, ki so nam jo nudili izseljenci v najtežjih časih naše zgodovine. Globoko cenimo vašo pomoč in naklonjenost, pa naj gre za drobne akcije, s katerimi ste pomagali svoji vasi ali mestu, pa do tako spontane podpore, ki ste jo v zadnjem letu dajali pravičnemu boju naših rojakov na avstrijskem Koroškem za njihove narodnostne in človečanske pravice.«

Podpredsednik Matice Pavle Bojc, loški župan Tone Polajnar in dr. Boris Kuhar, predsednik Kulturne skupnosti Slovenije, na pikniku (levo spodaj). Govorniki na loškem pikniku: (od leve) John Pestotnik, Lojzka Saje, Frank Tekautz, Lojze Rajgl, Jožica Sieger, Marija Ritlop in predstavniki Ljubljanske banke (spodaj).





Igralka Milena Zupančič



Množica gledalcev je zapolnila letno gledališče



Pestotnikova skupinica pred piknikom (levo). Posedyjev ansambel iz Chica-ga na nastopu na pikniku. Razen tega so na pikniku nastopali še ansambli Milan Racanovic iz Clevelanda, Frank Kalik iz Pittsburgha, Frankie Smoltz iz Chisholma, Del Fis iz Pittsburgha, ansambel Saje iz Stony Creeka v Kanadi in »Veseli vaški godci« iz Holandije.





Na sprejemu pri predsedniku slovenske vlade: Drago Seliger, predsednik SIM, John Fabec, podpredsednik SNPJ, ing. Andrej Marinc, predsednik slovenske vlade, in Frank Groser, glavni tajnik SNPJ



Del skupine SNPJ si je ogledal Slovenski tehniški muzej v gradu Bistra in se seznanil z razvojem občine Vrhnika



Skupina izletnikov na stolpu ljubljanskega gradu

V prijetni senci na vrtu gradu Bistra



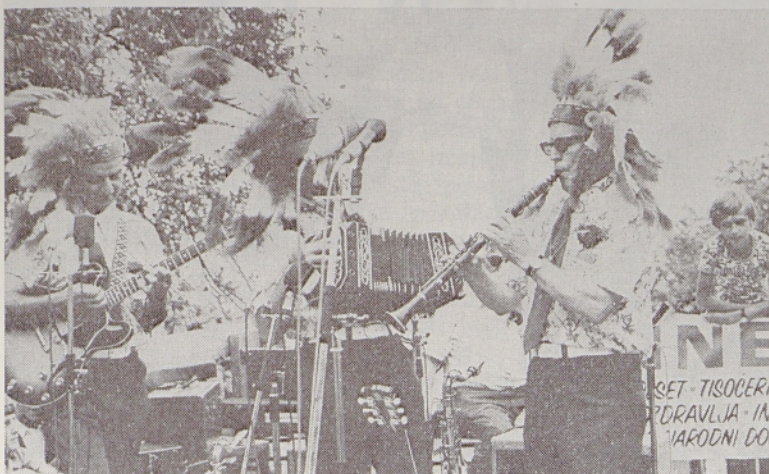
Naši gostje

Turistična sezona v Jugoslaviji se vedno bolj širi, saj številna turistična podjetja nudijo ugodne možnosti za prijetno razvedrilo tudi izven glavne sezone v juliju in avgustu. Še bolj kot za tuje turiste pa se je razširila sezona obiskov naših rojakov, ki živijo na tujem.

Tudi Slovenska izseljenska matica je imela v preteklih mesecih v gosteh toliko naših rojakov, kot morda še nikoli ne. Prihajali so naročniki »Rodne grude« in »Slovenskega koledarja«, sodelavci naših publikacij so prinašali gradivo ali so se prišli dogovarjati za nadaljnje sodelovanje, največ pa je bilo med našimi obiskovalci starejših in mlajših društvenikov, organizatorjev in pobudnikov slovenske kulturno-prosvetne dejavnosti med Slovenci na tujem.

Slovenska javnost je med izseljenskimi skupinami izkazala največ pozornosti skupini Slovenske narodne podporne jednote, največje slovenske organizacije v ZDA. Skupino sta vodila glavni tajnik SNPJ Frank Groser in podpredsednik John Fabec. Del skupine, ki je bila takrat v Ljubljani, je sprejel predsednik izvršnega sveta Slovenije ing. Andrej Marinc, ki se je živo zanimal za delovanje te organizacije in za življenje Slovencev po svetu sploh. Slovenska izseljenska matica je za skupino SNPJ pripravila tudi enodnevni izlet z ogledom Ljubljane, slovenskega tehniškega muzeja na gradu Bistra pri Vrhniki in s kosilom na Črnem vrhu nad Idrijo. (Fotografije z bivanja skupine SNPJ v Sloveniji — na levi).

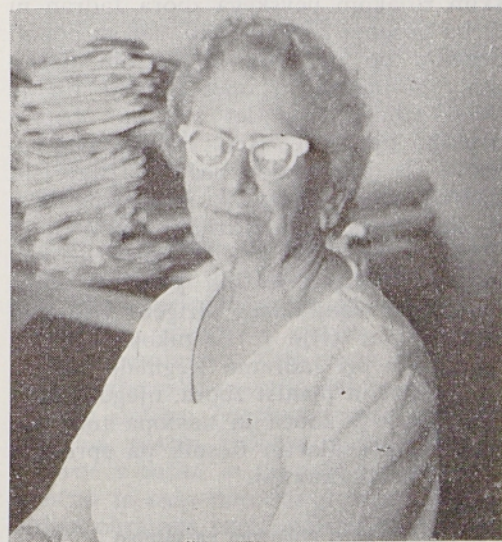
Prostor nam ne dopušča, da bi na tem mestu naštevati vse znane slovenske rojake, predvsem vodilne člane raznih slovenskih društev, ki so nas letos obiskali v prostorih Matic. Omenimo naj le, da smo se pogovarjali o krepitvi sodelovanja med Matico in slovenskimi društvi v Avstraliji, Franciji, ZR Nemčiji, Zahodnem Berlinu, na Švedskem (kjer Matica pomaga tudi pri novoustanovljenem slovenskem dopolnilnem pouku), v Holandiji, Avstriji, Svcii, Kanadi, Združenih državah Amerike in še kje. Živahni so bili tudi pogovori o bližnjih turnejah slovenskih ansamblov po zahodnoevropskih državah ter po ZDA in Kanadi.



Iz Minnesote, kjer živi precej močna slovenska kolonija, je letos prvikrat prišla na izlet v Slovenijo samostojna skupina. Vodil jo je priljubljeni društvenik Frank Tekautz, ki je med drugim na pikniku v Škofji Loki podaril domačinom pravo indijansko pipo miru (zgoraj). Ansambel Frankie Smoltz je v Sloveniji nastopal v pravi indijanski opravi (zgoraj levo). Že ob prihodu na Brnik je minnesotska skupina razvila veliko platno z napisom, ki je vabil na obisk Minnesote. Žal se je njihov obisk Slovenije žalostno končal — član ansambla Stanko Paskvan je tik pred vrnitvijo v ZDA nenadoma umrl



Prijetni obiski na Matici: Mavričevi iz Hobarta na Tasmaniji (zgoraj). Letos je bila na obisku v Sloveniji tudi znana časnikarka Vida Ponikvar iz Chisholma v Minnesoti in naša stara znanka Violet Ruparčich (spodaj).



Elisabeth Fortuna iz Fontane (zgoraj) Glasbenik Paul Sifler, ki živi v Hollywoodu, je med obiskom v Sloveniji priredil tudi koncert





Pevski zbor »Jadran« med koncertom v Ribnici. Spredaj solistka Florence Unetičeva

Utv, rožmarin, lastovke...

V julijskih dneh je imela Slovenska izseljenska matica v gosteh slovenski pevski zbor Jadran iz Clevelanda. To je za Glasbeno matico in Zarjo v zadnjih letih že tretji slovenski pevski zbor, ki je prišel k nam iz slovenskega kulturnega središča v Ameriki — Clevelanda. Ameriškim rojakom pevskega zbora Jadran ni treba posebej predstavljati, saj ga dovolj poznajo po njegovih koncertnih nastopih, spevoigrah in operetah, ki jih je skozi triinpetdeset let svojega obstoja uspešno uprizoril. Vsem ostalim naj povemo, da je to eden naših najstarejših pevskih zborov v ZDA, ki še aktivno dela. V zboru poje nad štirideset pevcev in pevk. V Slovenijo jih je prišlo le dvaintrideset, ostali so bili poklicno zadržani. Zbor vodi danes dirigent Reginald Resnik. Kar trije iz Resnikove družine so aktivni pri Jadranu: Reginald Resnik je dirigent in pianist zbora, njegova žena Betty poje v zboru in nastopa tudi kot solistka, oče Martin Resnik pa spremlja soliste na harmoniki.

Jadranova pevska turneja, združena z izletom po naših krajih, je trajala od 16. do 22. julija. V tem času so pevci obiskali Gorenjsko, Dolenjsko in Primorsko in imeli koncerte v Trzinu, Ribnici in Ilirski Bistrici.

V drugi polovici turneje, ko so se mudili na Dolenjskem, sem se jim pridružila. Za njimi je bil prvi koncertni nastop 16. julija v Trzinu in prva prisrčna srečanja z našimi kraji in ljudmi. Povedali so, da so jih Trzinčani izredno prisrčno sprejeli. Tam so se tudi srečali s pevci koroškega pevskega zbora, ki je z njimi tudi nastopil in zapel nekaj pesmi. Naslednji dan so obiskali Bled in Begunje, vendar jim je nagajal dež. Zaradi dežja so morali preložiti tudi koncert v Ribnici od 19. na 20. julij.

Predstavniki ribniške podružnice Slovenske izseljenske matice so poskrbeli, da so bili dragi gostje dobro seznanjeni z zanimivostmi dolenjskih krajev, ki so jih obiskali. Domačin profesor Debeljak je neumorno tolmačil in razlagal. V Ribnici

so si gledali muzej domačih obrti. Obiskali so tristo let staro, lepo obnovljeno romarsko cerkev v Novi Štiti, ki je pod zaščito Zavoda za spomeniško varstvo. Tistim rojakom, katerih rod izvira z Dolenjske, je bilo še posebej v ponos, ko so zvedeli, koliko znamenitih mož je od tam doma. Obiskali smo tudi Turjak, si ogledali turjaški grad in zvedeli, kaj vse se je dogajalo tod med zadnjo vojno. Ob pogledu na prastaro lipo pred grajskimi vrati, so se mnogi spomnili balade o Turjaški Rozamundi, ki jo je napisal naš pesnik France Prešeren. Po tej baladi je nekdanji dolgoletni dirigent Jadrana, skladatelj John Ivanush ustvaril prvo slovensko opero v Ameriki, ki so jo uprizorili leta 1928 na odru Slovenskega narodnega doma v Clevelandu člani slovenskega pevskega zbora Zarja in je bila zelo lepo sprejeta. Zvečer 20. julija je bil pod romantičnim okriljem lepo obnovljenega ribniškega gradu drugi koncertni nastop Jadrana.

In zapeli so nam. Peli so v zboru, poslušali smo duete, soliste. Poslušali smo Adamičevo Našo pesem. Peli so nam o bistri Zili, o Dveh utvah, o rožmarinu, o lastovkah, o pastirici, o moji deželi, pa še in še. Navdušile so nas odlične solistke — Florence Unetičeva, Betty Resnikova, Angela Žabjekova, pa najmlajši pevki Madeleine in Donna, ki se jima v žilah pretaka že precej tuje krvi. Navdušili so nas in nekajkrat tudi globoko ganili. V drugem delu programa so prišle na vrsto tudi sodobne domače viže — Avsenikove, Kovačičeve, Slakove. Lepo, ubrano so jih zapeli. Poželi so zaslužen priznanje. Vendar pa so mnoge med nami pesmi iz prvega dela programa, tako domače in naše, še bolj ogrele.

Del skupine pred pohodom na turnejo





Nad 50 pevskih zborov v Šentvidu

Šentvid pri Stični, majhen, prijazen kraj v naročju dolenskih gričev, postaja v zadnjih letih vse bolj znan po svojih kulturnih prireditvah. V prvih dneh julija je bil v Šentvidu že četrti kulturni teden v razdobju zadnjih let. Lani je na šentviškem kulturnem tednu prepevalo že 27 pevskih zborov, letos pa kar nad petdeset iz domovine, zamejstva in tujine. Ker se letos pri nas spominjamo 500-letnice slovenskih kmečkih uporov, je bil 4. šentviški kulturni teden posvečen tej obletnici. V dneh od 30. junija do 8. julija so se zvrstile razne prireditve, ki so obenem bile tudi živo potrdilo razveseljivega kulturnega in gospodarskega razvoja tega lepega dolenskega kraja.

V soboto 30. junija so slovesno odprli cesto Ivančna gorica—Radohova vas. Zvečer pa je priredil v Šentvidu koncert moški pevski zbor Slava Klavara iz Maribora. Nedelja je bila predvsem posvečena gasilcem. Domači gasilci so dobili nov gasilski avtomobil, zatem pa je bilo tekmovalstvo gasilskih društev grosupeljske občine. Zvečer pa je šentviško kulturno prosvetno društvo vse nasmejalo z Marincevo veseloigro »Komedijska o komediji«.

V torek 3. julija so v parku šentviške bolnišnice odkrili kip matere z otrokom. Sledil je nastop folklorne skupine iz Karlovca ter ognjemet in kresovi. V sredo 4. julija na Dan borca je bil ob 9. uri dopoldne v Šentvidu koncert vojaške godbe. Uro zatem so pa na ploščadi pred šolo odkrili spomenik puntarjem, ki ga je iz močnega hrastovega debela izklesal ljudski umetnik izpod Blegoša Peter Jovanovič. Na slovesnosti je pelo dvesto-petdeset pevcev mladinskega pevskega zbora, govoril pa je pisatelj Miško Kranjec. Popoldne pa so nastopili harmonikarji društva Triglav iz Karlovca.

V soboto 7. julija se je začel veliki tabor pevskih zborov. Najprej so nastopili šentviški, zatem okoliški, za zaključek pa zamejski pevski zbori.

V nedeljo 8. julija pa se je z mogočno slovesnostjo končal letošnji šentviški kulturni teden, posvečen 500-letnici kmečkih puntov.

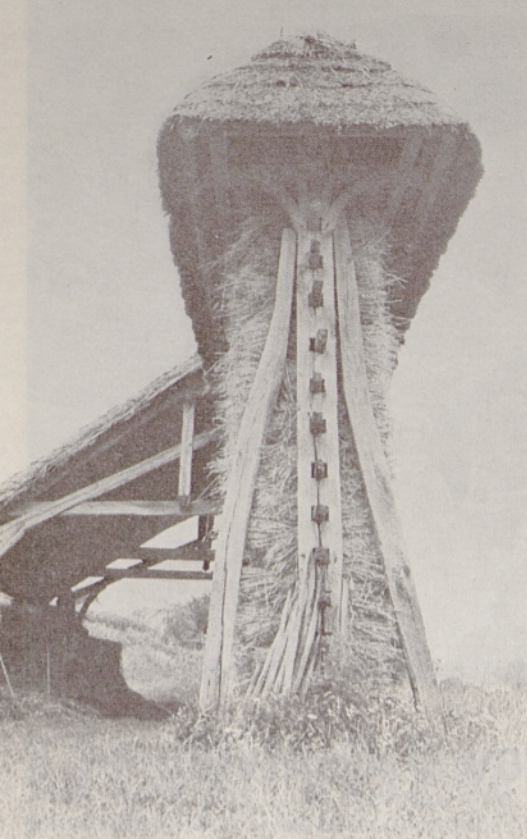
Šentvid je bil ta dan kot poln čebeljak, prepoln pestro razgibane množice. Dopoldne je v dvorani osnovne šole nastopilo še petintrideset pevskih zborov, med njimi sta najvidnejše izstopila pevska zbor iz Križa pri Trstu ter iz Pliberka na Koroškem.

Popoldne se je razvil po Šentvidu slikovit sprevod sodelujočih, zatem pa je zbrani množici spregovoril o pomenu slovenske pesmi generalni direktor RTV Ljubljana Janez Vipotnik, ki je poudaril, da je bila zborovska pesem vedno slovenska posebnost. Naša narodna pesem je s partizansko pesmijo dobila novo vsebino in globino. Poseben pomen ima naša narodna pesem tudi za naše slovenske delavce v tujini in za naše izseljence in končno je naša narodna pesem tudi najboljša obramba proti različni modni pevski plazi. Naša družba sicer tudi na področju glasbe nima pridržkov do modnih novosti, saj je tudi zabava pomembno področje človekovega udejstvovanja, a biti mora tudi sestavni del resničnega kulturnega poslanstva.

Zatem so pod vodstvom Radovana Gobca združeni pevski zbori, blizu dvatisoč pevcev, zapeli tri puntarske pesmi in s tem zaključili mogočno slavo v Šentvidu. Obiskovalci so se nato zlili na veselični prostor, kjer so za razvedrilo igrali razni ansambli, med njimi tudi nekaj zabavnih ansamblov naših izseljencev — ansambla Racanovic in Possedy iz ZDA ter »Veseli vaški godci« iz Holandije.

Ina Slokan

Žalostna Vesela gora



Lep dolenski kozolec »ajnfkar«

Zakaj ime Vesela gora, sem spraševal ljudi v Mirenski dolini. Zato, ker je bilo včasih tudi pri nas veselo, so mi odgovarjali. Kaj ni več veselo, zakaj pravite, da je bilo? Ja, dostikrat je žalostno, zdaj bi morali reči Žalostna gora. Ampak to že imajo, v Mokronogu, zato ime Vesela gora ostaja, čeprav seveda razlaga glede imena, ki sem jo slišal, najbrž ni čisto pravšnja.

Vesela gora sploh ni gora, to je hribček blizu Šentruperta v dolini Mirne, eden od mnogih gričkov, ki družno z goricami, majhnimi hišami in s slamo kritimi kozolci »ajnfkarji« in »toplarji« dajejo tako prijazen videz tej osrednji dolenski pokrajini. Na vzhodu, pri Sevnici, se Mirenska dolina že čisto približa Štajerski,

tam ni več tako prijazna. Ljudje so se ukvarjali v glavnem s kmetijstvom, ki pa danes vse bolj nazaduje, vse več ljudi se je zaposlilo, skoraj od vsake hiše kakšen, pridelki so le bolj za dom. Čeprav je Mirenska dolina namreč ena od dobrih poljedelskih in živinorejskih pokrajin, je le preveč oddaljena od večjih mestnih središč, da bi se dalo pridelke dobro in hitro vnovčiti. Najbrž bi bila zdaj na spisku najbolj nerazvitih slovenskih pokrajin, če ne bi bilo Krmelja, kjer je bil rudnik premoga, vendar so zaloge pošle in je zdaj tam obrat mariborske Metalne in obrat sevniske Lisce, pa Mirne, ki se je po vojni razvila v napreden industrijski kraj z lepimi perspektivami in s celimi naselji novih delavskih hiš. Glavna zasluga za to gre tovarni rastlinskih specialitet in destilaciji Dana, katere začetek sega v leto 1952, in nekdanji tovarni šivalnih strojev, ki pa se je kot samostojen obrat pred štirimi leti pripojila k tovarni IMV Novo mesto in kjer zdaj izdelujejo opremo za avtomobilске stanovanjske prikolicе.

Zasluge torej je, ljudje hodijo na delo v Mirno, v Novo mesto, s spodnjega konca doline tam od Sentjanža naprej največ v Sevnico, v Šentrupert pride vsak dan celo avtobus, ki vozi ljudi na »šiht« v ljubljanski Litostroj, vendar po številnih vaseh in vasicah le pravijo, da ni več tako, kot je bilo včasih, da ni več tistega življenja, da kmetijstvo zamira, da ni ljudi, ki bi se res posvetili zemlji, raje gredo v tovarne, celo v inozemstvo. Iz Sentjanža, na primer, ki je precej daleč od prometa in zaslužka, se je zelo veliko ljudi odselilo, odšli so na delo v inozem-

stvo, vendar, pravi upravitelj tamkajšnje šole, bi se vsi radi vrnili, vsi sprašujejo, ko pridejo domov na dopust, kako kaj kaže z možnostjo zaposlitve, toda, pravi Jože Zupan, ni pravega razumevanja za ta naš kraj, nič ne kaže, da bi dobili obrat kakšne tovarne, da bi bila kruh in zaslužek doma...

V Brinju pri Šentrupertu, kamor spada Vesela gora, sem pri kuhanju žganja našel 83-letnega Jožeta Škarjeta, ki mi je marsikaj povedal o nekdanji veseli Veseli gori, kjer se je na številnih sejmi zbiral vsa bližnja in daljna okolica. Jože je bil kmet, zdaj pa se je postaral, doma ima hčerko, ki dela na kmetiji, in zeta, ki je zaposlen in ki je tistega dne tudi delal v vinogradu, škropil je trto. »Nograda«, kot pravijo Dolenjci, je zdaj še preveč, čeprav v naših krajih ne tako veliko, je rekel Jože, saj ni ljudi, ki bi delali. Stari so zanič, umirajo, jaz samo še čakam, da bom šel s poti, tamle doli imamo pokopališče, vsak mora enkrat iti, mladi pa ne bodo več kopali nogradov, to je matranje, veste, vam bom pokazal kopačo, kako je težka, samo včasih smo bili tako neumni, da smo se tako matrali... Veselo pa je tudi bilo, tu na Veseli gori je bilo po pet velikih sejmov vsako leto, ogromno ljudi je prišlo, štant pri štantu je stal, prodajali so blago, pa kramarji so prišli z obleko pa orodje se je dobilo, pa lectovi srčki, pa irhovina... Kdo bi naštel vse, še kolesa so pripeliali, res je bilo veselo. Mi na Veseli gori smo živeli od teh sejmov. Takrat, ko je bil sejem, je bila v vsaki hiši gostilna, osem gostiln je bilo takrat, pri nas pa je bila stalna in še v tistile veliki hiši, grofova



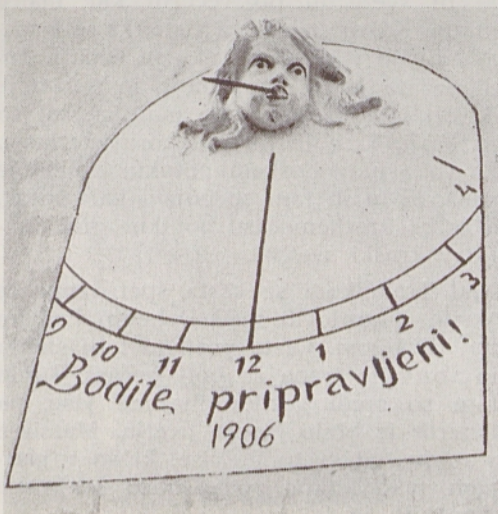
Pogled na Šentrupert z znamenito gotško cerkvijo



Žalostna gora

je bila včasih. Za vsak sejem je naš oče prodal takole, čakajte, da se ne bom zlagal, ja, takole dva polovnjaka vina ali še več, kakšnih 600 litrov, en polovnjak je 280 litrov. To se je pilo, veselo je bilo, pa stepli smo se tudi, vse sorte je bilo, tudi jaz sem kakšnega iz gostilne ven postavil, če je bil siten...

Blizu tam, kjer je Jože Škarje kuhal žganje, je velik, mogočen toplar, vendar je bilo v letih le malo žita. Že prej je stal kozolec tam, sedanjega pa so nare-



Sončna ura na Žalostni gori

dili leta 1947. Takrat so delavci računali še nekako po starem, še znosno, je rekel, danes pa ga ne bi mogli narediti, če bi slučajno zgorel. Nikoli več ga ne bi bilo, preveč bi koštal, kakšnih pet milijonov starih dinarjev najmanj, če bi vse računal, to se pa ne splača... Veste, v takšen kozolec rado trešči, tu pri nas pa sploh rado poka, v to cerkev je že večkrat treščilo. Enkrat je treščilo v zvonik, ko smo jeseni grozdje trgali. Zjutraj smo opazili, da se pod pločevino kažejo iskre, pričeli smo zvoniti, prišli so gasilci iz Šentruperta in iz Mirne, lojtre smo zvezali skupaj, da so bile dovolj dolge, da so prišli do gor, hudičevo težko je bilo ogenj pogasiti, a so ga le.

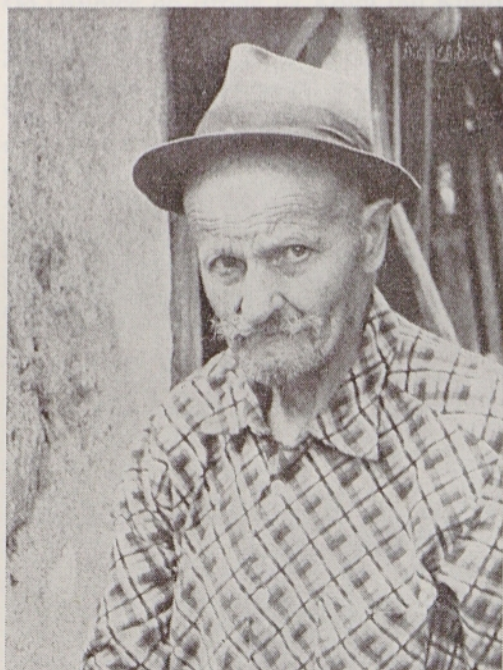
Žito je bilo že vse požeto, ko sem hodil po Mirenski dolini, a sem videl precej praznih ali napol praznih kozolcev. Nekaj sicer zdaj požanjejo s kombajni, srečal sem ga v Šentrupertu, vendar je več kot očitno, da je kozolcev danes preveč za toliko žita, kolikor ga še je. Kdo bo pa delal, če se v tovarni boljše zasluži!

Ob spodnji Mirni se dolina zoži, pokrajina postaja drugačna. V Šentjanžu, kjer so sredi vasi pred dvema letoma postavili mogočen spomenik žrtvam NOB, delo znanega kiparja Stojana Batiča, so me presenetili obsežni nasadi hmelja. Z njim in črnim ribezom so začeli okrog leta 1960, mi je pripovedoval ravnatelj osnovne šole Milana Majcna Jože Bavec. Takrat je bila namreč v Šentjanžu zelo uspešna kmetijska zadruga, poskušali so

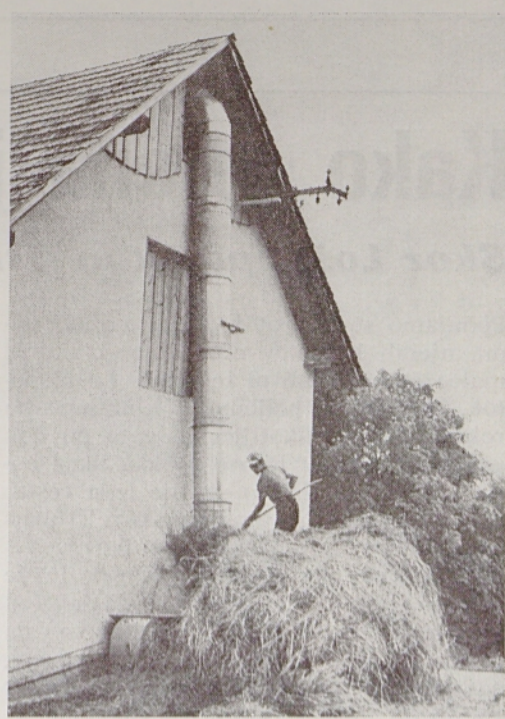
s tem in onim, in hmelj se je uveljavil, izredno dobro uspeva, visoko kvaliteten je. Zdaj bodo montirali tudi sodoben obiralni stroj, kakršnega imajo že veliko let v Žalcu, splača se, pravijo. Polovico ga bodo obirali s strojem, pol pa še vedno ročno. Črni ribez, ki ga je bilo tudi veliko, pa bodo morali opustiti, ker prenaša neke bolezni, neke zajedalce.

Šentjanž, ki je bil med vojno v celoti požgan, še danes bolj životari. Radi bi asfaltirano cesto, ker od nje veliko pričakujejo. Pravijo, da bi se potem morda kakšno podjetje le spomnilo, da bi pri njih postavilo kakšen obrat, da ljudje, ki se izučijo kakšnega poklica, potem ne bi za stalno odhajali drugam. Zdaj pa gredo, ker doma ne vidijo perspektive. V Sevnico, kjer je sedež občine, hodijo na delo le priučeni delavci. V zadnjih letih, odkar republiška izobraževalna skupnost daje tem krajem več stipendij, se je stvar s šolanjem precej popravila, vse več mladih gre v srednje šole, pred leti pa mladi, ki so končali obvezno šolo, skoraj niso nadaljevali šolanja. Zato je tudi skoraj od vsake hiše kakšen na delu v tujini. Kmetije so namreč majhne, zemlja ne najboljša, ne gre, če ni pri hiši vsaj eden redno zaposlen. Prav z zaposlitvijo pa so največje težave, saj je v Šentjanžu samem, v šentjanškem obratu sevnškega kmetijskega kombinata, zaposlenih 6 ljudi. To pa je vse. Vsi drugi se morajo na delo voziti drugam.

Pred vhodom v šolo, ki so jo zgradili v letih 1960 in 1961, letos pa zraven dokončujejo še telovadnico, sta doprsna kipa narodnemu heroju Milanu Majcnu in Jančiju Mavželju. Padla sta oktobra leta 1941 v Murnicah, v znameniti bitki dveh mladih fantov proti 300 Nemcem. To bitko omenjajo kot eno izmed najbolj herojskih dejanj NOB v Jugoslaviji.



Jože Škarje: »Včasih je bilo veselo...« (zgoraj).



Kmetijska mehanizacija v Šentjanžu — puhalnik za seno



Spomenik žrtvam NOB v Šentjanžu

Iz Sevnice, kjer se Mirna izliva v Savo, sem se že v mraku vračal proti Mirni. Na vsakem hribčku so bile luči, po dve ali tri ali le ena sama. To so dolenske vasice, zaselki pravzaprav, značilnost tople, mehke dolenske pokrajine, prav v tem delu naseljene s Slovenci že zelo zgodaj. Mirenska dolina je bila namreč področje zelo zgodnje slovenske kolonizacije, tudi dolina številnih gradov, ki razpadajo ali so že povsem v ruševinah — in kozolci s svojimi praznimi latami nakazujejo, da bodo šli po njihovih poteh.

Andrej Triler

Kako zelena je še ta dolina

Skoz Loški potok in Osilnico do Kostela

Podajamo se na pot v enega najbolj odmaknjenih kotičkov domovine, v skoraj malce čudni, a mirni in zeleni Loški potok. Najprej se peljemo iz Ljubljane po robu barja do Škofljice in nato po dolgem klanecu skoz Pijavo gorico. Skoz hoste nad Želimeljščico se vije lepa cesta; mimo Turjaka gre ter nato skozi Trubarjevo Rašico; mimo obeh zvonikov v Velikih Laščah, pa še skozi Ortnek in že smo — skoraj — v Ribnici. Toda še pred slavno metropolo suhe robe zavijemo na desno! Kraj, kjer se naša smer odcepi, se imenuje Zlebič. Nekaj ovinkov sem ter tja in že smo v Sodražici. Spodobi se, da se pri »Kaprolu« pod kozolcem malo okrepcamo. Pod kozolcem zato, ker ima nad točilno mizo narejen nekakšen mini kozolec, da je gostilna bolj domača in tudi za prišleke privlačna.

Pri Kaprolu pod »kozolcem«

Sodražica postaja vse bolj izletniški in počitniški kraj. Škoda je le, da imajo v Ribnici, kjer je sedež občine, malce premalo posluha za turistično gospodarstvo in premalo podpirajo gostince, ki se v teh še vedno odročnih, a lepih krajih ubadajo z dopustniki, ki radi pridejo, pa čeprav je bolj skromno. Kaprolova gostilna je tako poleti kakor pozimi precej oblegana, saj ima prijazne sobe (s centralno kurjavo) in domačo ter razmero-

ma ceneno hrano. Oglašajo se ne le domačini, temveč tudi tujci. Nedaleč od Sodražice, pod bližnjim hribom imajo tudi kar lepo smučarsko vlečnico, okrog katere se pozimi zbere ne le vsa soseska, temveč pride tudi veliko Ljubljančanov. V Sodražici je konec asfalta! Cesta naprej in navzgor je bolj tako; makadamska je in ni za prehitro vožnjo. Je pa kar dovolj široka in ni hudo prometna. Avtobusi in tovornjaki tja bolj redko zaidejo.

Ko se cesta privije iz gozdov, se pred popotnikom razgrne prostrana dolina; z gozdovi so obrobene travnate kotline, sredi katerih so nanizane mirne in skromne vasi. Okrog njih je razgrnjena preproga malih njiv. Če bi tu ljudje morali živeti le od zemlje, bi slabo živeli ali pa bi se morali odseliti.

Mnogi so se po vojni, ko so bile vasi v Loškem potoku še porušene in požgane, tudi odselili. Danes so vaščani Retij, Hriba in Travnika zaposleni kot gozdarji, mnogi pa se z avtobusi in mopedi vozijo na delo v Ribnico. Nekaj malega »industrije« pa so si naredili tudi doma. Imajo tudi kar dobre avtobusne zveze z Ljubljano. Večina avtobusov vozi tudi pozimi prav do zadnje vasi — do Trave.

V vasi je gostilna za »prvo pomoč«, nasploh pa se v teh krajih turizem ni kaj prida udomačil, čeprav so kraji kakor

nalašč za mirno počitnikovanje. Nikjer nobene vročine; ko pritiskajo pasji dnevi, je tu sveže in ob večerih kar malce mrzlo. Kakor nalašč za tiste, ki se v mestu dušijo v slabem zraku in sopari. Tudi pozimi je tu lepo; snega in mraza je dovolj, a tudi sonca ne manjka, saj so to kraji, kjer je megla skoraj neznana. Le vode ni v Loškem potoku; dolina je suha, le tu in tam se pojavi kak potok, a že po kratkem času ponikne pod zemljo v kraški svet.

Nad Travnikom se cesta spet vzpne in skrije v gozdovih med Debelim hribom in Prečnikom. Cesta postane tudi slabša in voziti je treba še bolj počasi. Tu in tam so sredi gozdov majhne jase, na katerih je obilo lepega cvetja. Marsikje v maju tod cveto narcise, ki so v glavnem take kakor pod Golico le malce manj jih je.

V Travi pri učiteljici Nadi

V nekaj ostrih ovinkih se cesta spusti skozi Podpresko v Drago in nato še skozi malo Srednjo vas do Trave. Vsi ti kraji so majceni in marsikje je še videti ruševine, preraščene z grmovjem. Mnoge domačije so kar lesene, polj je malo, vsenaokrog so travniki objeti s stražami visokih smrek.

Trava je vasica, nabrana okrog še vedno podrte cerkve, ki je zgorela med vojno. Hiše pa so v glavnem prenovljene. Vaščani hodijo zdoma delat v tovarne, pa tudi v gozdovih so mnogi zaposleni. Središče vasi je pravzaprav šola, ki so jo zgradili po vojni in v kateri še vedno, kljub letom, poučuje učiteljica Nada. Trava ji je bila pred štiridesetimi leti prvo učiteljsko mesto, ko je prišla iz šol. Tudi danes je tu in skrbi ne le za otroke, temveč kratkomalo za vse. Skrbi jo za vodovod in za elektriko, posreduje za avtobusne zveze in za popravilo ceste.

Spremlja svoje učence na življenjski poti v mesto, v službe in tovarne ter se veseli, če jo kdo obišče; njeni nekdanji šolarji in pa nekdanji partizani, ki so imeli med vojno svoja oporišča prav v mali odmaknjeni Travi. Takrat je učiteljica Nada učila otroke po hišah, včasih skrivaj, medtem ko je pritepeni laški učitelj zbežal, ko so počili prvi partizanski streli.

Srednja vas v Loškem potoku je bila med zadnjo vojno skoraj povsem požgana. Zdaj so že vse hiše obnovljene ali nove. Foto: Janez Klemenčič





Zelena panorama, kakršna se kaže z ruševin kostelskega gradu. Spodaj, med zelenjem, teče Kolpa.



V Ribjeku ob Kolpi, nedaleč od Osilnice, je ohranjena cerkva sv. Egidija iz 17. stoletja, v kateri so lepo ohranjene skulpture. Foto: Janez Klemenčič

Osilnica bo letovišče

S Trave se cesta v ostrih ključih spusti nizdol proti Čabru, večjemu kraju, kate-rega jedro leži onstran Čabranke, že v sosedni Hrvaški. Čabar je majhen kraj, skrit na dnu globoke doline, nad katero se dvigajo strma gozdnata pobočja. V Čabru je tudi hotel, bencinska črpalka, več gostiln in mehanična delavnica.

Iz Čabra gredo ceste na tri strani. Na desno skozi kraj, ki je tudi sedež občine, gre cesta navzgor na Parg in od tam naprej skozi Prezid po lepi asfaltirani cesti proti Ložu in Cerknici. Zal pa ni vsa cesta — na slovenski strani — asfaltirana. Iz Parga gre druga cesta, ki jo prav sedaj popravljajo, proti Gerovem in naprej v Delnice.

Tretja cesta pa pelje iz Čabra ob Čabran-ki nizdol. Te se bomo držali! Vije se po ozki dolini, vse do Osilnice po hrvaški strani potoka. Na levi se visoko nad dolino dviga skoraj tisoč metrov visoka Taborska gora, v katero je narava zvrstala, malo pod vrhom, svojevrstno Taborsko jamo (ne gre jo zamenjavati s Taborsko jamo pri Grosupljem, ki se je prej imenovala Županova jama). V jami nad Čabran-ko so imeli partizani svojo tiskarno in so v njej leta 1942 natisnili prvo številko »Partizanskega dnevnika«.

Osilnica je lepa slovenska vas ob sotočju Kolpe in Čabranke. Kolpa (po hrvaško Kupa) izvira nedaleč proč (poldruga ura hoda) pod prepadnim Kupičkim vrhom.

Osilnica bi bila lahko pravi počitniški kraj, a je večina Slovencev sploh ne pozna. Pozabljena in osamljena, brez dobrih zvez, ždi zapuščena sredi ene najlepših dolin v tem delu Jugoslavije. V vasi sta dve gostilni, v eni imajo tudi sobe za dopustnike in dobro ter poceni hrano. Med tistimi, ki pridejo sem na dopust, pa so najštevilnejši Italijani in Nemci, ki hodijo sem loviti postrvi in lipane.

Od Osilnice do Broda na Kolpi (ali Kupi) je po vijugasti in silno ozki cesti dobrih 20 kilometrov. Cesta se vije nekaj časa po slovenski, potem pa po hrvaški strani. Vasi so tu majhne in raztresene po prisojnih pobočjih, nad katerimi se dvigajo visoki in skalnati vrhovi — »Kočevske Alpe«. V vasi Ribjek je ohranjena starinska cerkva, ki je lična in zanimiva. Nad vasico Ložec pa se dviga slikovita Ložka stena, nad njo pa čez tisoč metrov visoki vrh Krokari.

V kraljestvu davnega Kostela

Brod na Kolpi je večji kraj na hrvaški strani reke. Na slovenski strani pa so strnjene štiri vasi Petrine, Pirče, Fara in Krkovo. V krajih tostran in onstran reke je več gostiln, v Brodu pa je tudi majhen hotel. Iz Broda gre ena cesta na desno proti Delnicam, na levo čez most pa proti Kočevju. Prav to cesto sedaj širijo, ravna jo in pripravljajo za asfaltni »krst«. Bojda bo cesta nared že prihodnje leto pred glavno turistično sezono. Tod bo

šla ena zelo privlačnih poti iz Slovenije k morju.

Cesta ob Kolpi proti Beli krajini pa še ni do konca zgrajena; pravijo, da jo bodo »porihitali« v prihodnjem letu. Na vrhu klancev, ki se vzpno od Kolpe proti Banji Loki pa se v zaselku Nova Sela odcepi na desno kratka in ozka pot do vasi Kostel, ki se je vgnezdila takorekoč med ruševine nekdanjega gradu Kostel.

Ta slavni in v turških časih sila pomembni grad je razpadel že davno pred sto in več leti. Včasih so obenj butala turška krdela, ki so si tod iskala poti iz Bosne proti osrčju Slovenije. Nekoč so Turki grad zavzeli z ukano. Poslali so pastirje, ki so v domačem jeziku grajske prosili za prenočišče. S seboj so vodili tudi jokajoče otroke. Posadka Kostela se jih je usmili. Toda pastirji so bili le preoblečeni janičarji, ki so ponoči odprli vrata in spustili turško vojsko v grad.

Poleg vasi je na majhni jasi visoko nad Kolpo tudi majhna planinska koča, okrog nje pa so se že zvrstile prve počitniške hišice. Kolpa vzbuja vedno več pozornosti, saj je še edina reka, ki je industrija ni umazala, pa še topla je povrhu in za kopanje kakor nalašč. Na obeh straneh, tako v Sloveniji kakor na Hrvaškem se ogrevajo za zamisel, da bi Kolpo in njeno dolino, tja do Metlike, zaščitili in bi preprečili vsako onesnaženje njenega toka. Takih dolin, kakor je od Kolpe, je v Evropi še zelo malo.

Drago Kralj

Dama iz poštne kočije

Med secesijskim pohištvom in tisoč starrinskimi drobnarijami, iz katerih diha sentimentalna spokojnost, je Matilda Rogina zaveslala v drugo stoletje svojega življenja.

»Kar dobro se počutim na tem svetu,« hehetaje zatrjuje s svojim močnim glasom, ki nekako ni v skladu z njenim šibkim telesom in razkazuje svojih dvanajst pristnih zob med nekoč sočnimi ustnicami. »Kako je na onem svetu, pa ne vem. Še nihče se ni vrnil, da bi mi povedal.«

Deset let je vrgla čez ramo

Ko sem jo prvič obiskala, je na postelji dremala kakor zaspana muca. Godrnjala je, da slabo vidi in sliši in da ima rešetasto glavo. Vse sproti pozabi.

»Bojim se, da ne bo dočkala stoletnice,« mi je zaskrbljeno prišepnila Mici, njena pomočnica in družabnica, ki z njo živi že 52 let. »Naprej in naprej spi.«

Toda nekajdnevni jubilejni direndaj je slavljenko bolj pomladil, kakor bi jo gerovital. Vsaj deset let je vrgla čez ramo. S pomočjo podarjenega cvička, ki ga po malem srka. Po moževi smrti si ga z Mici nista privoščili.

»Mici, kajne, da mi je prišel župan voščiti? Povej novinarki, kdo je bil še tukaj, pa naglas, da bo slišala.«

Vsakič znova uživa ob tem naštevanju. Prosila sem jo za recept, kako dočakaš visoko starost in ugotovila, da ni za današnjo rabo.

Sto let je preživela kot zabubljena sviloprejk. Bila je edina hči premožnega novomeškega trgovca, ki je bil z mamo in petimi sinovi vred zaljubljen vanjo.

»Vsi so me crkljali, veste.«

»Ja, tele prevleke za blazine in odejo so še iz moje bale. Sto rjuh so naredile šmihelske nune zame. Možu sem prinesla lepo doto.«

Kakšna lepa ljubezen je bila to. Nič objemanja in mečkanja pred poroko. Z očetom sta pa precej kozarčkov zvrnila, preden je bila ohcet.

Roginova kdaj pa kdaj vplete v pogovor kakšno nemško besedo. V njenih mladih dneh je bila nemščina bolj »nobl« kakor slovenščina. In z njo si si odprl vsa uradna vrata, če si jih dovolj dobro podmazal. Premišljeni in poslovni Ogorevc, ki je rad dokazal, da ima nekaj pod palcem, je otrokom plačeval domačega učitelja. Malo tudi zato, ker bi se v javnih šolah utegnili nalesti kolere, tifusa ali črnih



Stoletnica s svojo zvesto družabnico

koz, ki so v prejšnjem stoletju pokosile na tisočice ljudi.

Ob sobotah so se v kuhinji kopali v lesenem čebru, za nedeljsko rekreacijo so hodili na sprehod, ki so ga pri kandij-skem Štemburju zašpilili s klobasami ali pečenko.

V kuhinji so vsak večer stali trije škafi, polni vode iz mestnega vodnjaka ob rotovžu, za vsak primer, če bi začelo goreti.

Mici je dobra duša

Matildini starši niso preveč čislali dolge vasi Ljubljane. Trdili so, da ima preslab zrak, zato dekleta niso poslali v ljubljanski licej, do katerega je bilo »samo« osem ur vožnje, ampak so jo s poštno kočijo cesarsko-kraljevih barv odpeljali v Celovec na višjo dekleško šolo.

Po naključju pa je njihova razvajena hčerka preživela vso drugo polovico življenja v Ljubljani, ko se je zrak še poslabšal. Z možem, ki je rad lazil po hribih, sta si vsak dan hodila zračiti pljuča na Rožnik ali v Tivoli. Po njegovi smrti ji je Mici delala družbo na sprehodih.

»Njej se moram zahvaliti za dolgo življenje,« se je polaskala svoji zvesti pomočnici, ki se je rahlo zgrbila pod sedmimi križi in vsemi bremenami, prihranjenimi gospodinji.

Če dobite goste, si ta dobra duša, ki ji pomaga za hrano in stanovanje, odkar prejema pokojnino, koketno poveže posrebrene lase z belim čipkastim trakom, kot njega dni, ko so imeli še svojo jedilnico in je zakoncema čez teden prinašala na mizo govejo juho, govedino in po dve prilogi, ob nedeljah pa še pečenko in pecivo.

Davek na srečo

Razkazali sta mi tudi fotografije. Matildo in njenega moža v različni starosti pa njuna nesrečna otroka.

Ivo je umrl s sedmimi leti pod kirurškim skalpelom. Slepič se mu je bil razlil. Krasotico Miro, prvo abiturientko novomeške gimnazije, je med študijem medicine v Pragi pobrala španska. Dr. Rogina je mrtvo pripeljal z vlakom domov, kajti 1920. leta je železnica tudi na Dolenjskem že izpodrinila postiljone in poštne kočije. Poslej Matilda Rogina ni več odložila črnine. Kako leto po tej tragediji je prišla Mici k njima. Osamela zakonca sta se Mirine vrstnice oklenila kot bršljan drevesa, ki mu daje življenjski sok.

Dr. Rogina je umrl med drugo svetovno vojno. Doživel je častitljivih 82 let. Pred smrtjo je bil Mici naprosil, naj njegove žene ne zapusti. Obljubo, posvečeno s smrtjo, drži kot prisego.

Skromna starost

Njuno življenje, ujeto med spomine, poteka skromno in mirno.

Za kosilo je kdaj pa kdaj kuretina ali teletina na mizi, večerjata pa pravo belo kavo in kruh. Turško, ki jo ima jubila-ntka najraje, pijeta samo po kosilu.

Mirine sošolke iz študentovskih let jima včasih prineseta kak priboljšek ali pa ju Rdeči križ razveseli s paketom.

Razen C-dilanida, ki ga uživa že dvajset let po kapljicah, dama iz poštne kočije ne jemlje nobenih zdravil.

Po prstih sem odšla iz tihega sveta teh dveh stark in nemočno utonila v vrvežu današnje atomske dobe.

Mariola Kobal

Ljubezen – otrokovo sonce

V otroškem vrtcu, kamor je hodil naš mlajši, smo imeli starši priliko na določen dan v tednu opazovati otroke pri igri in delu. Mojo pozornost je kmalu vzbudil droben, svetlolas deček, ki se je razlikoval od ostalih otrok po svojevrstnem obnašanju. Neprestano je prihajal med igro k vzgojiteljici in ji zaupno razlagal, kaj je pravkar mislil, kaj je naredil, kaj bo zdaj naredil in podobno.

Ob slovesu, ko je vsak otrok podal vzgojiteljici desnico, je mali deček stopil na prstke, vzgojiteljica pa se je sklonila in mu dala na nastavljeno lice poljubček. Po svoji preprostosti in skromni zunanjosti se mi je zdela ta žena kot dobra, potrpežljiva kmečka mati, ki je ljubeče vzredila kopico otrok. V resnici je bila samska in je desetletja vzgajala tuje otroke. Pri tem pa jim je nesebično razdajala svojo ljubezen. Na zunaj nepomembna osebnost je bila od vseh »njenih«¹ otrok oboževana. Tekali so za njo, če so jo od daleč zagledali na cesti in jo prijazno pozdravljali, ona pa jih je pobožala po kuštravih glavicah in se pozanimala, kako se imajo. Iz njenih oči je sijala dobrot in sproščeno veselje do življenja. Mislim, da je moj sin prav zaradi tega večkrat izjavil, da je njegova vzgojiteljica lepa.

Ko se je nekega dne mali deček spet poslovil od nje in odšel, mi je povedala, da ni njena navada deliti otrokom poljubčke. A kako naj odreče fantičku, ki jo je zanje prosil? Ne, tega ne more. Zlasti ne, odkar ji je nekoč tiho zaupal: »Veste, moja mamica me nima rada. Udari me za vsako malenkost. Od nje ne dobim nikdar poljubčka.«

Sirotek. Stradal je ljubezni. Njegovo drobno, krhko telesce in blede obraze sta spominjala na mlado rastlino, ki raste brez sonca.

Kakšno bo njegovo življenje, ko odraste? Ali bo ta fantek kdaj srečen človek?

Srečni smo le, kadar koga osrečimo. Sreča je v dajanju. In če človek ničesar ne dobi, kako naj daje drugim? Kako naj jih osreči in s tem sebe?

Veliko je danes majhnih otrok, ki odraščajo v pomanjkanju ljubezni. Posledice te otrokove lakote pa so zanj marsikdaj hujše in daljnosežnejše, kot bi bile posledice pomanjkanja hrane.

Marsikateri mladi starši se že ob jokojočem dojenčku resno vprašujejo, ali naj dvignejo otroka v naročje in ga potolažijo, ali ga ne bodo morda z nežnostjo

razvadili? Celo v knjigi, namenjeni mladim materam za nego in vzgojo dojenčka, zasledimo močan strah pred razvajanjem. Zdravnik nam npr. svetuje, naj pustimo otroka jokati, da bo že prenehal in se pomiril. Nobene besede pa nisem v knjigi našla o ljubezni do otroka, ki bi je moral biti deležen od prvega dne. Ljubezen je človekovo najmočnejše in najbolj osrečujoče čustvo, ki tako pozitivno vpliva na odraslega. Otroku je tako zelo potrebna kot hrana.

Še vedno vlada med ljudmi zastarelo mnenje, da se otrok v prvem letu le telesno razvija, duševni razvoj pa je naloga drugega leta. Posledice tega gledanja so, da mlade matere kmalu po rojstvu oddajo dojenčka v tujo oskrbo in se pri tem tolažijo z mislijo, da se bodo kasneje bolj ukvarjale z otrokom. Takrat, ko bo večji, ko bo zares potreboval mater.

V zadnjih letih pa so znanstveniki s številnimi in dolgoletnimi opazovanji ter analizami dokazali, da se otrokova duševnost, njegov čustveni svet in s tem v zvezi njegov socialni odnos do okolice ne začne razvijati šele v drugem letu življenja, temveč da je že prvo leto izrednega pomena za ta razvoj. Dojenčkova navidezna pasivnost nas močno vara.

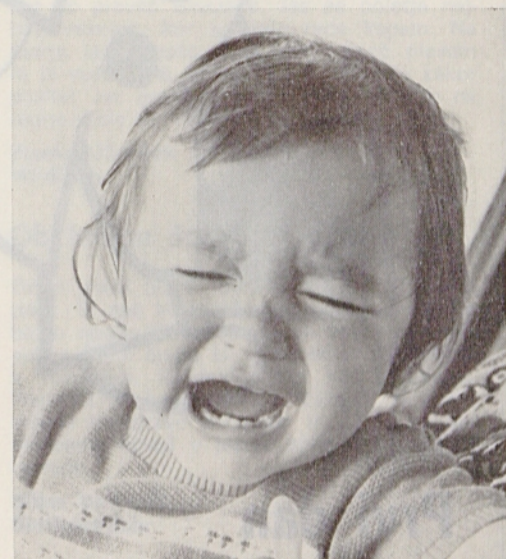
Mlada mati se niti ne zaveda, da prav ona igra v duševnem razvoju njenega otroka odločilno vlogo. Zelo veliko je v kasnejšem človekovem življenju odvisno od materinega odnosa, kakršnega je spoznal kot otrok v prvih dneh, v prvih mesecih in v prvih letih. Sledovi materinih vplivov ostanejo za vselej vklesani, so kot neizbrisen pečat v človekovi duši. Mati je otroku veliko več kot le oseba, ki ga nahrani, nauči prvih besed in korakov.

Mati je in ostane za vsako ženo, za vsakega moža tisto bitje, na katero se vedno oziramo. Sin išče kasneje v ženi materino sliko ali pa ji skuša pobegniti. Hči se enači z materjo ali pa se namenoma oddaljuje od nje kot vzora. Mati zapusti vedno — tudi če je ni več — za vse življenje v svojem otroku močno sled in lahko celo rano.

Od notranjega odnosa, kakršen obstoja me njo in otrokom ter od materinega odnosa do soljudi, do okolice, do družbe. Mati je torej izredno važen in močan oblikovalni faktor tako za posameznika, kot za celotno družbo. Naši odnosi imajo mnogokrat svoje korenine v času zgodnjega detinstva, ki se ga niti ne spominjamo več. Pa tudi mnoge psihične mot-

nje in okvare izvirajo iz tega časa, če se je otrok razvijal v neugodni duševni klimi in če je v tej dobi vladal strah nad njim.

Za otrokov pozitiven razvoj je materina nežnost, ljubkovanje in potrpežljiva vzgoja velikega pomena. Zato se ne bojmo pokazati, da ga imamo radi. Ljubkovanje ni isto kot razvajanje. Otroku naj vsak dan čuti, da je v varnem zavetju. Napolnimo njegovo srce z ljubeznijo, ko je še majhen! Vse življenje bo zajemal iz tega čudodelnega vodnjaka in razdajal ljubezen drugim, jih z njo osrečeval. Pri tem bo srečen tudi sam.



Ljubezni, katere ne bo dobil otrok v prvih letih svoje mladosti, ne bo mogoče nadoknaditi nikoli več. Prazen bo odšel od nas in zaman iskal kasneje v življenju, česar ni spoznal ob svoji materi — tople ljubezni.

Marsikaj bi mi starši še radi dosegli, marsikaj bi si radi privoščili. Vendar pa je pri našem vsakodnevnem pehanju za življenjskimi cilji dobro, če se včasih ustavimo, se zamislimo in kritično vprašamo:

Ali nismo pri našem prizadevanju za večji zaslužek morda neopazno zanemarili, odrinili stvari, ki se jih za noben denar ne more kupiti, ki se jih ne da nikoli nadoknaditi?

Marija Omahen, Luzern, Švica



Ivo Zorman:

Prvi dan

»Še teden dni!«

Tako štejejo mamica in očka in teta in stara mama.

»Še teden dni. Potem boš šel v šolo, Uroš.«

Uroš pa nič. Torbe, ki že mesec dni čaka na polici, še pogleda ne. Kakor da je to zanj nekaj vsakdanjega.

Na tihem pa ga vendarle skrbi. Zaradi Neli.

»Misliš, da naju bodo pustili skupaj?« sprašuje mamico.

»Kdo ve.«

Uroš se spominja, kako sta se spomladi vpisovala v tisti veliki pisarni. Ena od tovarišic ga je pogladila po glavi in rekla, da prijateljev ne puščajo radi v istem razredu. V šoli ni časa za igre, je rekla.

Uroš ji je roko odrinil. Ne mara, da ga gladijo po glavi. Ne mara, da bi ga ločili od Neli.

Zato drži deklico za roko. Vso pot do šole, na hodniku, pred garderobo, v razredu. Še potlej, ko prideta do klopi in obstaneta vsak pred svojim stolčkom, je ne izpusti.

»Vidva sta pa velika prijatelja,« pravi učiteljica.

To ni tista, ki ga je pogladila po glavi. Urošu pa vendarle divje razbija srce. Nič ne odgovori, samo pokima.

Opoldne plane v kuhinjo in pravi kakor vihar:

»Mama, skupaj sva!«

Potem se spet naredi brezbriznega, kakor bi to ne bilo nič. Pa je. Šola je sedaj bolj prijazna in Uroš komaj čaka, da bo spet jutro, da si bo spet zadel torbo na ramo.

Z Neli sta se zmenila, da ga bo počakala pri brezi.

Tolminska narodna

PASTIR BOŠTJAN

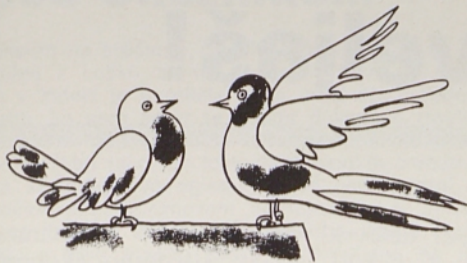
Žigu-žagu,
ubog Boštjan,
pasel krave
do poldan:
Sovro zgubil,
Breze ni,
volk je prišel,
snedel tri.

Niko Grafenauer

RAZSTAVA

Pedenjped ima razstavo.
Ni slikar in nič ne maže.
Hujša strast mu meša glavo:
Kar naprej jeziček kaže.
S svojo čudno umetnijo
se postavlja vsepovsod.
Priče tudi govorijo,
da ne zmerom brez nezdod.
Danes so že spet težave,
nujna bo pomoč zdravnika.
Na jezičku, viru slave,
se je naredila pika.





Dragotin Kette

VRABEC IN LASTOVKA

Na streho je priletel vrabec k lastovki. »Kam greš, lastovka?« je šepetaje vprašal brhko sosedo.

»Na jug, na jug,« je zacvrčala ptica, »kaj ti ne pojdeš na zimo iz mrzlih in neprijetnih krajev?«

»Jaz, a zakaj neki?«

»Glej ga, bedaka, saj tu ne boš imel gorkega stanovanja in ne dovolj hrane...«

»In ko bi tudi moral poginiti,« je odvrnil dobri rjavček, »ne zapustim svoje preljube domovine, marveč z njo hočem trpeti in stradati ter pričakovati boljših in srečnejših dni.«

Danilo Gorinšek

ŽABA KOLERABA

V drugi mlaki za tretjo vasjo je živela žaba Koleraba. Koleraba so jo klicali zato, ker je bila zeleno rumena in trebušasta kot prava koleraba. Ves dan se je podila po mlaki in nergala: »Tale mlaka pa je res dolgčas, še pravega grižljaja ne najdem v njej. Kar po svetu jo mahnem. Ja, ja, vedno sem govorila, da je doma najslabše...«

Rečeno — storjeno. Žaba Koleraba je vzela pot pod krake. Izkobacala se je iz mlake in se veselo poskakovala kar po sredi ceste napotila do prihodnje mlake. Toda ni prišla daleč.

Na dimniku bližnje hiše je namreč nenadoma zagledala — štokljo. Štokelj pa se žabe bojijo še bolj kakor miške mačk. In tale štoklja se je pravkar ogledovala za kosilom. Joj, žabo Kolerabo je obliha kurja polt. Čimprej mora v mlako, je vedela. Toda do druge mlake je bilo še daleč.

Žaba Koleraba ni več premišljevala. Urno kot le kaj jo je pobrisala nazaj v mlako, ki jo je bila zapustila. In ko se je spet znašla v svoji mlaki mlakasti, je veselo zakvakala: »Pa je res še najbolje doma!«

Krožek mladih dopisnikov



Postal sem pionir

Mali cicibani v Stuttgartu smo bili sprejeti v pionirsko organizacijo. Zvečer smo se zbrali na Jugoslovanskem konzulatu s starši in tovarišicami. Najprej smo imeli malo proslavo, na kateri so sodelovali otroci. Za uvod nam je povedal tovariš konzul Jančar, kakšen naj bo pionir. Potem smo pa morali ponoviti pionirsko zaobljubo za tovarišico Nunčičevo. V kapicah in rutilah smo sprejeli izkaznice in ponosno zapeli pionirsko himno. Od tovarišice Čerinove iz Ljubljane smo dobili v darilo knjige. Tako je potekla proslava. Za konec pa smo bili pogoščeni mi in starši s sokom in čokolado. Ko sem šel domov z mamico, sem pa že bil pionir in ne več mali ciciban.

Tonček Škofič
Vaihingen

Moje prvomajske počitnice

Bili smo pri stari mami v Homcu na počitnicah. Kamniške planine so se vse bele bleščale v soncu. Prosil sem mamo, da bi šli v hribe. Res je z veseljem privolila. Mlajši bratec in sestra sta morala ostati pri stari mami. Tolažila sta se z obljubo, da bosta šla poleti zraven, ko v gorah ne bo več snega. Tudi dnevi bodo takrat daljši.

Midva z mamo sva se peljala do Stahovice z avtobusom. Tam sva izstopila in po nekaj metrih zavila s ceste na levo na kolovoz. Tam se začne markirana pot, ki vodi mimo Praprotnega in Sv. Primoža na Veliko planino. Do »Micke« je bila pot lepo suha, tam pa se je začel sneg. Bila sva ga vesela. Drugače pa je bilo, ko sva zavila v »Pasje pečine«. Tam so zameti čisto prekrili pot, ki je vklesana v severno pobočje. Ker mama pot zelo dobro pozna, naju to ni nič motilo. Napredovala sva počasi. Vsako stopinjo je bilo treba preizkusiti. Včasih sva se udrila čez kolena v sneg. Vendar nama je bilo lepo!

Na Mali in Veliki planini so naju pozdravile zapuščene pastirske kočice. Ustavila sva se v planinski koči. Najbolj mi je bilo všeč na veliki topli peči. Drugi dan sva se vračala po isti poti.

Mihael Penz, star 11 let
Sindelfingen

Ob koncu šolskega leta

V petek 13. julija smo se zbrali slovenski otroci in tovarišica v šoli na Degerlochu. Potem smo šli na sprehod. Oglasili smo se tudi pri Modicevi, Kovačevi in Divjakovi družini. Potem smo šli v gozd, kjer smo se igrali. Proti večeru smo šli k tovarišici Dra-

gici in ona nam je razdelila spričevala iz slovenskega pouka. Potem pa smo si segli v roke in se poslovili. Tako so se začele naše počitnice.

Težko sem pričakovala počitnic, a vesela bom tudi, ko se bodo jeseni zopet odprla šolska vrata in se bomo srečali z našo tovarišico Dragico Nunčič.

Jožica Škofič
Vaihingen

Poletje v tujini

V Nemčiji je poletje drugačno kakor v domovini. V Sloveniji se lahko kopam v rekah Savinji, Dravi, Krki, Savi, Ljubljanici in Soči. Tukaj v Nemčiji se ne morem kopati v rekah, ker so preveč umazane. Jaz se poletja najbolj veselim, ker se zelo rada kopam. Na morju je najlepše, ker lahko daleč plavam in je voda čista. Poleti je vse drugače kakor pozimi. Jaz grem letos v šolsko kolonijo na morje. Zelo se veselim.

Blanka Cilenšek
Wildberg

Ob koncu šolskega leta

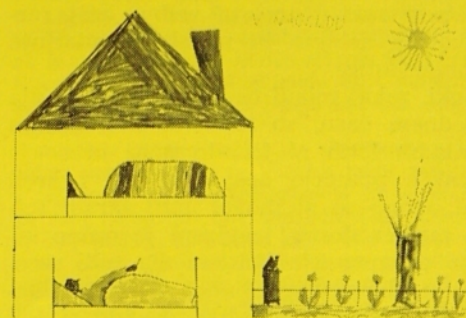
Drugi petek bomo imeli zadnjikrat slovenski pouk. Ta dan bomo šli na sprehod. Zunaj se bomo igrali, skakali in zapeli vse znane pesmice. Nato bomo šli v razred in se stisnili k tovarišici. Razdelila nam bo spričevala. Poslovili se bomo od nje. Zaželeli si bomo vesele in zdrave počitnice in da bi se vsi slovenski otroci v jeseni spet zbrali v tem razredu.

Milan Dolinšek
Stuttgart-Rohr

Veselim se počitnic

Ob koncu šolskega leta je. Veselim se počitnic. Če bom imel dobro spričevalo, bom dobil kolo. V šolo hodim rad. Počitnic pa se tudi veselim. Mi se gremo kopat v Smarješke toplice. Jaz igram harmoniko. Ob koncu počitnic bom igral na koncertu. Potem bom šel na višjo glasbeno šolo. Slovenski otroci bomo šli zadnji dan slovenskega pouka na izlet v gozd in k Jani, Eriku in k meni. V gozdu na Dagerlochu se bomo igrali in peli. Potem nam bo slovenska učiteljica Dragica razdelila spričevala. Veseli se bomo poslovili in prišli v jeseni zopet v slovensko šolo.

Janez Kovač
Dagerloch



Risba Vesne Križman iz Nagolda

Kolikor znaš – koliko veljaš!

Ta rek ima danes polno veljavo, prav tako pa tudi tisti, ki pravi: »Dokler živiš, se učiš!« Vendar ne samo tako kot nekoč naši predniki, ki so jih modrile lastne in tuje življenjske izkušnje. Danes se je treba učiti zavestno in s pametjo; nenehno, daleč v zrelost je treba izpopolnjevati svoje znanje, kajti brez učenja ni znanja in brez znanja ni napredka.

Dopisna delavska univerza, ki skrbi za izobraževanje odraslih, slavi že lep jubilej. Ustanovljena je bila pred petnajstimi leti in v tem času si je s pomočjo dopisnega študija pridobilo osnovnošolsko izobrazbo ali je svoje znanje izpopolnilo že več deset tisoč ljudi. Za to številko se skrivajo najrazličnejše življenjske usode posameznih ljudi.

Najprej naj omenimo tiste, ki so bili mladi v času vojne. Mnogi od njih so tedaj, namesto da bi sedeli v šolskih klopih in nabirali potrebno znanje, zamenjali pero in knjige za orožje in šli v boj za svobodo svojega naroda. Tudi v prvih letih po vojni ni bilo časa za izobraževanje. Tedaj so bile potrebne predvsem delovne roke, ki so pomagale graditi porušene domove, ceste, železniške proge, tovarne... Šele pozneje se je izkazalo, da samo delovne roke niso vse. Iz dneva v dan je rasla potreba po strokovnjakih; toda zdaj so bili nekdanji borci že narejeni ljudje, po službah in z družinami in ni jih bilo mogoče poslati nazaj v šolske klopi. Treba je bilo poskrbeti za drugačen način izobraževanja. Zato je bila na pobudo Zveze borcev ustanovljena Dopisna delavska univerza, ki omogoča uspešen študij ob vsakodnevnem delu, ob družini in ob vseh drugih dolžnostih. Tudi danes je dopisno šolanje najprikladnejša pot do izobrazbe vsem tistim, ki niso končali šolanja v rednem času, tistih, ki čutijo vrzeli v svojem znanju, pa tudi tistih, ki se žele še naprej strokovno izpopolnjevati. Sodobna tehnika in nagel družbeni razvoj terjata vedno bolj razgledanega delavca in nenehno nadaljnje izobraževanje.

Vzroki, zakaj mladi ne dokončajo šolanja v rednem času, so različni. Nekomu se v mladih letih ni ljubilo učiti in se je srečal s pametjo šele pozneje, v zreli dobi; drugi se ni mogel učiti zaradi težkih razmer doma, tretjemu je redno šolanje onemogočila bolezen. Pa tudi vzrokov, ki človeka spodbude, da se loti dopisnega šolanja, je veliko. Nekdo si želi večjega kosa kruha, nekdo boljšega družbenega položaja, nekdo se loti učenja

le iz želje po večjem znanju, iz notranje potrebe.

Zanimanje za študij na Dopisni delavski univerzi je zelo veliko, čeprav ta način študija na lahek. Treba je mnogo trdne volje, vztrajnosti in truda; marsikdo omaga, preden pride do konca; kdor pa študij konča, je njegovo znanje kvaliteto, brez vrzeli in se lahko meri s tistimi, ki so se šolali v rednih šolah. Absolvente dopisnih delavskih univerz sprejemajo na delovno mesto z odprtimi rokami.

Poprečna starost tistih, ki se odločijo za dopisni študij je 20 do 40 let. Prednost tega študija je v tem, da študent ni vezan ne na čas ne kraj šolanja. Ob vpisu dobi učenec učno gradivo z obširno razlago, kako naj se loti učenja. Učbeniki so deloma isti, kot učbeniki rednih šol, vendar v vodstvu Dopisne delavske univerze težijo za tem, da bi vpeljali čim več lastnih, nalašč za ta način študija prirejenih učbenikov. V pomoč pri študiju so posamezni seminarji, na katerih predavatelji sporazumno z učenci razlagajo težje razumljivo snov.

Stalnih pedagogov je v Dopisni delavski univerzi le malo. Večinoma — okrog 200 — so vezani s pogodbo, zato vodstvo Dopisne univerze lahko izbira med najboljšimi pedagogi, ki so posameznim učencem pravi mentorji, jih pri učenju vodijo in oziroma usmerjajo v okviru določenih predmetov.

Študijsko središče je v Ljubljani in v vseh večjih krajih Slovenije, lahko pa tudi v posameznih delovnih organizacijah, če je prijavljenih najmanj trideset kandidatov.

Na začetku šolskega leta dobi učenec razpored izpitov za celo šolsko leto. Tako ima vsak možnost, da usklajuje svoj študij s svojimi možnostmi. Študirajo lahko hitreje kot v rednih šolskih pogojih, lahko pa tudi počasneje, če ga ovirajo pri študiju druge obveznosti. Pogoji za opravljeni letnik je določeno število izpitov predpisanih iz predmetov, ki pa jih slušatelj opravlja po lastni volji in zmožnostih. Čas študija je zelo različen. V Do-

pisni delavski univerzi vedo za primer, ko je nekdo opravil štiriletno ekonomsko srednjo šolo v rekordnih petindvajsetih mesecih. So pa tudi taki, ki ta študij dokončajo v dvanajstih letih.

Trajanje študija je torej pri posameznih učencih različno, toda sreča, ko pridejo do cilja — pa naj bo to hitro ali počasneje, je pri vseh neizmerno velika. Tudi cilji so različni. Nekdo se zadovolji z dokončano osnovno šolo, drugi se bo nato vpisal še v srednjo šolo, ali bo svoje znanje izpopolnil s poklicno šolo ali raznimi strokovnimi tečaji; so pa tudi primeri, ko so se absolventi srednje dopisne šole vpisali celo na univerzo. Če bi v Dopisni delavski univerzi imeli zlato knjigo, bi vanjo prav gotovo zabeležili učenca, ki se je po odsluženju vojaškega roka vpisal najprej v dopisno osnovno šolo in potem svoj študij nadaljeval v dopisni srednji tehniški šoli. Končno se je vpisal še na univerzo in je danes uspešen inženir kemije.

Dandanes, ko moderni industrializirani čas zahteva vse večje izobraževanje, ko današnje znanje za jutrišnji dan ne zadostja več, je dopisno šolanje najboljša oblika strokovnega izpopolnjevanja. Mnoge naše delovne organizacije pomagajo pri dopisnem dopolnilnem izobraževanju svojih delavcev, organizirajo potrebne tečaje in prispevajo k plačevanju šolnine. Tudi mnogim našim rojakom, ki so stalno ali začasno na delu v tujini, je Dopisna delavska univerza že pomagala k večjemu znanju in boljšemu kosu kruha. Kdor se odloči za vpis na Dopisno delavsko univerzo, lahko izbira med študiji na osnovni šoli in srednji ekonomski šoli, ki sta verificirani šoli za odrasle, na tehniški šoli (strojne, elektro, kemijske ali lesne stroke), administrativni, delovodski šoli za strojno stroko, na poklicni šoli za kovinarsko stroko in med najrazličnejšimi tečaji; med temi naj zlasti opozorimo na tečaje tujih jezikov. Vsak vpisnik bo dobil učno gradivo (učbenike, prirejene za samostojni študij, gradivo za preverjanje znanja, domače naloge in vaje za lastno kontrolo), izpite pa bo opravil takrat, ko bo prišel na obisk v domovino.

Jana Milčinski

Srečanje z dolino pod Snežnikom

Mislim na srečanje z mojo Notranjsko in še posebej z Loško dolino, v kateri sem se rodila in v kateri je potekala moja mladost. V zadnjih letih, ko sem se iz te doline dokončno izselila, je Loška dolina docela spremenila svojo prvotno podobo tako, da jo v tistih kratkih trenutkih, ko si jo nanovo ogledujem od vseh strani, le počasi spet spoznavam in dojemam. V svojem srcu namreč nosim tisto podobo doline, ki je bila z belo prašno cesto porazdeljena na dve strani; s težkimi parizarji naloženimi z lepo dišečimi smrekovimi hlodi ali rezanimi deskami, s počasnimi, vedno malo utrujenimi voli in brhkimi konji, ki so bili vpreženi v te parizarje. Konji, ki so se mi zdeli takrat v otroških letih



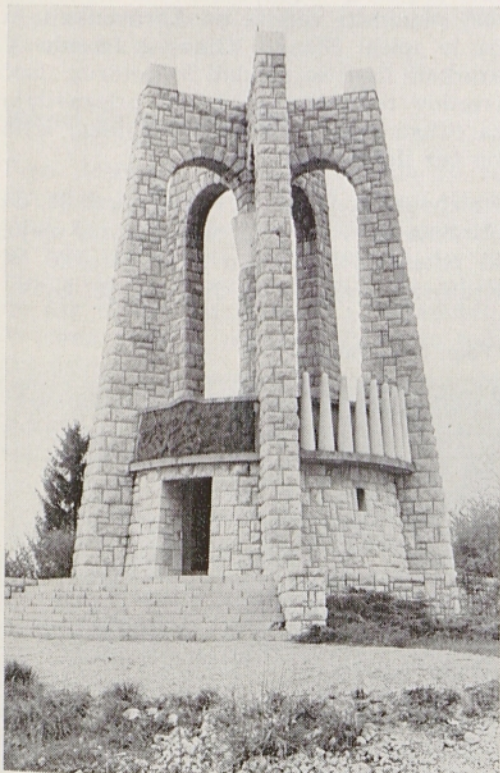
Piše:

Marička Žnidaršič

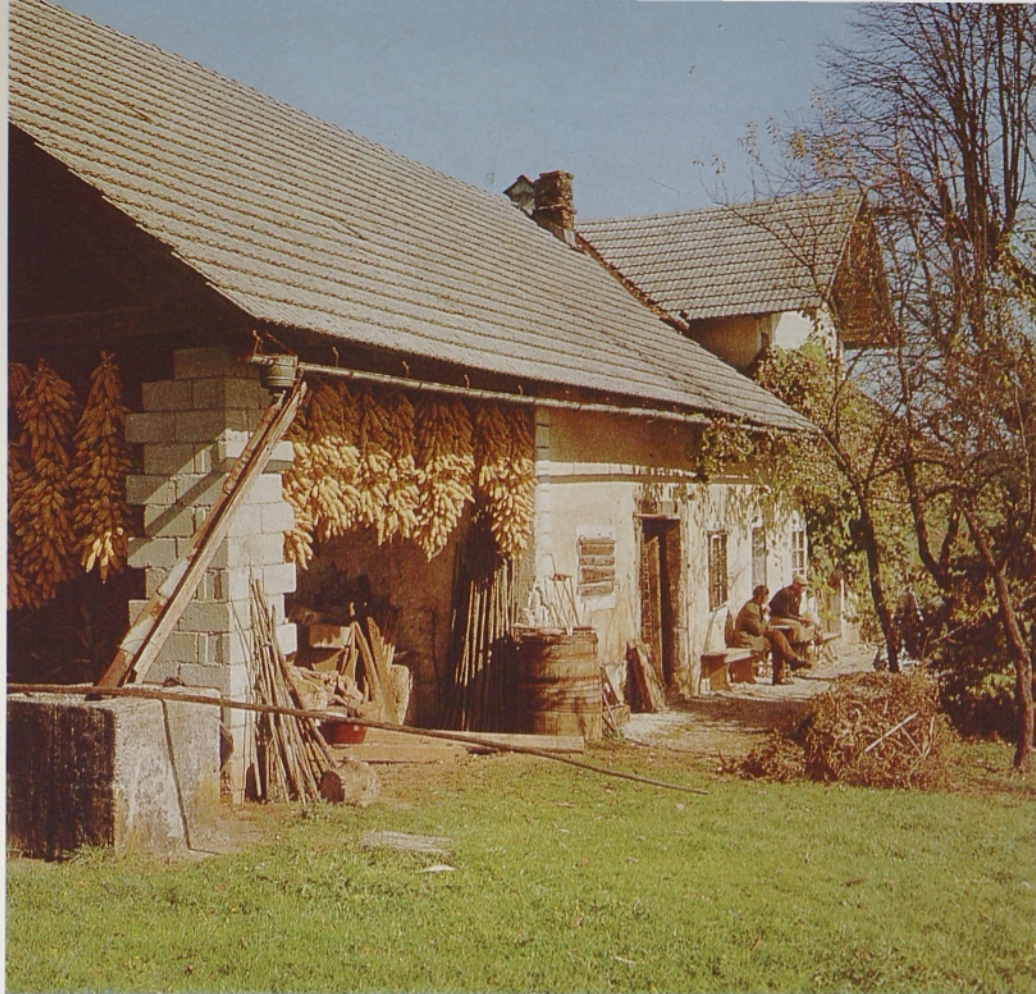
književnica

neznansko lepi, in je hiša, ki je take konje premogla, veljala za ugledno in premožno, kakor so takrat pravili. Tega zdaj že zdavnaj ni več, konje so zamenjali tovornjaki in kadar steče beseda o konjih, zveni samo še kot pravljica, ki mi jo je v otroških letih pripovedoval stari oče.

Vsakokrat, kadar dobim povabilo iz domačega kraja, to povabilo vselej rada sprejemam, zakaj takrat se vedno nekaj zgodi in vse to je prijetno in povezano z napredkom doline. Tako sem lansko leto prisostvovala, ko so odpirali novo



Spomenik na Ulaki



Dolenjska domačija

Foto: Janez Zrnec

šolo, ki nosi ime narodnega heroja Janeza Hribarja, ki je bil doma iz Loža. Letos pa so pridnim šolarjem podelili bralne značke in navada je, da na zaključno prireditev povabijo tudi katerega izmed pisateljev. In tako sem pred kratkim spet romala v Loško dolino in spet smo šli na ogled nove šole, ki se je nikoli dovolj ne nagledaš. Verjemite, postaviti tako šolo ni majhna stvar. Šola bo prevelika in prerazkošna za naše razmere, načrte ne bomo izpeljali do kraja... Pa ni bilo tako. Razpisan je bil referendum, ki je skoraj stoodstotno uspel in vsi so pomagali, od Kovinoplastike do lesno predelovalnih podjetij Gaber iz Starega trga ter Brest iz Cerknice in zadnjega kmeta na vasi. Zdaj stoji nova šola na kraju vasi, ob lepi asfaltirani cesti, ki pelje proti Pudobu in naprej v Babno polje in Prezid. Zares je velika in zares lepa, vse v njej pa je čisto bleščeče, vabljivo, pripravljeno za sistematični pouk. Mladi obiskovalci se v njej počutijo prijetno, lepo in domače obenem. Pravijo, da se vse to udobje, ki so ga deležni učenci, pozna tudi pri njihovih učnih uspehih v letošnjem letu.

Bralne značke Frana Milčinskega je letos prejelo veliko več učencev kot prejšnja leta. No, bilo jih je toliko, da jih nismo mogli podeljevati na zaključni proslavi, ker bi se vse to predalet zavleklo, ampak so jih učenci dobili že prejšnji dan v šoli in potem slavnostno prikorakali z njimi na proslavo. Značke so zlate, srebrne in bronaste in prejmejo jih samo tisti, ki so prebrali predpisano število knjig. Pionirji so brali, se učili in njihove še ne povsem razvite prsi zdaj že krasijo prva odlikovanja. In še nekaj je, ki človekovo pozornost še posebej pritegne. To je doprsni kip heroja Janeza Hribarja, ki stoji pred vhodom v šolo in ki ga je imenitno izdelal mojster Kalin. Tudi domačin Lojze Perko se je dolini lepo oddolžil s svojim delom prav v tej šoli in z njim vdahnil stenam še posebno toplino. Ob vhodu v glavne prostore nas pozdravlja v naravni velikosti, čudovito izdelan Martin Krpan s svojo kobilico in dragocenim tovorom soli. Slikar je Krpanu nadel obliko res doma-

čega, notranjskega človeka, iz katerega gleda boj za obstanek na tej skopi zemlji in pa ljubezen, ki jo človek že dolga desetletja goji in posveča tej zemlji. Tudi stara šola na oni strani vasi, kjer smo se vzgajali mi, še vedno stoji. Odkupila jo je Kovinoplastika in ko jo bodo popravili, bodo v njej uredili prostore za vse družbene organizacije.

Res je, da so si vaščani v zadnjih letih uredili in popravili Kulturni dom, da zdaj v njem lahko uprizarjajo tudi zahtevnejša dramska dela, vendar v njem ni prostora za klubske prostore in drugo, kar potrebuje današnja mladina. Hitri tempo življenja je tudi v Loški dolini postavil nove potrebe za delovnega človeka, zlasti za mladega človeka, ki je prek radia in televizije že seznanjen z mnogimi novostmi, ki so v povojnem času prepregle svet. Tudi v dolini pod Snežnikom se na nešteti hišah svetijo antene. Pred mnogimi hišami stojijo avtomobili in o starih parizarjih ni ne duha ne sluha. Vendar pa je največji uspeh, ki ga je delovni človek v tej dolini dosegel, postavitev Kovinoplastike v Ložu. Ta tovarna, ki je takorekoč zrastle iz nič in se iz leta v leto bolj širi, daje danes kruh več kot devetsto ljudem. In prav ta tovarna je s svojo značilnostjo docela spremenila podobo Loške doline. Meje med Starim trgom in Ložem ni več. Romantični drevored, po katerem so se nekoč sprehajali zaljubljeni pari, se je moral umakniti koristnejšemu in boljšemu. Nove hiše s širokimi svetlimi okni rastejo kot gobe po dežju in Stari trg in Lož sta zdaj eno naselje.

Pravzaprav je Kovinoplastika dala celotni Loški dolini svojstven obraz. Človek takoj začuti, da v tej dolini ni več pomanjkanja in je kruh, ki ga zdaj režejo po teh domovih, lažje prislužen in bolj mehak. Ljubljana, ki je bila mojim otroškim očem tako odmaknjena, se je zdajšnjim prebivalcem na moč približala z novo asfaltirano cesto in z neštetimi dobrinami, ki jih mi v otroških letih nismo poznali. Tako so se ne hote približale tudi šole in z njimi vsa tista učenost, ki je bila včasih dana le redkokaterim.

Novi vodniki o

nad Kranjem in Raduhovo nad Solčavo. Zraven pa je še precej besedila o nastanku in oblikovanju tega lepega gorovja, o rastju in živalih, o podnebjju in seveda o naseljih na tem območju. Ne manjka niti kratka zgodovina planinstva v tem delu Slovenije ter krajša navodila za vsakogar, ki je v hribih še novinec.

Prednost imajo domača imena

Izleti in vzponi so opisani dokaj podrobno in zelo nazorno. Tudi je povsod zapisano do kod se lahko pripeljete z vlakom in do kod z avtomobilom. Slednje je za današnjega motoriziranega planinca (ki ima manj časa, kakor so ga imeli planinci nekoč) silno pomembno.

Zanimiva je tudi raba imen; le-ta so zapisana navadno tako, kakor jih uporabljajo in izgovarjajo ljudje, ki tam živijo. Tako je na primer za goro, ki se dviga nad Podvolovljekom (pri Lučah) uporabljeno ime Rogac in ne Rogatec, kakor je navadno zapisano na zemljevidu. Seveda bodo temu nekateri ugovarjali, planincu pa bo vedno bolj prišlo prav, da bo vedel domače ime, saj bo domačine po tem imenu tudi povpraševal.

Ta vodnik je že tretji v nizu, ki ga je začela izdajati slovenska planinska založba. Pred pičlima dvema letoma so izdali planinski vodnik po Karavankah, ki ga je spisal Stanko Klinar z Jesenic. V kratkem času so prodali že poldrug tisoč izvodov te knjige in že se pripravljajo za drugo izdajo, ki bo dopolnjena; izšla bo čez dobro leto.

Posebnost vodnika po Karavankah je, da obravnava to gorovje ne glede na mejo, ki poteka po njem in deli Koroško od Kranjske, Avstrijo od Jugoslavije. Opis-



Triglav

Foto: Ančka Tomšič

Osemdeset let slovenskega planinstva

Vse letošnje leto slovenski planinci praznujejo osemdesetletnico svoje organizacije. V februarju pred osemdesetimi leti je bil namreč v Ljubljani ustanovni občni zbor Planinskega društva — ljubljanskega, ki sta se mu pridružili še planinski društvi iz Celja in Kamnika.

Slovenski planinci seveda niso šele tega leta začeli zahajati v gore. Temeljne kamne organiziranemu slovenskemu planinstvu so drzni možje postavili že sredi 18. stoletja. Na številna njihova imena bodo slovenski planinci ponosni na vse čase. Poznamo jih »prvopristopnike«, med katerimi so bili večinoma bohinjski rudarji, fužinarji, ki so potrjevali slovenstvo naših gora. V tistih prvih časih je šlo namreč predvsem za to, čigave so te gore, šele pozneje se je razvilo planinstvo kot rekreacija, krepitev zdravja ali celo kot šport.

A. Tomšič

Pred nekaj tedni je izšla knjiga, ki so jo mnogi že težko pričakovali — »Kamniške in Savinjske Alpe — planinski vodnik«. Izdala jo je ljubljanska planinska založba, spisal pa velenjski profesor zemljepisa, planinec in alpinist — Peter Ficko, ki je — kakor je sam povedal — več kakor devet desetih planinskih poti, opisanih v knjigi, tudi sam prehodil. Čeprav je vodnik žepnega formata, pa je s svojimi 350 stranmi kar zajeten.

V njem so opisani vzponi na kamniške, oziroma savinjske vrhove med Storžičem

Kip Franceta Prešerna v Prešernovi koči na Stolu. Foto: Joco Balant



dkrivajo gore

ni so vsi vzponi na neko goro, z naše in z avstrijske strani, povsod so uporabljene — na oni strani — slovenska in nemška imena. Ta knjiga je bila za mnoge pravo odkritje in mlajši planinski rod, ki ni poznal Karavank, se je navdušil zanje.

Prihodnjič vodnik po Julijskih

Še beseda o načrtih. V istem formatu in v enaki obdelavi bodo prihodnje leto, morda že do planinske sezone, izdali tudi težko pričakovani vodnik po Julijskih Alpah. Že letos pa bo morda v prodaji druga izdaja popravljenega zemljevida Julijskih Alp, ki ga je pred leti izdala planinska založba.

Prav tako že načrtujejo izdajo planinskega vodnika za izlete in ture po Zasavju, Dolenjskem, Primorskem in Pohorju ter njegovi soseščini. V pripravi je tudi zemljevid Pohorja (merilo 1:50.000), na katerem bo tudi Kobansko, Peca in Uršlja gora.

Z velikim veseljem so slovenski planinci, sprejeli lep in dober zemljevid Škofje-loškega pogorja, na katerem so vrisane vse, tudi najmanjše vaške ceste in na novo markirana »Loška planinska pot«. Po njej je že več sto planincev začelo zbirati žige, ki vabijo na vrhovih, v kočah in pri kmetih. Mnogim je ta pot celo bolj pri srcu kakor velika slovenska planinska transverzala.

Vrhovi so postali bližji

Pred desetimi leti je kazalo, da so se Slovenci, predvsem mladi, nehali zanimati za gore. Mnoge planinske kočice, ki so bile včasih kar čudno prazne, so zahrepenele po cesti, po kateri bi lahko do nje prišli vsaj izletniki z avtomobili. V tistem času je mnoga kočica cesto tudi res dobila.

Toda sedaj se časi že spreminjajo, ljudje uvidevajo, da brez hoje ne gre in da je vzpon na goro zdrav in potreben kakor kruh. Sedaj je lažje hoditi v gore, ker so se izhodišča pomaknila bliže k vrhovom.

Tudi kočice se spreminjajo. Namesto skupnih ležišč, kjer se je včasih kar gnetlo planincev, ki so morali v višini prespati, da so lahko zarana odrinili na goro, so sedaj domala povsod sobe s posteljami. Prej so imele kočice navadno le skromne umivalnice, sedaj skoraj ne gre več brez kopalnic.

Drago Kralj



Nad gorsko cesto med Lučami in Solčavo se ob vhodu v sotesko dviga slikovita »Iгла«. Foto: Drago Kralj

Foto Ančka Tomšič: »Naj gre v gore, kdor le more...!«





Folklorna skupina Emona v gorenjskih, prekmurskih, štajerskih, belokranjskih, banatskih in vranjskih narodnih nošah



V sprevodu po santaremskih ulicah ni manjkala tudi naša »frajtonarica« in gudalo (lončeni bas)

Ambasadorji našega bogatega ljudskega izročila

Marsikdo med vami, ki ste obiskali svojo staro domovino, se je že srečal z mladimi fanti in dekleti, ki so pred vami skladno in z velikim občutkom domačnosti zaplesali stare gorenjske, štajerske, belokranjske, prekmurske, pa tudi vranjske in banatske plesne. Navdušeno jim je zaploskal, ko so ob različnih turističnih pa tudi drugih prireditvah izvajali svoj program na odru ali pa kar na ulicah. Čudil se je njihovim originalnim narodnim nošam, pa tudi inštrumentom.

Tokrat bomo spregovorili o folklorni skupini »Emona« iz Ljubljane, ki že šesto leto navdušuje občinstvo doma in po svetu z izvirnimi slovenskimi pa tudi jugo-

začetka spremljal in vodil eden najboljših slovenskih pa tudi jugoslovanskih koreografov ing. Bruno Ravnikar. Ta je bil več let tudi umetniški vodja skupine in njen predsednik in prav njemu gre največja zasluga, da šteje danes »Emona« že približno sto plesalcev, ki so vsak trenutek pripravljeni nastopiti pred še tako zahtevnim občinstvom.

Njihov repertoar je zelo bogat, saj obsega različne plesne iz skoraj vseh slovenskih pokrajin, pa naj bo to gorenjsko šivanje »kovtra«, delovni plesi, pretikanje z robci in kalamajka iz Prekmurja, pustni plesi z maskami, »povštertanc«, ples z metlo ali čindara iz Štajerske, Zeleni Jurij, bojanski plesi in kresnice iz Bele krajine; svoj program pa so še popestrili s spretnostnimi plesi iz Banata in z vranjskimi plesi.

Nič manj izvirni in za današnji čas že pozabljeni pa so tudi različni inštrumenti, ki so pri »Emoni« ponovno oživel in dali skupini še poseben čar in originalnost, poslušalcem pa posebne vrste užitek ob njihovem poslušanju. Poleg stare frajtonarice lahko v njihovi sestavi poslušamo še alpski opekelj (posebne vrste ksilofon), trstenke (iz trsja napravljene piščali), gudalo (lončeni bas), ribniške lesene žlice itd. Značilnost skupine pa je tudi v tem, da vsak ples pleše v narodnih nošah tiste pokrajine, iz katere ples izvira.

Zato ni nič čudnega, da jih vsako leto vabijo na različne folklorne festivale in druge kulturne prireditve. Tako imajo za sabo že bogate mednarodne izkušnje, od katerih naj omenimo le nekatere: Bremen v Zvezni republiki Nemčiji, Lienz in Dunaj v Avstriji, Tarcento, Sorrento in Rim v Italiji, Barcelona v Španiji, stalni gostje so tudi na folklornem festivalu v Ohridu, leta 1971 pa so med številnimi priznanimi folklopnimi skupinami v Gorici osvojili največ zlatih medalj.

Letos v juniju se je folklorna skupina Emona vrnila s 14-dnevne turneje po Italiji, Franciji in Portugalski. Ljubljanski folkloristi so imeli na tej 6500 km dolgi poti osem nastopov, od tega pet celovečernih. Nastopili so v Bazovici pri Trstu in Angoulêmeu v Franciji ter v Santarému za zamejske Slovence, v Saint Cyprien in Calaisu na Portugalskem. Kjerkoli so nastopali, jih gledalci kar niso hoteli spustiti z odra, v Santarému sta vse njihove nastope neposredno prenašala tudi portugalski radio in TV, pozdravil pa jih je tudi predsednik portugalske vlade Americo Tomas.

Največje priznanje pa jim je izrekel predsednik santarémškega folklornega festivala in dober poznavalec evropske folklore Celestion Graça, ki je med drugim dejal, da ga je nastop »Emone« navdušil in to predvsem zaradi skladnosti in preciznosti plesanja, »igre nog«, izvirnosti ljudskih instrumentov, očaran pa je bil tudi nad lepoto in doslednostjo kostimov. »Zelo bomo srečni,« je ob koncu na sprejemu pri santarémškemu županu dejal Graça, »da boste še prišli na Portugalsko. Vedno boste naši dragi gostje!«

Podobno in še večje priznanje pa je po nastopu v francoskem mestu Angoulême skupini izrekel tudi predsednik svetovne folklorne organizacije Henri Coursage, ki ima svoj stalni sedež v Confalonu. »Vaša skupina me je z današnjim nastopom očarala. Videl sem vas že v Barceloni, toda lahko trdim, da ste od tedaj še bolj napredovali, s svojim kvalitetnim nastopom pred nabito polno dvorano pa potrdili, da ste vredni našega zaupanja, zato v naslednjem mesecu pričakujemo vaš odgovor in potrditev, da v naslednjem letu nastopite na mednarodnem festivalu folklorne v Mehiki ali na Slonokoščeni obali. Izbiro prepuščam vam, odločite se, prepričan sem, da boste tudi tam uspeli!«

Miha Matè



Slovenska dekleta v vranjskih nošah s pravim škotom v svoji sredi

slovanskimi plesi. V začetku je bila to majhna skupina navdušenih deklet in fantov, ki je pod skrbnim vodstvom ing. Bruna Ravnikarja trdo in neutrudljivo delala ter iz dneva v dan pridobivala v svoje vrste več delavske in študentske mladine, kateri ni bilo vseeno, da bi naši stari plesi, običaji in pesmi tonili v pozabo. Ti mladi fantje in dekleta pa so imeli tudi to srečo, da jih je od vsega

Domača šola v kasetah

»Mladinska knjiga« iz Ljubljane je ob sodelovanju RTV Ljubljana pripravila zanimiv izbor kaset s posnetki nekaterih oddaj radijske šole v minulih letih.

Na voljo so trije snopiči: »Spoznavanje narave in družbe«, »Slovenski jezik« in »Naši kraji in ljudje«. Posnetki so zelo dobri, izbor pa je bil, kakor kaže, nadvse skrben.

V snopiču »Spoznavajmo naravo in družbo« so predstavitev letnih časov (november, december, januar, februar, marec, april in maj), »Stog sena v zasneženem gozdu«, »Pomladna zgodba«, »Štiri kapljice v čaši planinskega cveta« in »Domače živali«.

V snopiču »Slovenski jezik« pa so oddaje o glagolu in pravopisu; o pisanju pisem in pravopisnih napakah; o vejici in izgovorjavi; o pesmih in stavkih. Vse oddaje so nadvse poljudne in živahne.

Najzanimivejši je najbrž snopič o naših krajih in ljudeh. Na voljo so kasete s pravimi malimi potopisi po Sloveniji (Ljubljana, Kropa, Nova Gorica, Soška dolina, Socerb, Cerknica, Ribnica, Bela krajina, Savinjska dolina in Rogaška Slatina).

Kasete bodo nedvomno prišle zelo prav vsem tistim, ki žive in delajo v tujini ter imajo otroke, ki hodijo bodisi v tujo bodisi v dopolnilno slovensko šolo. Kasete bodo pomagale ne le pri poznavanju slovenščine, temveč tudi pri spoznavanju domovine, od katere so ločeni.

Mladinska knjiga, Gallus in RTV Ljubljana bodo izdali tudi druge kasete šolskih ur, zlasti s področja slovstva in naravoslovja.



Z letošnje »Groharjeve kolonije«, tradicionalnega srečanja slikarjev v Škofji Loki. Foto: Sveto Busić

IX. seminar slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani

Od 2. do 14. julija je bil v Ljubljani seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga je letos že devetič po vrsti pripravil oddelek za slovanske jezike in književnost Filozofske fakultete. Udeležilo se ga je 109 slušateljev iz 16 evropskih držav ter šest udeležencev iz Združenih držav Amerike in Kanade. Že te številke nam dovolj zgovorno povedo, da je zanimanje za slovenski jezik, za našo literaturo in kulturo vse večje in da smo med številnimi udeleženci letošnjega seminarja lahko opazili tudi mnoge strokovnjake in študente iz neslovanskih držav.

Namen letošnjega seminarja je bil, da udeležence podrobneje seznani z jezikovno, literarno, kulturno in zgodovinsko problematiko slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, ki je prav v zadnjem času bila in je še izpostavljena hudemu nacionalističnemu pritisku, ki zahteva popolno iztrebljenje slovenskega prebivalstva v Avstriji.

Vendar, kot so poudarili že na samem začetku seminarja, se organizatorji za

takšno usmeritev niso odločili samo zaradi te aktualnosti, teveč tudi zaradi tega, ker je Koroška eno izmed zgodovinskih središč slovenske kulture ter bi brez nje in njenega deleža težko razumeli današnjo slovensko kulturno fizionomijo. Pri tem lahko naštejemo le nekatera od mnogoštevilnih dejstev: še v prejšnjem stoletju je Celovec dolga desetletja tekmoval z Ljubljano za prestiž kulturnega središča, tu je izhajala prva slovenska književna revija, leta 1852 pa je bila prav v tem mestu ustanovljena najmočnejša slovenska knjižna založba Mohorjeva družba, ki je imela ob koncu prve svetovne vojne 100.000 naročnikov.

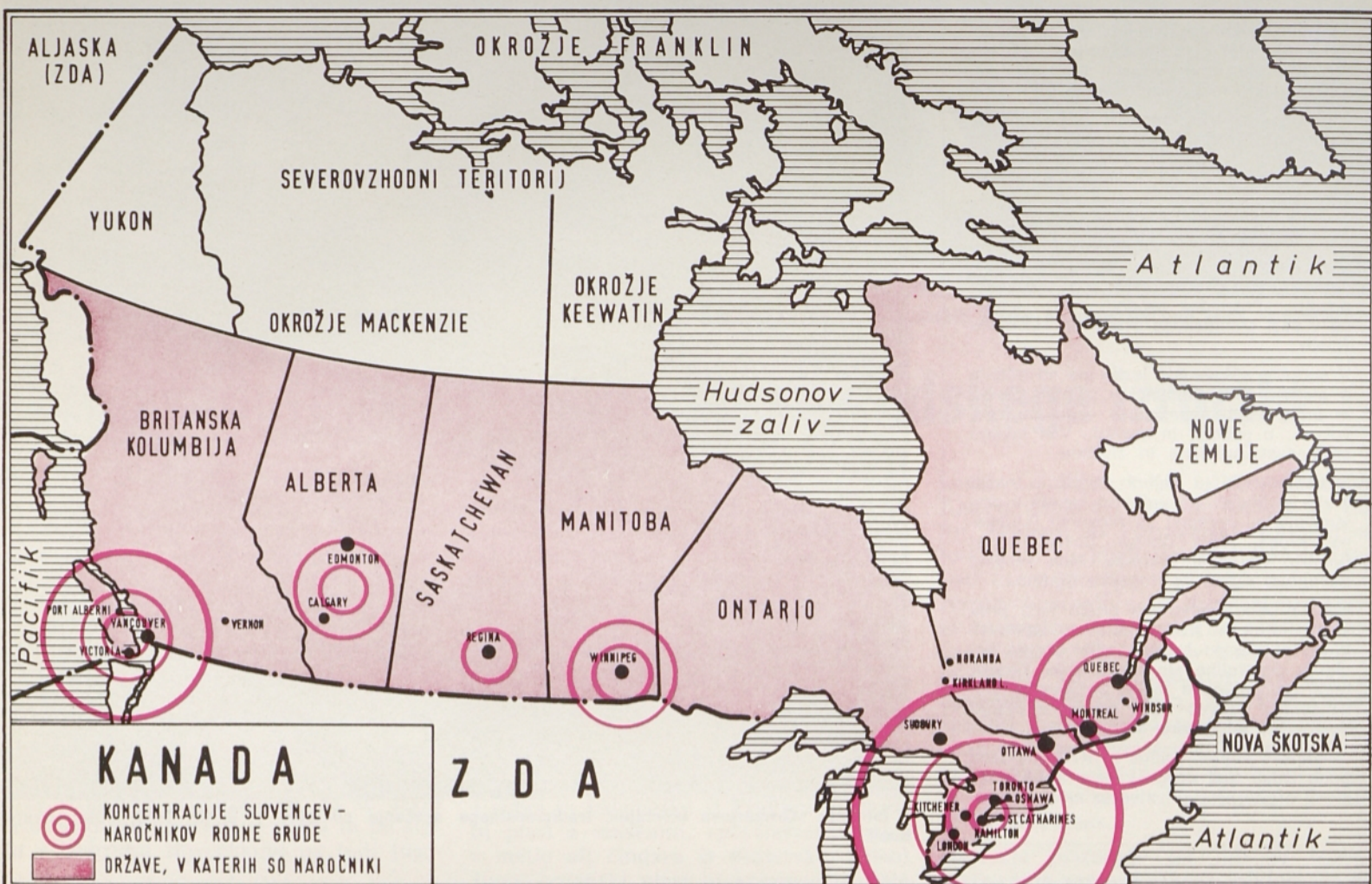
Med mnogimi zanimivimi predavanji so udeleženci seminarja še prav s posebno pozornostjo prisluhnili dr. Tinetu Logarju o slovenskih koroških narečjih v Avstriji, dr. Bogu Grafenauerju o teritorialnem in kolonizacijskem razvoju od Karantanije do etnično razdeljene Koroške, dr. Janku Pleterskemu o položaju slovenščine na avstrijskem Koroškem po II. svetovni vojni, dr. Vladimirju Kle-

meniču o sodobnih socialno-geografskih problemih na Koroškem, dr. Bredi Pogorelec o deležu Koroške pri procesu ustaljevanja slovenskega knjižnega jezika v 19. stoletju, dr. Matjažu Kmelcu o novjšem slovstvu na Koroškem, dr. Jožetu Toporišču o stilni izdiferenciranosti slovničnih sredstev slovenskega jezika, dr. Francetu Bezlaju o besednih družinah v slovanskih jezikih, dr. Borisu Paternuju o problematiki romantike v slovenski poeziji ter dr. Francu Zadravcu, ki je govoril o funkciji groteske v Prežihovi prozi.

Udeleženci seminarja so v tem času obiskovali tudi lektorate slovenskega jezika, katere je vodilo dvanaest priznanih strokovnjakov ljubljanske slavistike, udeležili pa so se tudi tečajev iz zgodovine slovenskega jezika, ki sta jih vodila dr. France Bezljaj in dr. Tine Logar.

Ob koncu seminarja so udeleženci obiskali tudi slovensko in avstrijsko Koroško.

M. M.



Slovenci v Kanadi

Danes je v Kanadi okrog 130.000 Jugoslovancev, od tega 55.000 Hrvatov in nad 30.000 Slovencev, ostalo pa so pripadniki drugih jugoslovanskih narodnosti. Slovenske naselbine v Kanadi so nastale v glavnem med leti 1924—1930, ko so se naši ljudje naseljevali tod, ker v Združene države niso več mogli. Pred drugo svetovno vojno je bilo v Kanadi od 6000—9000 Slovencev, njih število se je povečalo v letih 1948—1952 s povojnimi begunci in od leta 1952 dalje z ekonomskimi izseljenci. V manjšem številu Slovenci še vedno prihajajo v Kanado. Imamo na razpolago podatke, da se je v letu 1969 izselilo v Kanado 307 Slovencev. Prvi naši naseljenci v Kanadi so bili zaposleni večinoma kot rudarji v zlatih rudnikih provinc Ontaria, Quebeca in Alberta, številni pa so si kupili zemljišča, ker je bila zemlja poceni in so postali farmerji. Od vseh jugoslovanskih narodnosti v Kanadi se s farmerstvom ukvarja največ Slovencev. Znale so sadne plan-

taže naših farmerjev v Hamiltonu in St. Catharinesu v provinci Ontario. V Beamsville, v središču tega območja sta Slovenska farmerska zadruga in Slovenski farmerski dom. Omeniti pa moramo tudi naše ljudi, ki so si s težkim delom v gozdovih Ontaria in Britanske Kolumbije služili svoj vsakdanji kruh. Danes so Slovenci zaposleni v tovarnah, gradbinstvu in kakor že omenjeno v kmetijstvu in rudnikih. Povojni izseljenci, ki so prišli v Kanado že šolani in kvalificirani delavci pa so si našli lažje zaposlitve, mnogi med njimi so intelektualci, številni pa imajo tudi svoje obrti. Od 12 kanadskih provinc so se Slovenci naselili v sedmih in tu so naseljeni še danes. Te province so: Ontario, Britska Kolumbija, Alberta, Manitoba, Quebec, Nova Škotska in Saskatchewan. V vseh naštetih provincah imamo tudi naročnike naše revije »Rodna gruda«, in sicer v 416 krajih.

Največ Slovencev živi v provinci Ontario, kjer so tudi najstarejše slovenske naselbine: Kirkland Lake, Timmins, Schumacher, Sudbury, Windsor, Sarnia, Thunder bay (novo ime za bivši mesti Fort Williams in Port Arthur), Weland, Sault Ste. Marie in St. Catharines. Največ Slovencev pa živi v glavnem mestu Ontaria v Torontu, dalje v Hamiltonu, Ottawi, Oshawi, precej pa jih je tudi v Kitchenerju, Londonu, Willoudalu in Mississaugi. Manjši kraji v Ontariu, kjer imamo tudi naročnike »Rodne grude«, so še: Atikokan, Agnicourt, Branalca, Brantford, Burlington, Breslau-Kitchener, Carson, Chaput, Hughes, Clakison, Cooksville, Copper Cliff, Denfield, Don Mills, Downsview, Etobisoke, Georgetown, Graveshurst, Islington, Kingsville, Ouplen, Owen Sound, Port Credit, Rexdale, Scarborough, St. Thomas, Stoney Creek, Wallaceburg, Waterloo, Wineland, Winnefleet in Weston. »Rodna gruda« obiskuje vsak mesec na-

še rojake v kar 50 krajih province Ontario.

Najbolj razgibano društveno in družabno življenje je v Torontu, kjer imajo Slovenci svoja društva, cerkve in šole. Tudi v Thunder Bayu so naši rojaki društveno zelo aktivni. Svoja društva imajo prav tako v mestih Hamaliton, St. Catharines, Kitchener-Waterloo in v Windsoru. V provinci Alberti se je v prvih letih naseljevanja zaposlilo precej Slovencev v premogovnih revirjih: Canmore, Coleman, Nordegg in Mountain Park. Precej jih je že takrat živelo v glavnem mestu Edmonton, naselili pa so se tudi v manjših krajih, kakor Calgary, Wayne, Robb, Edson, Mercoalin Drumheller.

Največ Slovencev, ki prejemajo »Rodno grudo« pa živi v Edmontonu in Calgaryju, ki sta po številu naročnikov takoj za Torontom v Ontariu. Revija pa obiskuje Slovence tudi v Lethebridgeu, Red Deeru in Vegrevillu. V Edmontonu in Calgaryju imajo Slovenci tudi svoji društvi.

Najzahodnejša kanadska provinca je *Britanska Kolumbija*. Sem so privabili zlati rudniki tudi številne Slovence iz domovine, pa tudi iz Združenih držav Amerike. Prvotno so jim obljubljali visoke plače, pozneje, ko pa je zlati sijaj ugasnil kot v Kaliforniji, Koloradu in na Aljaski, so se morali oprijeti težaškega dela v gozdovih, ali pa so se selili iz naselbin drugam. Iz prvih časov sta znani imeni naselbin Trail in Canmore. Če so še danes v njih Slovenci, ni znano.

V letih po zadnji vojni so poznana nova imena krajev, kjer so se naselili Slovenci. Najštevilnejši so v Vancouvru B. C., kjer imajo Slovenci tudi svoje društvo. Po številu naročnikov »Rodne grude« je mesto Vancouver na četrtem mestu za Torontom, Ont., ter Edmonton in Calgaryjem v Alberti.

Precej naročnikov naše revije živi v večjih mestih kot: Port Alberni, Richmond, Victoria in Vernon ter v manjših krajih: Burnaby, Cranbrook, Delta, Edgewater, Kitimat, Osoyoos, Port Coquitlam, Radium Hot Springs, Stewart, Surrey in White Rock. Skupaj v 18 krajih.

V provinci Quebec so iz časov priseljevanja naših ljudi poznane naselbine: Montreal, Norranda in Rayne. Večina Slovencev v tej provinci še danes živi v Montrealu, kjer imajo tudi svoje društvo.

Največ izvodov naše revije pošiljamo v Montreal in Norranda, naročniki pa živijo še v krajih: Bury, Chomedey, Dorval, Touraine, Terrobonne Heights, Ville in Vimont.

Na petem mestu po številu naročnikov v Kanadi je Winnipeg, glavno mesto province Manitoba, kjer imajo Slovenci svoj klub. Mesto je znano tudi po naših prvih naseljencih. Zlato rudo pa so tedaj kopali tudi v Flin Flonu in v Sheridonu.

Po številu naročnikov naše revije v Kanadi je na predzadnjem mestu provinca Saskatchewan, kjer so se naši ljudje na-

selili na farmah v bližini mesta Regina. Naročnike imamo v Regini in v Asquithu. V provinci Nova Skotska so se naselili naši ljudje v rudniških revirjih: Sydney, Springfield, New Waterford, ni pa znano, če še danes živijo v teh krajih.

»Rodna gruda« obiskuje le nekatere rojake v kraju Veymouth.

Prosimo naročnike in vse, ki bodo brali »Rodno grudo«, da nam pomagajo dopolniti zemljevid krajev, v katerih živijo naši rojaki širom po Kanadi.

M. Š.

Zemljevid slovenstva dopolnjujejo

Vabite nas, da še mi dopolnimo »zemljevid slovenstva«. Jaz vem za tri — eden živi v Manchestru, drugi Sheffieldu in tretji v Oldhamu. Poznam pa še nekaj drugih slovenskih rojakov, za katere pa ne vem točno v katerih krajih živijo. Gotovo pa ima tudi vsak od njih še svoj krog znancev v drugih mestih.

Carolina Woodfinden
Stockport, Cheshire, Anglija

Pomagati vam želim, da bi prišli bliže resnici »kje povsod živijo Slovenci«. Tukaj v Olofströmu je okrog 40 Slovencev z otroki vred. V bližnji vasi Jäämsböge je še 8 Slovencev, v Gvängsti so 4, v Vilshultu sta 2, v Näsumu so 4, v Karlshamn jih je okrog 10, v Sölvesborgu jih je okrog 5, v Karlskroni jih je nekaj, v Fjälkingah jih je okrog 10, v Ronebyju okrog 10. Vse to so približne številke, mislim pa, da jih je še več v drugih okoliških vaseh, saj so vsi zelo raztreseni. Ob neki priložnosti sem slišal, da živi na švedskem okrog 6.000 Slovencev. Jaz sem član tukajšnjega odbora za priseljence in me zanima, kdaj bo prišla tudi kaka slovenska skupina na Švedsko, ki nam bo prinesla košček domovine. Veseli me, da smo Slovenci napreden narod in kako so celo ameriški Slovenci pisali predsedniku Nixonu in na ta način dali moralno podporo našim koroškim rojakom. To je vzgled, ki bi ga morali posnemati tudi drugi Slovenci po svetu in tako dati podporo našim koroškim bratom.

Milan Starc
Olofström, Švedska

Umrli izseljenci — povratniki

Avgust Štimnikar

Spomladi, 25. marca letos, so se na pokopališču v Smartnem pri Slovenjgradcu za vselej poslovili od njega poleg njegove soproge Ivanke, rojene Banko, še številni prijatelji in znanci. Pokojni Avgust Štimnikar se je rodil l. 1902 v Golavibuki pod Pohorjem. Leta 1920 se je zaposlil kot rudar v mežiškem rudniku svinca, v času gospodarske krize, ko je izgubil delo pri rudniku, pa sta z ženo Ivanko 16. maja 1929 odšla v Holandijo. Tam je bil Avgust spet rudar v Heerlenu v rudniku Oranje Nasau 1, kjer je delal do 25. aprila 1944, ko je bil zaradi hude silikoze invalidsko upokojen. Leta 1947 sta se Štimnikarjeva vrnila v domovino. Ker je bila njegova holandska pokojnina premajhna, se je zaposlil kot skladiščnik pri Lesnem industrijskem podjetju v Slovenjgradcu in tam delal do upokojitve l. 1959. Ženo sta si zgradila domek in želela prijetno preživeti zrela leta svojega življenja. Žal, mu je silikoza, ki si jo je nakopal v holandskem rudniku, veliko prezgodaj, izkopala grob.

Franc Rustja

V Novi Gorici so se v juniju poslovili svojci in prijatelji od Franca Rustje, ki se je pred petindvajsetimi leti vrnil iz Argentine. V imenu podružnice Slovenske izseljenske matice iz Nove Gorice, se je od pokojnega odbornika podružnice poslovil predsednik Kristijan Bavdaž.

Marija Kastelic

Slučajen izlet v Skofjo Loko, na katero jo je vezalo toliko prijetnih spominov, saj je bila tam že štirikrat na izseljenskem pikniku, je pretrgal življenje povratnice iz ZDA ter naročnice Prosvete in Rodne grude — Marije Kastelic. Njen zadnji dopis iz domovine



je »Prosveta« objavila 26. aprila letos pod naslovom »Kmalu bodo zacvetele narcise na Golici«. Prav na dan, ko je skupaj z družino svojega nečaka Jake Klinarja, pri katerem je živela že od leta 1968, obiskala Skofjo Loko, so bile v tem mestu vsakoletne motorne dirke. Mimogrede so si jih hoteli ogledati, takrat pa je zaradi okvare motorja zletel s ceste med ljudi italijanski motorist. Obležalo je 17 ljudi, od katerih so bili trije takoj mrtvi in med njimi povratnica Marija Kastelic. Njen nečak in njegova žena sta bila hudo ranjena.

Marija Kastelic je bila doma iz Planine pod Golico, v ZDA pa je odšla leta 1912. Skoraj šestdeset let sta bila z možem člana SNPJ.

Pokojne bomo ohranili v lepem spominu! Naj jim bo lahka domača gruda!

Nemčija

Nepozaben obisk v Merlebachu

Že kar lep čas se vam nisem nič oglasil, pa bom zdaj zato pridnejši. Dne 16. junija dopoldne smo se zbrali v Stuttgartu pred Paulinenbrücke in se z avtobusom odpeljali proti Heilbronu-Saarbrücken, prek nemško-francoske meje, v francosko rudarsko mesto Merlebach.

Pravočasno smo ob 15. uri prispeli v Merlebach. V veliki dvorani je na steni visela slika tovariša Tita in jugoslovanska zastava.

Pred vhodom nas je sprejela francosko-slovenska delegacija. Tovarišice v slovenskih narodnih nošah so nas prijazno nagovorile in nam na prsi pripele slovenske trakove.

»Mamica, saj to je kakor doma v Sloveniji,« sem veselo dejal mami. Bilo je res pravo slovensko srečanje. Od vsepovsod smo prišli Slovenci: iz Stuttgarta, iz Švice, iz Holandije, iz Belgije. O, to je bilo lepo! Vsaka skupina je posebej nastopila: peli so, plesali naše folklorne plese, valčke in polke, recitirali so. Bilo je tako lepo, da se je marsikomu utrnila solza ob toplih čustvih ljubezni do domovine.

Prav žal mi je, ker nisem videl vsega nastopa, kajti z mamico sva si hotela malo ogledati mesto in trgovine. Ko sva se vrnila, je nastopal belgijski orkester in slovenski otroci iz Francije s plesom in petjem. Zatem nas je vse navzoče pozdravil tovariš Milan Pogačnik z besedami: »Vedno sem mislil in bolelo me je, da bo na tujem naša slovenska beseda pozabljena. A tu v Merlebachu sem spoznal, kako čvrsto jo varuje naš slovenski narod.«

Hvala za te lepe besede. To smo mu povedali tudi s toplim ploskanjem. Meni bodo ostale še dolgo v spominu.

Neki Slovenec iz Francije mi je rekel: »Fant, kaj ti rabi ves denar, če nimaš tistega, kar si imel nekoč doma. Pogrešam naše lepe slovenske kraje, pa naše šege in navade. Ti si mlad, a malo me že razumeš, kajne? Jaz sem star, a srce

me še vedno vleče v Trbovlje, kjer sem bil rojen.«

Krepko mi je segel v roke in mi naročil, naj nikoli ne pozabim, od kod sem doma in kako govore moji starši. Ne, obljubljam, da tega ne bom pozabil, dragi rojak iz Merlebacha, ki vam je zibelka tekla v rudarskih Trbovljah. Lepe pozdrave vsem velikim in majhnim Slovincem iz Francije, Belgije, Švice in od drugod! Hvala tudi SKUD Triglav iz Stuttgarta za tako lepo organiziran izlet.

Slovenski učenec na
Vogelsangschule iz Stuttgarta
Lojzek Štebe

Prvi slovenski piknik na prostem

Dne 17. junija je bil v Ravensburgu na pobudo staršev slovenskih otrok, ki obiskujejo slovensko dopolnilno šolo, organiziran prvi slovenski piknik na prostem, ki je zelo lepo uspel.

Razveseljivo je, da so bile že nekajkrat dane pobude za takšno prireditev, ki pa se žal zaradi raznolikega življenja tukajšnjih ljudi niso uresničile.

Priprav na piknik se je tokrat lotilo osem ljudi. Zaradi vremenskih neprilik in pre zaposlenosti, pa so drug za drugim odstopili in je že skoraj kazalo, da spet iz vsega nič ne bo. A preostali štirje so poprijeli in delo je steklo. Težko je bilo predvideti, koliko bo obiskovalcev, zato smo morali jedačo in pijačo prepustiti posameznikom. Pekli smo meso na ražnju, nevožače so prevzeli vozniki in poskrbeli za njihov prevoz na piknik.

Zborna mesto je bilo pred Kolpinghausom, od koder smo se odpeljali na pikniški prostor. Kmalu je bilo tam živahno. Zadonela je pesem naših fantov, zvenel je smeh. Blizu štirideset odraslih in lepo število otrok se je udeležilo našega prvega tukajšnjega slovenskega piknika. Otrokom je bilo od sile všeč, da so se lahko razgibali v raznih igrah v prosti naravi in se po mili volji zabavali.

V pesmi in igri je čas prehitro mineval tako, da niti opazili nismo, kdaj se je zvečerilo in morali smo se posloviti z obljubo, da se kmalu spet dobimo na

našem drugem pikniku. Prepričani smo, da bo obisk tega prihodnjega piknika še številnejši. Da bo prišlo še več tukajšnjih slovenskih družin, kakor tudi naših samcev, deklet in fantov, da se bodo med nami spoznali in se skupaj povесelili. Kako smo se imeli na prvem slovenskem pikniku v Ravensburgu, si oglejte na slikah, ki jih prilagamo.

Z željo, da bi se vsi Slovenci po svetu spoznavali med seboj in se tako prijetno zabavali, kakor smo se mi, vas pozdravljajo Slovenci iz Ravensburga.

Stane Kokalj
Anton Kokol

Francija

Pomembne društvene novice

Občni zbor Posmrtninskega fonda in Združenja Jugoslovanov je bil v Sallauminesu ob veliki udeležbi članstva letos 29. aprila. Vodil ga je podpredsednik Leopold Zorko. Po enominutnem molku, posvečenem spominu v preteklem letu umrlih članov, so prešli na dnevni red.

Po izčrpnih poročilih o storjenem delu je članstvo čestitalo odboru za njegovo vztrajno delo. Posebej sta bila deležna pohvale blagajnik in njegova soproga, ki nosita največjo težo dela in odgovornosti. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je društvo lani izplačalo 2844 novih frankov v smrtnih primerih članov. Po želji članstva je ostal sestav odbora nespremenjen, kar je vsekakor dokaz, da člani popolnoma zaupajo vanj in v njegovo požrtvovalno prostovoljno delo.

Na mesto nenadno umrlega predsednika Franca Mlinarja so člani soglasno izvolili dosedanjega častnega predsednika Justina Čebula, da vodi v tekočem letu ta tako pomemben posmrtninski fond. Ker je letos minilo dvajset let, odkar ta fond obstoja in obenem tudi Združenje Jugoslovanov, so sklenili, da proslavimo ta dogodek ob proslavi Dneva republike, ki bo letos v nedeljo 18. novembra v dvorani Epinette v Sallauminesu.

Omeniti moram, da je bilo društvo Posmrtninski fond uradno priznано 13. marca 1953. V dvajsetih letih svojega obstoja je fond izplačal lepo vsoto 52.500 novih frankov svojcem umrlih članov.

Danes šteje fond 240 družin, ki živijo raztresene po severni Franciji. Žive še trije odborniki, ki sodelujejo pri fondu od ustanovitve. To so: Jožef Zorko, nekdanji dolgoletni predsednik, ki je težko bolan od silikoze, Franc Filipič in Franc Prek, blagajnik. Ti tovariši zaslužijo za svoje požrtvovalno delo res priznanje in zahvalo.

Združenje Jugoslovanov v severni Franciji pa je bilo uradno priznано dne 15. marca 1953. O tem bom pa več poročal prihodnjič.

Slovenski piknik v Ravensburgu v ZR Nemčiji



S piknika v Ravensburgu — naši otroci kot Indijanci



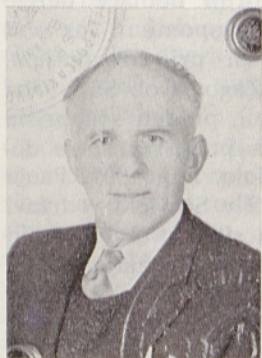
Od lanskega občnega zbora do letošnjega 29. aprila smo izgubili deset članov. Umrli so: Franc Žagar, Anton Vozel, Dominik Neuman, Jozef Gabrovec, Franc Mlinar, Gregor Potrpin, Jozef Brys, Marija Tacer, roj. Kapa, Marija Maroh, roj. Klavžar in Antonija Pepelnjak, rojena Jazbinšek. Naj jim bo lahka tuja zemlja!

Justin Čebul
Loos en Gohelle

Belgija

Žalostne novice iz Eisdena

Smrtna kosa v Eisdenu kar kosi. V maju smo izgubili kar tri člane našega društva. Kakor smo že poročali, je 3. maja umrl Anton Klavžar. Dne 29. maja nas je nepričakovano zapustil Adolf Jakoš, doma iz Malega Cirknika, kjer se je rodil 7. junija 1928. Umrl je v bolnišnici za srčno boleznijo. Tega tako delovnega člana bomo zelo pogrešali. Isti dan nas je zapustil tudi Jakob Čretnik, upokojeni rudar, star 66 let. Lani v juliju je Jakob Čretnik prvokrat po 35 letih prišel v svo-



Pokojni
Jakob Čretnik

jo rodno Slovenijo na dopust. Že prve dneve pa je bil pri prometni nesreči težko poškodovan. Zatem se je zdravil v celjski in nato še v ljubljanski bolnišnici, kjer se je njegovo stanje zelo zboljšalo. Zatem je želel čimprej nazaj v Belgijo, da tam uredi vse potrebno za stalno vrnitev domov v Slovenijo. Sin je prišel ponj. Med potjo pa se je menda prehladil. Postal mu je slabo. Poklicani zdravnik ga je takoj odpeljal v bolnišnico v Hasselt, kjer mu niso mogli pomagati in je po nekaj urah umrl za zoženjem sapnika.

Žalujemo družinam in ostalim svojcem naše sožalje!

Za odbor društva sv. Barbare Eisden:
Jean Smrke, tajnik

Še o dvajseti slovenski prireditvi v Charleroi

V junijski številki smo na kratko poročali o letošnji dvajseti slovenski prireditvi, ki je bila dne 29. aprila v Charleroi. Danes navajamo nekaj podrobnosti za-

nimivega pestrega programa te prireditve, ki je bila v počastitev obletnice kmečkih puntov. O dvajsetletnici slovenskih prireditev v Charleroi je spregovoril izseljenski duhovnik Kazimir Gaberc. Venček slovenskih narodnih pesmi je zatem ubrano zapel moški in mešani slovenski pevski zbor »Jadran« iz Charleroi pod vodstvom Ivana Kodeha. Pri nastopu najmlajših so sodelovali: Ivan Gantar iz Havre-les-mons, Ema Begoč iz Boussuja, Elijan Gorjanc iz Roselies, Štefan Kodrun iz Velaine-sur-Sambre, Izabel Škrbinc iz Wanfercée-Baulet, Franc Klasnič ter Peter in Jana Fele iz Bruslja in Milan Bizjak iz Mont-sur-Marchienne. V izredni točki programa je zapel nekaj popevk, ki jih je spremljal na kitari Milan Popović iz Gilly. Sledila je veseloigra v treh dejanjih »Katrca, vesela vdova«, ki jo je priredil Kazimir Gaberc, uprizoril pa dramski krožek F. S. Finžgar iz Charleroi. Bogatemu programu je sledila domača zabava, na kateri je slovenske polke in valčke igral znani ansambel iz Charleroi »Veseli bratci«.

ZDA

Kdaj so prišli prvi Slovenci v Waukegan

Po ugotovitvah pokojnega rev. Jurija Trunka so se v Waukeganu naselili prvi Slovenci leta 1892. To so bili predvsem Vrhničani. Delo so dobili v tovarnah ter pri nakladanju premoga. Leta 1903 so našli v Waukeganu blizu petsto Slovencev, med temi je bilo sedemdeset družin. Precej jih je imelo že svoje domove, nekateri tudi trgovine. Prvi slovenski župnik je bil France Šušteršič, soustanovitelj Kranjsko-slovenske katoliške jednote, ki je bil rojen leta 1864 na Viču v Ljubljani in je zatem tudi v Ljubljani umrl 1. 1911. V Waukeganu ga je nasledil John Plevnik, ki je tam ustanovil slovensko župnijo. Leta 1903 so zgradili slovensko cerkev. Še danes živi v Waukeganu kar precej Vrhničanov, ki radi prihajajo v poletnih mesecih pogledat svojo rojstno Vrhniko in druge domače kraje.

Spominski fond

Blizu tisoč članov Hrvatske bratske zajednice bo letošnjo jesen obiskalo Jugoslavijo in se udeležilo slovesnosti ob obletnici kmečkih uporov, odkritja spomenika vodji upornikov Matiji Gubcu in njegovim kmetom. Odbor HBZ je soglasno sprejel sklep, da bodo tudi ameriški rojaki zbirali prispevke za kritje stroškov za ta spomenik. Iz glavne blagajne je odbor HBZ prispeval v ta namen 2.500 dolarjev, kar naj bi bilo za začetek te akcije.



Slovenec — župan Sheboygna

Slovenci, ki živijo v Sheboygnu, Ill. (znan je, da v tem mestu živi tudi častna predsednica Slovenske ženske zveze ga. Marie Prisland), so zelo ponosni na svojega novega župana, ki je slovenskega rodu. To je Richard W. Suscha, 36, po poklicu farmacevt in lastnik dveh drogerij v tem mestu. Njegov oče Ludwig je lastnik znane sheboyganske mesnice, njegov stari oče Anton Suscha pa je bil eden izmed priljubljenih in znanih slovenskih pionirjev.

Novi sheboyganski župan Richard Suscha je bil izvoljen z veliko večino, svoje delovno mesto pa je nastopil 17. aprila.

Novak zamenjal Turka

Rojaka Edmunda J. Turka, predsednika mestnega sveta v Clevelandu, je guverner države Ohio imenoval za člana vladnega kabineta države Ohio, kakor smo svoječasno že pisali. Na njegovo prejšnje mesto, za predstavnika 23. varde pa je bil imenovan slovenski rojak Robert A. Novak, ki stalno živi v tem mestnem predelu.

Fantje pomagajo

Odbornik Slovenskega doma za ostarele v Clevelandu Joe Gabrovšek je zbral nekaj svojih prijateljev, ki so brezplačno prepletkali zidove v kletnih prostorih nove zgradbe doma ostarelih. Včasih so »fantje« delali celo do polnoči, seveda brezplačno, v prijetni zavesti, da svojim sobratom pomagajo. Rojak Joe Gabrovšek je celo sam kupil barve za pleskanje. O vsem tem je poročala v Prosveti slovenska odvetnica Vida Shiffrerjeva, hčerka nedavno umrle znane družtvene delavke Ivanke Shiffrerjeve, ki je bila zelo pridna sodelavka jednotinega glasi-



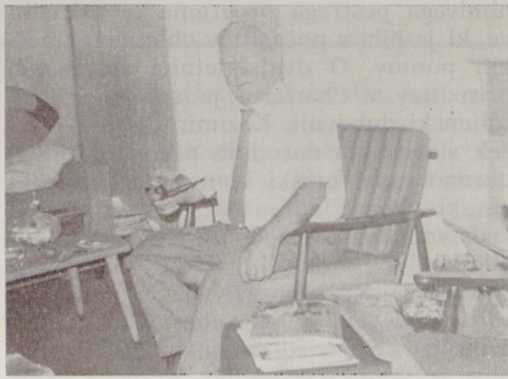
Vida in John Kumše na proslavi 50-letnice mašništva izseljenskega duhovnika Ludvika Viranta

la Prosvete. Veseli smo, da bomo zdaj večkrat brali in Prosveti dopise Ivankine hčerke Vide.

Novice iz Loraina

Najina leta so že visoka — 82 in 83 let. Res sva dočakala 62-letnico najinega skupnega življenja v precej dobrem stanju, vendar za najin tretji obisk domovine je sama korajža premalo. John je še precej trden in opravlja dela okrog hiše in na vrtu, jaz se pa še zdravim po srčnem napadu pred tremi leti in se popravljam po dveh operacijah na očeh. Opravljam še gospodinjstva dela pri kuhi in pečenju, pa malo se ukvarjam tudi še z ročnimi deli. Sodelujem še pri Gospodinskem klubu Slovenskega narodnega doma, ki praznuje letos 5. avgusta svoj zlati jubilej — petdesetletnico s skupno večerjo članic in zabavo. Jubilejno slavlje našega Slovenskega narodnega doma pa bomo skupaj vsi tukajšnji Slovenci praznovali 14. oktobra z banketom in plesom. Igral nam bo znani Pecon orkester. Menda je naš dom v Lorainu prvi, ki je dočakal ta slavni jubilej. Treba je bilo veliko prizadevanj in težke borbe, da smo si ohranili svoje slovensko središče, saj število slovenskih naseljencev tukaj ni veliko in naši ljudje se vse bolj ženijo s pripadniki drugih narodnosti. Dne 20. maja smo imeli v Lorainu lepo slovesnost. V cerkveni dvorani smo počastili dolgoletno organistko in direktorico pevcev Miss Mayme Perušek. Veliko število udeležencev je dokazalo, kako radi imamo našo Mayme. Ob tej priliki naj vam tudi povem, da sta najini hčerki Martha Semon in Vida Dugan s pevskim društvom Jadran letos obiskali Slovenijo. Vida je to pot že četrty obiskala Ljubljano, Martha pa prvič. Prilagam najino sliko, posneto na slovesnosti ob 50-letnici mašništva bratranca Rev. Ludwiga Viranta, ki jo je praznoval letos februarja. Rev. Virant je bil rojen v Lorainu kot eden izmed enajstih otrok pokojnih zakoncev Virantovih, ki sta bila zelo aktivna v javnem življenju. Njegov oče Alojz Virant je bil doma z Iga pri Ljubljani. Lep pozdrav!

Vida Kumše, Lorain, O.



Naš naročnik Paul Bartel iz Miami, Florida

Bil je med nami 33 let

Tukaj v naši slovenski fari smo izgubili starost slovenskih duhovnikov Jurija Trunka, ki je bil v septembru dovršil 103 leta starosti. Naš narodnjak, pisatelj, navdušen Slovan in dobra duša — zelo smo ga imeli radi. Pred nekaj tedni pa nas je zapustil za vedno naš župnik Vital Vodušek iz Ljubljane. Naš pesnik in intelekt je bil povsod splošno znan. Tukajšnji časopisi so zelo pohvalno pisali o njem. Njegovo dobro, gostoljubno slovensko srce ni nikoli odreklo pomoči nikomur, ki se je zatekel k njemu. Imel je prekrasen pogreb. Pevci smo mu zapeli in obenem jokali. Bil je med nami 33 let. Bodi mu lahka ameriška zemlja! Na kulturnem področju ni nič novega.

Če nas še kdaj obiše Slovenski oktet ali kdo tak, se bomo spet naučili naše lepe slovenščine in jokali ob naši lepi govorici, ki je zares najlepša na svetu. Naš zbor pod vodstvom našega slovenskega umetnika Aleša Simenca je znan po celem mestu zaradi naše mile slovenščine, ki v pesmi še lepše odmeva. Z belokranjskimi pozdravi

Poldica Podgornikova
San Francisco, Kalifornija

Louis in Paula Rebol, čestitamo!

Zvedeli smo, da sta pred nedavnim slavila v New Smyrna Beachu na Floridi v krogu svoje družine šestdesetletni zakonski jubilej znana rojaka Louis in Paula Rebol. Z veseljem se pridružujemo njihovim številnim prijateljem in jim v imenu uredništva Rodne grude, katere zvesta in dolgoletna naročnika sta slavljenca, ter v imenu Slovenske izseljenske matice čestitamo k jubileju in kličemo: še veliko, veliko srečnih skupnih let! Objavljamo njuno lepo pismo in se zanj zahvaljujemo. Uredništvo.

»Rodno grudo redno prejemamo in v njej vselej najdeva košček domače zemljice,



Louis in Pavla Rebol ob šestdesetletnici poroke, ki sta jo letos praznovala v krogu njune družine na Floridi

da si potolaživa tisto nenehno hrepenenje po rojstni domovini.

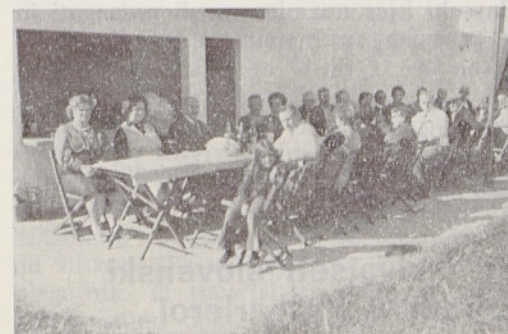
Z ženo Paulo sva v mladih letih živela na zahodni strani Amerike. Poročila sva se 23. januarja leta 1913 v Salt Lake City, v državi Utah. Zdaj pa počivava tukaj na Floridi, ob obali Atlantskega morja in obujava spomine na pretekla leta. Starost in bolezen nama preprečujeta, da bi potovala. Na obisku v rojstni domovini sva bila leta 1968. Tisti lepi sprejem pri vas in v drugih krajih domače dežele nama je ostal v živem spominu. Jaz sem doma iz Ponove vasi pri Grosupljem, žena Paula je pa iz Zagorja ob Savi. Oba sva živela v Ljubljani, preden sva prišla v Ameriko. Jaz sem prišel iz stare domovine v Pueblo, Colo. leta 1909, Paula pa je prišla leta 1912 v Scofield v državi Utah. Imela sva dva sinova: Edwarda in Elmerja. Elmer je umrl 23. maja 1967 v Washingtonu. Imava tri vnukinje in štiri pravnuke, ki so nama v veselje in ponos.

*Življenje je mladost,
ali kratko, le trpi,
kakor kapljica na veji,
potegne veter, pa ga ni.*

Pozdravljava vse rojake v rojstni domovini in vse bralce Rodne grude.«

Louis in Paula Rebol
New Smyrna, Florida

Argentina



Proslava 1. maja v prostorih Slovenskega delavskega podpornega društva »Edinost« v Cordobi, Argentina. Ob tej priložnosti je prevzel dolžnosti tudi novi društveni odbor. Predsednik je ostal še naprej Anton Govednik

Trideset let »Bleda« v Hamiltonu

Na društvenem zemljišču v Bimsville pri Hamiltonu so 1. julija poslali tridesetletnico delovanja odseka št. 13 »Planica« v Hamiltonu, ki deluje v okviru Vzajemne podporne zveze »Bled«. Odsek v Hamiltonu je ustanovil leta 1943 pokojni brat Steve Fugina, v Burlingtonu pa je leta 1958 ustanovil nov odsek št. 19 brat Janez Hočevnar. Ta dva odseka sta se nato združila v odsek št. 13 »Planica«, ki ima danes 62 odraslih članov, poleg njih pa še zelo aktiven mladinski odsek.

Na proslavi društvenega jubileja so posebej počastili starejše, ustanovne člane, med katerimi je bila tudi žena pokojnega ustanovitelja Steva Fugine. Predsednik odseka Janez Hočevnar, ki je vodil prireditve, je pozdravil vse navzoče in jim zaželel še veliko uspehov pri delu in tudi veliko zabave na urejenem društvenem zemljišču. Zemljišče društva »Planica« leži ob avtocesti med Hamiltonom in St. Catharines. Na njem imajo že zgrajeno dvorano s kuhinjo in barom, letos pa objekte še dograjujejo. Prihodnje leto bodo imeli tu tudi redno konvencijo Zveze »Bled«.

Glede kulturnega življenja je pri »Planici« nastalo določeno mrtvilo. Pevski zbor sicer še obstaja, odšel pa je eden izmed stebrov zbora tako, da trenutno niso povsem pripravljeni za nastopanje. Upajo pa, da bodo kmalu premostili te težave. Zelo delaven pa je njihov narodno-zabavni ansambel, kvintet »Bled«, ki nastopa na vseh njihovih in tudi drugih slovenskih prireditvah v Kanadi.

Pismo iz Sudburyja

Sudbury je rudarsko mesto, ki nima nobene industrije. Prebivalcev ima blizu sto tisoč. Leži na severu, zime so dolge,

poletja pa kratka. Imamo pa veliko jezer, primernih za dober ribolov. Tu živi kakih osemdeset slovenskih družin. Pri nas deluje Vzajemna podporna zveza Bled in Slovensko društvo. Pri jezeru imamo poletno hišico. Na leto priredimo tri piknike in tri plesne in takrat se Slovenci skupaj zberemo. Tudi naši najmlajši nekajkrat nastopijo, da pokažejo, kaj znajo. Tu v Sudburyju je precej brezposelnih, ki prejemajo podporo. Letos so doslej umrli štirje naši staronaseljenci: Frank Strmšek, star 71 let, ki je bil doma iz Sevnice, Vinko Steklasa, star 66 let, doma iz Šentruperta, Marija Levstik, stara 60 let, članica Podporne zveze Bled in Frank Tanko, star 77 let, doma iz Sodražice. Vsi so bili zavedni Slovenci in jih bomo ohranili v lepem spominu. Naj v miru počivajo v kanadski zemlji, njihovim družinam pa iskreno sožalje! Moj že umrli mož Frank Marolt je pred leti, ko je bil brez dela, rad pisal pesmi, ki seveda niso bile vesele, kakor tudi on in vsi tisti, ki so takrat zastoj iskali delo, niso bili veseli. Prilagam jih nekaj, pa kaj objavite, če se vam zdi.

Rose Marolt
Sudbury, Ontario

Avstralija**Triglav vztrajno in pridno dela in napreduje**

Člani Slovenskega kluba Triglav v Sydneyu so se v nedeljo 24. junija zbrali na svojem tretjem rednem letnem občnem zboru. Zbrali so se v prostorih svojega bodočega družabnega središča, na svojem zemljišču, kjer s skupnimi prizadevanji in delom članov pod vodstvom podpredsednika Žekša in gradbenika Žlahtiča nastaja prva zgradba, ki bo, kakor računajo, dograjena že medtem, ko bo ta članek tiskan v Rodni grudi. Po podanih poročilih in zastavljenih načrtih so zborovalci z zadovoljstvom ugotovili, da

Triglav vztrajno in pridno dela in napreduje. Od 20. maja na Triglavski zemlji že dela društvena pisarna, ki posluje ob nedeljah popoldne od 14. do 17. ure. Prav koristno se je izkazal tudi »barometer prostovoljnega dela«, ki so ga uvedli za svoje člane. Pridni prostovoljci so nedvomno s tem postali še pridnejši, saj nihče ne mara biti med zadnjimi.

Izbrana je bila posebna komisija, ki bo dopolnila društvena pravila, oziroma sestavila predlog za spremembe. Imenovan je bil tudi poseben odbor, ki bo skrbel za delo s Kmečko ohceto za leto 1974, kar kaže na to, da bomo tudi prihodnje leto imeli na ljubljanski kmečki ohceti slovenski par iz Avstralije.

Z združenimi močmi bodo na triglavskem zemljišču nadaljevali gradnjo in računajo, da bodo v šestih mesecih že lahko imeli vse prireditve na svojih društvenih tleh.

Za slovensko šolo v Merrylandsu

V nedeljo 20. maja so imeli v Merrylandsu ustanovni sestanek šolskega odbora, ki je razpravljal o načrtu za slovenski pouk v tem kraju. Vsi so bili soglasni, da je nujno potrebno ustanoviti dopolnilno šolo, v kateri bi se otroci slovenskih staršev učili materinščino ter spoznavali dedelo svojega rodu tudi z zemljepisne in zgodovinske strani. Žalostno je, če slovenski otrok ne ve o svoji domovini dosti več kot to, da je to Slovenija, ki je nekje v Evropi. Prepričani smo, da bodo starši, ki imajo svoje otroke zares radi in jim žele dobro, zares podprli te načrte in pomagali, da se čimprej tudi uresničijo.

Na pot okrog sveta

V društvenem glasilu Slovenskega kluba Triglav Sydney smo prebrali, da se njihov znani društvenik L. Košorok odpravlja



Odborniki odseka »Planica« v Hamiltonu



Med graditvijo stavbe na odsekovem zemljišču



Eden izmed prvih piknikov na odsekovem zemljišču

na pot okrog sveta. Obiskati namerava naše ljudi v Ameriki, Kanadi, Angliji in v evropskih deželah. Dalj časa pa se bo mudil tudi v domovini. Takrat se bomo prav gotovo srečali tudi na Matici in se z L. Košorokom pomenili, kako je bilo na teh potovanjih. To bo gotovo zanimiv članek za Rodno grudo.

Kaj je novega pri Planici

Slovensko društvo Planica v Wollongongu je na svojem občnem zboru izvolilo v odbor naslednje člane: Zvoneta Groznika za predsednika, Andreja Oblesčaka za podpredsednika, Franca Blažekoviča za tajnika, Lenarta Jazbeca za namestnika tajnika in Karla Marksla za blagajnika. V odboru so še: I. Debeljak, A. Komel, I. Rudolf, J. Godina, I. Markulja, J. Živko, F. Šiftar in M. Furlan.

V načrtu so imeli udeležbo pri »Fusion 1973«, tekmovanje pri Bake-a-Cake, kjer bo sodelovalo nad dvajset narodnostnih skupin in organizacij in so se lani dobro odrezali. Razstava in ocenjevanje peciva je bilo 26. julija popoldne v Warawongu. V domovini smo prav radovedni za rezultate. Nič ne dvomimo, da so bile žene in dekleta od Planice spet tako uspešne kakor lani. V septembru bo Planica sodelovala pri prireditvah lokalnega praznika v Wollongongu. V narodnih nošah se bodo udeležili povorke po mestu. Pri razstavi narodnih posebnosti pa so se letos odločili, da bodo prikazali našo staro kmečko izbo s kolovratom in predico.

Slovensko društvo v Springvale

Slovensko društvo v Springvale obstoja že leto dni. Imenuje se »Planica« kakor slovensko društvo v Wollongongu. Dne 15. julija smo imeli občni zbor, ki pa bi bil z ozirom na število članstva lahko bolje obiskan. Ker vam najbrž o našem društvu še ni dosti znanega, naj vam na kratko poročam o našem delu in načrtih. Naše društvo je eno izmed štirih slovenskih društev, ki delujejo v Melbourneu. Imamo že tristo petdeset članov in upamo, da se bo to število še povečalo. Delamo kar pridno. Naše prireditve so zelo obiskane in polne zabave. Finančno smo si kar opomogli, za prihodnost pa imamo še velike načrte. Upamo, da bomo prišli do svojega koščka zemlje, na katerem si bomo zgradili svoj društveni dom.

In zakaj smo ustanovili svoje slovensko društvo? Zato, ker je Melbourne preveliko mesto in živi veliko Slovencev na raznih straneh. Preveč časa poteče, posebno ob sobotah, ko je velik promet, če se moraš na društvene prireditve voziti daleč na drugi konec mesta. Drugje v mestu pa bi težko našli tako veliko dvorano, v kateri bi bilo prostora za vse skupaj. In končno: saj malo konkurence tudi ne škoduje, kajne?

Fairfield raste

V soboto 16. junija je bilo v Fairfieldu celodnevno zborovanje zastopnikov lokalnih oblasti, organizacij in ustanov. Navzoči so bili tudi predstavniki slovenskih organizacij v Sydneyu. Župan Fairfielda Don Turtle je navzoče seznanil z razvojem občine, v kateri je tudi precej naših rojakov. Fairfield se razvija hitreje kot druge občine. Leta 1947 je bilo tu blizu 27 tisoč prebivalcev, zdaj jih je pa že 112.862. To so predvsem mladi ljudje. Poleg domačinov žive v Fairfieldu še priseljenci trinajstih narodnosti, med temi največ Italijanov in Jugoslovancev.

Zaradi hitrega razvoja kraja nameravajo odobriti 2250 akrov zemljišč za gradnjo stanovanjskih hiš in 1500 akrov za industrijske gradnje. Predvidevajo, da bo v prihodnjih desetih letih število prebivalstva višje za 50.000. Zdaj mora večina prebivalcev iskati zaposlitev in hoditi na delo izven domačega kraja. Priseljenci imajo velike težave zaradi neznanja jezika. Čeprav imajo tu tečaje za pouk angleščine, so ti le slabo obiskani.

Moj problem — domotožje

Najprej naj se vam predstavim — sem Viktorija Leskovšek — Vertacnik iz Hrastnika. Domovino sem zapustila leta 1966, ko sem se poročila z Američanom našega rodu Victorjem Vertacnikom. V začetku bivanja v državi New York sem imela preglavice z jezikom.

Zdaj sem tu že šest let in imamo dve dekleti. Z mojem sva imela srečo in sva si kupila lep dom. Med tem časom smo bili tudi že vsi skupaj enkrat na obisku v domovini, lani pa sem bila s hčerko. In zdaj pride na vrsto moj problem, to pa je znana bolezen — domotožje. Danes sem še posebno domotožna, ker mi je sestra poslala dve kaseti. Zdi se mi, da se vedno, kadar se vrnem na obisk v Jugoslavijo, teže vrnem v ZDA, čeprav imam tu vse dobrote in mi ne manjka ničesar — razen slovenske besede.

Živim v Severnem Bellmore, Long Island, New York in bi rada spoznala kako slovensko družino v moji bližini. Morda bi se mi kdo oglasil prek Rodne grude?

Victoria Vertacnik
2191 Rosemont street, North Bellmore
New York 11710, ZDA

Zaostale Struge?

Rodna gruda mi je zelo všeč in jo redno prebiram. Saj je to edini pristni košček domovine. Zelo pa bi bil vesel, če bi tudi iz mojega rojstnega kraja ob priliki objavili kak članek ali vsaj sliko. Doma sem iz Strug na Dolenjskem. To je bolj zaostal kraj, morda pa bi se tam vseeno našlo kaj značilnega in zanimivega. Zelo bom vesel, če se mi bo uresničila ta želja.

Jože Francelj Toronto, Ont., Kanada

Izseljenska poezija

Matiji Gubcu v spomin in slavo

Matija, za tvojo smrt železje groze
so skovali!
Ah, da bolj mučno boš umiral, so v
ognju ga držali,
Tahi in Tahijci, zveri, so te na
prestolu žgali,
In žareče žezlo v roko, žarečo krono
ti na glavo dali,
Junak — kralj kmetov, zdaj kronan
si so se ti smejali,
A tvojih misli za pravice s tem niso
pokončali!

Gubec, tvoje uporne misli, vse krvave
in ožgane,
Utirale so pota za vse ogoljufane.
Budile so zavest, učile delavce in
kmete...
Enakost bo zmagala skozi pravične
osvete...
Cel svet je na pohodu... in
pravičnejši red plete!

Jack Tomšič, Cleveland

Toronto

Toronto res lepo je mesto,
za tistega, ki delo ima.
Zato naj drži se ga zvesto
in naj se drugam ne poda.

V Toronto pa ne hodi ti,
če delo šele iščeš si.
Jože Krajec trdi tako,
da tam dela nikoli ne bo.

Francka in njen mož John
pa upata trdno,
da s časom se morda
delo le dobilo bo.

Ko obhodiš vse tovarne,
vse mesnice in ciglarne,
povsod slišiš isti glas:
Dela še ni nič za vas!

Ko prideš do kontraktorja
izveš pa nekaj novega.
Ta pove ti pa tako,
da dela skoraj konec bo.

Ko v Torontu vse to zveš,
pač drugam za delom greš.
V Hamilton, Windsor, Montreal,
in še kateri drug »predal«.

Ko vse obhodiš in mest zmanjka
je zopet stara tu uganka...
Zato kar v rudnik se podaj,
da končno boš zaslužil kaj.

Frank Marolt:

Napisano v Torontu, junija 1929



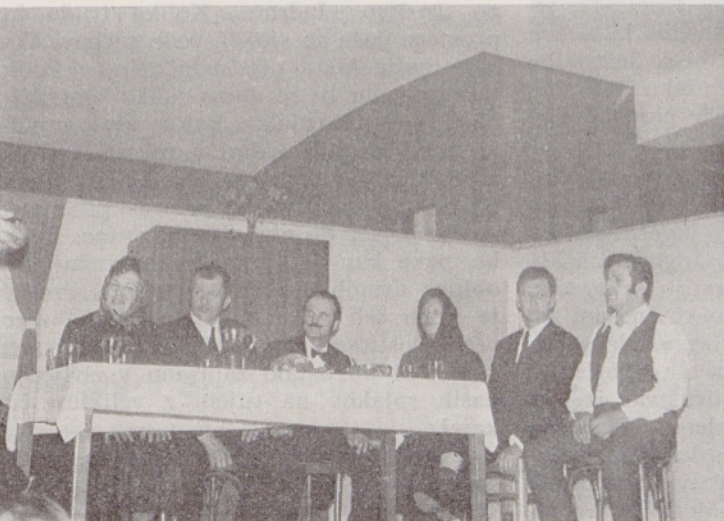
Tatjana Gros (na sliki zgoraj), pevska zmagovite popevke na letošnjem festivalu »Slovenska popevka« — »Zato sem noro te ljubila«, bo v letošnjem oktobru sodelovala na koncertni turneji po ZR Nemčiji, Nizozemski in Belgiji. Turnejo organizira Hrvaška izseljenska matica, zastopani pa bodo pevci in ansambli iz vse Jugoslavije. Slovenska izseljenska matica je izbrala Tatjano Gros. Naša pevska bo seveda pela izključno v slovenščini, v programu pa ji bo zagotovljen sorazmerni del. Točen program turneje bomo objavili v prihodnji številki Rodne grude, zanj pa boste izvedeli tudi iz posebnih oddaj našega radia.

Poleg Tatjane Gros bo sodeloval na tej turneji še Krunoslav Slabinac, Vera Svoboda, folklorni ansambel »Koleda« in drugi.

Predvidoma bo to jesen obiskal nekatere kraje v zahodnoevropskih državah tudi en slovenski narodno-zabavni ansambel. Program turneje bomo objavili prihodnjič.



Zgornja slika prikazuje vse, ki so sodelovali pri uprizoritvi igre »Za grunt« v Essnu, spodnji dve sliki pa prikazujeta dva prizora iz igre



Uspela predstava

Več kot 350 gledalcev je 9. junija popolnoma zapolnilo dvorano v Kolpinghausu, Essen-Altenessen, da bi si ogledalo igro v treh dejanjih »Za grunt«, ki jo je uprizorilo slovensko društvo »Bled«. Gledalci so vse izvajalce navdušeno pozdravili in jim s tem dali vsaj moralno priznanje za njihov trud. Glavni vlogi v igri sta imela Ida Piułtzi in Jože Krkovič. Vsi sodelujoči so se na predstavo marljivo pripravljali tri mesece in sodelovali z velikim veseljem.

Društvo »Bled« že pripravlja tudi igro »Micka bi rada moža«, s katero bodo jeseni gostovali tudi v Jugoslaviji, igro »Za grunt« pa bodo ponovili tudi v Kölnu in Berlinu. V kratkem se bo pri društvu ustanovil tudi pevski zbor in folklorna skupina.

Jugoslovansko srečanje v Franciji

Freyming — Merlebach, v soboto 16. junija 1973.

Skoz velika železna vrata merlebaškega rudnika premoga stopajo ljudje. Tu sicer vsak delavnik odhajajo v jamo rudarji, med njimi mnogi naši rojaki, a tokrat so praznično opravljeni in veselega nasmeha na licih. Slovensko besedo je slišati na vsakem koraku in človek ima občutek, kot da je doma.

Pred rudniško dvorano, ki sprejme nekaj sto ljudi, pripenja simpatična Marlenka Sajovic v narodni noši prihajajočim na prsi trakove, na katerih piše »Jugoslovansko srečanje«. Taka je, kot brhka mlada nevesta in še čisto zares je, saj bo kmalu »stopila« v zakonski stan... Veselo razpoloženje je povsod, prihajajo stari in mladi. Avtobus za avtobusom in množica osebnih avtomobilov se ustavljajo. Kdo bi jih štel, toliko jih je! Ob tako prijetnih srečanjih je treba po »knapovski« navadi »enega spit« in dekleta pa fantje za zasilnimi točilnimi mizami v dvorani imajo kar takoj polne roke dela.

Posebno pristrčen pozdrav velja jugoslovanskemu veleposlaniku v Franciji Nijazu Dizdareviću, priljubljenemu generalnemu konzulu iz Strassbourga Tonetu Lahu, predsedniku Slovenske izseljenske matice Dragu Seligerju, predstavnici Komisije za izseljenska in manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Slovenije Zofki Klemenovi, direktorju Jugoslovanskega informativnega centra v Stuttgartu Milanu Pogačniku, zastopniku občine Freyding — Merlebach in drugim gostom.

Dvorana je polna. Slovencem iz Freydinga — Merlebacha so se pridružili rojaki iz Aumetza, iz Stuttgarta, iz Charleroi v Belgiji, iz Heerlena na Nizozemskem, iz Züricha in Amriswila v Švici. To je zares pravcati zbor Slovencev iz dežel zahodne Evrope! Zamisel, ki se je rodila lani v Aumetzu, naj bi se vsako leto srečali naši rojaki iz tujine, je globoko pognala korenine.

Na odru sta jugoslovanska in francoska zastava ter sliki predsednikov Tita in Pompidouja. Zadonita še jugoslovanska in francoska himna in »Jugoslovansko srečanje« se je začelo. Vrstijo se pesem za pesmijo. Nastopajo moški, mešani in otroški pevski zbori društev »Jadran« iz Freydinga — Merlebacha ter Charleroi, »Slovenskega delavskega društva« iz Aumetza, »Zvona« iz Heerlena, folklorni skupini — otroška in odrasla — iz Heerlena in potem narodno-zabavni ansambli »Triglava« iz Freyding-Merlebacha in

Stuttgarta ter Charleroi. Človeka preveva prijetno spoznanje — slovenska pesem, vokalna in instrumentalna, živi med našimi rojaki v tujini polno življenje! In ni se bati, da bo zamrla, saj so vsa društva nastopala s številčno močnimi otroškimi zbori. To nas je vse prisotne še posebej vzradostilo. In po zaključnem pevskem nastopu še stara puntarska pesem »Le vkup uboga gmajna«, ki je pod vodstvom Ivana Kodeha iz Charleroi mogočno zazvenela iz blizu sto grl in s katero se rojaki, več kot tisoč kilometrov daleč od domovine, pridružujejo praznovanju 400-letnice kmečkih uporov, ki jo letos slavimo doma.

Zares je lepo! Ta misel tli v slehernem — poslušalcu in nastopajočem, njen zunanji znak pa je navdušeno ploskanje, ki mu kar noče biti konca. To spontano navdušenje pa je znak, da bodo taka srečanja še in še močnejša, kot je letošnje. Rojake pozdravi tudi veleposlanik Dizdarevič:

»Čestitam vam za to srečanje in za vse vaše prizadevanje, da ostanete, kar ste, čeprav vas je življenje zaneslo v Nemčijo, na Nizozemsko, v Belgijo, Švico in Francijo. Bodite Slovenci in Jugoslovani, Slovenci, ki se zavedate, da Slovenija obstaja lahko le v okviru Jugoslavije. Bodite hkrati dobri Slovenci in dobri Jugoslovani! Mnogi iz domovine bi se lahko od vas učili, da ljubezen do lastnega naroda ne pomeni obenem sovraštva do drugih narodov.«

Rojake pozdravijo še predsednik Slovenske izseljenske matice Drago Seliger, direktor Jugoslovanskega informativnega centra v Stuttgartu Milan Pogačnik in predstavnik mesta Freyding-Merlebach. Da je »Jugoslovansko srečanje« tako lepo uspelo, ima največ zaslug organizator — Jugoslovansko rudarsko pevsko in podporno društvo »Jadran«. Koliko truda in prostega časa so vložili, vedo njegovi člani najbolje. Mladi predsednik Franci Pouh tem pogledu bi se doma lahko marsikaj naučil od teh rojakov, saj so vse opravili je imel vse niti trdno v rokah. Tudi v z veseljem in brez vsakega plačila. Tega pa ni bilo malo — od priprav pred mesecem in več do okrasitve dvorane, strežbe, peke kar treh prašičev na ražnju in obilice drugih drobnih opravkov. Preveč je imen teh pridnih »Jadranašev«, zato vsem čestitke in zahvala za uspelo srečanje, ki bo ostalo zapisano v življenju naših rojakov na tujem z velikimi črkami.

Prihodnje leto pa na svidenje v Stuttgartu!

Ernest Petrin

Dan mladosti ob Bodenskem jezeru

Oddelek učencev slovenskega dopolnilnega pouka iz Ravensburga je 19. junija praznoval dan mladosti tako kot vsa mladina domovine.

Ta dan smo se zbrali s svojo učiteljico na železniški postaji v Ravensburgu. Kmalu smo krenili na pot. Dan je bil izredno lep, sončen in otroci razigrani in polni prijetnega pričakovanja.

Vodja naše kolone avtomobilov je bil Borutov očka Stane Kokalj. Otroci so si mahali in peli slovenske pesmi vso pot, dokler nismo zagledali jezera. Imeli smo srečo, da so prav v tem času v pristanišče v Friedrichshafnu priplule potniške ladje, trajket in več motornih čolnov. Ogledali smo si operativni del obale s svetilnikom in primerjali jezero z našim morjem. Mali Borut, ki je preživel lanske počitnice v slovenski šolski koloniji v Savudriji, je dejal, da je morje lepo, plavo! Pripovedoval je svojim sošolcem o velikih potniških obalnih in prekoceanjskih ladjah, o svetilniku in nebrojnih školjkah, ki jih je nabiral ob obali in jih prinesel za spomin s seboj v Ravensburg. Očka učenca Mirana Vogrince je predlagal, da bi najeli manjšo ladjico in se odpeljali na jezero. Otroci so z navdušenjem sprejeli predlog. Ladjica se je imenovala Lastovica.

Čim bolj smo se odmikali obali, tem bolj smo bili v mislih v domovini. Starši so nas seznanjali s kraji ob jezeru, o hidrocentralah, o velikih čistilnih napravah, a dodali so, da vse to ne odtehta lepote našega Blejskega ali Bohinjskega jezera. V glavnem bodo preživeli svoj dopust, ki je tik pred vrati, v domovini, zato smo bili vsi čustveno tem bolj dojemljivi za vse, kar je našega, za vsak košček dežele, kamor se bodo prej ali slej vračali slovenski otroci iz Nemčije.

Po dobri malici in sladoledih, s katerimi nas je počastila Leonova mamica, smo se z našimi avtomobili odpeljali ob jezeru proti mestu Lindau, kjer smo si ogledali pravljичni grad, ki ga je nekoč klesala in ustvarjala roka velikega mojstra. Tu so otroci imeli čas za igro ob obali in tekanje po parku, saj v njem ni bilo še toliko turistov kot v Friedrichshafnu. Dobro volje smo se vračali proti večeru v Ravensburg. Žal nam je le bilo, da ni uspelo srečanje s slovenskimi otroki iz Švice. Pisali smo njihovi učiteljici. Mogoče se vidimo naslednje leto in takrat bomo skupaj zapeli, zaplesali, se igrali in kovali nova prijateljstva.

Dragica Nunčič



Dramska skupina SKUD »Triglav« v Stuttgartu je požela velik uspeh s svojo igro »Županova Micka«. Na zgornjih slikah sta dva prizora z nastopa skupine

Slovenski šolarji v Zahodni Nemčiji so postali pionirji

Slovenski otroci, ki obiskujejo prvi in drugi razred slovenskega dopolnilnega pouka v pokrajini Baden-Württemberg, so se zbrali 4. julija v dvorani jugoslovanskega konzulata s svojimi starši in učiteljicami. Že ves mesec so se pripravljali na sprejem v Pionirsko organizacijo, zato so bili to popoldne še posebej razigrani in polni pričakovanja, saj so vedeli, da bodo vse besede namenjene le njim, mladim bodočim pionirjem.

Njihov praznik so počastili s svojo prisotnostjo člani Jugoslovanskega konzulata, predsednik SKUD Triglav v Stuttgartu in posebno še draga gosta iz domovine tovarišica Ančka Čerin in tov. Milojko Vidmar.

Svečanost je pričel tovariš vicekonzul Matjaž Jančar. 39 cicibanov je prisluhnilo njegovim besedam, ko je dejal, da pričakuje v bodoče od njih najlepše uspehe v šoli in da je srečen, da jih pozdravlja v hiši, ki je košček domovine.

Učenka 4. razreda slov. dop. pouka na Degerlochu Jožica Skofič je pozdravila navzoče in se obenem v imenu vseh šolarjev zahvalila Sekretariatu za šolstvo v Ljubljani za skrb in za mnoge poslane učne knjige, ki jih pridno uporabljajo pri pouku. Gostoma iz domovine je naročila tudi najlepše pozdrave vsem slovenskim pionirjem v domovini.

Sledil je kratek program deklamacij in pesmic. Nato so cicibani v zboru lepo, ubrano ponavljali pionirsko zaobljubo. Starši in vsi navzoči so ta trenutek posvetili otroku, svojemu malemu držav-

ljanu domovine Jugoslavije. Sijaj v očeh in smeh na obrazih nam je zagotavljal, da raste tu v tujini naš rod le začasno. Pionirskih rutic in kopic, posebno pa izkaznic so bili mali pionirčki veseli.

39 sprejetih pionirjev je zapelo Pionirsko himno. Nato je pred njih stopil Franci Hodnik, učenec 2. razreda in se zahvalil za praznično popoldne s temi besedami: V imenu vseh nas slovenskih otrok, ki živimo v tujini s svojimi starši in smo bili danes sprejeti v pionirsko organizacijo, se najlepše zahvaljujem, da smo ta praznik doživeli celo v tujini daleč izven domovine. Ponosni smo, da z današnjim dnevom pripadamo Zvezi pionirjev Jugoslavije, to je organizaciji vseh jugoslovanskih otrok. Obljubljamo vam, da bomo pridni učenci, da bomo ljubili in spoštovali svoje starše, da si bomo medsebojno pomagali in da se bomo vedno in povsod zavedali, da smo del jugoslovanskega naroda.

Pionirji so sprejeli v darilo knjige od tovarišice Čerinove iz Ljubljane, tovariš Milojko Vidmar pa jim je čestital in povedal, da je ena izmed važnih dolžnosti pionirja tudi, da je pošten in resnicoljuben.

Po programu so se vsi pionirji pa tudi starši posladkali z dobrotami, s katerimi nas je počastil Jugoslovanski konzulat v Stuttgartu.

Dragica Nunčič

kovnih in ročnih del svojih učencev. Razstavo je obiskalo več staršev, predstavniki konzulata in gostje iz domovine: tovarišica Ančka Čerinova iz Zveze prijateljev mladine Ljubljana in tovariš Milojko Vidmar iz Zavoda za šolstvo.

Poleg ostalih lepih in spodbudnih besed v spominskem albumu, so nam najdražje tele: »Hvala vam, slovenske učiteljice!«

Dragica Nunčič



Predsednik SKUD »Triglav« ing. Marcel Božič med stuttgartskimi pionirji

S sprejema v pionirsko organizacijo v konzulatu v Stuttgartu — konzul izroča pionirsko izkaznico Eriki Medle iz Durmersheima.



II. razstava slovenskih šolarjev v Stuttgartu

V prostorih slovenskega kulturno umetniškega društva Triglav so pripravile slovenske učiteljice v času od 1. do 8. julija 1973 zanimivo razstavo literarnih, li-

Kako je nastala TV oddaja »Slovenci v ZRN«

Ljubljansko letalo nas je 21. marca odložilo v Frankfurtu. Čakanje na drugo zvezo, ki naj bi nas pripeljala v Bonn, je minevalo v znamenju tiste značilne napetosti, ki jo doživljajo bolj ali manj podobno vse televizijske ekipe, dokler kamera ne steče na kraju snemanja. Dolgi, prazni, hladno delujoči hodniki frankfurtskega letališča so bili prvi vtis dežele, ki daje kruh tolikim našim ljudem. Tonski mojster Velkavrh je molče mršil obrvi: bil je prvič v Nemčiji in uho mu je zaznavalo celo obilje nenavadnih zvokov — od dušenih brnenj raznih letaliških naprav pa do vsemogočih jezikov potnikov, ki so se od časa do časa vsuli iz tega ali onega hodnika.

Po polurnem poletu do Kölna—Bonna smo se na letališču našli z gospodom Hornischerjem, predstavnikom nemškega zveznega urada za tisk, ki nas je spremljal skoraj vso pot in nam pomagal, da smo hitreje in lažje opravljali svoje delo. Naše snemanje v Nemčiji je imelo dva cilja: prič, da pred obiskom kanclerja Brandta v Jugoslaviji na TV objavimo prispevek o odnosih med Jugoslavijo in Zvezno republiko Nemčijo, drugič pa, da zberemo material za oddajo, ki naj bi pokazala življenje in probleme naših ljudi, ki so začasno zaposleni v Zvezni republici.

Naslednjega dne je kamera že stekla za prvo oddajo. Četudi je bilo v intervjujih s predstavniki nemške vlade veliko govora o gospodarskem in političnem sodelovanju, je povsod prihajalo na dan bivanje naših delavcev v Zvezni republici kot eno izmed najvažnejših področij v odnosih med obema državama. Državni sekretar dr. Rohweder je pred kamero npr. poudaril, da je prepričan, da bodo v prihodnje nemški podjetniki več mislili o tem, kako bi prenesli delo tja, kjer so delavci doma, ne pa, da hodijo na delo v Nemčijo. To je seveda veljalo nasploh za vse tuje delavce v Zvezni republici — za Italijane, Špance, Grke, Turke, Tunizijce, vendar pa je bila Nemčija v omenjenih deželah doslej v tem pogledu veliko bolj aktivna kot pa v Jugoslaviji. (Mimogrede — o vlaganju nemškega kapitala v tovarne pri nas si ne kaže delati prevelikih utvar. Kot je bilo pozneje razvidno iz skupnega sporočila, si je vlada Zvezne republike to nalogo — namreč prenašati delo tja, kjer so delavci — zastavila kot dolgoročno. To pa slejkoprej pomeni, da se bo v prihodnosti še precej dolgo tok delovnih rok iz takimenovanega »evropskega juga« z bolj ali manj nezmanjšano silo pomikal v Nemčijo. O tem je v našem intervjuju zelo jasno govoril tudi dr. Leder, svetovalec ministrstva za delo v Bonnu. Pri-

bil je, da »je nemško gospodarstvo navezano na inozemske delavce — to je dejstvo danes in bo ostalo tako tudi v prihodnje.«)

V Bonnu sta med drugim v intervjujih tako dr. Leder kot tudi predsednik »Arbeiterwohlfahrta« Eberhard de Hahn zagotovila, da Jugoslovani na delu v Zvezni republici Nemčiji v primerjavi z drugimi tujimi delavci nimajo posebnih problemov, pač pa, da so pereča vprašanja podobna kot za vse druge tuje delavce — gre za stanovanja, za vprašanja, ki zadevajo nemško delovno pravo in socialne pravice, dalje za vprašanja, ki izhajajo iz nesporazumov ali pa iz neposrednih poskusov, da se delodajalci ne drže zakonov svoje lastne dežele — kot je poudaril de Hahn, »tudi v Nemčiji namreč obstaja izkoriščanje delavca.« Na obisku pri jugoslovanskem biroju pri Zvezi nemških sindikatov v Düsseldorfu so nam probleme označili podobno, da namreč največ težav, s katerimi se naši ljudje ubadajo v Nemčiji, izhaja iz nezadostne obveščenosti naših ljudi o pravicah in obveznostih delojemalca v Zvezni republici, zatem pa se je izkazalo poleg šolanja naših otrok v materinem jeziku vprašanje izkoriščanja prostega časa kot eno izmed najbolj problematičnih.

Bonnski intervjuji (bili so nato sestavni del oddaje »Nemčija in mi« dne 10. aprila) so bili nekakšen uradni uvod v delavske probleme. V njih smo točno razbrali, kako Nemčija na najvišji ravni, to je v vladi kanclerja Brandta, ocenjuje probleme jugoslovanskih delavcev in katerim zadevam pripisuje največjo težo. Iz Bonna je ekipa odpotovala v Stuttgart. Per so nas v Bonnu zadržali dlje, kot nam je dovoljeval scenarij, smo padli k Modicevim v nedeljo zjutraj navsezgodaj in jih dobesedno nismo izpustili iz rok vse do poznega večera.

K Modicevim smo prišli še z isto napetostjo, ki se nas je držala iz Ljubljane. Delo v Bonnu je bilo sorazmerno lahko v primerjavi s tem, ki nas je čakalo. Modiceve družine nismo poznali, od nje pa je bilo pravzaprav odvisno vse.

Toda strah je takoj minil, ko nas je sprejela Marija Modiceva ter nam z živahno mimiko in z odprtim nasmehom gostobesedno skušala v eni sapi dopovedati, kako zelo se boji snemanja. Pri priči smo vedeli, da bomo nanjo naslonili naše delo.

Tako se je stanovanje Modicevih (dve sobi in kuhinja) v hipu spremenilo v TV studio: kabli, luči, mikrofoni, velika in mala kamera; nenadoma se je vse hkrati s tistim, kar nam je prijazna Modiceva takoj za korajžo postavila na mizo, z napol pripravljenim zajtrkom za družino,

s povelji, ki so padala za snemanja, spremenilo v vsesplošen direndaj, dokler kamera zares ni zabrnela. Potem pa nam je družina v eni nedelji ponovila v glavnem to, kar se pri njih dogaja vsak dan čez teden — zajtrk, odhod na delo, otroka pri nalogah in v prostem času, pa skupna večerja in končno nedeljsko pranje avtomobila, urica zabave na kegljišču društva »Triglav«. Ob koncu pa je Janez Modic napisal še pismo materi. In v duhu je tudi ekipa prešla hudo življenje matere, ko ji je prvo leto vojne — 1941 — moža ubila sovražna krogla. Ostala je sama s petimi otroki, a je vse spravila do kruha. Janez Modic se je izučil za mizarja.

S snemanjem je bilo treba hiteti. Nismo si mogli privoščiti, da bi kakšne prizore ponavljali. Vsa družina je bila tako po- žrtvovalna, da je delo teklo nemoteno naprej. Zraven pa nam je polagoma prihajala v zavest podoba našega delavca v tujini, podoba, ki se je marsikdaj skrila za neizrečene besede, za neopisana čustva.

Janezovo življenje je bilo trdo od otroških let, ko je bilo že rano detinstvo zaznamovano s pomanjkanjem v vojnih letih. Laže je bilo potem, ko je bil izučen in je začel služiti. Kmalu se je oženil, a ves čas mu je bilo v zavesti, da bi se moral najprej dokopati do stanovanja. Zaslužek pa je bil majhen in edina možnost, po kateri bi hitreje prišel do stanovanja, mu je ponujalo delo v Nemčiji. In tako je odšel. Toda tudi v Nemčiji, pa če si še tako varčen, ni mogoče v enem letu zaslužiti toliko, da bi zaleglo za stanovanje. Tako so tekla leta, zaslužil si je najprej denar za enosobno stanovanje in za opremo kopalnice. Ko pa je nekaj let za Tomažem prišel na svet Andrej, je bilo stanovanje premajhno. Odločil se je še za eno »rundo« v Nemčiji. Da bi šlo hitreje in da družina ne bi bila ločena, je lani januarja pripeljal še Marijo in oba otroka v Stuttgart. Računal je, da bosta dva zaslužka v markah zalegla malo več, hkrati bosta pa tudi otroka igrice pridobila en tuj jezik.

»Toliko bomo ostali, da bo Tomaž prišel do svojega poklica, da si bomo prihranili za hišo in rad bi imel zraven še svojo delavnico...« Stanovanje, pralni stroj, radio, televizor, predvsem pa avtomobil — to je gnalo Modica v Nemčijo in to danes Slovence žene še naprej v Nemčijo. To pa je značilno v glavnem samo za Slovence, kajti Jugoslovane iz drugih republik sili navadno brezposelnost, da si iščejo kruha v tujini.

Pri delu za našo oddajo smo med drugim hoteli posneti Andreja, kakor se gre skri- valnice. Rekli smo mu, naj miži in šteje

do deset. Prišel pa je samo do pet, naprej ni več znal šteti gladko po slovensko. Razumljivo — Andrej je prišel sem, ko je bil še tako majhen, da je šel v vrtec. Tam pa mu je rasel nemški besedni zaklad in čeprav je družina veliko skupaj, so to navadno le večeri, pa sobote in nedelje. Otrok je skoraj ves preostali del dneva v nemško govorečem okolju in se je že navadil misliti nemško; kadar govori slovensko, že »prevaja« iz nemščine v slovenščino v svoji glavi. Drugače je s Tomažem. Prvi del osnovne šole je opravil doma tako, da misli po slovensko in »prevaja« v nemščino, kadar govori nemško. Neštetokrat smo slišali, kako je mlajšemu bratcu pomagal s slovenskim izrazom, ki ga je Andrej kajpak vedel samo v nemščini.

Otroka pač živita v tujem svetu: nemška šola dopoldne, popoldne še kakšne športne zadeve in krožki v okviru nemške šole, oba prebirata nemške stripe, gledata nemške oddaje, poslušata nemško televizijo. Vse to nedvomno pušča velike sledove v mladih dušah, ki začenjajo pozneje tudi dogajanje okrog sebe, pa naj bo tisto, ki zadeva njih same ali pa družbo sploh, opazovati s pogledom, ki ga je počasi vsililo tuje okolje.

Toda, Modicevi so družina, ki so vedno skupaj v prostem času, ki imajo po miselnosti in po političnem prepričanju nepretrgan stik z domovino in na ta način močno blažijo tuje vplive tudi pri obeh sinovih. Koliko pa je takih slovenskih družin, ki to zanemarjajo, ki niti ne pošiljajo otrok k dodatnemu slovenskemu pouku enkrat na teden!

V Stuttgartu smo imeli priložnost opazovati eno vrsto našega »zdomstva«: družina se je začasno preselila v Nemčijo in tako se življenje in delo vrti v tem krogu — tu se najprej preresetajo problemi, razen tega pa so pri roki še izredno aktivno društvo »Triglava«, konzulat, Informacijski center, socialna delavka. Družina se je potem, ko se je kakšno leto privajala novemu okolju, dobro vživela in pravzaprav ne občuti drugih problemov — razen vzgoje otrok v tem tujem okolju. Te vrste »zdomstva« — ko je začasno v tujini vsa družina — pa je sorazmerno malo. Še najbolj gre na roko Slovencem, ki navadno nimajo otrok več kot dva.

Drugi način našega »zdomstva« pa je ekipa doživela v Ingolstadt. Tam živi kakih 1200 Jugoslovancev, povečini Slovencev, v samskih domovih. S tovarno Audi smo bili dogovorjeni, da pri njih obdelamo temo, kako naši delavci preživijo prosti čas.

V tovarno Audi smo prišli v petek dopoldne in takorekoč za rep ujeli snemanje kosila, ki ga ima prva izmena v tovarni od desetih do pol enajstih. Za tem pa smo želeli, da bi smeli snemati

Konec na strani 41



Nogometni klub »Prvi maj«

Jugoslovanski nogometni klub »Prvi maj« iz Backnanga — Württemberg, Zahodna Nemčija pozdravlja vse Jugoslovane doma in na tujem.

Naš klub je bil ustanovljen leta 1971 na pobudo Jugoslovancev, ki so začasno zaposleni v Backnangu. Tukaj živi in dela približno 650 Jugoslovancev. V našem klubu se zbirajo vsi Jugoslovanci ne glede na narodnost, seveda predvsem prijatelji športa. Med seboj smo zelo složni. Začetek je bil zelo težaven, kajti bili smo brez vsake finančne podpore. Mesto Backnang nam je dodelilo stadion, vendar proti plačilu. V najtežjem trenutku nam je pomagala Slovenska izseljenska matica iz Ljubljane, ki nam je podarila opremo za 13 igralcev. Mi smo jim zelo

hvaležni in se še enkrat lepo zahvaljujemo. Enako hvaležni smo NK Olimpiji iz Ljubljane, od katerih smo prejeli 3 nogometne žoge. Za začetek nam je to bilo v veliko pomoč.

Naša prva tekmovanja so bila v eksperimentalni ligi, sedaj pa tekmuje v Jugo-ligi Baden Württemberg. Tekmovanje se odvija po planu naše nogometne zveze iz Stuttgarta. Tekmovanje je deljeno na jesensko in spomladansko prvenstvo. Vsi igralci in člani so zavarovani. Za uspeh kluba je odgovorna uprava, katero sestavlja 8 članov. Vseh članov skupaj imamo okoli 70. Mesečna članarina znaša 5 DM.

Najbolj prizadeven v našem klubu je predsednik in trener tov. Dušan Pevčevič iz Domžal. On pomaga našemu klubu, daje nasvete mladim ter skrbi za red in slogu. Veliko pomoč nudijo klubu tudi naše žene, katere perejo opremo, pobirajo vstopnino in strežejo v bifeju na stadionu. Brez tega ne bi imeli dohodkov in bi bil naš obstoj nemogoč. Imamo vedno veliko gledalcev, tako da je nedeljska tekma shod naših rojakov na igrišču. Tako se ob tej priložnosti sestajajo znanci, prijatelji ter sklepajo nova poznanstva.

Najbolj svečano smo proslavili 1. maj, dan delovnega ljudstva in obenem dan našega kluba. Proslava je bila zelo pestra. Imeli smo dva prašička na ražnju, tudi pijače ni manjkalo. Peli smo in plesali ob zvoških naše lepe domače glasbe. Priložene slike potrjujejo prijetno razpoloženje.





Srečanje na vrhu Triglava

Slovensko planinsko društvo »Triglav« iz Švice je letos organiziralo že tretjo turo v slovenske gore in drugič na Triglav. Z veseljem sem sprejela nalogo, da jih spremljam na njihovi poti. To mlado društvo, ki je bilo ustanovljeno komaj pred tremi leti, opravlja pomembno nalogo med Slovenci v Švici. Ima 120 članov in se ponaša z vsakoletnim slovenskim smučarskim tekmovanjem, ki pritegne vedno več tekmovalcev in zbuja pozornost doma in v Švici; prireja vsakoletni planinski ples in vrsto drugih kulturnih prireditev ter se prizadevno trudi za čim večji uspeh novoustanovljenih slovenskih šol v Thunu in Zürichu.

V nedeljo popoldan, ko je določen čas za odhod z avtobusne postaje, se nebo zjasni in veselo se pozdravimo z udeleženci izleta: Augustom Teropšičem, predsednikom društva, Jožetom Jelovčanom, podpredsednikom in njegovo ženo Darinko ter nečakom Silvom, Rudijem Zorjanom, inž. iz Düsseldorfa ter Vido Čanžek iz Aaraua. Štirih prijavitelcev iz Maribora ni in lahko samo ugibamo, da jih je zadržalo slabo vreme. V Radovljici se nam pridruži vodič Vinko, član Gorske reševalne službe iz Kranja. Izstopimo pri Mihovem domu, kjer naredimo tudi prvi postanek ter po enourni hoji pridemo v Krnico. Počasi se spoznavamo in beseda teče vedno bolj sproščeno. Vendar nas čaka zjutraj še dolga pot, zato se odpravimo k počitku.

Zjutraj nas je pozdravilo hladno in jasno jutro. Polni optimizma se odpravimo proti Kriški steni. Nekaj nas je, ki še nimamo posebnih izkušenj v gorah, zato se z radovednostjo oziramo v steno, ki se spenja pred nami. Kako priti na vrh? Obstanemo. Gustl (tako bomo te dni klicali predsednika Teropšiča) potegne iz nahrbtnika vrv. Varnostni ukrep, pravijo naši vodje, ko se zvrstimo v navezo, ker nas hočejo varno prepeljati čez steno. Kar se nam je zdelo še malo prej neverjetno, je postala resničnost. Bili smo v stenii in le še malo, pa dosežemo vrh. Vinko, ki pridno čuva svoje »planince«, hodi zadnji in spodbuja Vido, ki se ji pri vsakem pogledu v dolino omaje volja do nadaljnega vzpona. Vendar njen zmago-slavni nasmeh, ko stopi iz stene, jasno pove, da bo še hodila v hribe in premagala še težje stene. Vsi smo očarani nad lepoto Kriških podov z bujnim cvetjem in tremi jezери, od katerih najvišje oskrbuje z vodo Pogačnikov dom, ki je cilj današnje poti. Prvih osem ur hoda je za nami in vsem se prileže nekaj ur počitka.

Zadnje julijsko jutro nas razočara. Gosta megla nas objema in odhod moramo odložiti. Čez eno uro se megla počasi razkadi in pogled se odpre na Razor ter naprej na Prisojnik, nas pa vodi pot v nasprotno smer, proti grebenu Bovškega Gamsovca, ki se počasi lušči iz megle. Kratek posvet naših vodij, pogled po

udeležencih in odločitev pade. Vsi smo v enem dnevu postali »prekaljeni planinci« in naveze ni treba. Vido čuva Vinko, Darinko mož, jaz hodim pred Silvom in ko Gustl ugotovi, da se mi ne tresejo noge, je v uspeh vzpona prepričan. Razgled nam zakrivajo oblaki, ki se še vlečejo med vrhovi in »očak« se nam ves dan sramežljivo skriva. »Ne gledat v globino«, slišimo opozorilo, kar vsaj meni ni treba dvakrat reči, ker mi je kljub vsemu pogumu tesno pri srcu. Kratek počitek in Vinko nas opozori na skupino kozorogov, ki se pasejo v svojem »raju« in nas zvedavo opazujejo. Kmalu dosežemo vrh grebena in oddahnemo se. Najnevarnejši del današnje poti je za nami. Čaka nas spust v Luknjo in še niže proti Trenti ter po »mulateri« vzpon na Dolič, ki ga pa naša ekipa ne bo dosegla v polnem sestavu. Vidi pešajo moči, ožuljena noga jo skeli in odloči se za spust v Trento. Hudo nam je. Vido smo vzljubili in pogrešali bomo njeno vedrino, ki je kljub utrujenosti ni nikoli zapustila. Z obljubo, da se še vidimo, se razidemo. Gustl jo spremlja, njegov nahrbtnik pa se preseli na Rudijevo ramo, ki svoje breme potrpežljivo prenaša, čeprav mu pot curlja po gosti bradi. Pot se vleče. Nebo se temni in med grmenjem padejo prve kaplje. Pospešimo korake čez snežni plaz, komaj še utegnemo občudovati dovršeno arhitekturo Kanjavca in dež se spusti. Toda pred sabo za-

gledamo varno zavetje doma na Doliču in opogumljeni naredimo še teh nekaj korakov. Čeprav so nas svarili pred nestalnim vremenom, je bil to edini »tuš«, ki smo ga v treh dneh doživeli. Naslednje jutro nas je pozdravilo s kristalno čistim nebom in Triglav se je kopal v prvih sončnih žarkih, ko smo se zbrali pred »Planiko«, kjer smo prenočili, pripravljeni, da opravimo še zadnji vzpon, cilj našega potovanja. Odhod smo nekoliko zavlačevali, ker je bil naš namen, da se na vrhu srečamo s »Triglavani« iz Stuttgarta. To presenečenje je pripravilo slovensko planinsko društvo »Triglav« iz Švice udeležencem izleta v slovenske gore — članom Slovenskega kulturno umetniškega društva »Triglav« iz Stuttgarta.

Po vsem, kar je bilo za nami, se nam je zdel vzpon na Triglav prava malenkost. Že na Malem Triglavu smo opazili skupino, ki se je s Kredarice pomikala proti vrhu. To so oni, smo enoglasno ugotovili in skupina spodaj se je odzvala Gustlnovemu klicu. Brez težav smo bili kmalu na vrhu. Doživetje, ki prevzame vsakogar, ki stopi na najvišji vrh, še posebej za tistega, ki to stori prvič. Objavimo se, nam štirim novincem čestitajo in opravijo tudi obvezen »krst«. Kolona pod nami se skriva in kmalu jih zagledamo na Malem Triglavu.

Ostane mi še dovolj časa, da povprašam za prve vtise: »Ob ustanovitvi društva me je prijatelj vprašal, kako se počutim kot predsednik. Odgovoril sem mu, naj me pusti pri miru, ker jem slovenski štrukelj. Danes pa — tretjič v slovenskih gorah in drugič na vrhu Triglava — je zame doživetje, ki si ga človek večkrat želi. Pozdravljene slovenske planine, srečno planinci in še velikokrat na svidenje!« je bilo vse, kar mi je lahko povedal predsednik Teropšič.

Mojemu povabilu na razgovor se je odzval tudi Jože Jelovčan, vodja izleta, in povedal, da je z izletom zadovoljen, razočaran pa je nad premajhno udeležbo. Žal mu je, da je morala Vida odstopiti, vesel pa je, da stoji ob njem ta trenutek njegova žena, ki je tako pogumno prehodila vso naporno pot. »Ponosen sem«, je zaključil, »da imamo društvo, ki se imenuje po teh slovenskih skalah, na katerih sedaj stojimo.« Darinka iz žareva veselje človeka, ki se mu je izpolnila največja želja.

Povabim še Rudija, potem, ko ga odkrijem v čudnem položaju, ko si prizadeva z najrazličnejših zornih kotov strpati vso to veličino v svoj fotoaparatus, da bi jo lahko prenesel v čim vernejši podobi prijateljem v Dusseldorfu, ki jih misli navdušiti za slovenske gore, in jih prihodnje leto pripeljati s seboj. Rudi, kakšni so tvoji občutki, ko stojiš prvič na vrhu Triglava? »Človek brez iluzije«

je odgovoril, »si težko predstavlja spremembo, ki jo lahko pričakuje v novem okolju — v hribih, ki človeka navdušijo in obogatijo obzorje in predstavo o širini življenja. Triglav je za vsakega Slovenca obveza in v vsakem se po prvem vzponu poglubi občutek obveznosti in ljubezni do domače zemlje.«

Na vrhu ostanemo sami, ko prihajajo prvi Slovenci iz Stuttgarta. Presenečenje je popolno in člani dveh »Triglavov« se pozdravljajo na vrhu Triglava. Ko se prvo navdušenje nad snidenjem na tem simboličnem vrhu nekoliko poleže, se oči zazro v bližnje vrhove, na katerih se že tu in tam zbirajo prvi oblaki in iz ust se kot molitev utrga pesem: »Oj, Triglav, moj dom, kako si krasan...«

Izrabim trenutek tišine in prisedem k predsedniku planinske sekcije Slovenskega kulturno umetniškega društva »Triglav« iz Stuttgarta Martinu Dolinšku. Vprašanja niso bila potrebna, sam je govoril: »Letos je to že drugi izlet naše sekcije v slovenske gore in največje doživetje je brez dvoma presenečenje, ki nam ga je pripravil »Triglav« iz Švice na tem vrhu. Prepričan sem, da bo to vsem udeležencem ostalo v trajnem spominu. Sodelovanje naših dveh društev ima že prijateljske korenine, saj je za nami že nekaj srečanj, med drugim tudi skupen letošnji izlet v švicarske alpe. Naše prijateljske odnose mislimo še poglobiti«. Povedal je še, da so za letos pripravili 6-dnevni izlet pod okriljem Planinskega društva RTV Ljubljana, katerega sekcija so. Udeležencev je 20, kar je prav lepo število.

Tajnik sekcije Ivan Možic me prosi, naj napišem še kaj o njihovem predsedniku. Mislim, da bo najlepše tako, kot je povedal sam: »Za vse, kar naredimo v tej sekciji, se moramo zahvaliti našemu predsedniku Dolinšku. Čeprav ima svojo gostilno in torej vedno polne roke dela, najde še dovolj časa za delo v društvu. Brez njegovega požrtvovalnega dela ne bi uspeli nikoli zbrati potrebnega denarja za uresničitev naših ciljev, katerih osnovno vodilo je združevanje čim večjega števila Slovencev v tujini.« Nato je ponosno predstavil svojo ženo, ki je danes prvič na tem vrhu, čeprav je mislila, da se njene noge tega kamna nikoli ne bodo dotaknile. Ob njiju stoji tudi njun sin, mali Milan, ki je že drugič tukaj in ki mi je zaupal, da bo, ko bo velik, delal v društvu tudi on, kot njegov očka in mamica.

Pripeljejo mi še 9-letno Jelko, ki je pravkar prispela na vrh. Njene oči so široko razprte, kot da še ne bi mogla v celoti dojeti vse veličine tega trenutka, vendar ve, da je prvič na najvišjem vrhu svoje domovine, katerega ime nosi društvo, kjer je tudi ona, kot ena izmed najmlajših članic.

Gabrijela Heimer

Nadaljevanje s strani 39

delovni proces tam, kjer je največ Slovencev. Predstavnik tovarne nam je ugodil in nas peljal k prešam. »To je najtežje delo v tovarni,« mi je pošepnil eden izmed ljudi, ki so nas vodili po tovarni.

Z nami je hodil po tovarni tudi predstavnik mestnega urada za tuje delavce, gospod Pflaum.

»Prvič vidim to delo in prihodnjič bom pripeljal sem ves naš oddelek, da bodo vsi od blizu videli, kaj delajo tuji delavci pri nas,« je dejal mimogrede, ko je opazoval usklajene hitre gibe slovenske skupine, ki je stregla velikanski preši. Gospod Pflaum je bil eden izmed tistih Nemcev, s katerimi smo uradno prišli v stik, in so ocenjevali probleme tujih delavcev dokaj kritično za nemško stran in z zavestjo, da ti ljudje prispevajo zelo velik delež za ekonomski razcvet Nemčije in da jim Nemčija za to delo v današnjih pogojih razvoja in življenjske ravni v Nemčiji sorazmerno malo nudi. V intervjuju je govoril o načrtih — a s prizvokom, da pri večini načrtov ostaja za zdaj le še pri besedah.

Imeli smo priložnost videti, da so naši ljudje nastanjeni v čistih, skoraj novih samskih domovih, povedali so nam, da prirejajo za naše delavce tečaje nemškega jezika, da jim organizirajo vsak petek ob treh vožnjo domov za 55 mark. Res, ta skrb ni majhna. Toda pretresljiva večera, ki smo ju doživljali tudi v petek in soboto, ko so ljudje posedali ob vrčih piva in konjaku brez tople večerje, ko se je sobotni večer končal kot navadno s posegom policije, ko so delavci pripovedovali, da se to dogaja skoraj vsako soboto — vse to nam je po svoje govorilo, da v skrbi za naše delavce manjka še dosti, pa naj bo to z nemške ali pa z naše strani.

Dejstvo je tudi, da ves čas, ko smo bili v Ingolstadtu, nismo opazili kakega športnega udejstvovanja. Edino eno popoldne je bila zasedena šahovnica. V posebni sobi, ki so jo imenovali knjižnica, nismo videli niti ene knjige. Bila je vedno prazna. Televizor pa so postavili tja šele prejšnji dan...

Po Ingolstadtu smo se vračali domov s 3000 metri posnetega filmskega traku in s polnimi magnetofonskimi trakovi.

Trdo delo končnega oblikovanja obeh oddaj, vsebinskega in tehničnega, montaže, opreme z glasbo, je bilo skupek vsega, kar so vsi TV sodelavci vložili v to oddajo od začetnih priprav pred odhodom, pa do dneva, ko sta bili obe oddaji z naslovoma: »Mi pa smo v Stuttgartu« in »Mi pa smo v Ingolstadtu« presneti na magnetoskopski trak.

Marja Fortič

Sinova vrnitev

Tišina, ki je ležala okrog hiše, je bila nedeljska. Tako je, kadar še reči počivajo, ko se zdi, da brenče čebele okoli grozdastih cvetov samo zaradi veselja nad pisanimi barvami. Dvorišče se je kopalo v soncu. Vhod nad obema kamnitima stebroma je ležal v senci, hiša pa je bila oblitá s slepečo lučjo. Na kamniti klopi pri vratih je sedel oče, pri nogah pa mu je ležala psica Bara.

Psica me je prva začutila. Dvignila je glavo in bevsnila, potem pa me je bržkone spoznala. Ali pa se ji ni ljubilo vstati, ker je položila smrček na šape in spet obmirovala. Oče je pogledal po poti in zamežikal v sonce. Prvi hip se mi je zdel nespremenjen, potem pa sem videl, da se je postaral. Lasje so mu še bolj osiveli, postali so skoraj beli, in med koščenimi koleno je stiskal palico.

Ne spominjam se, da bi bil kdaj v življenju poljubil očeta ... seveda ga nisem. Morebiti sem mu nekajkrat segel v roko ... kakor v tistem majskega dopoldnevu, več ne. Mama je poskušala s temi rečmi, ko smo bili še majhni, a smo se ji, brž ko smo dorasli šoli, uprli. Zavedali smo se močnatosti Novakov in nas je bilo solzavosti Heisingerjev sram.

Dve leti se nisva videla z očetom, ko sva se srečala, pa sva se pozdravila, kakor da sem se vrnil s krajše poti, s sejma ali z romanja.

»Si le prišel nazaj,« je rekel oče.

Prikimal sem in vprašal:

»Si kar sam?«

»Sam.«

»Sem mislil, da je Ana ...«

»Danes vse mlado nori po cestah.«

»Nič je nisem videl.«

»Kaj pa vem, kam jo je neslo.«

»Pa Stane?« sem vprašal.

»Ta je šel.«

»Kam?«

»Z njimi ... če je še živ.«

»S kom ... z njimi?«

»Z domobranci,« je rekel oče.

So novice, ki jih ni mogoče kar sprejeti, ker so preveč nore, ker so v nasprotju z vsem, kar je veljavnega. Sonce in donenje zvonov iz farnega zvonika in zastave z oken ... in Stane z domobranci.

»So ga ... kar vzeli?« sem neumno vprašal.

Še zmeraj si nisem maral priznati, da mi je brat podstavil nogo, kakor mi jo je tolikokrat, ko sem še tekal čez dvorišče.

»Sam je šel,« je rekel oče.

»Zakaj?«

»Je že mislil, da je tako prav.«

»Kako si mogel ...«

»Ni me spraševal za svet, kakor me nisi ti, ko si odhajal.«

»... že zaradi Antona.«

»Tudi Anton je hodil po svojih poteh.«

Nekaj mrzlega, nekaj sovražnega je stalo okoli mene, bilo je večje in močnejše, kakor sem bil sam, bilo je v vonju, ki je prihajal od hleva, bilo je v očetovih velikih koščenih rokah, ki so se oklepale palice, bilo je celo v hrupu, ki je prihajal s ceste. Stal sem pred domačo hišo in gledal in vonjal in poslušal in sem bil kakor bolnik, ki ve, da so drugi srečnejši od njega. Zdelo se mi je, da mi je ves ponos v črepih obležal pri nogah ... samo s čevljem še lahko dregnem vanj in poslušam, če bo še zažvenketalo ...

»Kako naj tovarišem pogledam v oči?« sem rekel očetu.

»Tudi Stane je tako govoril.«

»O kom?«

»O svojih. Zaradi tebe so mu očitali.«

»Zagovarjaš ga?«

»Kolikor sem tebe pred njim.«

»Ampak jaz ...«

»Oba sta Novakova,« je rekel oče.

Stal sem pred domačo hišo kakor izgubljen in za trenutek me je obšla želja, da bi se kar obrnil in odšel in da bi se nikoli več ne vrnil. Zmotilo me je je očetovo vprašanje.

»Ne boš stopil v hišo?«

Oče se je opiral na palico, a je hodil še kar zravn in še vedno je bil visok, da se je moral skloniti, ko je stopil skozi nizka vrata v izbo. Sledil sem mu in poslušal, ko mi je pripovedoval:

»Noge me izdajajo. Drugače sem še kar, noge pa me ne nosijo več kakor treba.«

Privajal sem se na mrak in podajal roko spominom, ki so mi iz vseh kotov prihajali nasproti. Prihajali so s težko mizo za posle v veži, s široko zeleno pečjo, z maminimi svetilkami na policah. Bili so trpki in prijetni spomini, zaradi novice o Stanetu najbrž več trpki kakor prijetni. Bil je spomin na rožni venec, ki smo ga za vse svetnike molili ob klopi pri peči in so me bolela kolena in hrbet, bil je spomin na goro fižola, ki smo ga ob zimskih večerih izbirali pri mizi, in bil je spomin na Antona, ki je za pečjo rezljal svoje čolne.

Po mestu sem hodil kot zmagovalec, ki so ga težko pričakali, v Novakovo hišo pa sem stopil kakor domač človek. Vendar sem bil tu vsaj prve trenutke skoraj gost, ker je oče odprl stensko omarico in postavil na mizo steklenico z žganjem.

»Boš pil?«

Mogoče mi je hotel s tem pokazati, da sem tudi v njegovih očeh odrasel človek. Ko sem odhajal, sem veljal za otroka, ko sem se vrnil, sem se imel za zrelega. Zato sem sprejel očetovo priznanje in vzel ponujeno pijačo.

»Povsod točijo,« sem rekel.

»Nekateri praznujejo.«

»Vsi praznujejo.«

»Nikoli ne praznujejo vsi,« je rekel oče.

Z okna je vzel mehur s tobakom in pričel z okornimi prsti polniti porcelanasto pipo. Tobak je bil grobo narezan, kar videlo se je, da ni dosti vreden.

»Bi raje prižgal cigareto?«

Iz naprsnega žepa sem vzel usnjeno cigaretnico in jo odprl pred očetom. Tudi cigarete naj bi dokazovale, da sem odrasel.

»Kadiš?« je vprašal oče.

»Kadim.«

»Že nekaj časa jih ni dobiti.«

Prižgala sva, modrikast dim se je dvignil med nama, izbo pa je napolnil opojen vonj.

»Te niso nemške?«

»Ameriške so,« sem rekel.

»Američani imajo vsega dovolj ...«

»Imajo.«

»... mi pa nič.«

»Vojska je,« sem opravičeval pomanjkanje.

»Hlev je skoraj prazen. En konj je šel s Stanetom ...«

»Kam?«

»Bežali so. Kaj pa vem kam?«

»Beli so ti pobrali, vidiš,« sem rekel z zadoščenjem.

»... drugega so danes zjutraj vzeli vaši.«

(Odlomek iz knjige »Moja draga Iza«, ki jo je izdala založba Borec v letu 1973. Knjiga je bila nagrajena s Kajuhovo nagrado)

Olimpijski teden in turistična serija



V juniju je bil od 11. do 17. olimpijski teden, v katerem je bilo treba pri vsaki poštni pošiljki, razen za časnike in časopise, plačati še obvezen prispevek za Jugoslovanski olimpijski komite. To je prispevek k sredstvom, s katerimi se podpira nastop naših najboljših športnikov na olimpijskih igrah. Uveden je bil leta 1968 in je bil tako letos že šestič. Za plačevanje tega prispevka je 1. junija izšla posebna doplačilna poštna znamka po 10 par v nakladi 6.000.000.

Na znamki je zemeljska obla, obdana z besedilom: OLIMPIJSKI TEDEN v jezikih štirih jugoslovanskih narodov, spodaj pa se v vse to vpletajo olimpijski krogi. Ob spodnjem delu je na levi strani tudi pokončna letnica 1973.

Znamko je tiskala vzhodnonemška tiskarna VEB-Deutsche Wertpapier Druckerei iz Leipziga v štiribarvnem ofsetu in v polah po 50 znamk. Velike so 29 × 36 mm, brez belega roba pa 25,2 × 32,2 mm z grebenastimi zobci 13 1/2 in 13.

V aprilu in maju smo dobili tudi dve nadaljnji znamki iz sedanje turistične serije, in sicer 25. aprila znamko za 5 par s Kruševom in 15. maja znamko za 35 par z Omišem.

Kruševo je zgodovinski turistični kraj v Makedoniji, zahodno od Prilepa, v bregovih nad Prilepskim poljem, na kateri je iz Kruševa nepozaben razgled. To mesto je bilo središče Ilindenske vstaje leta 1903, ko so se Makedonci uprli Turkom. Vendar so Turki to vstajo krvavo zadušili.

Znamka s Kruševom je oranžne barve. Omiš je privlačno obmorsko mesto in

pristanišče ob izlivu dalmatinske reke Cetine v morje, približno 20 km južno-vzhodno od Splita ob obali proti Makarski. Edinstven je po svoji čudoviti legi in plažami. V mestu pa so tudi ostanki nekdanjega starega mestnega obzidja in trdnjava Peovica. Omiš leži v Bračkem prelivu in je pred njim otok Brač s prikupnimi letovišči in izletniškimi točkami. Znamka z Omišem je škrlatno rdeče barve.

Obe ti dve turistični znamki je tiskal beograjski zavod za bankovce v enobarvnem črtnem globokem tisku v polah po 100 znamk. Del njih je izdelan tudi s svetlikajočimi se (fosforescenčnimi) pokončnimi robovi. Zobčane so grebenasto 13 1/2.

Osnutke za vse tri znamke je napravil beograjski akademski slikar Andrija Milenković. Prva prihodnja nova spominska znamka bo posvečena našemu svetovno znanemu čebelarju Antonu Janši iz Breznice pri Žirovnici na Gorenjskem.

Rešitev križanke iz št. 7—8

VODORAVNO: 1. škorpion, 9. Okeanos, 16. raport, 17. Boč, 19. abonentka, 21. arest, 22. Gorenjska, 24. ral, 25. nika, 26. Krim, 27. oves, 28. smola, 30. Gea, 31. trasa, 32. mag, 33. turban, 34. as, 35. brest, 36. tar, 37. nervi, 38. Nanos, 39. Pad, 40. marka, 41. PA, 43. greben, 45. brk, 46. Lisca, 47. kan, 48. repek, 49. oris, 50. Elea, 51. Trst, 52. Ist, 53. alabaster, 55. Svete, 56. Ljubljana, 59. dan, 60. pramen, 61. enklava, 62. katedrala.

Spominski koledar september 1973

1. 9. 1870 je bil rojen Jurij Trunk, slovenski duhovnik, publicist in rodoljub. Umrli 11. marca 1973 v San Franciscu.
3. 9. 1891 je izšla prva številka »Amerikanskega Slovenca«, prvega slovenskega časopisa v Ameriki.
4. 9. praznujejo v Ameriki Delavski dan — Labor Day.
4. 9. 1951 je v ZDA tragično umrl Louis Adamič, ameriški pisatelj slovenskega rodu, doma iz Blata pri Grosupljem.
4. 9. 1834 je bil rojen Fran Erjavec, slovenski pisatelj in prirodoslovec.
6. 9. 1930 so na Bazovici pri Trstu padli pod fašističnimi streli primorski rodoljubi Ferdo Bidovec in tovariši.
8. 9. 1943 je poražena Italija položila orožje.
10. 9. 1943 je bila ustanovljena Jugoslovanska narodnoosvobodilna mornarica.
11. 9. 1943 je bil ustanovljen Narodnoosvobodilni svet za Slovensko Primorje.
16. 9. 1947 sta bila Slovensko Primorje in Istra priključena k Jugoslaviji.
17. 9. 1889 je bila rojena Katka Vrtačič Zupančič, pesnica in kulturna delavka med ameriški Slovenci. Umrli je 8. septembra 1967 v Los Gatosu, Kalifornija.
19. 9. 1919 je bil izročen namenu Slovenski društveni dom v Euclidu.
28. 9. 1831 je bil rojen Fran Levstik, slovenski pisatelj in pesnik; umrl je 16. novembra 1887.
30. 9. 1946 je nastal v Rosariu v Argentini Jugoslovanski center iz združenih jugoslovanskih društev.

Prodam

Prodam enostanovanjsko, enonadstropno, novejšo hišo s centralno kurjavo, garažo in vrtom. Hiša stoji na lepem kraju, blizu avtobusna postaja, trgovina in šola. Primerno tudi za obrt.

Naslov:
Štefan Oražem dipl. ing.
Perkova 1
61230 Domžale
Slovenija

PRODAM ENONADSTROPNO HIŠO V SEŽANI: šest sob, kuhinja, veža, kopalnica, velika vinska klet, garaža, terasa, 200 m² vrta. Najlepši položaj v centru mesta.

Informacije: MISLEJ Gvidon
Djуре Djakovića 9/III.
51000 RIJEKA
JUGOSLAVIJA
telefon: 051/24-712

Glasbeniki, pozor!

Ansambel Slavka LANDEKARJA išče klarinetista, trobentača s srednjo ali nižjo glasbeno šolo (notalisti). V pošteev pridejo glasbeniki, ki imajo veselje za igranje narodno-zabavnih melodij. Oglasijo naj se pismeno ali osebno na naslov:

Slavko Landekar
8 MÜNCHEN 45
Untere Länge 14, Deutschland

Kaj se je zgodilo z mojim sinom?

Pred petimi leti je odšel v Avstralijo moj sin Marjan Serko, ki mi ne piše že 15 mesecev, zato sem v velikih skrbah, kaj se je z njim zgodilo. Zadnjikrat je bival na naslovu: Serko Marjan, Karingal Hostel, Springhill Road, Cringala 2501, Stl. Coast N.S.W. Australia. Star je 28 let. Prosim vsakogar, ki bi kaj vedel o njem, da sporoči žalostni mami. Hvala!

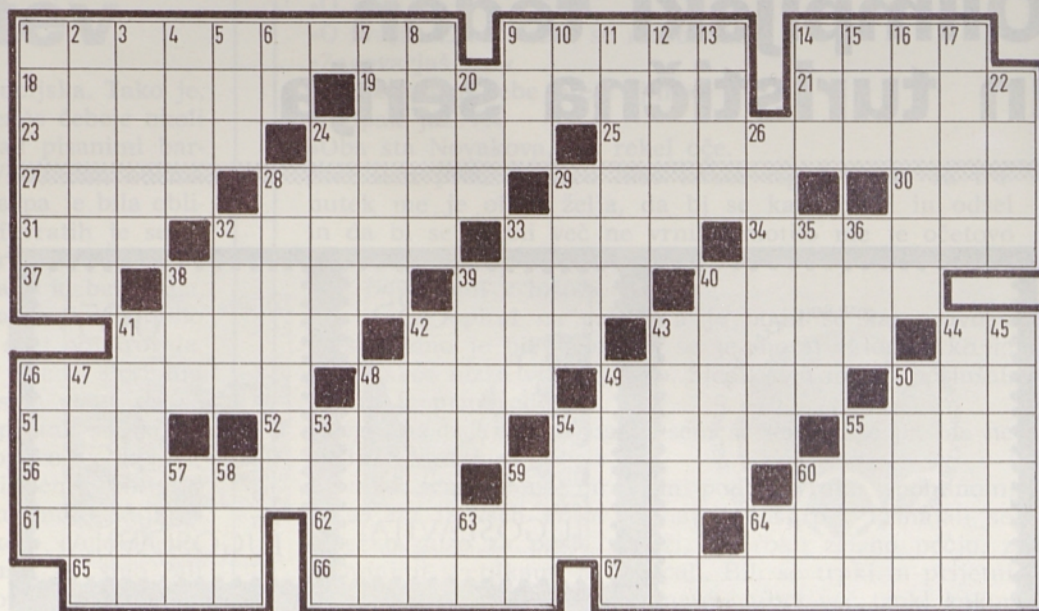
Slavka Serko
Župancičeva 3
61240 Kamnik, Jugoslavija

Fantje, ki vas veseli glasba, pozor!

Zaradi osamljenosti bi med Slovenci tu v Nemčiji rad spoznal enega ali dva rojaka, ki imata po možnosti že nekaj glasbene predizobrazbe ter igrata eden na kitaro, drugi pa klarinet ali na saksofon. Zaželeni so trezni fantje, mirne narave in vztrajni pri delu, po možnosti doma iz Prekmurja. O podrobnostih se dogovorimo, ko se mi javite.

Ludvik Banko
Gastwirtschaft (Josef Heil)
Gaimersheim 3074
Deutschland

Križanka



VODORAVNO: 1. gospodarsko močno razvita pokrajina v severovzhodni Sloveniji (središča: Maribor, Celje, Velenje), 9. krožni ali krogelni odsek, sektor, 14. malajska blaznost, pri kateri oboleli napada vsakogar, ki ga sreča (iz istih črk kot MOKA), 18. zvečanje, zvišanje, napredek, 19. narod, nacija, 21. osnutek, plan, projekt, 23. zapor, ječa, 24. ime slovenskega pisatelja Kuharja — Prežihovega Voranca, 25. francoski vojvoda, kardinal in državnik; vodilni minister Ludvika XIII., ki je pospeševal umetnost in znanost (Armand, 1585 do 1642), 27. velika, plovna sibirski reka, ki se izliva v Severno Ledeno morje (4200 km dolga), 28. ime ameriške filmske igralka Miles, 29. sinova žena, 30. trenje, 31. starorimska boginja jeze, 32. nekdanji državni uslužbenec, pooblaščen za sestavljanje uradno veljavnih listin, notar, 33. družbena skupina, katere pripadnike opredeljujejo podobno poreklo, poklic izobrazba in politične zasluge, 34. kovinski listič ali jeziček, mrenica, 37. grška črka, 38. industrijsko mesto v Belgiji (Alost), 39. odžagano deblo, 40. garant, 41. vas na Tolminskem, rojstni kraj pesnika Simona Gregorčiča, 42. agavi podobna rastlina iz družine lilij z mesnatimi, bodičastimi listi, 43. industrijsko mesto v vzhodni Karavank in skladišče v hitrem tempu, 48. plemenska ali Kamniških Alp, znano po tovarni obutve »Peko«, 44. avtomobilska oznaka makedonskega mesta Bitole, 46. skladba ali del rodovna skupnost z domnevnim skupnim prednikom pri škotskih gorjancih, 49. glasbeni znak, ki zviša ton za polton, 50. vratin glas, 51. znana drama češkega avtorja Karla Čapka, 52. zveza med kostmi, 54. sodbna hrvaška pesnica (Vesna, »Črna oljka«), 55. državna blagajna, 56. človek čistiljive starosti, 59. turški sultan, ustanovitelj turškega imperija na Balkanu, ki ga je v kosovski bitki ubil srbski plemič Miloš Obilić, 60. burmanski politik, od leta 1961 do 1972 generalni sekretar OZN, 61. najuspešnejše zdravilo proti malariji, 62. trden ogljikovodik v premogovem katranu, 64. ženska, ki čita, 65. kamelam sorodna južnoameriška domača tovarna žival, cenjena zaradi mesa in volne, 66. ime italijanskega filmskega igralca Stoppe, 67. vrsta boljših užitnih gob, kukmak.

NAVPIČNO: 1. dvojna vrsta ljudi, ki stojijo na obeh straneh ulice, da bi s tem poča-

stili mimoidočega, 2. bikoborec, 3. osrednji, s peskom posut prostor za igre in boje v starorimskih amfiteatrih, prizorišče, 4. gozdna poseka, goličava, 5. pripadnik obalbiškega sovjetskega naroda, Estonec, 6. skrajni konec polotoka, 7. sol klorove kisline, 8. vrsta skrbske mešane solate, 9. umetniški mednarodni jezik, poenostavljeni esperanto, 10. kratica za »Zvezo sindikatov«, 11. ptica pevka, 12. francosko mesto ob Zenevskem jezeru, kjer je bila podpisana mirovna pogodba med Alžirijo in Francijo, 13. nemški zdravnik in bakteriolog, ki je odkril povzročitelja kolere in tuberkuloze (Robert, 1843—1910), 14. dalmatinsko žensko ime, 15. sodobni slovenski zgodovinar (Josip), 16. oštevek, graja, 17. čistokrvni potomec španskih priseljencev v Južni Ameriki, 20. na vodi živeča majhna, brezrepa dvoživka, 22. gorski vzpon, 24. belgijski skladatelj, mojster vokalne polifonije (Orlando di, 1532—1594), 26. vino iz Haloz, 28. močnost, 29. stoična filozofska šola, 32. pripomoček za lovljenje divjadi, nastava, 33. največji kopenski sesalec, 35. aleksandrijski verski odpadnik, po katerem se imenuje arianizem, 36. fizikalni pojem; na sekundo opravljeno delo sile, 38. umetnost (latinsko), 39. vodna para, 40. na zraku posušeno svinjsko stegno, 41. mesto v severni Italiji ob reki Adizi, mesto Romea in Julije, 42. ena od treh erinij, boginj maščevanja, v starogrški mitologiji, 43. glavno mesto Albanije, 44. ime srbskega književnika Čopića, 45. umetna masa za prekrivanje atletskih naprav; tudi kockasta svilena ali volnena škotska tkanina, 46. parjenje srnjadi in gamsov, 47. redka rudnina, rdečkasto rjave barve, trda skoraj kot kremenjak; titanov dioksid, 48. rezilo, britvica, 49. mesto v Bosni pod pogorjem Zvijezda z največjim rudnikom železa, 50. priljubljeni ljubljanski radijski napovedovalec, vodja oddaje »V nedeljo zvečer« (Marjan); tudi glavna figura pri šahu, 53. rudar, 54. slovenski šahovski mednarodni moster (Stojan), 55. plin brez barve in vonja, vrsta ogljikovega vodika, 57. desni pritok Drine, ki izvira pod Prokletijami, 58. glavni števniki, 59. del imena kitajskega državnika Ce Tunga, 60. švicarski prakitanton z glavnim mestom Altdorf, 63. avtomobilska oznaka Libanona, 64. kratica za »brez posebnosti«.

**Predstavljamo slovenske
narodno – zabavne
ansamble**

Kako pojo rogovi Veselih planšarjev

Slovenskih narodno-zabavnih ansamblov — bolj ali manj znanih ter bolj ali manj priljubljenih — je danes že cela vrsta. Nekateri izmed njih so se v javnosti pojavili šele pred nedavnim, drugi pa se že lahko ponašajo z bolj ali manj bogato tradicijo. Med takšne, ki žanjejo pri občinstvu uspehe že vrsto let, brez dvoma lahko štejemo tudi ansambel, katerega skladba »Zapojte, rogovi!« je že nekaj časa med najbolj priljubljenimi. To je ansambel »Veseli planšarji«.

Tisti, ki že več let spremljajo našo domačo narodno-zabavno glasbo, se gotovo še spominjajo pesmi izpred desetih, petnajstih ali več let. Morebiti se tako kdo še spominja tudi pesmi »Lušno je biti planšar«, »V planšarski koči« ali »Alenčica in ptiček«. Se bolj kot omenjene pa imajo ljudje v spominu pesem »Pastirji kličejo«, ki je imela od vseh skladb v izvedbi »Veselih planšarjev« največ odmeva med občinstvom. Omenjena skladba pa sodi med prve, ki jih je ta ansambel snemal za radijsko izvedbo. To je bilo natanko 17. januarja leta 1956... Ansambel »Veseli planšarji« se je rodil nekaj mesecev prej, v maju 1955. leta. Še isto leto je tudi začel prirejati koncerte, s katerimi je nato v naslednjih letih gostoval v nešteti krajih po Sloveniji, Jugoslaviji in tujini. Navedli bomo samo nekaj krajev iz albuma »Veselih planšarjev«, polnega lepih vtisov in spominov: Šoštanj, Koper, Bled, nato prvi nastop na kravjem balu v Bohinju leta 1958, Celovec, Kotmara vas, Loški potok, Nova Gorica, Benečija, Krma pod Triglavom, Bled, Tomaj, Borl, Prekmurje, Logarska dolina, Beljak (ob njegovi 900-letnici leta 1960), Mednarodni festival folklorne v Celovcu, ob Vrbskem jezeru leta 1961, Šentjakob v Rožu (ob 90-letnici tamkajšnje hranilnice in posojilnice), Weingarten v ZR Nemčiji, Mödling pri Dunaju, Makedonija, Števerjan, Poljska (Krakow-Katowice), Belgija, Nizozemska...

Spomine, ki jih ni na fotografijah v albumu, pripoveduje ustanovitelj in vodja



»Veselih planšarjev« Franček Povše. Doma je bila devet otrok, pravi, s »kufrčkom« je kot mladenič prišel v Ljubljano, stanoval po raznih domovih in zavetiščih in nato moral prekiniti šolo, ker je prišla vojska. Leta 1942 so ga odgnali v internacijo, v Gonars. Dobil je vodo v koleni, se po razsulu Italije vrnil domov, bil nekaj časa v bolnišnici, nato doma, pozneje v godbi KNOJ, za tem pa je nadaljeval šolanje ter po končani šoli delal najprej v pisarnah, nato igral pri godbi milice in nazadnje odšel v prosveto, poučevat glasbo, na glasbeno šolo v Domžalah, kjer poučuje še danes.

Do zamisli o takšnem ansamblu, kakršni so »Veseli planšarji«, je prišel v stiku z domačini na Gorenjskem in s planšarji, saj je veliko hodil po planinah. Da bi dal melodiki svojega ansambla pristen pečat in da bi svojo glasbo čimbolj približal planšarskemu žanru, je vnesel v instrumentalni sestav tudi pristne, izvirne rogove. Med instrumentalne zanimivosti pa nedvomno sodi tudi tako imenovani bumbas.

Svojevrstni instrumentalni sestav ansambla pa je že sam po sebi nekako terjal tudi takšno opravo glasbenikov, ki bi bila kar se da veren posnetek planšarske. Povše in njegov znanec Kerin sta zato veliko hodila tudi po muzejih in iskala pristno planšarsko opravo. Zanj je bilo nazadnje potrebno najti tudi prave planšarske cikle, kakršne je danes hudo težko najti in kakršne dela zdaj menda samo še neki starejši človek iz Blejske dobrane.

Oprava je bila tedaj tu, Franček Povše pa se je posvetil skladbam. Doslej jih je zložil okrog petdeset, morebiti še katero več. Okrog trideset jih je ansambel »Veseli planšarji« doslej že posnel na gramofonske plošče, veliko pa jih na to še čaka in bo zanje zato potrebno še napisati aranžmaje ter besedila.

V času svojega obstoja se je ansambel »Veseli planšarji« kajpak tudi večkrat menjal. Poprejšnji godci so odhajali, prihajali pa so novi. Zdaj, ko pripravljajo snemanje nove velike plošče in ko razmišljajo o novih gostovanjih doma in v tujini, igrajo v njem poleg Frančka Povšeta harmoniko Cene Freljih, trobento Marjan Bone, kitaro Drago Brezovački in bas Tone Burja, pevec pri »Veselih planšarjih« pa je Franc Babič.

Jože Olaj

Najlepše darilo za vsakogar

»Odmevi domovine«

Slovenske narodne pesmi,
igrane na orgle

Paul. J. Šifler, priznani slovenski
organist (ASCAP)

(Long playing gramofonska plošča
5.95 dolarja)

Naročite jo pri:

John La Montaine

3947 Fredonia Dr.

Hollywood, California 90028

U.S.A.

povejmo slovensko

il libro di testo per lo
della lingua slovena

Il **»POVEJMO SLOVENSKO«** è il più adatto libro di testo della lingua slovena tanto ai principianti quanto a coloro che desiderano perfezionarsi in questa lingua. Il libro potrà servire bene alle scuole, alla gente d'affari, a coloro che lavorano sul campo culturale e turistico, agli aderenti alle varie nazioni jugoslave, ai nostri parenti all'estero, insomma a tutti che desiderano imparare lo sloveno.

Il libro contiene cca **1600 parole**, riguardanti le situazioni più frequenti nella vita quotidiana, e questo potrebbe essere sufficiente per farsi intendere nella lingua slovena.

Il corso **»POVEJMO SLOVENSKO«** comprende oltre al libro di testo 4 cassette, dove sono registrate le lezioni e alcuni esercizi del libro. Il prezzo del corso **»POVEJMO SLOVENSKO«** è di Lit 13865.

Price for a set is USA \$ 25 —
£ 10.50 — Can \$ 25

Ordine

Desidero ricevere
il corso (il libro
di testo e 4 cassette)

POVEJMO SLOVENSKO
(prezzo: Lit 13.865)

Pagabile o
col assegno o tramite
la banca.

Firma:

Mandate l'edizione completa
al indirizzo:

[illegible]

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Inozemski oddelek
Export — Import
61000 LJUBLJANA
Mestni trg 26

Če ste se preselili ...

Če ste se preselili, izpolnite naslednji obrazec in ga v kuverti pošljite na naslov naše uprave: Rodna gruda, 61000 Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p. p. 169

Ime in priimek:

Stari naslov:

Novi naslov:

Najuspešnejše Helidonove plošče



Založba Obzorja  Maribor

Helidon  **Tovarna gramofonskih plošč**
Ljubljana
Slovenija, Made in Yugoslavia

LONG PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

- | | |
|--|----------------|
| 1. Ansambel Bratov Avsenik: Zlati zvoki | FLP 04-021/1-2 |
| 2. Ansambel Lojzeta Slaka: Glas harmonike | FLP 04-027 |
| 3. Ansambel Borisa Kovačiča: Moj fant | FLP 04-028 |
| 4. Ansambel Richie Vadnal: V soboto zvečer | FLP 04-025 |
| 5. Kor. akademski oktet: Pojdam u rute | FLP 09-011 |
| 6. Ansambel Mihe Dovžana: Dimnikar | FLP 04-023 |
| 7. Ansambel Lojzeta Slaka: Visoko nad oblaki | FLP 04-011 |
| 8. Slovenski oktet: Sedem rož | FLP 09-009 |
| 9. Štirje kovači: Pesem doline | FLP 04-022 |
| 10. Ansambel Maksa Kumra: Na Vrhe | FLP 04-024 |

SINGLE PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

- | | |
|--|-----------|
| 1. Janko Ropret: Ti si moja | FSP 5-071 |
| 2. Alfi Nipič: Povem vam, to ni prav | FSP 5-070 |
| 3. Ansambel M. Dovžana: Sprevodnik | FSP 4-024 |
| 4. Erazem in potepuh | FSP 2-002 |
| 5. Marjana Deržaj: Vrni se še kdaj v Ljubljano | FSP 5-068 |
| 6. Ansambel Odmev: Slovenija moja | FSP 4-026 |
| 7. Ansambel L. Slaka: Na vinskem sejmu | FSP 4-021 |
| 8. Jože Kobler: Joči z menoj | FSP 5-067 |
| 9. Bratovščina sinjega galeba | FSP 2-001 |
| 10. Vlado Bezjak: Lucija | FSP 5-069 |



Iskra

Radijski sprejemniki za vas!

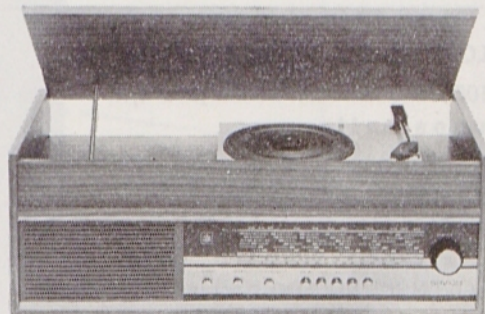
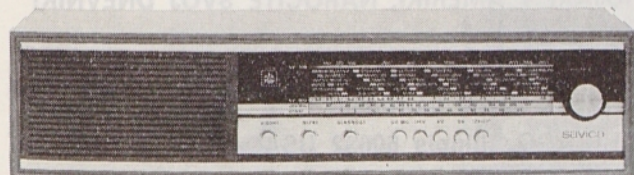


- Najsodobnejša tehnika
- Kvaliteten sprejem na UKV, KV in SV področju
- Moderna oblika

SAVICA CR SN 112 ima vgrajen električni gramofon za predvajanje vseh normalnih in mikro gramofonskih plošč vseh hitrosti in dimenzij.

SAVICA MG ima vgrajen kasetni magnetofon MG 125 S, ki omogoča direktno snemanje radijskega programa, lahko pa ga uporabljamo tudi za samostojno snemanje ali reprodukcijo magnetofonskih kaset.

SAVICA SN 111 — odlikuje ga kvalitetna reprodukcija in ima tri valovna področja (SV, KV, UKV).



DRAGI BRALCI! Naročila za

Slovenski koledar 1974

Koledar za Slovence po svetu sprejema

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

Cankarjeva 1/II. 61001 LJUBLJANA Jugoslavija

in naši zastopniki po vsem svetu

V ZDA boste koledar najhitreje prejeli od:

PROSVETA

2657-59 So. Lawdale Ave.

CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.

6419 St. Clair Ave.

CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE

591 E. 185 St.

CLEVELAND, Ohio 44119

• • •

Želite redno prejemati lepo slovensko mesečno ilustrirano revijo?

— Naročite zase, za sorodnike, prijatelje revijo

Rodna gruda

Revijo za Slovence po svetu

Odrežite naročilnico,

čitljivo izpolnite

in nemudoma odpošljite na naš naslov.

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

61000 LJUBLJANA Cankarjeva 1/II.

Jugoslavija

Naročam

SLOVENSKI KOLEDAR za leto

RODNO GRUDO od dalje

Pošiljajte mi na naslov:

.....

.....

.....

Prosimo, čitljivo izpolnite!

Podpis:



Transturist

Rojaki, ki potujete v Jugoslavijo, obiščite Pokljuko. Transturist hoteli Pokljuka vas vabijo na prijeten oddih v prenovljenem Šport hotelu na Pokljuki. Popoln komfort, centralno ogrevane sobe, klima naprave, restavracija, sala za bankete, bazen, savna, odlična kuhinja, gobje specialitete, ki jih pripravijo po vaši izbiri in želji. Izleti v bližnjo in daljno okolico.



Rezervacije in informacije: Turistična poslovalnica Transturist Ljubljana, Šubičeva 1, telefon 20-188, telex 3144 TRANLJ in Turistične poslovalnice v Škofji Loki, na Bledu in v Radovljici, ali direktno Šport hotel Pokljuka, telefon 064-77-493.

Pričakuje vas Transturist Šport hotel.

Prosveta

Glasilo Slovenske narodne podporne jednote

JE NAJBOLJ RAZŠIRJEN SLOVENSKI ČASOPIS V
ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE.

IZHAJA VSAK DAN RAZEN SOBOT, NEDELJ IN
PRAZNIKOV.

ROJAKI V AMERIKI, NAROČITE SVOJ DNEVNIK!

2657 — 59 So Lawndale Ave
CHICAGO, Illinois 60632 USA

TEKO

Prodaja za devize s popustom!

Ko opremljate svoj dom, ne izpustite ugodne priložnosti za nakup s popustom:

- litoželezni kotel za centralno kurjavo »Ideal standard« (Zah. Nemčija)
popust 8 %
- trajno žarni štedilniki in peč »Küppersbusch« (Zah. Nemčija)
popust 4 %
- toaletne omarice in pribor »Allibert«
popust 4 %
- električno ročno orodje s priključki za razna opravila »Black & Decker« (Anglija)
popust 4 %
- ostalo blago —
popust 2 %

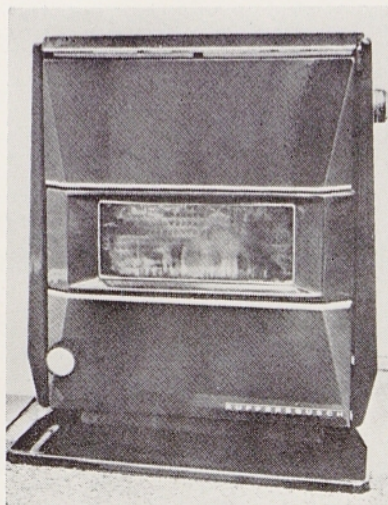
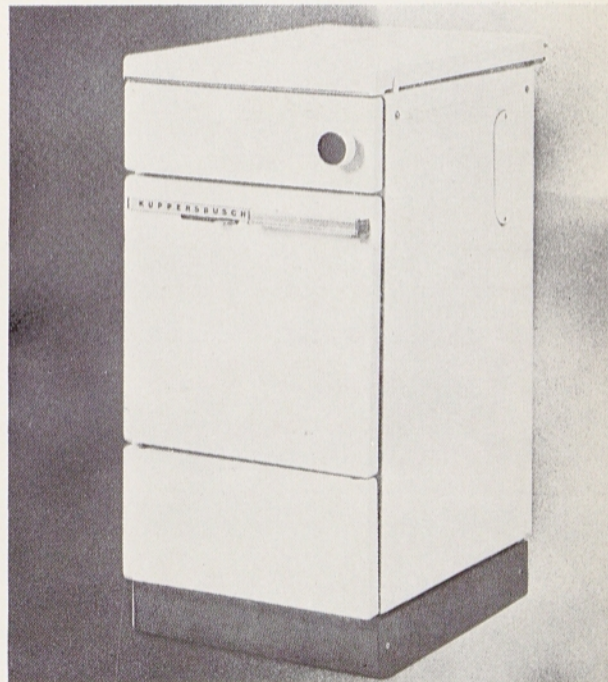
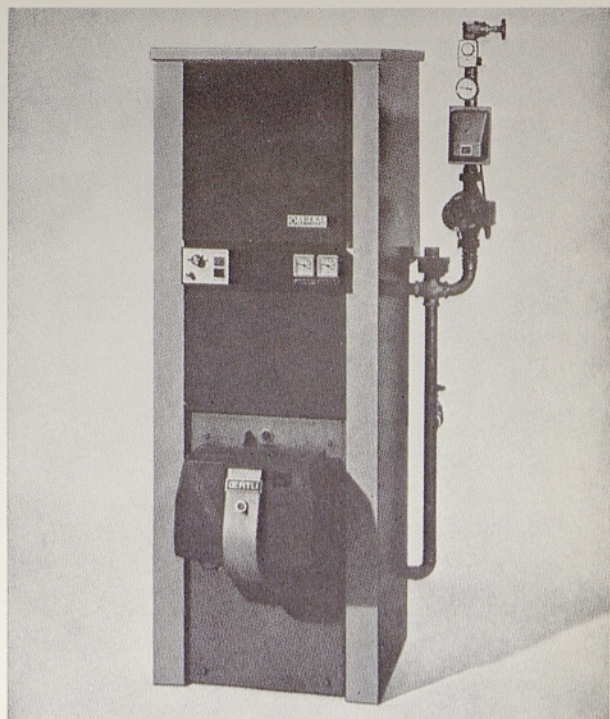
Plačila z nakazilom, bančnimi čeki ali osebno v gotovini s predložitvijo potnega lista in z delovno vizo v naši prodajalni

TEKO

61000 LJUBLJANA
Trg OF št. 15 (pri želez. postaji)
Tel. št. 312-104

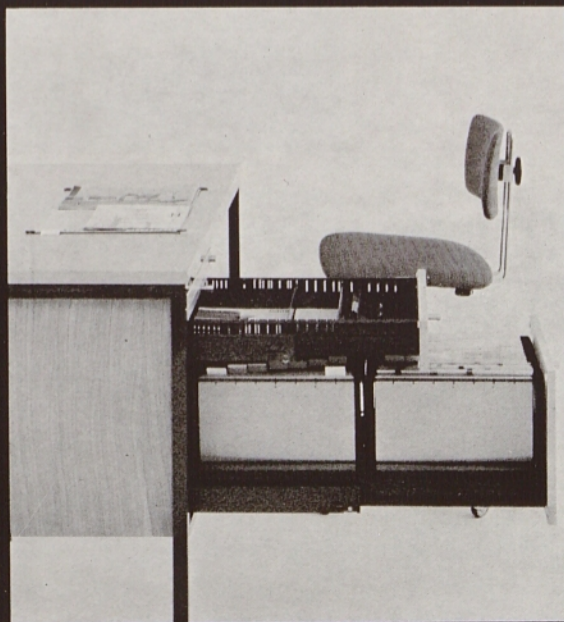
Št. dev. računa:
50100-620-107-3096/865
Ljubljanska banka, Ljubljana

TEKO



Današnja sredstva za
sprejem, obdelavo in po-
sredovanje podatkov
zahtevajo pregledno in
racionalno odlaganje doku-
mentacije. Industrija
pohištva »Stol« Kamnik
izdeluje po sistemu VOKO
pisarniško pohištvo
BIRO/E, ki omogoča pre-
glednost, prihranek pro-
stora in časa.
»Stol« Kamnik
telefon: 061/831-121

Industrija
STOL pohištva
STOL Kamnik





Cerkniško jezero na Notranjskem, eno redkih presihajočih jezer, je privabilo že slavnega zgodovinarja Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je natančno popisal kraj in običaje. Sem prihaja zadnje čase vedno več turistov. Zgornja slika prikazuje košnjo na jezerskem dnu. Kmalu bodo pritekale vode. Foto: Janez Zrnec

september

9

1973

SLOVENIJA

Dopisna delavska univerza v Ljubljani

VPISOVANJE V DOPISNE ŠOLE

- osnovno šolo (5., 6., 7. in 8. razred)
- administrativno šolo (dveletno)
- ekonomsko srednjo šolo
- tehnično šolo (za strojno, elektrotehnično, lesnoindustrijsko in kemijsko stroko)
- delovodsko šolo (za strojno stroko)
- poklicno šolo kovinarske stroke

VPISUJE TUDI V DOPISNE TEČAJE

- nemškega in italijanskega jezika
- tehniškega risanja
- za skladiščnike
- za kontrolorje in predelavce v kovinarski stroki
- za varnost pri delu (skupinski vpis v posameznih delovnih organizacijah)
- tečaj strojepisja (v drugem delu tečaja možnost specializacije za stavce na IBM strojih ali za fonodaktilografe)
- tečaj poslovne korespondence
- tečaj za družbeno izobraževanje

VPISUJEMO VSAK DAN od 7. do 14,30 ure, ob torkih do 18. ure ter drugo soboto v mesecu.

Podrobnosti o sistemu dopisnega izobraževanja, učnem programu in pogojih za vpis, boste lahko izvedeli iz prospekta za šolsko leto 1973/74, ki vam ga pošljemo na vašo zahtevo.

SVOJ NASLOV NAPIŠITE S TISKANIMI ČRKAMI!

Za prospekt pošljite znamko v vrednosti 5.— din na naslov:

DOPISNA DELAVSKA UNIVERZA
61000 LJUBLJANA
Parmova 39 — poštni predal 106
telefon 312-141

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

opozarja na svoje knjižne edicije:

SLOVENIJA

Portret v podobi

384 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovensko besedilo, cena: pl. 240 din
nemško besedilo, cena: pl. 260 din

SLOVENIJA — Dolenjska in Bela krajina

48 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini
cena: broš. 28 din, pl. 38 din

SLOVENIJA — Gorenjska

80 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini
cena: broš. 35, pl. 44 din

SLOVENIJA — Ljubljana

64 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovensko besedilo, cena: broš. 28, pl. 44 din
srbohrvatsko besedilo, cena: broš. 35, pl. 44 din
angleško in nemško besedilo, cena: 35 din

SLOVENIJA — Primorska in Notranjska

96 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
v slovenščini, srbohrvaščini, angleščini in nemščini, cena: broš.
40, pl. 50 din

SLOVENIJA — Štajerska, Koroška in Prekmurje

96 strani barvnih in črnobelih fotoreprodukcij
slovenska izdaja, cena: broš. 60, pl. 70 din

SLOVENSKI IMPRESIONISTI

204 strani velikega formata z barvnimi reprodukcijami, pl. 300 din

SLOVENE IMPRESIONISTS

204 strani, cena: pl. 320 din

SLOWENISCHE IMPRESSIONISTEN

204 strani, cena: pl. 320 din

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Mestni trg 26, 61000 Ljubljana

Lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec

Ko se odločate za obnovo, gradnjo ali opremo hiše in stanovanj, ne pozabite, da boste pri nas lahko nabavili:

SUMO — suhomontažna furnirana vrata (podboj in krilo) primer-
na za vgraditev v vse notranje prostore.

Vratni podboj vgradite šele po končanih zidarskih, pleskar-
skih in vseh ostalih obrtnih delih.
Dimenziju po JUS.

STENSKE IN STROPNE OBLOGE furnirane s plemenitimi in ekso-
tičnimi furnirji.

dimenzije: dolžina do 2500 mm, širina 80 ali 100 mm,
debelina 10 mm ali 300 × 300 × 10 mm.

Kompletno oblogo sestavlja furnirani del obloge in pero.
Pero služi za povezavo obloge ali plošče in odreja 5 mm
razmak.

Nudimo tudi klasična okna, surove ali oplemenitene iverne
plošče.

Zahtevajte prospekte in dodatna pojasnila.



Iz vaših pisem

Domov — v Prekmurje

Bližal se je večer, ko sem se 8. aprila 1973 poslavljala od svojih dragih. Do letališča v Melbourneu me je spremljala kolona avtomobilov, mojih prijateljev in vodstva kluba »Triglav«. Od vseh je bila ločitev zelo težka, posebno pa še od moža, malega sinka in mame, ki nas je prišla pred kratkim obiskat. Teže se je bilo ločiti zlasti še zato, ker je bilo moje zdravje precej kritično.

Na pot v rojstni kraj sva se odpravili z mlajšo hčerko, ki je že drugič v rojstnem kraju. Ob mislih, da me v domovini čaka mlajša hčerka, ki je že 13 mesecev nisem videla, je žalost pojenjala.

Po naporni poti smo končno pristali na letališču Brnik. Ob prvem koraku na domačo zemljo naju je pozdravil dež. Kazalo je, da tega dne ne bova videli sonca. Ob pogledu v daljavo pa sva le videli, da so bila polja že vsa v zelenju.

Prvo srečanje je bilo na naši Slovenski izseljenski matici. Toplo smo se pozdravili. Zvedela sem, da je zame že rezervirana postelja v bolnišnici. To mi je bilo v veliko tolažbo. Končno sva se srečali tudi s hčerko.

Drugi dan sem se znašla že na bolniški postelji. Zdravniško osebje je bilo z menoj zelo prijazno in naklonjeno v vsakem trenutku. Ob tem sem laže pozabila na hude bolečine. Iz srca se jim zahvaljujem za njihovo dobro voljo. Zdravje so mi vrnili brez operacije, katere sem imela v novi domovini kar štiri v enem letu. V bolnišnici sem bila 11 dni. Tik pred Veliko nočjo sem se poslovila od bolnišnice in odpotovala skoraj zdrava v svojo rojstno vas.

Srečanje s sestro in ostalimi sorodniki je bilo veselo. Vsi obrazi so bili nasmejani in bodrili so me, da bom kmalu povsem zdrava. Zdaj sem srečna, veliko hodim na sprehode v naravo in opazujem lepote našega Prekmurja. Polje krasi rumeno cvetje ripsa, v sadovnjakih se baha drevesje s svojimi lepimi cvetovi, travnike pokriva različno cvetje.

Pozdravljam vse moje drage rojake v Avstraliji, zdravniško osebje na ginekolo-

ški kliniki v Ljubljani in vse bralce Rodne grude.

Marija Ritlop
Srednja Bistrica, Prekmurje

Na triglavski zemlji v Sydneyu

Oljka, drevo sožitja, ki jo je zasadil ljubljanski škof dr. Stanko Lenič, in bor, drevo povezave z domovino, ki ga je zasadil Drago Seliger, predsednik Slovenske izseljenske matice, že poganjata močne korenine na slovenski zemlji v Sydneyu. Upamo, da bomo tudi mi vedno bolj močni in enotni. Ko nam je ljubljanski škof zasadil oljko, je bil vesel, iz srca se je smejal in mi okrog njega tudi. Srečni smo in ponosni na ta obisk iz domovine.

Družina Nusdorfer
Camperdam, Avstralija

Koroška bela in Puštal

Ker živim daleč stran od rodne grude, sem se odločil, da naročim revijo Rodna gruda. Daleč smo tu v Avstraliji, a vseeno radi zvemo novice iz naše prelepe Slovenije. Rada bi, da bi kaj napisali o Koroški Beli (vas blizu Jesenic na Gorenjskem). Od tam sem namreč doma. Moj mož pa je doma iz Puštala, občina Grgar. Tudi on bi rad kaj izvedel o svojem rojstnem kraju, saj že 14 let ni bil doma. Imava sinka, starega 2 leti in bi mu rada pokazala, kako lepa je domovina Slovenija.

Vicky Mrak,
St. Albans, Avstralija

Razočarani na kmečki ohceti

Zdaj, ko sem se spočila, lahko pišem o vsem tem potovanju iz Amerike na ljubljansko Kmečko ohcet. Najprej sem hotela molčati, vendar se mi zdi bolj pošteno, da o tem spregovorim zato, da bodo prireditelji, ki nas vabijo iz Amerike na obisk Kmečke ohceti, za svoje obiskovalce malo bolje poskrbeli.

Ameriški Slovenci, ki smo se odločili, da si ogledamo Kmečko ohcet, smo bili vsi prepričani, da bomo res tudi kaj videli, saj smo pri nas o tem že gledali film in lepe slike v Rodni grudi. A v Ljubljani smo bili potem razočarani, ker smo bili na vseh prireditvah od domačinov odrinjeni. Tako je bilo na tisti kmetiji pri Škofji Loki, kjer je bila deklščina. Tja sem šla s sestro. Bili sva med prvimi. A potem so se od povsod vsuli domačini in mi, ki smo tako od daleč prišli, smo bili čisto odrinjeni. Nič ni pomagalo, da se je tisti od radia jezil, nihče se ni premaknil. Drugi dan, ko smo šli v Preddvor, je bilo isto. Prej smo imeli dosti prostora, ko pa se je začelo, so se vsi domači vsuli naprej in nismo nič videli, kaj še, da bi lahko kaj slikali za spomin. Tudi v Ribnici ni bilo boljše. Z nami je bil vodič, ki pa ni znal skoraj nič povedati, in sem mu rekla, da je škoda, da ni prebral lanske Rodne grude, bi več vedel povedati o Kmečki ohceti. Tudi na ohceti sami v dvorani Tivoli smo bili mi tako zadaj, da nismo mogli slikati. Ko je bila parada, je bilo pa najlepše in edino lepo zame in moje tri, ki so bili z menoj, da smo lahko z okna urada Slovenske izseljenske matice gledali sprevod in slikali za spomin.

Nisem to rada zapisala, a zdi se mi potrebno, da bo drugo leto drugače, če bodo na Kmečko ohcet spet povabljeni tudi Slovenci iz Amerike.

Mary Grash
Milwaukee, Wils.

Ali smo Slovenci sentimentalni narod?

Ob branju Rodne grude imam občutek, da smo Slovenci zelo sentimentalni oziroma nerealističen narod. Morda pa delam Slovincem krivico. Sem članica Slovenskega kluba v Canberri in poznam veliko Slovencev v Avstraliji. Tu v novi domovini smo ostali zavedni Slovenci. Zgradili smo si lep dom, prirejamo zabave in proslave, pojemo slovenske pesmi, otroke pošiljamo v slovensko šolo in jim govorimo o lepi domovini Sloveniji. Pri vsem tem pa ne pozabljamo,

da nas je Avstralija sprejela kot begunce z borno popotno torbico in nam je dala lep dom, možnost dobrega zaslužka in demokracijo. Ni pa nam dala naših hribov in dolin, naših običajev, toda vsega ni ona kriva. Sem smo pribežali mi sami. Vsakemu pa je dala možnost, da si v nekaj mesecih prihrani za pot domov. Torej imajo tisti, ki tako ogovarjajo našo novo domovino, resnično možnost, da se vrnejo tja, od koder so prišli. Po navadi so to lenuhi in opravljalci, ki niso zadovoljni nikjer.

Toda, kot se že rekla, morda delam Slovencem krivico in Rodna gruda objavlja samo pisma ljudi, ki tarnajo v tujini, a nočejo domov. Morda pa vendar ni narobe, če se oglasimo tudi mi, ki smo v Avstraliji zadovoljni. Pridno delamo, zaslužek je dober, na dopust pridemo domov in se vračamo nazaj v Avstralijo, kjer je naš novi dom. Res je, da denar ni vse, toda z njim si kupiš hišo, kjer živi tvoja družina in ljubezen. Le kdo se brani denarja?

Cilka Žagar
Canberra, Avstralija

V Poreznu je tekla moja zibel

Lepo se vam zahvaljujem za lepe slike iz Podbrda, ki so bile objavljene v Rodni grudi. Tam blizu, v Poreznu je tekla moja zibel pred 60 leti. V družini nas je bilo 12 otrok, ki smo šli skoraj vsi po svetu. Dva brata sta v Ljubljani, eden v Ameriki, sestra v Italiji. Podbrdo je res lepo in romantično, vendar se človek na žalost tega najbolj zave šele, ko je v tujini.

Imam prijatelje, ki se mislijo za stalno vrniti v Jugoslavijo, pa jih zelo skrbi, kako bo s carino.

Ivanka Beguš Nasp
Lodelinsart, Belgija

Glede carine vam svetujemo, da si nikar preveč ne belite glave. Preprosto je najbolje storiti to, kar vam rečejo na carinarnici, ki je za vas pristojna. Konkretno carinske zneske za posamezne predmete pa je nemogoče navajati, ker se z valutnimi spremembami menjavajo. Za rabljene gospodinjske predmete pa ste oproščeni carine, če ste živeli v tujini več kot deset let.

Izgubljeni sinovi

V četrti številki Rodne grude sem s posebnim zanimanjem prebrala sestavek Jožeta Prešerna pod naslovom »Izgubljeni sinovi, bratje...« Vse to, kar je bilo napisano, je žalostna resnica. Solze so mi tekale po licu. Zadnje čase sem bila na take stvari še posebej občutljiva, saj sem bila dalj časa v bolnici. Ves čas si želim, da bi toliko ozdravela, da bi — če ne drugega — vsaj še enkrat obiskala moj rojstni kraj, mojo prelepo domovino. Morda prideva jeseni z mojim sinom Frankom, ki med tukajšnjimi ljudmi de-

la reklamo za slovenska naravna zdravilišča.

Jennie Troha
Barberton, Ohio, ZDA

V rodno zemljico

Čez nekaj dni se bom poslovil od prijateljev in sodelavcev ter od dobre nemške družine pri kateri sem vrsto let stanoval. Vrnil se bom za stalno domov v rodno zemljico, kjer sem si zgradil topel in z žulji prislužen dom. Tako bodo moji otroci in žena bolj srečni, ko se bo atek vrnil domov. Rodno grudo pa mi pošiljajte na novi naslov v Jugoslaviji.

Ivan Novak
Gütersloh, ZR Nemčija

Že trije?

Zahvaljujete se za Rodno grudo, ki je naju z možem res zelo razveselila. V njej je veliko branja, posebno pa so naju pritegnile slike iz naše lepe Slovenije. Tu v tem mestu sva sama, nobenega drugega Slovenca, zato bo naju Rodna gruda še bolj razveseljevala vsak mesec. Če bo šlo po sreči še naprej, potem ne bova več dolgo sama — julija namreč pričakujeva novega družinskega člana.

Marjanca in Ivan Šega
Bitche, Moselle, Francija

Zdaj ste v Bitcheu gotovo že trije Slovenci? Sporočite nam, ali je fantek ali punčka! Veliko zdravja želimo!

Plembek pod Gorjanci

Pišem vam v imenu moje sestrične in vaše nove naročnice Minke Gomboša iz Islingtona v Kanadi. Tukaj je že šestnajst let, tako da sta njena otroka Steve in Majda že odrasla. Odkar dobiva Rodno grudo, jo spomini še bolj vlečejo nazaj čez lužo. Včasih se ji potoči tudi kakšna solza. Zelo rada bi videla tudi kako sliko njene rojstne vasi Plembek pod Gorjanci.

Slavko Pavlič
Willoudale, Ont., Kanada

Bolezen v tujini

Že več mesecev boleham na nogah za trombozo. Noge me ne nesejo več in pri prinašanju stvari iz trgovine in pospravljanju stanovanja mi pomagajo dobri sosede. Rodno grudo veliko berem in se s tem kratkočasim, saj sem čisto sama. Moj mož je v grobu že 30 let, vsi moji sorodniki pa so v Jugoslaviji. V življenju sem veliko pregarala, zdaj na starost pa sem povsem izčrpana. Lepo vas pozdravlja Slovenka iz Francije.

Roza Kovač
Auzatz sur Allier, Francija

Od kod ime Ravbarkomanda

V lanski enajsti številki Rodne grude ste imeli na ovitku lepo barvno sliko viadukta Ravbarkomanda, ki je sestavni del

nove avtoceste od Vrhnike do Postojne. Ta odsek mi je dobro znan, kajti bilo je menda leta 1937 ali 1938, ko je takratna kolesarska zveza Slovenije priredila kolesarski izlet v Postojno. Kot navdušen kolesar sem se prijavil in dan poprej odkolesaril iz Ljubljane, prek Vrhnike, Dolnjega in Gornjega Logatca ter v Logatcu pred takratno državno mejo prenočil z ostalimi v gostilni. Občutil sem vse sladkosti znanega vrhniškega klanca in makadamskih cest. Pokojni oče me je svaril pred velikimi serpentinami pred Postojno, česar pa nisem vzel resno, saj nisem vedel, kaj me čaka. Kmalu po prestopu meje sem moral vzeti pot pod noge in porivati mojega konjička pred seboj. V sami Postojni smo se okrepčali v gostilni, si popoldne ogledali jamo, nazaj grede pa nas je dobro namočila silna nevihta.

Torej, od kod ime Ravbarkomanda? Ime je dobila in se je še drži iz prejšnjih stoletij, ko so po teh serpentinah trgovci prevažali svoje blago iz Ljubljane v Trst. Zaradi hudega vzpona so bile konjske vprege počasnejše, na primernih krajih pa so jih čakali roparji, ki so jih nemalokrat povsem oplenili. Ta odsek ceste je bil edini, ki je bil zelo pripraven za roparje, ki so se na lahek način polastili plena.

Ob prebiranju Rodne grude me članki pogosto popeljejo v znane domače kraje, za katere pogosto nisem imel časa, da bi jih obiskal. Zlasti pa je zame zanimiv koticček za filateliste, ker objavlja vse tekoče jugoslovanske znamke. Zanimiv in poučen je tudi zemljevid slovenstva.

J. P., Avstralija

Sajetovi se zahvaljujejo

Slovenski izseljenski matici se prisrčno zahvaljujemo za topel in prijateljski sprejem. Ne najdemo besed, s katerimi bi se zahvalili za vse, kar ste storili za nas. O vaši dobrodošlici je govoril že sam sprejem. Res smo se počutili dobrodošle in zato čutimo, da bomo še prišli. Še več kot midva osebno bodo s tega obiska Slovenije odnesli najini sinovi.

Prisrčna hvala za nastop na izseljenškem pikniku ob 1000-letnici Škofje Loke. Tam smo se srečali z rojaki z vsega sveta. Slovenija je res lepa in tudi bogata. V drag spomin ansamblu bo tudi spominska plaketa z napisom, ki smo jo dobili ob tem nastopu, in loški kruhek v obliki srca.

Videli smo navdušenje na vseh straneh in vsega se ne da popisati. Radijskega in televizijskega snemanja nismo pričakovali, zato smo bili tembolj veseli, ko smo lahko nastopali tudi z drugimi ansambli Slovencev po svetu.

Lojzka in Janez Saje
Stony Creek, Kanada

IZDAJA — PUBLISHER:
Slovenska izseljenska matica

Naslov — Address:
61000 Ljubljana
Cankarjeva 1/II, p. p. 169
Jugoslavija

Telefon:
23 102 — uredništvo, 21 234 — uprava

GLAVNI UREDNIK:

Drago Seliger

ODGOVORNI UREDNIK:

Jože Prešeren

Urednica:

Ina Slokan

Uredniški odbor:

Dragan Flisar, Anton Ingolič, Branka Jurca, Janez Kajzer, Tone
Krašovec, Zvone Kržišnik, Stane Lenardič, Ernest Petrin, Boštjan
Pirc, Anton Rupnik, Mila Šenk, France Vurnik

Upravnica publikacij:

Vera Valenci

Oblikovalec:

Jože Boncelj

Prevajalci:

Milena Milojevič-Sheppard / angleščina

Albert Gregorič / španščina

Revija izhaja mesečno — 7. in 8. številka izideta skupno

Letna naročnina: Jugoslavija: 50 din, Inozemstvo: 5 am. dolar-
jev, Argentina: 5 USA dol., Avstralija: 4,5 avstr. dol. ali 2,2 Lstg,
Avstrija: 115.— Asch, Belgija: 220.— Bfr, Brazilija: 5.— dol.,
Danska: 35.— Dkr, Finska: 20.— Fm, Francija: 25.— FF, Holan-
dija: 16.— Hfl, Italija: 2.900.— Lit, Nemčija 16.— DM, Norveška:
33.— Nkr, Švedska: 24.— Skr, Švica: 19.— Sfr, ZDA — USA:
5.— dol.

PLAČILA NAROČNINE:

za dinarje tekoči račun: 50100-678-45356

iz inozemstva: dev. račun: 501-620-7-32002-10-575 pri Ljubljanski
banki, po mednarodni poštni nakaznici ali s čekom v priporo-
čenem pismu

PAYMENT FROM ABROAD:

assignment to our account no. 501-620-7-32002-10-575 at Ljub-
ljanska banka or by international money order or by check in
registered letter

CENA POSAMEZNEGA IZVODA: 5 DIN

Tisk — Printed by Kočevski tisk, Kočevje

rodna gruda

revija za Slovence po svetu

9

LETO XX — SEPTEMBER 1973

REVILJA ZA SLOVENCE PO SVETU
MAGAZINE FOR SLOVENES ABROAD

REVUE POUR LES SLOVÈNES DANS LE MONDE
REVISTA PARA LOS ESLOVENOS EN EL MUNDO

Iz vsebine

Iz vaših pisem	1
Na kratko	4
Po domačih krajih	6
Izseljenska srečanja	8—11
Utví, rožmarin, lastovke...	12
Žalostna Vesela gora	14
Kako zelena je še ta dolina	16
Dama iz poštne kočije	18
Ljubezen — otrokovo sonce	19
Otroci berite	20
Krožek mladih dopisnikov	21
Kolikor znaš — toliko veljaš	22
Srečanje z dolino pod Snežnikom	23
Osemdeset let slovenskega planinstva	24
Ambasadorji našega bogatega ljudskega izročila	26
Domača šola v kasetah	27
Po sledeh Rodne grude odkrivamo	28
Naši po svetu	30
ZAČASNO NA TUJEM (I)	35
ENGLISH SECTION (II)	35
Filatelija	43
Vaš kotiček, križanka	44
Kako pojo rogovi »Veselih planšarjev«	45



Jože Prešeren
odgovorni urednik

Revija »na ogled«

Pri naši reviji in tudi pri vseh drugih časopisih je podobno: nikoli nismo zadovoljni z naklado, s številom naročnikov in bralcev. Iščemo in preskušamo nove načine, nove poti do morebitnih naročnikov. Nam, ki izdajamo revijo za Slovence po svetu, je seveda veliko težje kot revijam za Slovence doma. Mnogi naši ljudje na tujem

preprosto ne vedo, da obstaja tudi revija, ki je namenjena predvsem njim, zato računamo predvsem na vas, naše zveste naročnike. Upamo in pričakujemo od vas, da nam boste vsaj nakazali pot tudi do tistih, ki bi radi brali našo revijo, pa je do zdaj še iz kakršnihkoli razlogov ne prejemo.

»Žalostno in resnično je,« nam piše rojak A. Možek iz Waukegana, Ill., ZDA, ko nam pošilja naslove nekaterih novih naročnikov, »da bo kmalu konec vandrovcov. Waukeganska — vrhniška naselbina je bila nekoč zelo živa in tudi delavna. Vse, kar smo ustvarili, in tega ni bilo ravno malo, počasi prevzemajo naši potomci. Poskušal sem z dobro voljo, uspeh pa je bil le delen.« Rojaku Možeku se iz srca zahvaljujem za pomoč, obenem pa že ugotavljam, koliko bi nam pomagalo, ko bi imeli še več takih naših prijateljev. Ne le v Združenih državah Amerike, tudi drugod po svetu. In še nekaj moram pojasniti: »Rodna gruda« ni več le revija za izseljence, saj jo

berejo tudi že številni potomci naših izseljencev, berejo pa jo tudi tisti, ki so komaj odšli v tujino in sebe ne smatrajo za izseljence.

Iz številnih pisem, ki prihajajo na naš naslov, ugotavljam, da je »Rodna gruda« predvsem revija ljudi, ki imajo radi Slovenijo, rojstno deželo ali deželo svojih prednikov.

Nekateri naši naročniki nam od časa do časa pošljejo po nekaj naslovov drugih rojakov v svoji okolici in svetujejo: »Pošljite jim revijo na ogled. Morda se bo kdo izmed njih naročil!« Seveda to radi storimo, saj je zelo težko priti do naslovov naših ljudi po svetu. Vse vas, ki prejmete ovojnico z našo revijo z nevsiljivim žigom NA OGLED, pa prosimo, da nam čimprej sporočite, če vam je revija všeč in se želite nanjo naročiti. Seveda nam lahko sporočite tudi, kaj vam v reviji ni všeč in zakaj se nanjo ne želite naročiti. Naj ob koncu še enkrat priznam: nikoli nam ni dovolj naročnikov in bralcev.



Krepitev prijateljskih stikov

Pred vrhunsko konferenco neuvrščenih držav v Alžiru je bilo letošnje poletje v Jugoslaviji živahno politično življenje. Našo državo so obiskale politične osebnosti z vsega sveta. Svoj prvi uradni obisk po ustanovitvi države je Jugoslaviji namenil predsednik vlade Bangladeša Mudžibur Rahman, ki je prišel v našo državo na povabilo predsednika jugoslovanske vlade Džemala Bijedića. Rahmana je sprejel tudi predsednik Tito.

Konec julija je dopotovala v Jugoslavijo na zasebni obisk nizozemska kraljica Julijana in princ Bernard. Kraljico in princa je spremljala tudi njuna hčerka princesa Margriet in njen mož Van Vollenhoven. Prišli so na povabilo predsednika Tita.

Pred dnevi je bilo tudi objavljeno, da bo na povabilo njenega veličanstva kraljice Margarete II. predsednik Tito z ženo Jovanko jese ni uradno obiskal kraljevino Dansko.

Odlikovanje Skopja

Ob deseti obletnici katastrofalnega potresa v glavnem mestu Makedonije Skopja, ki je zahteval toliko človeških življenj in povsem porušil mesto, je predsednik republike Josip Broz Tito odlikoval mesto Skopje z Redom jugoslovanskega dela za izredne uspehe delovnih ljudi, delovnih organizacij in celotne skopske skupnosti pri obnovi mesta in za zasluge za preureditev Skopja v novo sodobno mesto.

Na spominski slovesnosti, na kateri so počastili 1070 žrtev, ki jih je zahteval potres, so bili navzoči tudi predstavniki Organizacije združenih narodov in držav, ki so pomagale pri obnovi Skopja.



Predsednik Tito se na puljskem filmskem festivalu pozdravlja z igralci (prva slika zgoraj). Richard Burton v vlogi maršala Tita v filmu »Sutjeska« (zgoraj).

Pogled na del obnovljenega Skopja — skopski mednarodni sejem (spodaj).



»Sutjeska«, najboljši film

Za najboljši film na letošnjem festivalu jugoslovanskega filma v Pulju je bil izbran film »Sutjeska«. Film govori o eni izmed najpomembnejših bitk v narodnoosvobodilni vojni, ko je v maju in juniju leta 1943 dvajset tisoč partizanov skušalo prebiti obroč šestkrat močnejšega sovražnika. V tem boju je padlo, bilo ranjenih ali zbolelo sedem tisoč partizanov, ranjen pa je bil tudi vrhovni poveljnik Tito. Slovenski film »Cvetje v jeseni«, ki je bil prirejen po televizijski nadaljevanki, je dobil na festivalu tri nagrade: režiser Matjaž Klopčič je dobil zlato areno za režijo, ing. Niko Matul je dobil zlato areno za scenografijo, srebrno areno za žensko vlogo pa je dobila igralka Milena Zupančič (predstavili smo jo v prejšnji številki Rodne grude). Druga dva slovenska filma, ki sta bila predstavljena v Pulju, »Ljubezen na odoru« in »Begunec«, sta ostala brez nagrad.

V Sloveniji 65 tisoč gostov

Na višku turistične sezone (v začetku avgusta) je bivalo v Sloveniji okrog 65 tisoč turistov, med katerimi je bilo okrog 62 odstotkov tujcev. Vsi večji turistični centri so bili v celoti zasedeni. Mejne prehode v Sloveniji je dnevno prestopilo okrog 160.000 tujcev oziroma 60 tisoč motornih vozil. Vse kaže, da bo letošnja turistična »bera« v Sloveniji, vsaj po številu gostov, rekordna.

Za investicije zanimiva Jugoslavija

Mednarodna korporacija za investicije v Jugoslaviji je objavila, da je bilo podpisanih že 15 pogodb o financiranju industrijskih objektov pri nas. Skupna vrednost projektov, ki jih bomo pri nas uresničili s pomočjo te korporacije, znaša skoraj 343 milijonov dolarjev.

Mednarodna korporacija za investicije v Jugoslaviji je bila ustanovljena leta 1969 z naložbo, da podpira skupne naložbe jugoslovanskih podjetij in tujih družb v jugoslovansko industrijo, kmetijstvo, turizem in druge panoge. Med slovenskimi podjetji so doslej sklenili pogodbe Tovarna avtomobilov iz Maribora, Sladkogorska iz Sladkega vrha, tovarna avtomobilskih gum Sava iz Kranja in druga.

Seminar za učitelje na tujem

V Škofji Loki je bil v začetku avgusta tridnevni seminar za jugoslovanske učitelje, ki poučujejo otroke naših ljudi, začasno zapo-

slenih v tujini. Seminarja se je udeležilo 70 učiteljev iz ZR Nemčije, Švedske, Švice in nekaterih drugih držav.

Iskra v korak z moderno elektronsko proizvodnjo

Na Laborah pri Kranju je tovarna Iskra zgradila in opremila novo tovarno, ki se po tehnoloških dosežkih uvršča v sam vrh tovrstne proizvodnje na svetu. V njej izdelujejo telefonske centrale z računalniškim usmerjanjem v sodelovanju z znano belgijsko tvrdko Bell Telephone. V tovarni je trenutno zaposlenih 750 delavcev, kmalu pa bo tovarna dajala kruh 1500 delavcem.

Iskra je bila že doslej najmočnejši proizvajalec industrijske elektronike v Jugoslaviji, v prihodnje pa namerava tovrstno proizvodnjo še razširiti, saj so se potrebe po industrijski elektroniki v Jugoslaviji v zadnjem času zelo povečale. Tovarna je s tem v zvezi sklenila tudi pogodbo o poslovno-tehničnem sodelovanju z znano tvrdko Siemens.

»Miklova Zala« na zgodovinskih tleh

V Svatnah, vasi blizu Svetega Jakoba na avstrijskem Koroškem, so 5. avgusta priredili predstavo, ki je bila enkratna tako po številu gledalcev, kot po samem prizorišču. Igro »Miklova Zala« si je na prostem ogledalo nekaj tisoč ljudi. Dogajanje na sceni se je odvijalo pod starodavno lipo blizu vaške cerkvice in je spriču velikosti doveljevalo, da so prek nje jezdili domači in turški jezdeci, vrtili so se plesi in kovala izdajstva, ki so grozila pokopati ljubezen Zale do Mirka... Igra, ki so jo pripravili amaterji iz skoraj vseh koroških slovenskih krajev, je bila sestavni del praznovanj obletnice kmečkih puntov, imela pa je tudi velik narodnostno-političen pomen. Predstavljala je tudi vztrajanje Korošcev pri svojih pravicah in ljubezni do domače zemlje, kot jo je v igri simbolizirala Miklova Zala. Igro je režiral Marijan Srienec.

V Rimu so odprli Slovenik

V Rimu so 17. junija slovesno odprli Slovenik — dom slovenskih duhovnikov, ki v Rimu nadaljujejo študije. Slovesnosti ob otvoritvi so se udeležile skupine Slovencev iz domovine, raznih evropskih dežel in Amerike, ki so prispevali tudi h gradnji Slovenika. Iz ZDA sta organizirali skupinsko potovanje Kranjsko-slovenska katoliška jednota in Slovenska ženska zveza. Skupino so vodili glavni predsednik KSKJ Joseph J. Nemanich, duhovni vodja



Nova Iskrina tovarna telefonskih central na Laborah pri Kranju



»Veseli vaški godci«, slovenski narodnozabavni ansambel v Holandiji je letos prvokrat nastopil tudi v Sloveniji. Poslušalci so ga lepo sprejeli.



Koprska tovarna Tomos se v motociklističnem športu uveljavlja tudi v evropskem merilu, saj so tekmovalci na njihovih motorjih že dosegli lepe rezultate. Predstavljamo vam njihov športni moped »cross« z delovno prostornino 49 ccm (zgoraj).

Skupina »Triglav«, otroci naših delavcev v ZR Nemčiji, ki so letovali v zdravilišču Debeli rtič (spodaj).



KSKJ rev. Louis B. Blaznik in dosedanja dolgoletna glavna predsednica Slovenske ženske zveze Antonija Turek. Po obisku v Rimu so ameriški rojaki obiskali še nekatera italijanska mesta, zatem pa so odpotovali na obisk v Slovenijo. Na otvoritveni slovesnosti je pel tudi Slovenski oktet.

Vesele počitnice

Med številnimi rojaki z vsega sveta, ki so letos preživeli svoje dopuste v Jugoslaviji, je bila tudi skupina 32 otrok naših delavcev, ki so zaposleni v ZR Nemčiji. Otroško počitniško kolonijo je organiziralo SKUD »Triglav« iz Stuttgarta, v skupini pa so bili večidel učenci slovenskega dopolnilnega pouka v pokrajini Baden-Württemberg. Po nekaj dni so z otroki preživele tudi slovenske učiteljice Marija Kurent, Milica Pukl in Dragica Nunčič.

Vsi otroci so se med bivanjem v Sloveniji izredno dobro počutili, predvsem pa so bili izredno veseli, da so imeli priložnost spoznati čim več slovenskih krajev, o katerih so slišali tako od svojih staršev, kakor tudi pri slovenskem pouku v tujini. V koloniji so letovali skupaj z otroki iz Slovenije, kar je bilo zelo koristno, saj so si tako še izpopolnjevali znanje slovenskega jezika.

Po domačih krajih

V Radovljici so ob letošnji dvestoletnici smrti znamenitega slovenskega čebelarja Antona Janše v prostorih radovljiške graščine odprli prenovljen in dopolnjen čebelarski muzej.

V Ptuj so strokovnjaki ljubljanskega geološkega zavoda našli močan izvir termalne vode, ki je bila po strokovnih analizah ocenjena za eno izmed najbolj kakovostnih termalnih voda v Evropi. Predvsem bo primerna za zdravljenje kroničnega revmatizma, poliomelitisa, bolezni srca in ožilja in ženskih bolezni. Zelo krepilna je tudi za ostarele in za okrevajoče po boleznih. Ptujčani so tega dragocenega odkritja seveda nadvse veseli. Občina je že naročila načrte za termalno kopališče.

V Ljubljani so pred nekaj meseci ustanovili društvo prijateljev spomina slikarja Riharda Jakopiča. Namen društva je, da ob trideseti obletnici smrti tega velikega slovenskega slikarja postavijo spomenik, ki ga je že izdelal akademski kipar Boris Kunaver. Postavitve spomenika bo veljala blizu 200.000 dinarjev. Hčerka pokojnega slikarja Mirjam Ilčeva je poklonila društvu sliko svojega slavnega očeta »Ob obali«, ki jo je Rihard Jakopič naslikal leta 1910 in jo ceni na 20.000 dinarjev.

V Bukovici, v kulturnem domu so julija Goriške opekarne svečano praznovala 25-letnico delovanja. Kljub težavam, s katerimi se je moral boriti kolektiv, je proizvodnja hitro naraščala. Zdaj bodo Goriške opekarne proizvodnjo predvsem usmerile v izdelovanje gradbenih elementov. Med drugim bodo tudi konec prihodnjega leta začeli izdelovati glazirane keramične talne ploščice, po katerih je veliko povpraševanja. Jubilejno praznovanje so sklenili s podelitvijo priznanj jubilarom, 23 delavcem, ki delajo pri Goriških opekarnah že od ustanovitve.

V Čepovanu so imeli živinorejsko razstavo, ki je pokazala, da si tod živinorejci res prizadevajo pri reji živine. Devetdeset goved na razstavi je to potrdilo. Kmetje iz Trnovsko-banjskega okoliša so prejeli zaslužena priznanja in nagrade. Kot najboljši rejci krav so bili nagrajeni: Jože Bratuš iz Čepovana s prvo nagrado (dva tisoč dinarjev ter častni zvonec in diploma). Alojz Bratuš in Pavla Humar pa sta dobila drugo nagrado. Dalje so bili še nagrajeni: Kamilo Rijavec iz Lokev za najbolje ocenjeno telico, Jože Skrt iz Levpe za krave. Alojz Rijavec, ki je lani vzredil in oddal največ pogodbenih pitancev ter Jelka Pavlina, ki je lani oddala največ mleka.

Od Dolenj do Planine pri Ajdovščini bodo v dolžini 6 kilometrov asfaltirali odcep ceste. Domačini so že lani sklenili, da bodo k asfaltiranju tudi sami prispevali. Skupni stroški bodo znašali blizu 600.000 din.



Ljubljana raste — nova blagovnica Metalka



Trebnje na Dolenjskem



Slavje v planinah



Iskrino srečanje v Lipici

Na Kaninu ob zgornji postaji kaninske žičnice gradi podjetje iz Hrastnika restavracijo, ki bo zaključevala sklop kaninskih žičnic. Po pobočjih Kanina bodo namreč raztegnjene vlečnice in sedežnice do smučarskih terenov. V restavraciji bo prostora za tristo gostov, postavljen pa bo na nadmorski višini 2200 metrov. Računajo, da bo dograjena do oktobra, ko bodo lahko začeli z notranjimi deli.

V Kamni gorici je najstarejši vaščan Franc Pogačnik svečano prerezal trak in s tem simbolično odprl novo cesto nad starim delom Kamne gorice, ki je odpravila vsa ozka grla in ovinke skoz to znano gorenjsko vas.

V Trebnjem bo Novoles zgradil novo tovarno, ki bo poskrbela za zaslužek domačinov in okoličanov. Tudi v Mokronogu ima tovarna Rog v načrtu gradnjo svojega obrata. Raziskujejo še področje pri Račjem selu, kjer bi se dalo izkoriščati glino.

V Triglavskem pogorju so na Prehodavcih odprli obnovljeno in povečano planinsko kočjo. V počastitev 80-letnice slovenske planinske organizacije je bila na Prehodavcih ob otvoritvi skupna seja predstavnikov planinskih društev Gorenjske, Ljubljane, Primorske in Zasavja, na kateri so med drugim govorili o zaščiti gorskega sveta ter o pripravah in praznovanju dneva planincev 8. in 9. septembra.

Na Jesenicah so železarji tudi letos v juliju organizirali svoj tradicionalni pohod na Triglav. Z njimi je odšlo na Triglav še 18 mladih gornikov članov planinskega društva Podbrdo iz Bohinja, ki so ponesli s seboj deset metrov visoke lestev. Seveda so se morali precej namučiti, da so z lestvijo prišli do Aljaževega stolpa, ker je deževalo in še megla je bila zelo gosta. Vendar so uspeli. Na vrhu Triglava so postavili lestev ob Aljaževem stolpu, eden od njih se je s slovensko zastavo vzel po lestvi in jo na vrhu razvil. Tako so dosegli svoj namen: »povišali«
naš Triglav za deset metrov. Podobno akcijo je nekaj pozneje organiziral tudi ljubljanski tednik Antena, kjer je planince z lestvijo spremljala na vrh Triglava celo godba.

Pri Jezercih na Slemenu pod Mojstrovko je bila 1. julija proslava gornjesavskih planinskih društev, ki se je je udeležilo okrog 500 planincev. Ob tej priložnosti so počastili 70-letnico teh društev in 80-letnico Planinske zveze Slovenije. Navzočih je bilo prek 500 planincev, med katerimi so bili tudi gostje s Koroške, Trsta in Gorice.

V Lipici je bil 4. julija veličasten zbor delavcev, ki so zaposleni v posameznih delovnih organizacijah Združenega podjetja Iskra. Številni delavci so ob tej priložnosti izrazili željo, da bi bila taka srečanja še pogostejša.

Za 7 metrov višji Triglav

Triglav, najvišji vrh v Jugoslaviji, visok na tanko 2863 metrov, je postal prava slovenska božja pot. Kdor še ni bil na njem, si ga želi obiskati vsaj enkrat. S Tetejevo uspešno akcijo sto žensk se je zanimanje zanj še povečalo. Postalo je namreč jasno, da z malce dobre volje, z malce kondicije in s spremstvom izkušenega vodnika na Triglav lahko pride skoraj vsakdo. Obisk Triglava torej ni nobena posebnost več, pač pa skoraj dolžnost slehernega Slovenca. To je lepo in prav, škoda in grdo je le, da so okolico poti obiskovalci v zadnjih letih že tako umazali z raznimi odpadki, da marsikje nastajajo prava divja smetišča. Na to bo treba obiskovalce resno opozoriti, sicer bomo res oskrunili našo najlepšo naravo, s cestami in podobnimi pridobitvami civilizacije še neomadeževan alpski svet okrog Triglava.

Kako priti peš in v domačih gorah še višje od Triglava? O tem so razmišljali v uredništvu slovenske revije Antena in sklenili, da bodo Triglav »povišali« z dobrih sedem metrov dolgo lestvijo in da bo eden zlezal gor, da bo na ta način torej Triglav visok 2870 metrov. Akcijo so uspešno izvedli v sredo in četrtek, 18. in 19. julija, čeprav jim je precej nagajalo vreme. Za tako slovesen trenutek so s seboj povabili tudi glasbenike, narodno-zabavni ansambel Bertija Rodoška, ki je bil v skoraj kompletnem sestavu takrat tudi prvič na Triglavu. Na vrhu in v vseh planinskih postojankah, kjer so se ustavili, so imeli uspešne nastope, s katerimi so pri obiskovalcih gora poželi veliko navdušenih aplavzov.

Ekspedicijo je vodil mladi, toda izkušeni jeniški alpinist Mitja Košir, ki je s sodelavci poskrbel za tovor (lestev in inštrumente) in za varnost.

Kmečka ohcet v Laškem

Prireditelji letošnjega že tradicionalnega praznovanja »Piva in cvetja« v Laškem so sklepno prireditev obogatili s pravo, pravcato kmečko ohcetjo. Ta se je začela s šranganjem, ki se je potlej, ko so starešine korenjaškim fantom odšteli zahtevane solde, za svata uspešno končalo. V matičnem uradu je bilo vsem presneto vroče in ohladili so se šele pod košatimi kostanji na vrtu pred hotelom Savinja, kjer se je nadaljevala ohcet vse do jutranjih ur.

Prireditve si je ogledalo okrog 2000 gostov, med njimi tudi precej tujih turistov.

Starešine so imeli namazane jezike in vsa zaveda se je končala pri denarju in pletenkah rujnega vinca.

Prijateljstvo med Euclidom in Ljubljano

Euclidski mestni odbornik in upravnik tamkajšnje glavne bolnišnice Jay W. Collins je z ženo Ilene in njeno mamo letos prvičrat



Kdo bo prišel višje? Malo za šalo, malo pa tudi zares.

obiskal Slovenijo. Žena Ilena je po svojem pokojnem očetu Louisu Lustigu Ljubljanka, zato je prišel na zamisel, da bi ob svojem obisku predstavil Euclid tudi drugim Ljubljancem, predvsem tistim, ki imajo svoje sorodnike v Euclidu. V nedeljo 8. julija je v banketni dvorani hotela Turist v Ljubljani prikazal številnim obiskovalcem prek 100 diapozitivov, ki so prikazovali glavne mestne zanimivosti in seznanjali z življenjem prebivalcev Euclida.

Tajniku skupščine mesta Ljubljana je g. Collins ob tej priložnosti izročil proklamacijo prijateljstva med prebivalci obeh mest in plaketo mesta Euclid. Tajnik ljubljanske mestne skupščine pa je g. Collinsu izročil plaketo mesta Ljubljana.

Priznanja zaslužnim sodelavcem

Podružnica Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti slavi letos 20 let svojega delovanja. Lep jubilej, ob katerem se lahko ponosno ozre na sadove svojega dosedanjega dela.

Prvo izseljensko srečanje je organizirala leta 1953 v Lendavi, kateremu so sledila vsakoletna srečanja v vseh večjih krajih Pomurja. Pozneje je vabila na razgovore tudi delavce — začasno zaposlene v tujini in se z njimi pogovarjala o njihovih problemih, željah in pravicah; prijateljske vezi je navezala s slovenskimi delavci v Gradcu, na Dunaju, Ingolstatu in Leopoldsdorfu, jim prenesla slovensko kulturo v besedi, pesmi in knjigi ter organizirala športna srečanja v različnih panogah.

Na slavnostni seji, dne 21. julija v prostorih Motela Čarda pri Murski Soboti, so bili razen prejšnjih in sedanjih članov upravnega odbora podružnice navzoči tudi predstavniki občine in krajevnih družbeno-političnih organizacij, kar je dokaz več, da se Pomurje zanima za svoje ljudi, ki živijo in delajo zunaj meja Jugoslavije. Slovenska izseljenska matica pa je podelila priznanja zaslužnejšim sodelavcem: Mariji Ferjan, Mariji Levar, Valterju Potočniku, Zoltanu Kepeju, Vilku Bežanu, dr. Vanku Šiftarju, Francu Šebjaniču, Slavku Klinarju, Irmi Katona-Horvat, Dragu Beloglavcu, Kolo-manu Cigütu in Stefanu Kuharju. Dva prizadevna člana sta pred kratkim umrla in sta bili priznanji izročeni ženama pokojnih — Jožeta Zrima in Naceta Špilaka. Posebno priznanje za sedanje uspešno delo podružnice pa gre brez dvoma sedanjemu predsedniku Stefanu Antaliču in Beli Severju, ki sta pobudnika in organizatorja številnih akcij. Podružnica je tudi letos organizirala dve srečanja in sicer v Moravcih in v Turnišču, poleg tega pa so imeli uspel sprejem naših rojakov iz Betlehema, ZDA.

Podružnici Slovenske izseljenske matice v Murski Soboti čestitamo k njenemu jubileju in želimo tudi v prihodnje kar največ uspehov pri njenih prizadevanjih za povezovanje Pomurcev v tujini z matično domovino.



Šranganje na laški »kmečki ohceti«



Drago Seliger, predsednik Slovenske izseljenske matice, pozdravlja zbrano množico



Lojzka Saje iz Stony Creeka v Kanadi



Marija Ritlop iz Sydneya v Avstraliji

Izseljenci počastili jubilej

Tudi letos so bile 4. julija vse poti naših rojakov, ki so bili ta čas na obisku v Sloveniji, usmerjene v Škofjo Loko, kjer je bil tradicionalni, osemnajsti izseljenski piknik. Do pol dneva, ko je bila svečana otvoritev piknika, se je na prijetnem senčnem vrtu zbralo več kot 10.000 ljudi, večidel izseljencev z vseh strani sveta in njihovih sorodnikov. Številni domačini so se za to priložnost oblekli v živopisne gorenjske noše.

Med govorniki na svečani otvoritvi so bili tudi predstavniki slovenskih rojakov iz različnih držav: iz ZDA sta zbrane pozdravila Frank Grosz, glavni tajnik SNPJ, in John Pestotnik, podpredsednik Združenja slovenskih društev iz Clevelanda, iz ZR Nemčije je prinesla pozdrave Jožica Sieger, predsednica slovenskega društva »Bled« v Essnu, iz Avstralije Marija Ritlop, predstavnica društva »Triglav« v Sydneyu, iz Kanade Lojzka Saje iz Stony Creeka pri Hamiltonu. Rojak Frank Tekautz, ki je iz Minnesote pripeljal skupino 250 rojakov, je na pikniku izročil predstavniku Škofje Loke indijansko pipo miru.

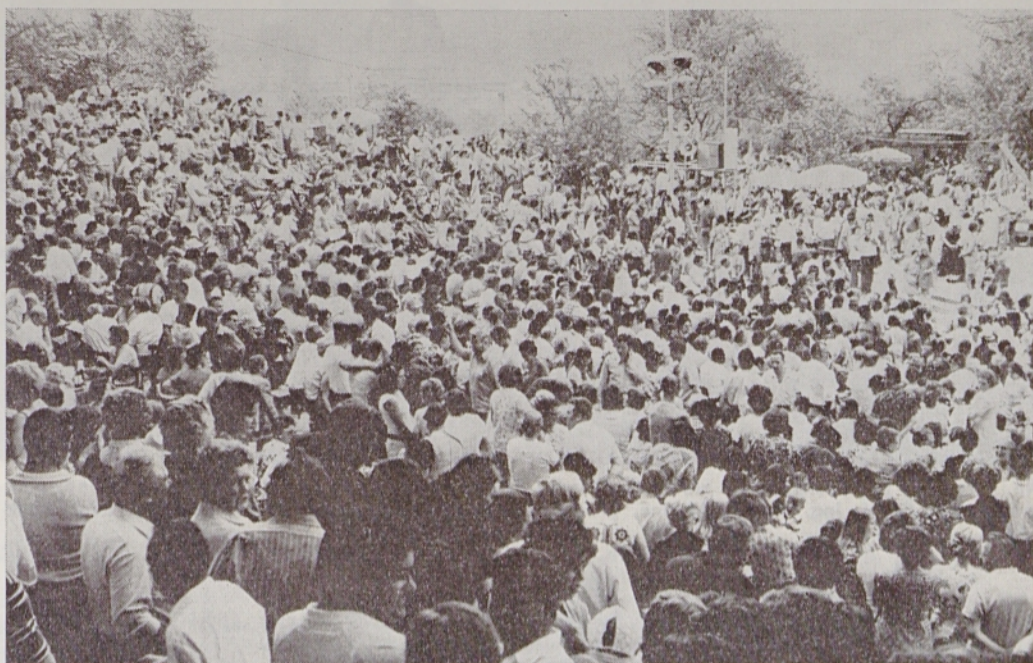
Predsednik SIM Drago Seliger je v svojem govoru med drugim dejal: »Naše osemnajsto srečanje imamo v času, ko vsa naša domovina obuja spomine na temeljne mejnike iz naše zgodovine, iz katerih smo mi in bodo naši rodovi črpali neizmerno moč za svoj svoboden razvoj. Domačini, katerih gostje smo, praznujemo letos 1000-letnico svojega mesta. Vsa naša domovina se klanja našim pradedom, ki so pred 400 leti prižgali plamenico kmečkih uporov. In končno praznujemo letos tudi 30-letnico ustanovitve nove Jugoslavije, najpomembnejši zgodovinski mejnik slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov.« Potem pa je predsednik SIM še dejal: »Slovenski narod in drugi jugoslovanski narodi ne bomo pozabili pomoči, ki so nam jo nudili izseljenci v najtežjih časih naše zgodovine. Globoko cenimo vašo pomoč in naklonjenost, pa naj gre za drobne akcije, s katerimi ste pomagali svoji vasi ali mestu, pa do tako spontane podpore, ki ste jo v zadnjem letu dajali pravičnemu boju naših rojakov na avstrijskem Koroškem za njihove narodnostne in človečanske pravice.«

Podpredsednik Matice Pavle Bojc, loški župan Tone Polajnar in dr. Boris Kuhar, predsednik Kulturne skupnosti Slovenije, na pikniku (levo spodaj). Govorniki na loškem pikniku: (od leve) John Pestotnik, Lojzka Saje, Frank Tekautz, Lojze Rajgl, Jožica Sieger, Marija Ritlop in predstavniki Ljubljanske banke (spodaj).





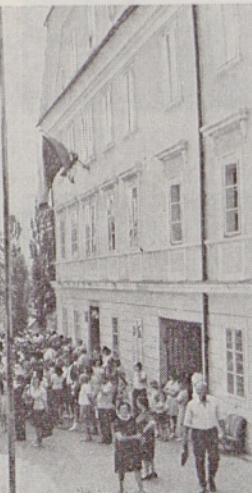
Igralka Milena Zupančič



Množica gledalcev je zapolnila letno gledališče



Pestotnikova skupinica pred piknikom (levo). Posedyjev ansambel iz Chica- ga na nastopu na pikniku. Razen tega so na pikniku nastopali še ansambli Milan Racanovic iz Clevelanda, Frank Kalik iz Pittsburgha, Frankie Smoltz iz Chisholma, Del Fis iz Pittsburgha, ansambel Saje iz Stony Creeka v Kanadi in »Veseli vaški godci« iz Holandije.





Na sprejemu pri predsedniku slovenske vlade: Drago Seliger, predsednik SIM, John Fabec, podpredsednik SNPJ, ing. Andrej Marinc, predsednik slovenske vlade, in Frank Groser, glavni tajnik SNPJ



Del skupine SNPJ si je ogledal Slovenski tehniški muzej v gradu Bistra in se seznanil z razvojem občine Vrhnika



Skupina izletnikov na stolpu ljubljanskega gradu

V prijetni senci na vrtu gradu Bistra



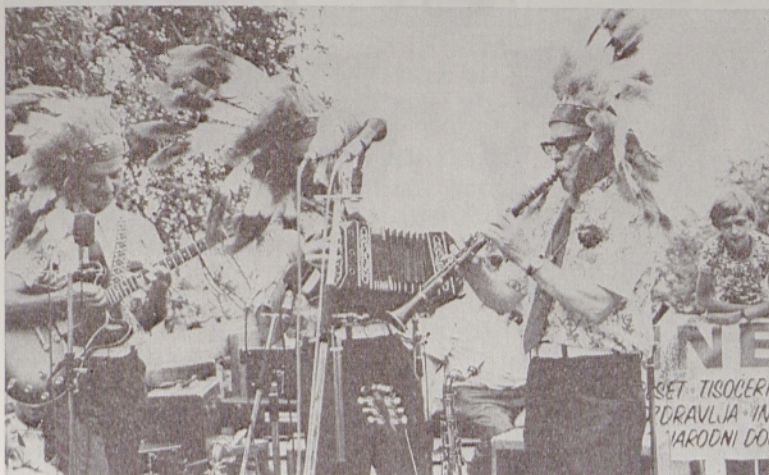
Naši gostje

Turistična sezona v Jugoslaviji se vedno bolj širi, saj številna turistična podjetja nudijo ugodne možnosti za prijetno razvedrilo tudi izven glavne sezone v juliju in avgustu. Še bolj kot za tuje turiste pa se je razširila sezona obiskov naših rojakov, ki živijo na tujem.

Tudi Slovenska izseljenska matica je imela v preteklih mesecih v gosteh toliko naših rojakov, kot morda še nikoli ne. Prihajali so naročniki »Rodne grude« in »Slovenskega koledarja«, sodelavci naših publikacij so prinašali gradivo ali so se prišli dogovarjati za nadaljnje sodelovanje, največ pa je bilo med našimi obiskovalci starejših in mlajših društvenikov, organizatorjev in pobudnikov slovenske kulturno-prosvetne dejavnosti med Slovenci na tujem.

Slovenska javnost je med izseljenskimi skupinami izkazala največ pozornosti skupini Slovenske narodne podporne jednote, največje slovenske organizacije v ZDA. Skupino sta vodila glavni tajnik SNPJ Frank Groser in podpredsednik John Fabec. Del skupine, ki je bila takrat v Ljubljani, je sprejel predsednik izvršnega sveta Slovenije ing. Andrej Marinc, ki se je živo zanimal za delovanje te organizacije in za življenje Slovencev po svetu sploh. Slovenska izseljenska matica je za skupino SNPJ pripravila tudi enodnevni izlet z ogledom Ljubljane, slovenskega tehniškega muzeja na gradu Bistra pri Vrhniki in s kosilom na Črnem vrhu nad Idrijo. (Fotografije z bivanja skupine SNPJ v Sloveniji — na levi).

Prostor nam ne dopušča, da bi na tem mestu naštevati vse znane slovenske rojake, predvsem vodilne člane raznih slovenskih društev, ki so nas letos obiskali v prostorih Matice. Omenimo naj le, da smo se pogovarjali o krepitvi sodelovanja med Matico in slovenskimi društvi v Avstraliji, Franciji, ZR Nemčiji, Zahodnem Berlinu, na Švedskem (kjer Matica pomaga tudi pri novoustanovljenem slovenskem dopolnilnem pouku), v Holandiji, Avstriji, Švici, Kanadi, Združenih državah Amerike in še kje. Živahni so bili tudi pogovori o bližnjih turnejah slovenskih ansamblov po zahodnoevropskih državah ter po ZDA in Kanadi.



Iz Minnesote, kjer živi precej močna slovenska kolonija, je letos prvič prišla na izlet v Slovenijo samostojna skupina. Vodil jo je priljubljeni društvenik Frank Tekautz, ki je med drugim na pikniku v Škofji Loki podaril domačinom pravo indijansko pipo miru (zgoraj). Ansambel Frankie Smoltz je v Sloveniji nastopal v pravi indijanski opravi (zgoraj levo). Že ob prihodu na Brnik je minnesotska skupina razvila veliko platno z napisom, ki je vabil na obisk Minnesote. Žal se je njihov obisk Slovenije žalostno končal — član ansambla Stanko Paskvan je tik pred vrnitvijo v ZDA nenadoma umrl.



Prijetni obiski na Matici: Mavričevi iz Hobarta na Tasmaniji (zgoraj). Letos je bila na obisku v Sloveniji tudi znana časnikarka Vida Ponikvar iz Chisholma v Minnesoti in naša stara znanka Violet Ruparcich (spodaj).



Elisabeth Fortuna iz Fontane (zgoraj). Glasbenik Paul Sifler, ki živi v Holywoodu, je med obiskom v Sloveniji priredil tudi koncert





Pevski zbor »Jadran« med koncertom v Ribnici. Spredaj solistka Florence Unetičeva

Utvi, rožmarin, lastovke...

V julijskih dneh je imela Slovenska izseljenska matica v gosteh slovenski pevski zbor Jadran iz Clevelanda. To je za Glasbeno matico in Zarjo v zadnjih letih že tretji slovenski pevski zbor, ki je prišel k nam iz slovenskega kulturnega središča v Ameriki — Clevelanda. Ameriškim rojakom pevskega zbora Jadran ni treba posebej predstavljati, saj ga dovolj poznajo po njegovih koncertnih nastopih, spevoigrah in operetah, ki jih je skozi triinpetdeset let svojega obstoja uspešno uprizoril. Vsem ostalim naj povemo, da je to eden naših najstarejših pevskega zborov v ZDA, ki še aktivno dela. V zboru poje nad štirideset pevcev in pevk. V Slovenijo jih je prišlo le dvaintrideset, ostali so bili poklicno zadržani. Zbor vodi danes dirigent Reginald Resnik. Kar trije iz Resnikove družine so aktivni pri Jadranu: Reginald Resnik je dirigent in pianist zbora, njegova žena Betty poje v zboru in nastopa tudi kot solistka, oče Martin Resnik pa spremlja soliste na harmoniki.

Jadranova pevska turneja, združena z izletom po naših krajih, je trajala od 16. do 22. julija. V tem času so pevci obiskali Gorenjsko, Dolenjsko in Primorsko in imeli koncerte v Trzinu, Ribnici in Ilirski Bistrici.

V drugi polovici turneje, ko so se mudili na Dolenjskem, sem se jim pridružila. Za njimi je bil prvi koncertni nastop 16. julija v Trzinu in prva prisrčna srečanja z našimi kraji in ljudmi. Povedali so, da so jih Trzinčani izredno prisrčno sprejeli. Tam so se tudi srečali s pevci koroškega pevskega zbora, ki je z njimi tudi nastopil in zapel nekaj pesmi. Naslednji dan so obiskali Bled in Begunje, vendar jim je nagajal dež. Zaradi dežja so morali preložiti tudi koncert v Ribnici od 19. na 20. julij.

Predstavniki ribniške podružnice Slovenske izseljenske matice so poskrbeli, da so bili dragi gostje dobro seznanjeni z zanimivostmi dolenjskih krajev, ki so jih obiskali. Domačin profesor Debeljak je neumorno tolmačil in razlagal. V Ribnici

so si gledali muzej domačih obrti. Obiskali so tristo let staro, lepo obnovljeno romarsko cerkev v Novi Štiti, ki je pod zaščito Zavoda za spomeniško varstvo. Tistim rojakom, katerih rod izvira z Dolenjske, je bilo še posebej v ponos, ko so zvedeli, koliko znamenitih mož je od tam doma. Obiskali smo tudi Turjak, si ogledali turjaški grad in zvedeli, kaj vse se je dogajalo tod med zadnjo vojno. Ob pogledu na prastaro lipo pred grajskimi vrati, so se mnogi spomnili balade o Turjaški Rozamundi, ki jo je napisal naš pesnik France Prešeren. Po tej baladi je nekdanji dolgoletni dirigent Jadrana, skladatelj John Ivanush ustvaril prvo slovensko opero v Ameriki, ki so jo uprizorili leta 1928 na odru Slovenskega narodnega doma v Clevelandu. Člani slovenskega pevskega zbora Zarja in je bila zelo lepo sprejeta. Zvečer 20. julija je bil pod romantičnim okriljem lepo obnovega ribniškega gradu drugi koncertni nastop Jadrana.

In zapeli so nam. Peli so v zboru, poslušali smo duete, soliste. Poslušali smo Adamičovo Našo pesem. Peli so nam o bistrizi Zili, o Dveh utvah, o rožmarinu, o lastovkah, o pastirici, o moji deželi, pa še in še. Navdušile so nas odlične solistke — Florence Unetičeva, Betty Resnikova, Angela Zabjekova, pa najmlajši pevki Madeleine in Donna, ki se jima v žilah pretaka že precej tuje krvi. Navdušili so nas in nekajkrat tudi globoko ganili. V drugem delu programa so prišle na vrsto tudi sodobne domače viže — Avsenikove, Kovačičeve, Slakove. Lepo, ubrano so jih zapeli. Poželi so zasluženo priznanje. Vendar pa so mnoge med nami pesmi iz prvega dela programa, tako domače in naše, še bolj ogrele.

Del skupine pred pohodom na turnejo





Naslednji dan smo po ogledu Postojnske jame in kosilu v Postojni, krenili proti zadnji postaji turneje — Ilirski Bistrici. Čim bolj smo se bližali, bolj smo čutili, koliko je med nami primorskih rojakov. V avtobusu je postalo živo kakor v čebelnjaku. Vsako kraševsko vasico so pozdravili vzkliki. Spomini so oživljali, prepleteni z veselimi ugotovitvami, kako vse drugače je danes v teh krajih. Pa smo zvedeli tudi to, da sta pevca Jennie in Tony Primc že od pomladi doma v Ilirski Bistrici, kjer sta si zgradila lep dom, ki je že skoraj urejen. Oba sta bila v Clevelandu zelo delavna pri društvih, Jennie pa je bila tudi podpredsednica Jadrana.

Dragi gostje so bili v Ilirski Bistrici toplo sprejeti od predstavnikov tamkajšnje podružnice izseljenske matice. Dobrodošlico jim je zaželel tudi predsednik občinske skupščine, iz Ljubljane pa je prišel mednje predsednik Slovenske izseljenske matice Drago Seliger.

Ob 20.30 je imel zbor svoj zadnji koncertni nastop na tej turneji. Obsežni športni park Nade Žagarjeve je bil poln precej pred začetkom. V imenu zbora je zbranim spregovoril publicist Louis Kafferle, zatem pa se je poleg domačih predstavnikov zboru zahvalil za obisk predsednik Slovenske izseljenske matice Drago Seliger, ki je med drugim dejal: »Dragi Jadrancovci! Sprejmite in ponesite med vaše ljudi najlepšo zahvalo domovine za veliko kulturno poslanstvo, ki ga je zbor opravljal in ga še opravlja med našimi rojaki. Visoko cenimo vaše delo, ko ste več kot pol stoletja po naporu delu še vedno našli čas, da ste ohranjali in razvijali slovensko besedo in pesem. Posebej vam želim izreči zahvalo in priznanje za pomoč, ki ste nam jo nudili v težkem času našega osvobodilnega boja, kaj je vaš zbor že v letu 1942 uprizoril na odru Slovenskega narodnega doma v Clevelandu partizansko živo sliko in s tem opozoril naše rojake in ameriško javnost na nečloveške napore, ki smo jih premagovali v boju proti fašizmu.«

Zatem je v imenu Zveze kulturno prosvetnih organizacije Slovenije izročil predsedniku pevskega zbora Louisu Smrdelu spominsko diplomo ter spominsko darilo Izseljenske matice — rezljano zibko, ki naj jih spominja na deželo, iz katere so izšli sami in pesmi, ki jih pojejo. Predsedniku Smrdelu se je še posebej zahvalil, da je kljub svoji težki bolezni spremljal pevce na turneji in sodeloval v zboru.

Še veliko bi lahko napisala, a žal primanjkuje prostora. Le to moram dodati, da je imel obisk clevelandskega pevskega zbora v Sloveniji širok odmev. O njem so poročali številni listi in ljubljanska radijska postaja. Pevci so nastopili tudi na televiziji.

Ina Slokan

Nad 50 pevskih zborov v Šentvidu

Šentvid pri Stični, majhen, prijazen kraj v naročju dolenjskih gričev, postaja v zadnjih letih vse bolj znan po svojih kulturnih prireditvah. V prvih dneh julija je bil v Šentvidu že četrti kulturni teden v razdobju zadnjih let. Lani je na šentviškem kulturnem tednu prepevalo že 27 pevskih zborov, letos pa kar nad petdeset iz domovine, zamejstva in tujine. Ker se letos pri nas spominjamo 500-letnice slovenskih kmečkih uporov, je bil 4. šentviški kulturni teden posvečen tej obletnici. V dneh od 30. junija do 8. julija so se zvrstile razne prireditve, ki so obenem bile tudi živo potrdilo razveseljivega kulturnega in gospodarskega razvoja tega lepega dolenjskega kraja.

V soboto 30. junija so slovesno odprli cesto Ivančna gorica—Radohova vas. Zvečer pa je priredil v Šentvidu koncert moški pevski zbor Slava Klavora iz Maribora. Nedelja je bila predvsem posvečena gasilcem. Domači gasilci so dobili nov gasilski avtomobil, zatem pa je bilo tekmovanje gasilskih društev grosupeljske občine. Zvečer pa je šentviško kulturno prosvetno društvo vse nasmejalo z Marinčevo veseloigro »Komedijska o komediji«.

V torek 3. julija so v parku šentviške bolnišnice odkrili kip matere z otrokom. Sledil je nastop folklorne skupine iz Karlovca ter ognjemet in kresovi. V sredo 4. julija na Dan borca je bil ob 9. uri dopoldne v Šentvidu koncert vojaške godbe. Uro zatem so pa na ploščadi pred šolo odkrili spomenik puntarjem, ki ga je iz močnega hrastovega debla izklesal ljudski umetnik izpod Blegoša Peter Jovanovič. Na slovesnosti je pelo dvestopetdeset pevcev mladinskega pevskega zbora, govoril pa je pisatelj Miško Kranjec. Popoldne pa so nastopili harmonikarji društva Triglav iz Karlovca.

V soboto 7. julija se je začel veliki tabor pevskih zborov. Najprej so nastopili šentviški, zatem okoliški, za zaključek pa zamejski pevski zbori.

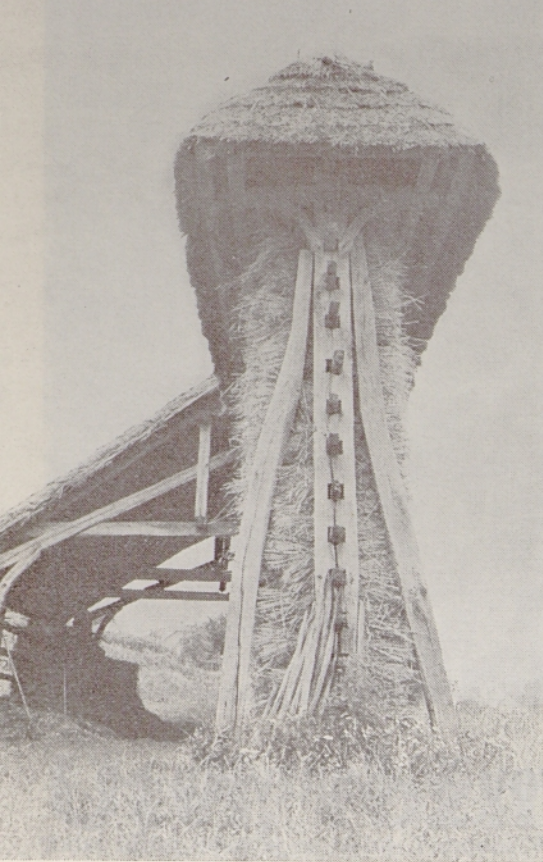
V nedeljo 8. julija pa se je z mogočno slovesnostjo končal letošnji šentviški kulturni teden, posvečen 500-letnici kmečkih puntov.

Šentvid je bil ta dan kot poln čebelnjak, prepoln pestro razgibane množice. Dopoldne je v dvorani osnovne šole nastopilo še petintrideset pevskih zborov, med njimi sta najvidneje izstopila pevska zbor iz Križa pri Trstu ter iz Pliberka na Koroškem.

Popoldne se je razvil po Šentvidu slikovit sprevod sodelujočih, zatem pa je zbrani množici spregovoril o pomenu slovenske pesmi generalni direktor RTV Ljubljana Janez Vipotnik, ki je poudaril, da je bila zborovska pesem vedno slovenska posebnost. Naša narodna pesem je s partizansko pesmijo dobila novo vsebino in globino. Poseben pomen ima naša narodna pesem tudi za naše slovenske delavce v tujini in za naše izseljence in končno je naša narodna pesem tudi najboljša obramba proti različni modni pevski plaži. Naša družba sicer tudi na področju glasbe nima pridržkov do modnih novosti, saj je tudi zabava pomembno področje človekovega udejstvovanja, a biti mora tudi sestavni del resničnega kulturnega poslanstva.

Zatem so pod vodstvom Radovana Gobca združeni pevski zbori, blizu dvatisoč pevcev, zapeli tri puntarske pesmi in s tem zaključili mogočno slavlje v Šentvidu. Obiskovalci so se nato zljili na veselični prostor, kjer so za razvedrilo igrali razni ansambli, med njimi tudi nekaj zabavnih ansamblov naših izseljencev — ansambla Racanovic in Possedy iz ZDA ter »Veseli vaški godci« iz Holandije.

Žalostna Vesela gora



Lep dolenjski kozolec »ajnfkar«

Zakaj ime Vesela gora, sem spraševal ljudi v Mirenski dolini. Zato, ker je bilo včasih tudi pri nas veselo, so mi odgovarjali. Kaj ni več veselo, zakaj pravite, da je bilo? Ja, dostikrat je žalostno, zdaj bi morali reči Žalostna gora. Ampak to že imajo, v Mokronogu, zato ime Vesela gora ostaja, čeprav seveda razlaga glede imena, ki sem jo slišal, najbrž ni čisto pravišnja.

Vesela gora sploh ni gora, to je hribček blizu Šentruperta v dolini Mirne, eden od mnogih gričkov, ki družno z goricami, majhnimi hišami in s slamo kritimi kozolci »ajnfkarji« in »toplarji« dajejo tako prijazen videz tej osrednji dolenjski pokrajini. Na vzhodu, pri Sevnici, se Mirenska dolina že čisto približa Štajerski,

tam ni več tako prijazna. Ljudje so se ukvarjali v glavnem s kmetijstvom, ki pa danes vse bolj nazaduje, vse več ljudi se je zaposlilo, skoraj od vsake hiše kakšen, pridelki so le bolj za dom. Čeprav je Mirenska dolina namreč ena od dobrih poljedelskih in živinorejskih pokrajin, je le preveč oddaljena od večjih mestnih središč, da bi se dalo pridelke dobro in hitro vnovčiti. Najbrž bi bila zdaj na spisku najbolj nerazvitih slovenskih pokrajin, če ne bi bilo Krmelja, kjer je bil rudnik premoga, vendar so zaloge pošle in je zdaj tam obrat mariborske Metalne in obrat sevniške Lisce, pa Mirne, ki se je po vojni razvila v napreden industrijski kraj z lepimi perspektivami in s celimi naselji novih delavskih hiš. Glavna zasluga za to gre tovarni rastlinskih specialitet in destilaciji Dana, katere začetek sega v leto 1952, in nekdanji tovarni šivalnih strojev, ki pa se je kot samostojen obrat pred štirimi leti pripojila k tovarni IMV Novo mesto in kjer zdaj izdelujejo opremo za avtomobilске stanovanjske prikolice.

Zasluge torej je, ljudje hodijo na delo v Mirno, v Novo mesto, s spodnjega konca doline tam od Šentjanža naprej največ v Sevnico, v Šentrupert pride vsak dan celo avtobus, ki vozi ljudi na »šiht« v ljubljanski Litostroj, vendar po številnih vaseh in vasicah le pravijo, da ni več tako, kot je bilo včasih, da ni več tistega življenja, da kmetijstvo zamira, da ni ljudi, ki bi se res posvetili zemlji, raje gredo v tovarne, celo v inozemstvo. Iz Šentjanža, na primer, ki je precej daleč od prometa in zaslužka, se je zelo veliko ljudi odselilo, odšli so na delo v inozem-

stvo, vendar, pravi upravitelj tamkajšnje šole, bi se vsi radi vrnili, vsi sprašujejo, ko pridejo domov na dopust, kaj ko kaj kaže z možnostjo zaposlitve, toda, pravi Jože Zupan, ni pravega razumevanja za ta naš kraj, nič ne kaže, da bi dobili obrat kakšne tovarne, da bi bila kruh in zaslužek doma...

V Brinju pri Šentrupertu, kamor spada Vesela gora, sem pri kuhanju žganja našel 83-letnega Jožeta Škarjeta, ki mi je marsikaj povedal o nekdanji veseli Veseli gori, kjer se je na številnih sejmi zbiral vsa bližnja in daljna okolica. Jože je bil kmet, zdaj pa se je postaral, doma ima hčerko, ki dela na kmetiji, in zeta, ki je zaposlen in ki je tistega dne tudi delal v vinogradu, škropil je trto. »Nograda«, kot pravijo Dolenjci, je zdaj še preveč, čeprav v naših krajih ne tako veliko, je rekel Jože, saj ni ljudi, ki bi delali. Stari so zanič, umirajo, jaz samo še čakam, da bom šel s poti, tamle doli imamo pokopališče, vsak mora enkrat iti, mladi pa ne bodo več kopali nogradov, to je matranje, veste, vam bom pokazal kopačo, kako je težka, samo včasih smo bili tako neumni, da smo se tako matrali... Veselo pa je tudi bilo, tu na Veseli gori je bilo po pet velikih sejmov vsako leto, ogromno ljudi je prišlo, štant pri štantu je stal, prodajali so blago, pa kramarji so prišli z obleko pa orodje se je dobilo, pa lectovi srčki, pa irhovina... Kdo bi naštel vse, še kolesa so pripeliali, res je bilo veselo. Mi na Veseli gori smo živeli od teh sejmov. Takrat, ko je bil sejem, je bila v vsaki hiši gostilna, osem gostiln je bilo takrat, pri nas pa je bila stalna in še v tistile veliki hiši, grofova



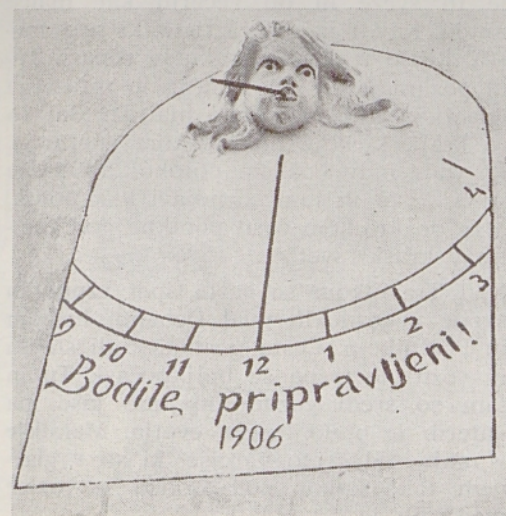
Pogled na Šentrupert z znamenito gotško cerkvijo



Žalostna gora

je bila včasih. Za vsak sejem je naš oče prodal takole, čakajte, da se ne bom zlagal, ja, takole dva polovnjaka vina ali še več, kakšnih 600 litrov, en polovnjak je 280 litrov. To se je pilo, veselo je bilo, pa stepli smo se tudi, vse sorte je bilo, tudi jaz sem kakšnega iz gostilne ven postavil, če je bil siten...

Blizu tam, kjer je Jože Škarje kuhal žganje, je velik, mogočen toplar, vendar je bilo v letih le malo žita. Že prej je stal kozolec tam, sedanjega pa so nare-



Sončna ura na Žalostni gori

dili leta 1947. Takrat so delavci računali še nekako po starem, še znosno, je rekel, danes pa ga ne bi mogli narediti, če bi slučajno zgorel. Nikoli več ga ne bi bilo, preveč bi koštal, kakšnih pet milijonov starih dinarjev najmanj, če bi vse računal, to se pa ne splača... Veste, v takšen kozolec rado trešči, tu pri nas pa sploh rado poka, v to cerkev je že večkrat treščilo. Enkrat je treščilo v zvonik, ko smo jeseni grozdje trgali. Zjutraj smo opazili, da se pod pločevino kažejo iskre, pričeli smo zvoniti, prišli so gasilci iz Šentruperta in iz Mirne, lojtre smo zvezali skupaj, da so bile dovolj dolge, da so prišli do gor, hudičevo težko je bilo ogenj pogasiti, a so ga le.

Žito je bilo že vse požeto, ko sem hodil po Mirenski dolini, a sem videl precej praznih ali napol praznih kozolcev. Nekaj sicer zdaj požanjejo s kombajni, srečal sem ga v Šentrupertu, vendar je več kot očitno, da je kozolcev danes preveč za toliko žita, kolikor ga še je. Kdo bo pa delal, če se v tovarni boljše zasluzi!

Ob spodnji Mirni se dolina zoži, pokrajina postaja drugačna. V Šentjanžu, kjer so sredi vasi pred dvema letoma postavili mogočen spomenik žrtvam NOB, delo znanega kiparja Stojana Batiča, so me presenetili obsežni nasadi hmelja. Z njim in črnimi ribezom so začeli okrog leta 1960, mi je pripovedoval ravnatelj osnovne šole Milana Majcna Jože Bavec. Takrat je bila namreč v Šentjanžu zelo uspešna kmetijska zadruga, poskušali so

s tem in onim, in hmelj se je uveljavil, izredno dobro uspeva, visoko kvaliteten je. Zdaj bodo montirali tudi sodoben obiralni stroj, kakršnega imajo že veliko let v Žalcu, splača se, pravijo. Polovico ga bodo obirali s strojem, pol pa še vedno ročno. Črni ribez, ki ga je bilo tudi veliko, pa bodo morali opustiti, ker prenaša neke bolezni, neke zajedalce.

Šentjanž, ki je bil med vojno v celoti požgan, še danes bolj životari. Radi bi asfaltirano cesto, ker od nje veliko pričakujejo. Pravijo, da bi se potem morda kakšno podjetje le spomnilo, da bi pri njih postavilo kakšen obrat, da ljudje, ki se izučijo kakšnega poklica, potem ne bi za stalno odhajali drugam. Zdaj pa gredo, ker doma ne vidijo perspektive. V Sevnico, kjer je sedež občine, hodijo na delo le priučeni delavci. V zadnjih letih, odkar republiška izobraževalna skupnost daje tem krajem več štipendij, se je stvar s šolanjem precej popravila, vse več mladih gre v srednje šole, pred leti pa mladi, ki so končali obvezno šolo, skoraj niso nadaljevali šolanja. Zato je tudi skoraj od vsake hiše kakšen na delu v tujini. Kmetije so namreč majhne, zemlja ne najboljša, ne gre, če ni pri hiši vsaj eden redno zaposlen. Prav z zaposlitvijo pa so največje težave, saj je v Šentjanžu samem, v šentjanškem obratu sevnškega kmetijskega kombinata, zaposlenih 6 ljudi. To pa je vse. Vsi drugi se morajo na delo voziti drugam.

Pred vhodom v šolo, ki so jo zgradili v letih 1960 in 1961, letos pa zraven dokončujejo še telovadnico, sta doprsna kipa narodnemu heroju Milanu Majcnu in Jančiju Mavželju. Padla sta oktobra leta 1941 v Murnicah, v znameniti bitki dveh mladih fantov proti 300 Nemcem. To bitko omenjajo kot eno izmed najbolj herojskih dejanj NOB v Jugoslaviji.



Jože Škarje: »Včasih je bilo veselo...« (zgoraj).



Kmetijska mehanizacija v Šentjanžu — puhalnik za seno



Spomenik žrtvam NOB v Šentjanžu

Iz Sevnice, kjer se Mirna izliva v Savo, sem se že v mraku vračal proti Mirni. Na vsakem hribčku so bile luči, po dve ali tri ali le ena sama. To so dolenske vasice, zaselki pravzaprav, značilnost tople, mehke dolenske pokrajine, prav v tem delu naseljene s Slovenci že zelo zgodaj. Mirenska dolina je bila namreč področje zelo zgodnje slovenske kolonizacije, tudi dolina številnih gradov, ki razpadajo ali so že povsem v ruševinah — in kozolci s svojimi praznimi latami nakazujejo, da bodo šli po njihovih poteh.

Andrej Triler

Kako zelena je še ta dolina

Skoz Loški potok in Osilnico do Kostela

Podajamo se na pot v enega najbolj odmaknjenih koticov domovine, v skoraj malce čudni, a mirni in zeleni Loški potok. Najprej se peljemo iz Ljubljane po robu barja do Škofljice in nato po dolgem klancu skoz Pijavo gorico. Skoz hoste nad Želimeljščico se vije lepa cesta; mimo Turjaka gre ter nato skozi Trubarjevo Rašico; mimo obeh zvonikov v Velikih Laščah, pa še skozi Ortnek in že smo — skoraj — v Ribnici. Toda še pred slavno metropolo suhe robe zavijemo na desno! Kraj, kjer se naša smer odcepi, se imenuje Zlebič. Nekaj ovinkov sem ter tja in že smo v Sodražici. Spodobi se, da se pri »Kaprolu« pod kozolcem malo okrepčamo. Pod kozolcem zato, ker ima nad točilno mizo narejen nekakšen mini kozolec, da je gostilna bolj domača in tudi za prišleke privlačna.

Pri Kaprolu pod »kozolcem«

Sodražica postaja vse bolj izletniški in počitniški kraj. Škoda je le, da imajo v Ribnici, kjer je sedež občine, malce premalo posluha za turistično gospodarstvo in premalo podpirajo gostince, ki se v teh še vedno odročnih, a lepih krajih ubadajo z dopustniki, ki radi pridejo, pa čeprav je bolj skromno. Kaprolova gostilna je tako poleti kakor pozimi precej oblegana, saj ima prijazne sobe (s centralno kurjavo) in domačo ter razmero-

ma ceneno hrano. Oglašajo se ne le domačini, temveč tudi tujci. Nedaleč od Sodražice, pod bližnjim hribom imajo tudi kar lepo smučarsko vlečnico, okrog katere se pozimi zbere ne le vsa soseska, temveč pride tudi veliko Ljubljčanov. V Sodražici je konec asfalta! Cesta naprej in navzgor je bolj tako; makadamska je in ni za prehitro vožnjo. Je pa kar dovolj široka in ni hudo prometna. Avtobusi in tovornjaki tja bolj redko zaidejo.

Ko se cesta privije iz gozdov, se pred popotnikom razgrne prostrana dolina; z gozdovi so obrobene travnate kotline, sredi katerih so nanizane mirne in skromne vasi. Okrog njih je razgrnjena preproga malih njiv. Če bi tu ljudje morali živeti le od zemlje, bi slabo živeli ali pa bi se morali odseliti.

Mnogi so se po vojni, ko so bile vasi v Loškem potoku še porušene in požgane, tudi odselili. Danes so vaščani Retij, Hriba in Travnika zaposleni kot gozdarji, mnogi pa se z avtobusi in mopedi vozijo na delo v Ribnico. Nekaj malega »industrije« pa so si naredili tudi doma. Imajo tudi kar dobre avtobusne zveze z Ljubljano. Večina avtobusov vozi tudi pozimi prav do zadnje vasi — do Trave.

V vasi je gostilna za »prvo pomoč«, nasploh pa se v teh krajih turizem ni kaj prida udomačil, čeprav so kraji kakor

nalašč za mirno počitnikovanje. Nikjer nobene vročine; ko pritiskajo pasji dnevi, je tu sveže in ob večerih kar malce mrzlo. Kakor nalašč za tiste, ki se v mestu dušijo v slabem zraku in sopari. Tudi pozimi je tu lepo; snega in mraza je dovolj, a tudi sonca ne manjka, saj so to kraji, kjer je megla skoraj neznana. Le vode ni v Loškem potoku; dolina je suha, le tu in tam se pojavi kak potok, a že po kratkem času ponikne pod zemljo v kraški svet.

Nad Travnikom se cesta spet vzpne in skrije v gozdovih med Debelim hribom in Prečnikom. Cesta postane tudi slabša in voziti je treba še bolj počasi. Tu in tam so sredi gozdov majhne jase, na katerih je obilo lepega cvetja. Marsikje v maju tod cveto narcise, ki so v glavnem take kakor pod Golico le malce manj jih je.

V Travi pri učiteljici Nadi

V nekaj ostrih ovinkih se cesta spusti skozi Podpresko v Drago in nato še skozi malo Srednjo vas do Trave. Vsi ti kraji so majceni in marsikje je še videti ruševine, preraščene z grmovjem. Mnoge domačije so kar lesene, polj je malo, vsenaokrog so travniki objeti s stražami visokih smrek.

Trava je vasica, nabrana okrog še vedno podrte cerkve, ki je zgorela med vojno. Hiše pa so v glavnem prenovljene. Vaščani hodijo zdoma delat v tovarne, pa tudi v gozdovih so mnogi zaposleni. Središče vasi je pravzaprav šola, ki so jo zgradili po vojni in v kateri še vedno, kljub letom, poučuje učiteljica Nada. Trava ji je bila pred štiridesetimi leti prvo učiteljsko mesto, ko je prišla iz šol. Tudi danes je tu in skrbi ne le za otroke, temveč kratkomalo za vse. Skrbi jo za vodovod in za elektriko, posreduje za avtobusne zveze in za popravilo ceste.

Spremlja svoje učence na življenjski poti v mesto, v službe in tovarne ter se veseli, če jo kdo obišče; njeni nekdanji šolarji in pa nekdanji partizani, ki so imeli med vojno svoja oporišča prav v mali odmaknjeni Travi. Takrat je učiteljica Nada učila otroke po hišah, včasih skrivaj, medtem ko je pritepeni laški učitelj zbežal, ko so počili prvi partizanski strelji.

Srednja vas v Loškem potoku je bila med zadnjo vojno skoraj povsem požgana. Zdaj so že vse hiše obnovljene ali nove. Foto: Janez Klemenčič





Zelena panorama, kakršna se kaže z ruševin kostelskega gradu. Spodaj, med zelenjem, teče Kolpa.



V Ribjeku ob Kolpi, nedaleč od Osilnice, je ohranjena cerkva sv. Egidija iz 17. stoletja, v kateri so lepo ohranjene skulpture. Foto: Janez Klemenčič

Osilnica bo letovišče

S Trave se cesta v ostrih ključih spusti nizdol proti Čabru, večjemu kraju, kate-rega jedro leži onstran Čabranke, že v sosedni Hrvaški. Čabar je majhen kraj, skrit na dnu globoke doline, nad katero se dvigajo strma gozdnata pobočja. V Čabru je tudi hotel, bencinska črpalka, več gostiln in mehanična delavnica.

Iz Čabra gredo ceste na tri strani. Na desno skozi kraj, ki je tudi sedež občine, gre cesta navzgor na Parg in od tam naprej skozi Prezid po lepi asfaltirani cesti proti Ložu in Cerknici. Žal pa ni vsa cesta — na slovenski strani — asfaltirana. Iz Parga gre druga cesta, ki jo prav sedaj popravljajo, proti Gerovem in naprej v Delnice.

Tretja cesta pa pelje iz Čabra ob Čabran-ki nizdol. Te se bomo držali! Vije se po ozki dolini, vse do Osilnice po hrvaški strani potoka. Na levi se visoko nad do-lino dviga skoraj tisoč metrov visoka Ta-borska gora, v katero je narava zvrstala, malo pod vrhom, svojevrstno Taborsko jamo (ne gre jo zamenjavati s Taborsko jamo pri Grosupljem, ki se je prej ime-novala Županova jama). V jami nad Ča-branko so imeli partizani svojo tiskarno in so v njej leta 1942 natisnili prvo šte-vilko »Partizanskega dnevnika«.

Osilnica je lepa slovenska vas ob sotočju Kolpe in Čabranke. Kolpa (po hrvaško Kupa) izvira nedaleč proč (poldruga ura hoda) pod prepadnim Kupičkim vrhom.

Osilnica bi bila lahko pravi počitniški kraj, a je večina Slovencev sploh ne pozna. Pozabljena in osamljena, brez do-brih zvez, ždi zapuščena sredi ene naj-lepših dolin v tem delu Jugoslavije. V vasi sta dve gostilni, v eni imajo tudi sobe za dopustnike in dobro ter poceni hrano. Med tistimi, ki pridejo sem na dopust, pa so najštevilnejši Italijani in Nemci, ki hodijo sem loviti postrvi in lipane.

Od Osilnice do Broda na Kolpi (ali Kupi) je po vijugasti in silno ozki cesti dobrih 20 kilometrov. Cesta se vije nekaj časa po slovenski, potem pa po hrvaški strani. Vasi so tu majhne in raztresene po pri-sojnih pobočjih, nad katerimi se dvigajo visoki in skalnati vrhovi — »Kočevske Alpe«. V vasi Ribjek je ohranjena starin-ska cerkva, ki je lična in zanimiva. Nad vasico Ložec pa se dviga slikovita Loška stena, nad njo pa čez tisoč metrov vi-soki vrh Krokar.

V kraljestvu davnega Kostela

Brod na Kolpi je večji kraj na hrvaški strani reke. Na slovenski strani pa so strnjene štiri vasi Petrine, Pirče, Fara in Krkovo. V krajih tostran in onstran reke je več gostiln, v Brodu pa je tudi majhen hotel. Iz Broda gre ena cesta na desno proti Delnicam, na levo čez most pa pro-ti Kočevju. Prav to cesto sedaj širijo, ravnajo in pripravljajo za asfaltni »krst«. Bojda bo cesta nared že prihodnje leto pred glavno turistično sezono. Tod bo

šla ena zelo privlačnih poti iz Slovenije k morju.

Cesta ob Kolpi proti Beli krajini pa še ni do konca zgrajena; pravijo, da jo bodo »porihtali« v prihodnjem letu. Na vrhu klancev, ki se vzpno od Kolpe proti Banji Loki pa se v zaselku Nova Sela odcepi na desno kratka in ozka pot do vasi-ce Kostel, ki se je vgnezdila takorekoč med ruševine nekdanjega gradu Kostel.

Ta slavni in v turških časih sila pomemb-ni grad je razpadel že davno pred sto in več leti. Včasih so obenj butala tur-ška krdela, ki so si tod iskala poti iz Bosne proti osrčju Slovenije. Nekoč so Turki grad zavzeli z ukano. Poslali so pastirje, ki so v domačem jeziku grajske prosili za prenočišče. S seboj so vodili tudi jokajoče otroke. Posadka Kostela se jih je usmilila. Toda pastirji so bili le preoblečeni janičarji, ki so ponoči odprli vrata in spustili turško vojsko v grad.

Poleg vasi-ce je na majhni jasi visoko nad Kolpo tudi majhna planinska koča, okrog nje pa so se že zvrstile prve počitniške hišice. Kolpa vzbuja vedno več pozor-nosti, saj je še edina reka, ki je indu-strija ni umazala, pa še topla je povrhu in za kopanje kakor nalašč. Na obeh straneh, tako v Sloveniji kakor na Hrvaškem se ogrevajo za zamisel, da bi Kol-po in njeno dolino, tja do Metlike, zašči-tili in bi preprečili vsako onesnaženje njenega toka. Takih dolin, kakor je od Kolpe, je v Evropi še zelo malo.

Drago Kralj

Dama iz poštne kočije

Med secesijskim pohištvom in tisoč stariškimi drobnarijami, iz katerih diha sentimentalna spokojnost, je Matilda Rogina zaveslala v drugo stoletje svojega življenja.

»Kar dobro se počutim na tem svetu,« hehetaje zatrjuje s svojim močnim glasom, ki nekako ni v skladu z njenim šibkim telesom in razkazuje svojih dvanajst pristnih zob med nekoč sočnimi ustnicami. »Kako je na onem svetu, pa ne vem. Še nihče se ni vrnil, da bi mi povedal.«

Deset let je vrgla čez ramo

Ko sem jo prvič obiskala, je na postelji dremala kakor zaspana muca. Godrnjala je, da slabo vidi in sliši in da ima rešeto glavo. Vse sproti pozabi.

»Bojim se, da ne bo dočakala stoletnice,« mi je zaskrbljeno prišepnila Mici, njena pomočnica in družabnica, ki z njo živi že 52 let. »Naprej in naprej spi.«

Toda nekajdnevni jubilejni direndaj je slavljenko bolj pomladil, kakor bi jo gerovital. Vsaj deset let je vrgla čez ramo. S pomočjo podarjenega cvička, ki ga po malem srka. Po moževi smrti si ga z Mici nista privoščili.

»Mici, kajne, da mi je prišel župan voščiti? Povej novinarki, kdo je bil še tukaj, pa naglas, da bo slišala.«

Vsakič znova uživa ob tem naštevanju. Prosila sem jo za recept, kako dočakaš visoko starost in ugotovila, da ni za današnjo rabo.

Sto let je preživela kot zabubljena sviloprejka. Bila je edina hči premožnega novomeškega trgovca, ki je bil z mamo in petimi sinovi vred zaljubljen vanjo.

»Vsi so me crkljali, veste.«

»Ja, tele prevleke za blazine in odejo so še iz moje bale. Sto rjuh so naredile šmihelske nune zame. Možu sem prinesla lepo doto.«

Kakšna lepa ljubezen je bila to. Nič objemanja in mečkanja pred poroko. Z očetom sta pa precej kozarčkov zvrnila, preden je bila ohcet.

Roginova kdaj pa kdaj vplete v pogovor kakšno nemško besedo. V njenih mladih dneh je bila nemščina bolj »nobl« kakor slovenščina. In z njo si si odprl vsa uradna vrata, če si jih dovolj dobro podmazal. Premišljeni in poslovni Ogorevc, ki je rad dokazal, da ima nekaj pod palcem, je otrokom plačeval domačega učitelja. Malo tudi zato, ker bi se v javnih šolah utegnili nalesti kolere, tifusa ali črnih



Stoletnica s svojo zvesto družabnico

koz, ki so v prejšnjem stoletju pokosile na stotisoče ljudi.

Ob sobotah so se v kuhinji kopali v lesenem čeburu, za nedeljsko rekreacijo so hodili na sprehod, ki so ga pri kandij-skem Štemburju zašpilili s klobasami ali pečenko.

V kuhinji so vsak večer stali trije škafi, polni vode iz mestnega vodnjaka ob rotovžu, za vsak primer, če bi začelo goriti.

Mici je dobra duša

Matildini starši niso preveč čislali dolge vasi Ljubljane. Trdili so, da ima preslab zrak, zato dekleta niso poslali v ljubljanski licej, do katerega je bilo »samo« osem ur vožnje, ampak so jo s pošto kočijo cesarsko-kraljevih barv odpeljali v Celovec na višjo deklinško šolo.

Po naključju pa je njihova razvajena hčerka preživela vso drugo polovico življenja v Ljubljani, ko se je zrak še poslabšal. Z možem, ki je rad lazil po hribih, sta si vsak dan hodila zračiti pljuča na Rožnik ali v Tivoli. Po njegovi smrti ji je Mici delala družbo na sprehodih.

»Njej se moram zahvaliti za dolgo življenje,« se je polaskala svoji zvesti pomočnici, ki se je rahlo zgrbila pod sedmimi križi in vsemi bremenami, prihranjenimi gospodinji.

Če dobita goste, si ta dobra duša, ki ji pomaga za hrano in stanovanje, odkar prejema pokojnino, koketno poveže posrebrene lase z belim čipkastim trakom, kot njega dni, ko so imeli še svojo jedilnico in je zakoncema čez teden prinašala na mizo govejo juho, govedino in po dve prilogi, ob nedeljah pa še pečenko in pecivo.

Davek na srečo

Razkazali sta mi tudi fotografije. Matildo in njenega moža v različni starosti pa njuna nesrečna otroka.

Ivo je umrl s sedmimi leti pod kirurškim skalpelom. Slepč se mu je bil razlil. Krasotico Miro, prvo abiturientko novomeške gimnazije, je med študijem medicine v Pragi pobrala španska. Dr. Rogina je mrtvo pripeljal z vlakom domov, kajti 1920. leta je železnica tudi na Dolenjskem že izpodrinila postiljone in poštne kočije. Poslej Matilda Rogina ni več odložila črnine. Kako leto po tej tragediji je prišla Mici k njima. Osamela zakonca sta se Mirine vrstnice oklenila kot bršljan drevesa, ki mu daje življenjski sok.

Dr. Rogina je umrl med drugo svetovno vojno. Doživel je častitljivih 82 let. Pred smrtjo je bil Mici naprosil, naj njegove žene ne zapusti. Obljubo, posvečeno s smrtjo, drži kot prisego.

Skromna starost

Njuno življenje, ujeto med spomine, poteka skromno in mirno.

Za kosilo je kdaj pa kdaj kuretina ali teletina na mizi, večerjata pa pravo belo kavo in kruh. Turško, ki jo ima jubilarica najraje, pijeta samo po kosilu.

Mirine sošolke iz študentovskih let jima včasih prineseta kak priboljšek ali pa ju Rdeči križ razveseli s paketom.

Razen C-dilanida, ki ga uživa že dvajset let po kapljicah, dama iz poštne kočije ne jemlje nobenih zdravil.

Po prstih sem odšla iz tihega sveta teh dveh stark in nemočno utonila v vrvežu današnje atomske dobe.

Mariola Kobal

Ljubezen – otrokovo sonce

V otroškem vrtcu, kamor je hodil naš mlajši, smo imeli starši priliko na določen dan v tednu opazovati otroke pri igri in delu. Mojo pozornost je kmalu vzbudil droben, svetlolas deček, ki se je razlikoval od ostalih otrok po svojevrstnem obnašanju. Neprestano je prihajal med igro k vzgojiteljici in ji zaupno razlagal, kaj je pravkar mislil, kaj je naredil, kaj bo zdaj naredil in podobno.

Ob slovesu, ko je vsak otrok podal vzgojiteljici desnico, je mali deček stopil na prstke, vzgojiteljica pa se je sklonila in mu dala na nastavljeno lice poljubček. Po svoji preprostosti in skromni zunanosti se mi je zdela ta žena kot dobra, potrpežljiva kmečka mati, ki je ljubeče vzredila kopico otrok. V resnici je bila samska in je desetletja vzgajala tuje otroke. Pri tem pa jim je nesebično razdajala svojo ljubezen. Na zunaj nepomembna osebnost je bila od vseh »njenih«¹ otrok oboževana. Tekali so za njo, če so jo od daleč zagledali na cesti in jo prijazno pozdravljali, ona pa jih je pobožala po kuštravih glavicah in se pozanimala, kako se imajo. Iz njenih oči je sijala dobrota in sproščeno veselje do življenja. Mislim, da je moj sin prav zaradi tega večkrat izjavil, da je njegova vzgojiteljica lepa.

Ko se je nekega dne mali deček spet poslovil od nje in odšel, mi je povedala, da ni njena navada deliti otrokom poljubčke. A kako naj odreče fantičku, ki jo je zanje prosil? Ne, tega ne more. Zlasti ne, odkar ji je nekoč tiho zaupal: »Veste, moja mamica me nima rada. Udari me za vsako malenkost. Od nje ne dobim nikdar poljubčka.«

Sirotek. Stradal je ljubezni. Njegovo drobno, krhko telesce in blede obrazek sta spominjala na mlado rastlino, ki raste brez sonca.

Kakšno bo njegovo življenje, ko odraste? Ali bo ta fantek kdaj srečen človek?

Srečni smo le, kadar koga osrečimo. Sreča je v dajanju. In če človek ničesar ne dobi, kako naj daje drugim? Kako naj jih osreči in s tem sebe?

Veliko je danes majhnih otrok, ki odraščajo v pomanjkanju ljubezni. Posledice te otrokove lakote pa so zanj marsikaj hujše in daljnosežnejše, kot bi bile posledice pomanjkanja hrane.

Marsikateri mladi starši se že ob jokačem dojenčku resno vprašujejo, ali naj dvignejo otroka v naročje in ga potolažijo, ali ga ne bodo morda z nežnostjo

razvadili? Celo v knjigi, namenjeni mladim materam za nego in vzgojo dojenčka, zasledimo močan strah pred razvajanjem. Zdravnik nam npr. svetuje, naj pustimo otroka jokati, da bo že prenehal in se pomiril. Nobene besede pa nisem v knjigi našla o ljubezni do otroka, ki bi je moral biti deležen od prvega dne. Ljubezen je človekovo najmočnejše in najbolj osrečujoče čustvo, ki tako pozitivno vpliva na odraslega. Otroku je tako zelo potrebna kot hrana.

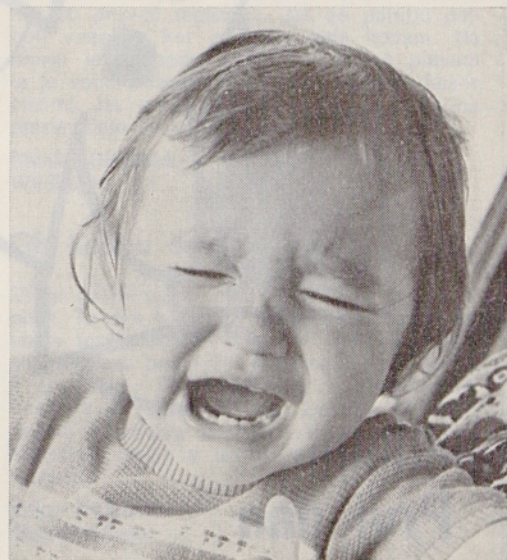
Še vedno vlada med ljudmi zastarelo mnenje, da se otrok v prvem letu le telesno razvija, duševni razvoj pa je naloga drugega leta. Posledice tega gledanja so, da mlade matere kmalu po rojstvu oddajo dojenčka v tujo oskrbo in se pri tem tolažijo z mislijo, da se bodo kasneje bolj ukvarjale z otrokom. Takrat, ko bo večji, ko bo zares potreboval mater.

V zadnjih letih pa so znanstveniki s številnimi in dolgoletnimi opazovanji ter analizami dokazali, da se otrokova duševnost, njegov čustveni svet in s tem v zvezi njegov socialni odnos do okolice ne začne razvijati šele v drugem letu življenja, temveč da je že prvo leto izrednega pomena za ta razvoj. Dojenčkova navidezna pasivnost nas močno vara. Mlada mati se niti ne zaveda, da prav ona igra v duševnem razvoju njenega otroka odločilno vlogo. Zelo veliko je v kasnejšem človekovem življenju odvisno od materinega odnosa, kakršnega je spoznal kot otrok v prvih dneh, v prvih mesecih in v prvih letih. Sledovi materinih vplivov ostanejo za vselej vklesani, so kot neizbrisen pečat v človekovi duši. Mati je otroku veliko več kot le oseba, ki ga nahrani, nauči prvih besed in korakov. Mati je in ostane za vsako ženo, za vsakega moža tisto bitje, na katero se vedno oziramo. Sin išče kasneje v ženi materino sliko ali pa ji skuša pobegniti. Hči se enači z materjo ali pa se namenoma oddaljuje od nje kot vzora. Mati zapusti vedno — tudi če je ni več — za vse življenje v svojem otroku močno sled in lahko celo rano.

Od notranjega odnosa, kakršen obstoja me njo in otrokom ter od materinega odnosa do soljudi, do okolice, do družbe. Mati je torej izredno važen in močan oblikovalni faktor tako za posameznika, kot za celotno družbo. Naši odnosi imajo mnogokrat svoje korenine v času zgodnjega detinstva, ki se ga niti ne spominjamo več. Pa tudi mnoge psihične mot-

nje in okvare izvirajo iz tega časa, če se je otrok razvijal v neugodni duševni klimi in če je v tej dobi vladal strah nad njim.

Za otrokov pozitivni razvoj je materina nežnost, ljubkovanje in potrpežljiva vzgoja velikega pomena. Zato se ne bojmo pokazati, da ga imamo radi. Ljubkovanje ni isto kot razvajanje. Otrok naj vsak dan čuti, da je v varnem zavetju. Napolnimo njegovo srce z ljubeznijo, ko je še majhen! Vse življenje bo zajemal iz tega čudodelnega vodnjaka in razdajal ljubezen drugim, jih z njo osrečeval. Pri tem bo srečen tudi sam.



Ljubezni, katere ne bo dobil otrok v prvih letih svoje mladosti, ne bo mogoče nadoknaditi nikoli več. Prazen bo odšel od nas in zaman iskal kasneje v življenju, česar ni spoznal ob svoji materi — tople ljubezni.

Marsikaj bi mi starši še radi dosegli, marsikaj bi si radi privoščili. Vendar pa je pri našem vsakodnevnem pehanju za življenjskimi cilji dobro, če se včasih ustavimo, se zamislimo in kritično vprašamo:

Ali nismo pri našem prizadevanju za večji zaslužek morda neopazno zanemarili, odrinili stvari, ki se jih za noben denar ne more kupiti, ki se jih ne da nikoli nadoknaditi?

Marija Omahen, Luzern, Švica



Ivo Zorman:

Prvi dan

»Še teden dni!«

Tako štejejo mamica in očka in teta in stara mama.

»Še teden dni. Potem boš šel v šolo, Uroš.«

Uroš pa nič. Torbe, ki že mesec dni čaka na polici, še pogleda ne. Kakor da je to zanj nekaj vsakdanjega.

Na tihem pa ga vendarle skrbi. Zaradi Neli.

»Misliš, da naju bodo pustili skupaj?« sprašuje mamico.

»Kdo ve.«

Uroš se spominja, kako sta se spomladi vpisovala v tisti veliki pisarni. Ena od tovarišic ga je pogladila po glavi in rekla, da prijatelj ne puščaj radi v istem razredu. V šoli ni časa za igre, je rekla.

Uroš ji je roko odrinil. Ne mara, da ga gladijo po glavi. Ne mara, da bi ga ločili od Neli.

Zato drži deklico za roko. Vso pot do šole, na hodniku, pred garderobo, v razredu. Še potlej, ko prideta do klopi in obstaneta vsak pred svojim stolčkom, je ne izpusti.

»Vidva sta pa velika prijatelja,« pravi učiteljica.

To ni tista, ki ga je pogladila po glavi. Urošu pa vendarle divje razbija srce. Nič ne odgovori, samo pokima.

Opoldne plane v kuhinjo in pravi kakor vihar:

»Mama, skupaj sva!«

Potem se spet naredi brezbriznega, kakor bi to ne bilo nič. Pa je. Šola je sedaj bolj prijazna in Uroš komaj čaka, da bo spet jutro, da si bo spet zadel torbo na ramo.

Z Neli sta se zmenila, da ga bo počakala pri brezi.

Tolminska narodna

PASTIR BOŠTJAN

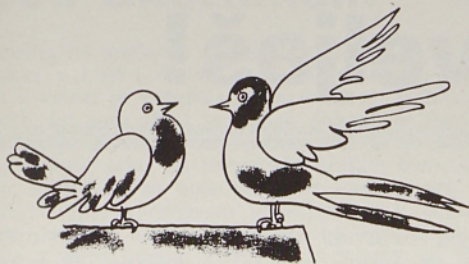
Žigu-žagu,
ubog Boštjan,
pasel krave
do poldan:
Sovro zgubil,
Breze ni,
volk je prišel,
snedel tri.

Niko Grafenauer

RAZSTAVA

Pedenjped ima razstavo.
Ni slikar in nič ne maže.
Hujša strast mu meša glavo:
Kar naprej jeziček kaže.
S svojo čudno umetnijo
se postavlja vsepovsod.
Priče tudi govorijo,
da ne zmerom brez nezdod.
Danes so že spet težave,
nujna bo pomoč zdravnika.
Na jezičku, viru slave,
se je naredila pika.





Dragotin Kette

VRABEC IN LASTOVKA

Na streho je priletel vrabec k lastovki. »Kam greš, lastovka?« je šepetaje vprašal brhko sosedo.

»Na jug, na jug,« je zacvrčala ptica, »kaj ti ne pojdeš na zimo iz mrzlih in neprijetnih krajev?«

»Jaz, a zakaj neki?«

»Glej ga, badaka, saj tu ne boš imel gorkega stanovanja in ne dovolj hrane...«

»In ko bi tudi moral poginiti,« je odvrnil dobri rjavček, »ne zapustim svoje preljube domovine, marveč z njo hočem trpeti in stradati ter pričakovati boljših in srečnejših dni.«

Danilo Gorinšek

ŽABA KOLERABA

V drugi mlaki za tretjo vasjo je živela žaba Koleraba. Koleraba so jo klicali zato, ker je bila zeleno rumena in trebušasta kot prava koleraba. Ves dan se je podila po mlaki in nergala: »Tale mlaka pa je res dolgčas, še pravega grižljaja ne najdem v njej. Kar po svetu jo mahnem. Ja, ja, vedno sem govorila, da je doma najslabše...«

Rečeno — storjeno. Žaba Koleraba je vzela pot pod krake. Izkobacala se je iz mlake in se veselo poskakovaje kar po sredi ceste napotila do prihodnje mlake. Toda ni prišla daleč.

Na dimniku bližnje hiše je namreč nenadoma zagledala — štokrljo. Štokrelj pa se žabe bojijo še bolj kakor miške mačk. In tale štokrlja se je pravkar ogledovala za kosilom. Joj, žabo Kolerabo je občila kurja polt. Čimprej mora v mlako, je vedela. Toda do druge mlake je bilo še daleč.

Žaba Koleraba ni več premišljevala. Urno kot le kaj jo je pobrisala nazaj v mlako, ki jo je bila zapustila. In ko se je spet znašla v svoji mlaki mlakasti, je veselo zakvakala: »Pa je res še najbolje doma!«

Krožek mladih dopisnikov



Postal sem pionir

Mali cicibani v Stuttgartu smo bili sprejeti v pionirsko organizacijo. Zvečer smo se zbrali na Jugoslovanskem konzulatu s starši in tovarišicami. Najprej smo imeli malo proslavo, na kateri so sodelovali otroci. Za uvod nam je povedal tovariš konzul Jančar, kakšen naj bo pionir. Potem smo pa morali ponoviti pionirsko zaobljubo za tovarišico Nunčičevo. V kapicah in ruticah smo sprejeli izkaznice in ponosno zapeli pionirsko himno. Od tovarišice Čerinove iz Ljubljane smo dobili v darilo knjige. Tako je potekla proslava. Za konec pa smo bili pogoščeni mi in starši s sokom in čokolado. Ko sem šel domov z mamico, sem pa že bil pionir in ne več mali ciciban.

Tonček Škofič
Vaihingen

Moje prvomajske počitnice

Bili smo pri stari mami v Homcu na počitnicah. Kamniške planine so se vse bele bleščale v soncu. Prosil sem mamo, da bi šli v hribe. Res je z veseljem privolila. Mlajši bratec in sestra sta morala ostati pri stari mami. Tolažila sta se z obljubo, da bosta šla poleti zraven, ko v gorah ne bo več snega. Tudi dnevi bodo takrat daljši.

Midva z mamo sva se peljala do Stahovice z avtobusom. Tam sva izstopila in po nekaj metrih zavila s ceste na levo na kolovoz. Tam se začne markirana pot, ki vodi mimo Praprotnega in Sv. Primoža na Veliko planino. Do »Micke« je bila pot lepo suha, tam pa se je začel sneg. Bila sva ga vesela. Drugače pa je bilo, ko sva zavila v »Pasje pečine«. Tam so zameti čisto prekrili pot, ki je vklešana v severno pobočje. Ker mama pot zelo dobro pozna, naju to ni nič motilo. Napredovala sva počasi. Vsako stopinjo je bilo treba preizkusiti. Včasih sva se udrila čez kolena v sneg. Vendar nama je bilo lepo!

Na Mali in Veliki planini so naju pozdravile zapuščene pastirske koče. Ustavila sva se v planinski koči. Najbolj mi je bilo všeč na veliki topli peči. Drugi dan sva se vračala po isti poti.

Mihael Penz, star 11 let
Sindelfingen

Ob koncu šolskega leta

V petek 13. julija smo se zbrali slovenski otroci in tovarišica v šoli na Dagerlochu. Potem smo šli na sprehod. Oglasili smo se tudi pri Modicevi, Kovačevi in Divjakovi družini. Potem smo šli v gozd, kjer smo se igrali. Proti večeru smo šli k tovarišici Dra-

gici in ona nam je razdelila spričevala iz slovenskega pouka. Potem pa smo si segli v roke in se poslovili. Tako so se začele naše počitnice.

Težko sem pričakovala počitnic, a vesela bom tudi, ko se bodo jeseni zopet odprla šolska vrata in se bomo srečali z našo tovarišico Dragico Nunčič.

Jožica Škofič
Vaihingen

Poletje v tujini

V Nemčiji je poletje drugačno kakor v domovini. V Sloveniji se lahko kopam v rekah Savinji, Dravi, Krki, Savi, Ljubljanici in Soči. Tukaj v Nemčiji se ne morem kopati v rekah, ker so preveč umazane. Jaz se poletja najbolj veselim, ker se zelo rada kopam. Na morju je najlepše, ker lahko daleč plavam in je voda čista. Poleti je vse drugače kakor pozimi. Jaz grem letos v šolsko kolonijo na morje. Zelo se veselim.

Blanka Čilenšek
Wildberg

Ob koncu šolskega leta

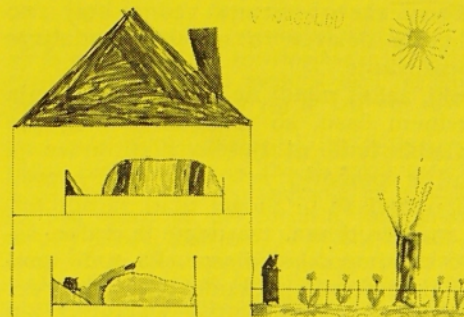
Drugi petek bomo imeli zadnjikrat slovenski pouk. Ta dan bomo šli na sprehod. Zunaj se bomo igrali, skakali in zapeli vse znane pesmice. Nato bomo šli v razred in se stisnili k tovarišici. Razdelila nam bo spričevala. Poslovili se bomo od nje. Zaželeli si bomo vesele in zdrave počitnice in da bi se vsi slovenski otroci v jeseni spet zbrali v tem razredu.

Milan Dolinšek
Stuttgart-Rohr

Veselim se počitnic

Ob koncu šolskega leta je. Veselim se počitnic. Če bom imel dobro spričevalo, bom dobil kolo. V šolo hodim rad. Počitnic pa se tudi veselim. Mi se gremo kopat v Šmarješke toplice. Jaz igram harmoniko. Ob koncu počitnic bom igral na koncertu. Potem bom šel na višjo glasbeno šolo. Slovenski otroci bomo šli zadnji dan slovenskega pouka na izlet v gozd in k Jani, Eriku in k meni. V gozdu na Dagerlochu se bomo igrali in peli. Potem nam bo slovenska učiteljica Dragica razdelila spričevala. Veseli se bomo poslovili in prišli v jeseni zopet v slovensko šolo.

Janez Kovač
Dagerloch



Risba Vesne Križman iz Nagolda

Kolikor znaš – koliko veljaš!

Ta rek ima danes polno veljavo, prav tako pa tudi tisti, ki pravi: »Dokler živiš, se učiš!« Vendar ne samo tako kot nekoč naši predniki, ki so jih modrile lastne in tuje življenjske izkušnje. Danes se je treba učiti zavestno in s pametjo; nenehno, daleč v zrelost je treba izpopolnjevati svoje znanje, kajti brez učenja ni znanja in brez znanja ni napredka.

Dopisna delavska univerza, ki skrbi za izobraževanje odraslih, slavi že lep jubilej. Ustanovljena je bila pred petnajstimi leti in v tem času si je s pomočjo dopisnega študija pridobilo osnovnošolsko izobrazbo ali je svoje znanje izpopolnilo že več deset tisoč ljudi. Za to številko se skrivajo najrazličnejše življenjske usode posameznih ljudi.

Najprej naj omenimo tiste, ki so bili mladi v času vojne. Mnogi od njih so tedaj, namesto da bi sedeli v šolskih klopih in nabirali potrebno znanje, zamenjali pero in knjige za orožje in šli v boj za svobodo svojega naroda. Tudi v prvih letih po vojni ni bilo časa za izobraževanje. Tedaj so bile potrebne predvsem delovne roke, ki so pomagale graditi porušene domove, ceste, železniške proge, tovarne... Šele pozneje se je izkazalo, da samo delovne roke niso vse. Iz dneva v dan je rasla potreba po strokovnjakih; toda zdaj so bili nekdanji borci že narejeni ljudje, po službah in z družinami in ni jih bilo mogoče poslati nazaj v šolske klopi. Treba je bilo poskrbeti za drugačen način izobraževanja. Zato je bila na pobudo Zveze borcev ustanovljena Dopisna delavska univerza, ki omogoča uspešen študij ob vsakodnevnem delu, ob družini in ob vseh drugih dolžnostih. Tudi danes je dopisno šolanje najprikladnejša pot do izobrazbe vsem tistim, ki niso končali šolanja v rednem času, tistih, ki čutijo vrzeli v svojem znanju, pa tudi tistih, ki se žele še naprej strokovno izpopolnjevati. Sodobna tehnika in nagel družbeni razvoj terjata vedno bolj razgledanega delavca in nenehno nadaljnje izobraževanje.

Vzroki, zakaj mladi ne dokončajo šolanja v rednem času, so različni. Nekomu se v mladih letih ni ljubilo učiti in se je srečal s pametjo šele pozneje, v zreli dobi; drugi se ni mogel učiti zaradi težkih razmer doma, tretjemu je redno šolanje onemogočila bolezen. Pa tudi vzrokov, ki človeka spodbude, da se loti dopisnega šolanja, je veliko. Nekdo si želi večjega kosa kruha, nekdo boljšega družbenega položaja, nekdo se loti učenja

le iz želje po večjem znanju, iz notranje potrebe.

Zanimanje za študij na Dopisni delavski univerzi je zelo veliko, čeprav ta način študija na lahek. Treba je mnogo trdne volje, vztrajnosti in truda; marsikdo omaga, preden pride do konca; kdor pa študij konča, je njegovo znanje kvalitetno, brez vrzeli in se lahko meri s tistimi, ki so se šolali v rednih šolah. Absolvente dopisnih delavskih univerz sprejemajo na delovno mesto z odprtimi rokami.

Poprečna starost tistih, ki se odločijo za dopisni študij je 20 do 40 let. Prednost tega študija je v tem, da študent ni vezan ne na čas ne kraj šolanja. Ob vpisu dobi učenec učno gradivo z obširno razlago, kako naj se loti učenja. Učbeniki so deloma isti, kot učbeniki rednih šol, vendar v vodstvu Dopisne delavske univerze težijo za tem, da bi vpeljali čim več lastnih, nalašč za ta način študija prirejenih učbenikov. V pomoč pri študiju so posamezni seminarji, na katerih predavatelji sporazumno z učenci razlagajo teže razumljivo snov.

Stalnih pedagogov je v Dopisni delavski univerzi le malo. Večinoma — okrog 200 — so vezani s pogodbo, zato vodstvo Dopisne univerze lahko izbira med najboljšimi pedagogi, ki so posameznim učencem pravi mentorji, jih pri učenju vodijo in oziroma usmerjajo v okviru določenih predmetov.

Študijsko središče je v Ljubljani in v vseh večjih krajih Slovenije, lahko pa tudi v posameznih delovnih organizacijah, če je prijavljenih najmanj trideset kandidatov.

Na začetku šolskega leta dobi učenec razpored izpitov za celo šolsko leto. Tako ima vsak možnost, da usklajuje svoj študij s svojimi možnostmi. Študira lahko hitreje kot v rednih šolskih pogojih, lahko pa tudi počasneje, če ga ovirajo pri študiju druge obveznosti. Pogoji za opravljeni letnik je določeno število izpitov predpisanih iz predmetov, ki pa jih slušatelj opravlja po lastni volji in zmožnostih. Čas študija je zelo različen. V Do-

pisni delavski univerzi vedo za primer, ko je nekdo opravil štiriletno ekonomsko srednjo šolo v rekordnih petindvajsetih mesecih. So pa tudi taki, ki ta študij dokončajo v dvanajstih letih.

Trajanje študija je torej pri posameznih učencih različno, toda sreča, ko pridejo do cilja — pa naj bo to hitro ali počasneje, je pri vseh neizmerno velika. Tudi cilji so različni. Nekdo se zadovolji z dokončano osnovno šolo, drugi se bo nato vpisal še v srednjo šolo, ali bo svoje znanje izpopolnil s poklicno šolo ali raznimi strokovnimi tečaji; so pa tudi primeri, ko so se absolventi srednje dopisne šole vpisali celo na univerzo. Če bi v Dopisni delavski univerzi imeli zlato knjigo, bi vanjo prav gotovo zabeležili učenca, ki se je po odsluženju vojaškega roka vpisal najprej v dopisno osnovno šolo in potem svoj študij nadaljeval v dopisni srednji tehniški šoli. Končno se je vpisal še na univerzo in je danes uspešen inženir kemije.

Dandanes, ko moderni industrializirani čas zahteva vse večje izobraževanje, ko današnje znanje za jutrišnji dan ne zadošča več, je dopisno šolanje najboljša oblika strokovnega izpopolnjevanja. Mnoge naše delovne organizacije pomagajo pri dopisnem dopolnilnem izobraževanju svojih delavcev, organizirajo potrebne tečaje in prispevajo k plačevanju šolnine. Tudi mnogim našim rojakom, ki so stalno ali začasno na delu v tujini, je Dopisna delavska univerza že pomagala k večjemu znanju in boljšemu kosu kruha. Kdor se odloči za vpis na Dopisno delavsko univerzo, lahko izbira med študiji na osnovni šoli in srednji ekonomski šoli, ki sta verificirani šoli za odrasle, na tehniški šoli (strojne, elektro, kemijske ali lesne stroke), administrativni, delovodski šoli za strojno stroko, na poklicni šoli za kovinarsko stroko in med najrazličnejšimi tečaji; med temi naj zlasti opozorimo na tečaje tujih jezikov. Vsak vpisnik bo dobil učno gradivo (učbenike, prirejene za samostojni študij, gradivo za preverjanje znanja, domače naloge in vaje za lastno kontrolo), izpite pa bo opravil takrat, ko bo prišel na obisk v domovino.

Jana Milčinski

Srečanje z dolino pod Snežnikom

Mislim na srečanje z mojo Notranjsko in še posebej z Loško dolino, v kateri sem se rodila in v kateri je potekala moja mladost. V zadnjih letih, ko sem se iz te doline dokončno izselila, je Loška dolina docela spremenila svojo prvotno podobo tako, da jo v tistih kratkih trenutkih, ko si jo nanovo ogledujem od vseh strani, le počasi spet spoznavam in dojemam. V svojem srcu namreč nosim tisto podobo doline, ki je bila z belo prašno cesto porazdeljena na dve strani; s težkimi parizarji naloženimi z lepo dišečimi smrekovimi hlodi ali rezanimi deskami, s počasnimi, vedno malo utrujenimi voli in brhkimi konji, ki so bili vpreženi v te parizarje. Konji, ki so se mi zdeli takrat v otroških letih

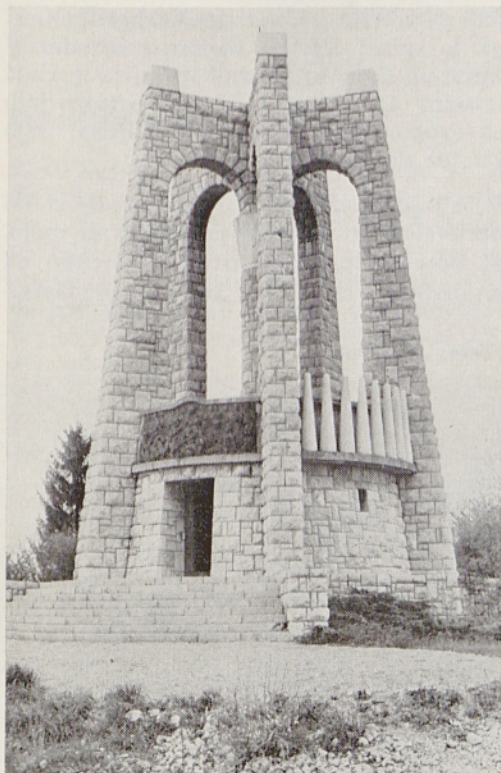
Piše:

Marička Žnidaršič
književnica



neznansko lepi, in je hiša, ki je take konje premogla, veljala za ugledno in premožno, kakor so takrat pravili. Tega zdaj že zdavnaj ni več, konje so zamenjali tovornjaki in kadar steče beseda o konjih, zveni samo še kot pravljica, ki mi jo je v otroških letih pripovedoval stari oče.

Vsakokrat, kadar dobim povabilo iz domačega kraja, to povabilo vselej rada sprejemem, zakaj takrat se vedno nekaj zgodi in vse to je prijetno in povezano z napredkom doline. Tako sem lansko leto prisostvovala, ko so odpirali novo



Spomenik na Ulaki



Dolenjska domačija

Foto: Janez Zrnc

šolo, ki nosi ime narodnega heroja Janeza Hribarja, ki je bil doma iz Loža. Letos pa so pridnim šolarjem podelili bralne značke in navada je, da na zaključno prireditve povabijo tudi katerega izmed pisateljev. In tako sem pred kratkim spet romala v Loško dolino in spet smo šli na ogled nove šole, ki se je nikoli dovolj ne nagledaš. Verjemite, postaviti tako šolo ni majhna stvar. Šola bo prevelika in prerazkošna za naše razmere, načrte ne bomo izpeljali do kraja... Pa ni bilo tako. Razpisan je bil referendum, ki je skoraj stoodstotno uspel in vsi so pomagali, od Kovinoplastike do lesno predelovalnih podjetij Gaber iz Starega trga ter Brest iz Cerknice in zadnjega kmeta na vasi. Zdaj stoji nova šola na kraju vasi, ob lepi asfaltirani cesti, ki pelje proti Pudobu in naprej v Babno polje in Prezid. Zares je velika in zares lepa, vse v njej pa je čisto bleščeče, vabljivo, pripravljeno za sistematični pouk. Mladi obiskovalci se v njej počutijo prijetno, lepo in domače obenem. Pravijo, da se vse to udobje, ki so ga deležni učenci, pozna tudi pri njihovih učnih uspehih v letošnjem letu.

Bralne značke Frana Milčinskega je letos prejelo veliko več učencev kot prejšnja leta. No, bilo jih je toliko, da jih nismo mogli podeljevati na zaključni proslavi, ker bi se vse to predalet zavleklo, ampak so jih učenci dobili že prejšnji dan v šoli in potem slavnostno prikorakali z njimi na proslavo. Značke so zlate, srebrne in bronaste in prejmejo jih samo tisti, ki so prebrali predpisano število knjig. Pionirji so brali, se učili in njihove še ne povsem razvite prsi zdaj že krasijo prva odlikovanja. In še nekaj je, ki človekovo pozornost še posebej pritegne. To je doprni kip heroja Janeza Hribarja, ki stoji pred vhodom v šolo in ki ga je imenitno izdelal mojster Kalin. Tudi domačin Lojze Perko se je dolini lepo oddolžil s svojim delom prav v tej šoli in z njim vdahnil stenam še posebno toplino. Ob vhodu v glavne prostore nas pozdravlja v naravni velikosti, čudovito izdelan Martin Krpan s svojo kobilico in dragocenim tovorom soli. Slikar je Krpanu nadel obliko res doma-

čega, notranjskega človeka, iz katerega gleda boj za obstanek na tej skopi zemlji in pa lju-bezen, ki jo človek že dolga desetletja goji in posveča tej zemlji. Tudi stara šola na oni strani vasi, kjer smo se vzgajali mi, še vedno stoji. Odkupila jo je Kovinoplastika in ko jo bodo popravili, bodo v njej uredili prostore za vse družbene organizacije.

Res je, da so si vaščani v zadnjih letih uredili in popravili Kulturni dom, da zdaj v njem lahko uprizarjajo tudi zahtevnejša dramska dela, vendar v njem ni prostora za klubske prostore in drugo, kar potrebuje današnja mladina. Hitri tempo življenja je tudi v Loški dolini postavil nove potrebe za delovnega človeka, zlasti za mladega človeka, ki je prek radia in televizije že seznanjen z mnogimi novostmi, ki so v povojnem času prepregle svet. Tudi v dolini pod Snežnikom se na nešteti hišah svetijo antene. Pred mnogimi hišami stojijo avtomobili in o starih parizarjih ni ne duha ne sluha. Vendar pa je največji uspeh, ki ga je delovni človek v tej dolini dosegel, postavitev Kovinoplastike v Ložu. Ta tovarna, ki je takorekoč zrastle iz nič in se iz leta v leto bolj širi, daje danes kruh več kot devetsto ljudem. In prav ta tovarna je s svojo značilnostjo docela spremenila podobo Loške doline. Meje med Starim trgov in Ložem ni več. Romantični drevored, po katerem so se nekoč sprehajali zaljubljeni pari, se je moral umakniti koristnejšemu in boljšemu. Nove hiše s širokimi svetlimi okni rastejo kot gobe po dežju in Stari trg in Lož sta zdaj eno naselje.

Pravzaprav je Kovinoplastika dala celotni Loški dolini svojstven obraz. Človek takoj začuti, da v tej dolini ni več pomanjkanja in je kruh, ki ga zdaj režejo po teh domovih, lažje prislužen in bolj mehak. Ljubljana, ki je bila mojim otroškim očem tako odmaknjena, se je zdajšnjim prebivalcem na moč približala z novo asfaltirano cesto in z neštetimi dobrinami, ki jih mi v otroških letih nismo poznali. Tako so se ne-hote približale tudi šole in z njimi vsa tista učenost, ki je bila včasih dana le redkokaterim.

Novi vodniki o

nad Kranjem in Raduhovo nad Solčavo. Zraven pa je še precej besedila o nastanku in oblikovanju tega lepega gorovja, o rastju in živalih, o podnebju in seveda o naseljih na tem območju. Ne manjka niti kratka zgodovina planinstva v tem delu Slovenije ter krajša navodila za vsakogar, ki je v hribih še novinec.

Prednost imajo domača imena

Izleti in vzponi so opisani dokaj podrobno in zelo nazorno. Tudi je povsod zapisano do kod se lahko pripeljete z vlakom in do kod z avtomobilom. Slednje je za današnjega motoriziranega planinca (ki ima manj časa, kakor so ga imeli planinci nekoč) silno pomembno.

Zanimiva je tudi raba imen; le-ta so zapisana navadno tako, kakor jih uporabljajo in izgovarjajo ljudje, ki tam živijo. Tako je na primer za goro, ki se dviga nad Podvolovljekom (pri Lučah) uporabljeno ime Rogac in ne Rogatec, kakor je navadno zapisano na zemljevidu. Seveda bodo temu nekateri ugovarjali, planincu pa bo vedno bolj prišlo prav, da bo vedel domače ime, saj bo domačine po tem imenu tudi povpraševal.

Ta vodnik je že tretji v nizu, ki ga je začela izdajati slovenska planinska založba. Pred pičlima dvema letoma so izdali planinski vodnik po Karavankah, ki ga je spisal Stanko Klinar z Jesenic. V kratkem času so prodali že poldrug tisoč izvodov te knjige in že se pripravljajo za drugo izdajo, ki bo dopolnjena; izšla bo čez dobro leto.

Posebnost vodnika po Karavankah je, da obravnava to gorovje ne glede na mejo, ki poteka po njem in deli Koroško od Kranjske, Avstrijo od Jugoslavije. Opis-



Triglav

Foto: Ančka Tomšič

Osemdeset let slovenskega planinstva

Vse letošnje leto slovenski planinci praznujejo osemdesetletnico svoje organizacije. V februarju pred osemdesetimi leti je bil namreč v Ljubljani ustanovni občni zbor Planinskega društva — ljubljanskega, ki sta se mu pridružili še planinski društvi iz Celja in Kamnika.

Slovenski planinci seveda niso šele tega leta začeli zahajati v gore. Temeljne kamne organiziranemu slovenskemu planinstvu so drzni možje postavili že sredi 18. stoletja. Na številna njihova imena bodo slovenski planinci ponosni na vse čase. Poznamo jih »prvopristopnike«, med katerimi so bili večinoma bohinjski rudarji, fužinarji, ki so potrjevali slovenstvo naših gora. V tistih prvih časih je šlo namreč predvsem za to, čigave so te gore, šele pozneje se je razvilo planinstvo kot rekreacija, krepitev zdravja ali celo kot šport.

A. Tomšič

Pred nekaj tedni je izšla knjiga, ki so jo mnogi že težko pričakovali — »Kamniške in Savinjske Alpe — planinski vodnik«. Izdala jo je ljubljanska planinska založba, spisal pa velenjski profesor zemljepisa, planinec in alpinist — Peter Ficko, ki je — kakor je sam povedal — več kakor devet desetlin planinskih poti, opisanih v knjigi, tudi sam prehodil. Čeprav je vodnik žepnega formata, pa je s svojimi 350 stranmi kar zajeten.

V njem so opisani vzponi na kamniške, oziroma savinjske vrhove med Storžičem

Kip Franceta Prešerna v Prešernovi koči na Stolu. Foto: Joco Balant



odkrivajo gore

ni so vsi vzponi na neko goro, z naše in z avstrijske strani, povsod so uporabljena — na oni strani — slovenska in nemška imena. Ta knjiga je bila za mnoge pravo odkritje in mlajši planinski rod, ki ni poznal Karavank, se je navdušil zanje.

Prihodnjič vodnik po Julijskih

Še beseda o načrtih. V istem formatu in v enaki obdelavi bodo prihodnje leto, morda že do planinske sezone, izdali tudi težko pričakovani vodnik po Julijskih Alpah. Že letos pa bo morda v prodaji druga izdaja popravljenega zemljevida Julijskih Alp, ki ga je pred leti izdala planinska založba.

Prav tako že načrtujejo izdajo planinskega vodnika za izlete in ture po Zasavju, Dolenjskem, Primorskem in Pohorju ter njegovi soseščini. V pripravi je tudi zemljevid Pohorja (merilo 1:50.000), na katerem bo tudi Kobansko, Peca in Uršlja gora.

Z velikim veseljem so slovenski planinci, sprejeli lep in dober zemljevid Škofje-loškega pogorja, na katerem so vrisane vse, tudi najmanjše vaške ceste in na novo markirana »Loška planinska pot«. Po njej je že več sto planincev začelo zbirati žige, ki vabijo na vrhovih, v kočah in pri kmetih. Mnogim je ta pot celo bolj pri srcu kakor velika slovenska planinska transversala.

Vrhovi so postali bližji

Pred desetimi leti je kazalo, da so se Slovenci, predvsem mladi, nehali zanimati za gore. Mnoge planinske koče, ki so bile včasih kar čudno prazne, so zahrepenele po cesti, po kateri bi lahko do nje prišli vsaj izletniki z avtomobili. V tistem času je mnoga kočna cesta tudi res dobila.

Toda sedaj se časi že spreminjajo, ljudje uvidevajo, da brez hoje ne gre in da je vzpon na goro zdrav in potreben kakor kruh. Sedaj je lažje hoditi v gore, ker so se izhodišča pomaknila bliže k vrhovom.

Tudi koče se spreminjajo. Namesto skupnih ležišč, kjer se je včasih kar gnetlo planincev, ki so morali v višini prespati, da so lahko zarana odrinili na goro, so sedaj domala povsod sobe s posteljami. Prej so imele koče navadno le skromne umivalnice, sedaj skoraj ne gre več brez kopalnic.

Drago Kralj



Nad gorsko cesto med Lučami in Solčavo se ob vhodu v sotesko dviga slikovita »Igla«. Foto: Drago Kralj

Foto Ančka Tomšič: »Naj gre v gore, kdor le more...!«





Folklorna skupina Emona v gorenjskih, prekmurskih, štajerskih, belokranjskih, banatskih in vranjskih narodnih nošah



V sprevodu po santaremskih ulicah ni manjkala tudi naša »frajtonarica« in gudalo (lončeni bas)

Ambasadorji našega bogatega ljudskega izročila

Marsikdo med vami, ki ste obiskali svojo staro domovino, se je že srečal z mladimi fanti in dekleti, ki so pred vami skladno in z velikim občutkom domačnosti zaplesali stare gorenjske, štajerske, belokranjske, prekmurske, pa tudi vranjske in banatske plese. Navdušeno jim je zaploskal, ko so ob različnih turističnih pa tudi drugih prireditvah izvajali svoj program na odru ali pa kar na ulicah. Čudil se je njihovim originalnim narodnim nošam, pa tudi inštrumentom.

Tokrat bomo spregovorili o folklorni skupini »Emona« iz Ljubljane, ki že šesto leto navdušuje občinstvo doma in po svetu z izvirnimi slovenskimi pa tudi jugo-

začetka spremljal in vodil eden najboljših slovenskih pa tudi jugoslovanskih koreografov ing. Bruno Ravnikar. Ta je bil več let tudi umetniški vodja skupine in njen predsednik in prav njemu gre največja zasluga, da šteje danes »Emona« že približno sto plesalcev, ki so vsak trenutek pripravljeni nastopiti pred še tako zahtevnim občinstvom.

Njihov repertoar je zelo bogat, saj obsega različne plese iz skoraj vseh slovenskih pokrajin, pa naj bo to gorenjsko šivanje »kovtra«, delovni plesi, pretikanje z robci in kalamajka iz Prekmurja, pustni plesi z maskami, »povštertanc«, ples z metlo ali čindara iz Štajerske, Zeleni Jurij, bojanski plesi in kresnice iz Bele krajine; svoj program pa so še popestrili s spretnostnimi plesi iz Banata in z vranjskimi plesi.

Nič manj izvirni in za današnji čas že pozabljeni pa so tudi različni inštrumenti, ki so pri »Emoni« ponovno oživel in dali skupini še poseben čar in originalnost, poslušalcem pa posebne vrste užitek ob njihovem poslušanju. Poleg stare frajtonarice lahko v njihovi sestavi poslušamo še alpski oprekelj (posebne vrste ksilofon), trstenke (iz trsja napravljene piščali), gudalo (lončeni bas), ribniške lesene žlice itd. Značilnost skupine pa je tudi v tem, da vsak ples pleše v narodnih nošah tiste pokrajine, iz katere ples izvira.

Zato ni nič čudnega, da jih vsako leto vabijo na različne folklorne festivale in druge kulturne prireditve. Tako imajo za sabo že bogate mednarodne izkušnje, od katerih naj omenimo le nekatere: Bremen v Zvezni republiki Nemčiji, Lienz in Dunaj v Avstriji, Tarcento, Sorrento in Rim v Italiji, Barcelona v Španiji, stalni gostje so tudi na folklornem festivalu v Ohridu, leta 1971 pa so med številnimi priznanimi folklopnimi skupinami v Gorici osvojili največ zlatih medalj.

Letos v juniju se je folklorna skupina Emona vrnila s 14-dnevne turneje po Italiji, Franciji in Portugalski. Ljubljanski folkloristi so imeli na tej 6500 km dolgi poti osem nastopov, od tega pet celovečernih. Nastopili so v Bazovici pri Trstu in Angoulêmeu v Franciji ter v Santarému za zamejske Slovence, v Saint Cyprien in Calaisu na Portugalskem. Kjerkoli so nastopali, jih gledalci kar niso hoteli spustiti z odra, v Santarému sta vse njihove nastope neposredno prenašala tudi portugalski radio in TV, pozdravil pa jih je tudi predsednik portugalske vlade Americo Tomas.

Največje priznanje pa jim je izrekel predsednik santarémskega folklornega festivala in dober poznavalec evropske folklore Celestion Graça, ki je med drugim dejal, da ga je nastop »Emone« navdušil in to predvsem zaradi skladnosti in preciznosti plesanja, »igre nog«, izvirnosti ljudskih instrumentov, očaran pa je bil tudi nad lepoto in doslednostjo kostimov. »Zelo bomo srečni,« je ob koncu na sprejemu pri santarémskem županu dejal Graça, »da boste še prišli na Portugalsko. Vedno boste naši dragi gostje!«

Podobno in še večje priznanje pa je po nastopu v francoskem mestu Angoulême skupini izrekel tudi predsednik svetovne folklorne organizacije Henri Coursage, ki ima svoj stalni sedež v Confalonu. »Vaša skupina me je z današnjim nastopom očarala. Videl sem vas že v Barceloni, toda lahko trdim, da ste od tedaj še bolj napredovali, s svojim kvalitetnim nastopom pred nabito polno dvorano pa potrdili, da ste vredni našega zaupanja, zato v naslednjem mesecu pričakujemo vaš odgovor in potrditev, da v naslednjem letu nastopite na mednarodnem festivalu folklorne v Mehiki ali na Slonokoščeni obali. Izbiro prepuščam vam, odločite se, prepričan sem, da boste tudi tam uspeli!«

Miha Matě



Slovenska dekleta v vranjskih nošah s pravim škotom v svoji sredi

slovanskimi plesi. V začetku je bila to majhna skupina navdušenih deklet in fantov, ki je pod skrbnim vodstvom ing. Bruna Ravnikarja trdo in neutrudljivo delala ter iz dneva v dan pridobivala v svoje vrste več delavske in študentovske mladine, kateri ni bilo vseeno, da bi naši stari plesi, običaji in pesmi tonili v pozabo. Ti mladi fantje in dekleta pa so imeli tudi to srečo, da jih je od vsega

Domača šola v kasetah

»Mladinska knjiga« iz Ljubljane je ob sodelovanju RTV Ljubljana pripravila zanimiv izbor kaset s posnetki nekaterih oddaj radijske šole v minulih letih.

Na voljo so trije snopiči: »Spoznavanje narave in družbe«, »Slovenski jezik« in »Naši kraji in ljudje«. Posnetki so zelo dobri, izbor pa je bil, kakor kaže, nadvse skrben.

V snopiču »Spoznavajmo naravo in družbo« so predstavitve letnih časov (november, december, januar, februar, marec, april in maj), »Stog sena v zasneženem gozdu«, »Pomladna zgodba«, »Štiri kapljice v čaši planinskega cveta« in »Domače živali«.

V snopiču »Slovenski jezik« pa so oddaje o glagolu in pravopisu; o pisanju pisem in pravopisnih napakah; o vejici in izgovorjavi; o pesmih in stavkih. Vse oddaje so nadvse poljudne in živahne.

Najzanimivejši je najbrž snopič o naših krajih in ljudeh. Na voljo so kasete s praviimi malimi potopisi po Sloveniji (Ljubljana, Kropa, Nova Gorica, Soška dolina, Socerb, Cerknica, Ribnica, Bela krajina, Savinjska dolina in Rogaška Slatina).

Kasete bodo nedvomno prišle zelo prav vsem tistim, ki živijo in delajo v tujini ter imajo otroke, ki hodijo bodisi v tujo bodisi v dopolnilno slovensko šolo. Kasete bodo pomagale ne le pri poznavanju slovenščine, temveč tudi pri spoznavanju domovine, od katere so ločeni.

Mladinska knjiga, Gallus in RTV Ljubljana bodo izdali tudi druge kasete šolskih ur, zlasti s področja slovstva in naravoslovja.



Z letošnje »Groharjeve kolonije«, tradicionalnega srečanja slikarjev v Škofji Loki. Foto: Sveto Busič

IX. seminar slovenskega jezika, literature in kulture v Ljubljani

Od 2. do 14. julija je bil v Ljubljani seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki ga je letos že devetič po vrsti pripravil oddelek za slovanske jezike in književnost Filozofske fakultete. Udeležilo se ga je 109 slušateljev iz 16 evropskih držav ter šest udeležencev iz Združenih držav Amerike in Kanade. Že te številke nam dovolj zgovorno povedo, da je zanimanje za slovenski jezik, za našo literaturo in kulturo vse večje in da smo med številnimi udeleženci letošnjega seminarja lahko opazili tudi mnoge strokovnjake in študente iz neslovanskih držav.

Namen letošnjega seminarja je bil, da udeležence podrobneje seznani z jezikovno, literarno, kulturno in zgodovinsko problematiko slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem, ki je prav v zadnjem času bila in je še izpostavljena hudemu nacionalističnemu pritisku, ki zahteva popolno iztrebljenje slovenskega prebivalstva v Avstriji.

Vendar, kot so poudarili že na samem začetku seminarja, se organizatorji za

takšno usmeritev niso odločili samo zaradi te aktualnosti, te več tudi zaradi tega, ker je Koroška eno izmed zgodovinskih središč slovenske kulture ter bi brez nje in njenega deleža težko razumeli današnjo slovensko kulturno fizionomijo. Pri tem lahko naštejemo le nekatera od mnogoštevilnih dejstev: še v prejšnjem stoletju je Celovec dolga desetletja tekmoval z Ljubljano za prestiž kulturnega središča, tu je izhajala prva slovenska književna revija, leta 1852 pa je bila prav v tem mestu ustanovljena najmočnejša slovenska knjižna založba Mohorjeva družba, ki je imela ob koncu prve svetovne vojne 100.000 naročnikov.

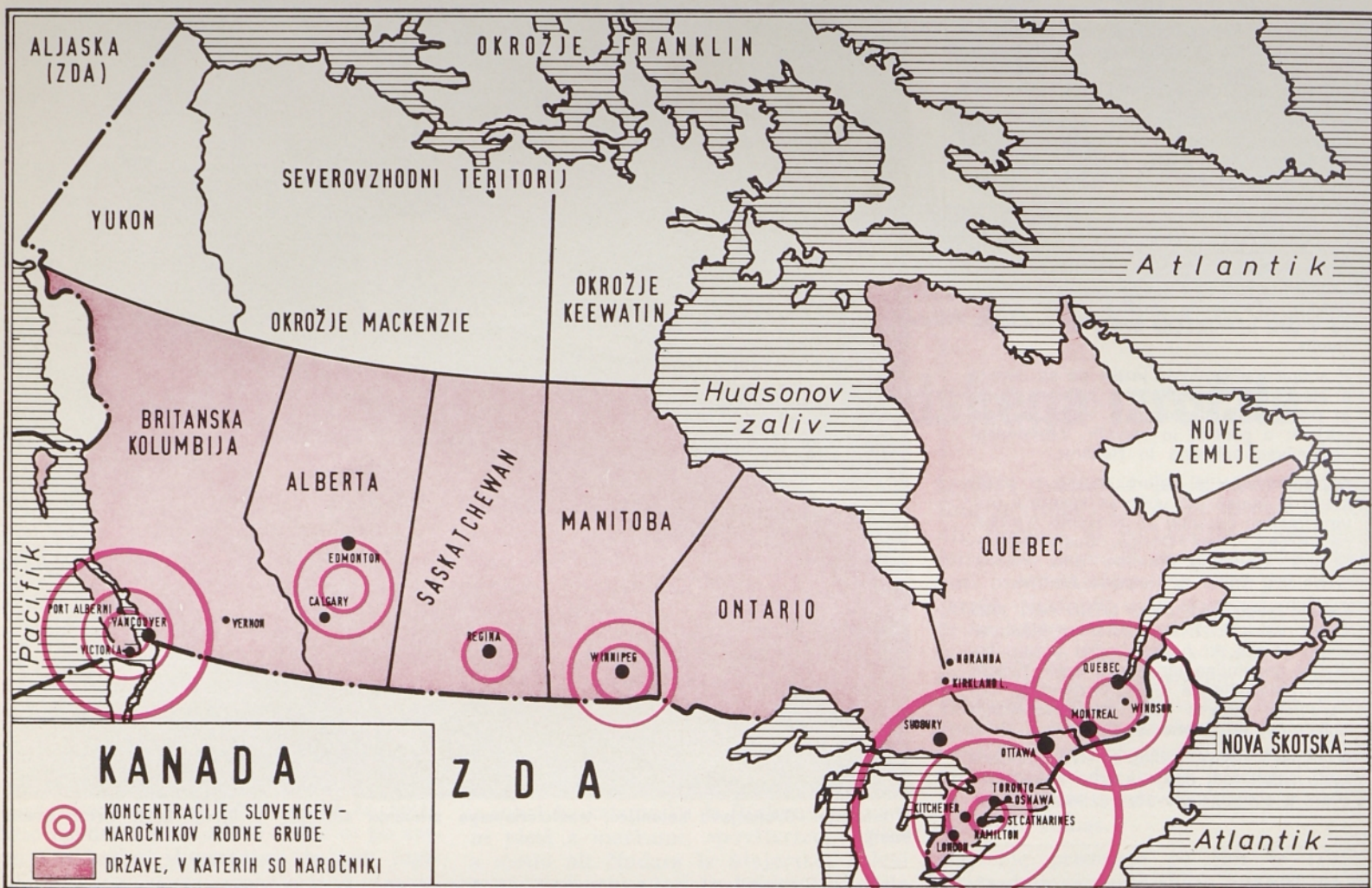
Med mnogimi zanimivimi predavanji so udeleženci seminarja še prav s posebno pozornostjo prisluhnili dr. Tinetu Logarju o slovenskih koroških narečjih v Avstriji, dr. Bogu Grafenauerju o teritorialnem in kolonizacijskem razvoju od Karantanije do etnično razdeljene Koroške, dr. Janku Pleterskemu o položaju slovenščine na avstrijskem Koroškem po II. svetovni vojni, dr. Vladimirju Kle-

menčiču o sodobnih socialno-geografskih problemih na Koroškem, dr. Bredi Pogorelec o deležu Koroške pri procesu ustaljevanja slovenskega knjižnega jezika v 19. stoletju, dr. Matjažu Kmelcu o novejšem slovstvu na Koroškem, dr. Jožetu Toporišču o stilni izdiferenciranosti slovničnih sredstev slovenskega jezika, dr. Francetu Bezlaju o besednih družinah v slovanskih jezikih, dr. Borisu Paternuju o problematiki romantike v slovenski poeziji ter dr. Francu Zadravcu, ki je govoril o funkciji groteske v Prežihovi prozi.

Udeleženci seminarja so v tem času obiskovali tudi lektorate slovenskega jezika, katere je vodilo dvanajst priznanih strokovnjakov ljubljanske slavistike, udeležili pa so se tudi tečajev iz zgodovine slovenskega jezika, ki sta jih vodila dr. France Bezlaj in dr. Tine Logar.

Ob koncu seminarja so udeleženci obiskali tudi slovensko in avstrijsko Koroško.

M. M.



Slovenci v Kanadi

Danes je v Kanadi okrog 130.000 Jugoslovancev, od tega 55.000 Hrvatov in nad 30.000 Slovencev, ostalo pa so pripadniki drugih jugoslovanskih narodnosti.

Slovenske naselbine v Kanadi so nastale v glavnem med leti 1924—1930, ko so se naši ljudje naseljevali tod, ker v Združene države niso več mogli. Pred drugo svetovno vojno je bilo v Kanadi od 6000—9000 Slovencev, njih število se je povečalo v letih 1948—1952 s povojnimi begunci in od leta 1952 dalje z ekonomskimi izseljenci. V manjšem številu Slovenci še vedno prihajajo v Kanado. Imamo na razpolago podatke, da se je v letu 1969 izselilo v Kanado 307 Slovencev. Prvi naši naseljenci v Kanadi so bili zaposleni večinoma kot rudarji v zlatih rudnikih provinc Ontaria, Quebeca in Alberta, številni pa so si kupili zemljišča, ker je bila zemlja poceni in so postali farmarji. Od vseh jugoslovanskih narodnosti v Kanadi se s farmarstvom ukvarja največ Slovencev. Znale so sadne plan-

taže naših farmarjev v Hamiltonu in St. Catharinesu v provinci Ontario. V Beamsville, v središču tega območja sta Slovenska farmarska zadruga in Slovenski farmarski dom. Omeniti pa moramo tudi naše ljudi, ki so si s težkim delom v gozdovih Ontaria in Britanske Kolumbije služili svoj vsakdanji kruh. Danes so Slovenci zaposleni v tovarnah, gradbinstvu in kakor že omenjeno v kmetijstvu in rudnikih. Povojni izseljenci, ki so prišli v Kanado že šolani in kvalificirani delavci pa so si našli lažje zaposlitve, mnogi med njimi so intelektualci, številni pa imajo tudi svoje obrti.

Od 12 kanadskih provinc so se Slovenci naselili v sedmih in tu so naseljeni še danes. Te province so: Ontario, Britska Kolumbija, Alberta, Manitoba, Quebec, Nova Škotska in Saskatchewan.

V vseh naštetih provincah imamo tudi naročnike naše revije »Rodna gruda«, in sicer v 416 krajih.

Največ Slovencev živi v provinci Ontario, kjer so tudi najstarejše slovenske naselbine: Kirkland Lake, Timmins, Schumacker, Sudbury, Windsor, Sarnia, Thunder bay (novo ime za bivši mesti Fort Williams in Port Arthur), Weland, Sault Ste. Marie in St. Catharines. Največ Slovencev pa živi v glavnem mestu Ontaria v Torontu, dalje v Hamiltonu, Ottawi, Oshawi, precej pa jih je tudi v Kitchenerju, Londonu, Willoudalu in Mississaugi.

Manjši kraji v Ontariu, kjer imamo tudi naročnike »Rodne grude«, so še: Atikokan, Agnicourt, Branalca, Brantford, Burlington, Bresalu-Kitchener, Carson, Chaput, Hughes, Clakison, Cooksville, Copper Cliff, Denfield, Don Mills, Downsview, Etobisoke, Georgetown, Graveshurst, Islington, Kingsville, Ouplen, Owen Sound, Port Credit, Rexdale, Scarborough, St. Thomas, Stoney Creek, Wallaceburg, Waterloo, Wineland, Winnefleet in Weston. »Rodna gruda« obiskuje vsak mesec na-

še rojake v kar 50 krajih province Ontario.

Najbolj razgibano društveno in družabno življenje je v Torontu, kjer imajo Slovenci svoja društva, cerkve in šole. Tudi v Thunder Bayu so naši rojaki društveno zelo aktivni. Svoja društva imajo prav tako v mestih Hamaliton, St. Catharines, Kitchener-Waterloo in v Windsoru. V provinci Alberti se je v prvih letih naseljevanja zaposlilo precej Slovencev v premogovnih revirjih: Canmore, Coleman, Nordegg in Mountain Park. Precej jih je že takrat živelo v glavnem mestu Edmonton, naselili pa so se tudi v manjših krajih, kakor Calgary, Wayne, Robb, Edson, Mercoal in Drumheller.

Največ Slovencev, ki prejemajo »Rodno grudo« pa živi v Edmontonu in Calgaryju, ki sta po številu naročnikov takoj za Torontom v Ontariu. Revija pa obiskuje Slovence tudi v Lethebridgeu, Red Deeru in Vegrevillu. V Edmontonu in Calgaryju imajo Slovenci tudi svoji društvi.

Najzahodnejša kanadska provinca je Britanska Kolumbija. Sem so privabili zlati rudniki tudi številne Slovence iz domovine, pa tudi iz Združenih držav Amerike. Prvotno so jim obljubljali visoke plače, pozneje, ko pa je zlati sijaj ugasnil kot v Kaliforniji, Koloradu in na Aljaski, so se morali oprijeti težaškega dela v gozdovih, ali pa so se selili iz naselbin drugam. Iz prvih časov sta znani imeni naselbin Trail in Canmore. Če so še danes v njih Slovenci, ni znano.

V letih po zadnji vojni so poznana nova imena krajev, kjer so se naselili Slovenci. Najštevilnejši so v Vancouvru B. C., kjer imajo Slovenci tudi svoje društvo. Po številu naročnikov »Rodne grude« je mesto Vancouver na četrtem mestu za Torontom, Ont., ter Edmonton in Calgaryjem v Alberti.

Precej naročnikov naše revije živi v večjih mestih kot: Port Alberni, Richmond, Victoria in Vernon ter v manjših krajih: Burnaby, Cranbrock, Delta, Edgewater, Kitimat, Osoyoos, Port Coquitlam, Radium Hot Springs, Stewart, Surrey in White Rock. Skupaj v 18 krajih.

V provinci Quebec so iz časov priseljevanja naših ljudi poznane naselbine: Montreal, Norranda in Rayne. Večina Slovencev v tej provinci še danes živi v Montrealu, kjer imajo tudi svoje društvo.

Največ izvodov naše revije pošiljamo v Montreal in Norrando, naročniki pa živijo še v krajih: Bury, Chomedy, Dorval, Touraine, Terrobonne Heights, Ville in Vimont.

Na petem mestu po številu naročnikov v Kanadi je Winnipeg, glavno mesto province Manitoba, kjer imajo Slovenci svoj klub. Mesto je znano tudi po naših prvih naseljencih. Zlato rudo pa so tedaj kopali tudi v Flin Flonu in v Sheridanu.

Po številu naročnikov naše revije v Kanadi je na predzadnjem mestu provinca Saskatchewan, kjer so se naši ljudje na-

selili na farmah v bližini mesta Regina. Naročnike imamo v Regini in v Asquithu. V provinci Nova Škotska so se naselili naši ljudje v rudniških revirjih: Sydney, Springfield, New Waterford, ni pa znano, če še danes živijo v teh krajih.

»Rodna gruda« obiskuje le nekatere rojake v kraju Veymouth.

Prosimo naročnike in vse, ki bodo brali »Rodno grudo«, da nam pomagajo dopolniti zemljevid krajev, v katerih živijo naši rojaki širom po Kanadi.

M. Š.

Zemljevid slovenstva dopolnjujejo

Vabite nas, da še mi dopolnimo »zemljevid slovenstva«. Jaz vem za tri — eden živi v Manchesteru, drugi Sheffieldu in tretji v Oldhamu. Poznam pa še nekaj drugih slovenskih rojakov, za katere pa ne vem točno v katerih krajih živijo. Gotovo pa ima tudi vsak od njih še svoj krog znancev v drugih mestih.

Carolina Woodfinden
Stockport, Cheshire, Anglija

Pomagati vam želim, da bi prišli bliže resnici »kje povsod živijo Slovenci«. Tukaj v Olofströmu je okrog 40 Slovencev z otroki vred. V bližnji vasi Jäämsböge je še 8 Slovencev, v Gvängsti so 4, v Vilshultu sta 2, v Näsumu so 4, v Karlshamn jih je okrog 10, v Sölvesborgu jih je okrog 5, v Karlskroni jih je nekaj, v Fjälkingah jih je okrog 10, v Ronebyju okrog 10. Vse to so približne številke, mislim pa, da jih je še več v drugih okoliških vaseh, saj so vsi zelo raztreseni. Ob neki priložnosti sem slišal, da živi na Švedskem okrog 6.000 Slovencev.

Jaz sem član tukajšnjega odbora za priseljenca in me zanima, kdaj bo prišla tudi kaka slovenska skupina na Švedsko, ki nam bo prinesla košček domovine.

Veseli me, da smo Slovenci napreden narod in kako so celo ameriški Slovenci pisali predsedniku Nixonu in na ta način dali moralno podporo našim koroškim rojakom. To je vzgled, ki bi ga morali posnemati tudi drugi Slovenci po svetu in tako dati podporo našim koroškim bratom.

Milan Starc
Olofström, Švedska

Umrli izseljenci — povratniki

Avgust Štimnikar

Spomladi, 25. marca letos, so se na pokopališču v Smartnem pri Slovenjgradcu za vselej poslovili od njega poleg njegove soproge Ivanke, rojene Banko, še številni prijatelji in znanci. Pokojni Avgust Štimnikar se je rodil l. 1902 v Golavibuki pod Pohorjem. Leta 1920 se je zaposlil kot rudar v mežiškem rudniku svinca, v času gospodarske krize, ko je izgubil delo pri rudniku, pa sta z ženo Ivanko 16. maja 1929 odšla v Holandijo. Tam je bil Avgust spet rudar v Heerlenu v rudniku Oranje Nasau 1, kjer je delal do 25. aprila 1944, ko je bil zaradi hude silikoze invalidsko upokojen. Leta 1947 sta se Štimnikarjeva vrnila v domovino. Ker je bila njegova holandska pokojnina premajhna, se je zaposlil kot skladiščnik pri Lesnem industrijskem podjetju v Slovenjgradcu in tam delal do upokojitve l. 1959. Ženo sta si zgradila domek in želela prijetno preživeti zrela leta svojega življenja. Žal, mu je silikoza, ki si jo je nakopal v holandskem rudniku, veliko prezgodaj, izkopala grob.

Franc Rustja

V Novi Gorici so se v juniju poslovili svojci in prijatelji od Franca Rustje, ki se je pred petindvajsetimi leti vrnil iz Argentine. V imenu podružnice Slovenske izseljenske matice iz Nove Gorice, se je od pokojnega odbornika podružnice poslovil predsednik Kristijan Bavdaž.

Marija Kastelic

Slučajen izlet v Škofjo Loko, na katero jo je vezalo toliko prijetnih spominov, saj je bila tam že štirikrat na izseljenskem pikniku, je pretrgal življenje povratnice iz ZDA ter naročnice Prosvete in Rodne grude — Marije Kastelic. Njen zadnji dopis iz domovine



je »Prosveta« objavila 26. aprila letos pod naslovom »Kmalu bodo zacvetele narcise na Golici«. Prav na dan, ko je skupaj z družino svojega nečaka Jake Klinarja, pri katerem je živela že od leta 1968, obiskala Škofjo Loko, so bile v tem mestu vsakoletne motorne dirke. Mimogrede so si jih hoteli ogledati, takrat pa je zaradi okvare motorja zletel s ceste med ljudi italijanski motorist. Obležalo je 17 ljudi, od katerih so bili trije takoj mrtvi in med njimi povratnica Marija Kastelic. Njen nečak in njegova žena sta bila hudo ranjena.

Marija Kastelic je bila doma iz Planine pod Golico, v ZDA pa je odšla leta 1912. Skoraj šestdeset let sta bila z možem člana SNPI.

Pokojne bomo ohranili v lepem spominu! Naj jim bo lahka domača gruda!

Nemčija

Nepozaben obisk v Merlebachu

Že kar lep čas se vam nisem nič oglasil, pa bom zdaj zato pridnejši. Dne 16. junija dopoldne smo se zbrali v Stuttgartu pred Paulinenbrücke in se z avtobusom odpeljali proti Heilbronu-Saarbrücken, prek nemško-francoske meje, v francosko rudarsko mesto Merlebach.

Pravočasno smo ob 15. uri prispeli v Merlebach. V veliki dvorani je na steni visela slika tovariša Tita in jugoslovanska zastava.

Pred vhodom nas je sprejela francosko-slovenska delegacija. Tovarišice v slovenskih narodnih nošah so nas prijazno nagovorile in nam na prsi pripele slovenske trakove.

»Mamica, saj to je kakor doma v Sloveniji,« sem veselo dejal mami. Bilo je res pravo slovensko srečanje. Od vsepovsod smo prišli Slovenci: iz Stuttgarta, iz Švice, iz Holandije, iz Belgije. O, to je bilo lepo! Vsaka skupina je posebej nastopila: peli so, plesali naše folklorne plese, valčke in polke, recitirali so. Bilo je tako lepo, da se je marsikomu utrnila solza ob toplih čustvih ljubezni do domovine.

Prav žal mi je, ker nisem videl vsega nastopa, kajti z mamico sva si hotela malo ogledati mesto in trgovine. Ko sva se vrnila, je nastopal belgijski orkester in slovenski otroci iz Francije s plesom in petjem. Zatam nas je vse navzoče pozdravil tovariš Milan Pogačnik z besedami: »Vedno sem mislil in bolelo me je, da bo na tujem naša slovenska beseda pozabljena. A tu v Merlebachu sem spoznal, kako čvrsto jo varuje naš slovenski narod.«

Hvala za te lepe besede. To smo mu povedali tudi s toplim ploskanjem. Meni bodo ostale še dolgo v spominu.

Neki Slovenec iz Francije mi je rekel: »Fant, kaj ti rabi ves denar, če nimaš tistega, kar si imel nekoč doma. Pogrešam naše lepe slovenske kraje, pa naše šege in navade. Ti si mlad, a malo me že razumeš, kajne? Jaz sem star, a srce

me še vedno vleče v Trbovlje, kjer sem bil rojen.«

Krepko mi je segel v roke in mi naročil, naj nikoli ne pozabim, od kod sem doma in kako govore moji starši. Ne, obljubljam, da tega ne bom pozabil, dragi rojak iz Merlebacha, ki vam je zibelka tekla v rudarskih Trbovljah. Lepe pozdrave vsem velikim in majhnim Slovincem iz Francije, Belgije, Švice in od drugod! Hvala tudi SKUD Triglav iz Stuttgarta za tako lepo organiziran izlet.

**Slovenski učenec na
Vogelsangschule iz Stuttgarta
Lojzek Štebe**

Prvi slovenski piknik na prostem

Dne 17. junija je bil v Ravensburgu na pobudo staršev slovenskih otrok, ki obiskujejo slovensko dopolnilno šolo, organiziran prvi slovenski piknik na prostem, ki je zelo lepo uspel.

Razveseljivo je, da so bile že nekajkrat dane pobude za takšno prireditev, ki pa se žal zaradi raznolikega življenja tukajšnjih ljudi niso uresničile.

Priprav za piknik se je tokrat lotilo osem ljudi. Zaradi vremenskih neprilik in pre zaposlenosti, pa so drug za drugim odstopili in je že skoraj kazalo, da spet iz vsega nič ne bo. A preostali štirje so poprijeli in delo je steklo. Težko je bilo predvideti, koliko bo obiskovalcev, zato smo morali jedačo in pijačo prepustiti posameznikom. Pekli smo meso na ražnju, nevozače so prevzeli vozniki in poskrbeli za njihov prevoz na piknik.

Zborna mesto je bilo pred Kolpinghausom, od koder smo se odpeljali na pikniški prostor. Kmalu je bilo tam živahno. Zdonela je pesem naših fantov, zvenel je smeh. Blizu štirideset odraslih in lepo število otrok se je udeležilo našega prvega tukajšnjega slovenskega piknika. Otrokom je bilo od sile všeč, da so se lahko razgibali v raznih igrah v prosti naravi in se po mili volji zabavali.

V pesmi in igri je čas prehitro mineval tako, da niti opazili nismo, kdaj se je zvečerilo in morali smo se posloviti z obljubo, da se kmalu spet dobimo na

našem drugem pikniku. Prepričani smo, da bo obisk tega prihodnjega piknika še številnejši. Da bo prišlo še več tukajšnjih slovenskih družin, kakor tudi naših samcev, deklet in fantov, da se bodo med nami spoznali in se skupaj poveselili. Kako smo se imeli na prvem slovenskem pikniku v Ravensburgu, si oglejte na slikah, ki jih prilagamo.

Z željo, da bi se vsi Slovenci po svetu spoznavali med seboj in se tako prijetno zabavali, kakor smo se mi, vas pozdravljajo Slovenci iz Ravensburga.

**Stane Kokalj
Anton Kokol**

Francija

Pomembne društvene novice

Občni zbor Posmrtninskega fonda in Združenja Jugoslovanov je bil v Sallauminesu ob veliki udeležbi članstva letos 29. aprila. Vodil ga je podpredsednik Leopold Zorko. Po enominutnem molku, posvečenem spominu v preteklem letu umrlih članov, so prešli na dnevni red.

Po izčrpnih poročilih o storjenem delu je članstvo čestitalo odboru za njegovo vztrajno delo. Posebej sta bila deležna pohvale blagajnik in njegova soproga, ki nosita največjo težo dela in odgovornosti. Iz blagajniškega poročila je razvidno, da je društvo lani izplačalo 2844 novih frankov v smrtnih primerih članov. Po želji članstva je ostal sestav odbora nespremenjen, kar je vsekakor dokaz, da člani popolnoma zaupajo vanj in v njegovo požrtvovalno prostovoljno delo.

Na mesto nenadno umrlega predsednika Franca Mlinarja so člani soglasno izvolili dosedanega častnega predsednika Justina Čebula, da vodi v tekočem letu ta tako pomemben posmrtninski fond. Ker je letos minilo dvajset let, odkar ta fond obstoja in obenem tudi Združenje Jugoslovanov, so sklenili, da proslavimo ta dogodek ob proslavi Dneva republike, ki bo letos v nedeljo 18. novembra v dvorani Epinette v Sallauminesu.

Omeniti moram, da je bilo društvo Posmrtninski fond uradno priznано 13. marca 1953. V dvajsetih letih svojega obstoja je fond izplačal lepo vsoto 52.500 novih frankov svojcem umrlih članov.

Danes šteje fond 240 družin, ki žive raztresene po severni Franciji. Žive še trije odborniki, ki sodelujejo pri fondu od ustanovitve. To so: Jožef Zorko, nekdanji dolgoletni predsednik, ki je težko bolan od silikoze, Franc Filipič in Franc Prek, blagajnik. Ti tovariši zaslužijo za svoje požrtvovalno delo res priznanje in zahvalo.

Združenje Jugoslovanov v severni Franciji pa je bilo uradno priznано dne 15. marca 1953. O tem bom pa več poročal prihodnjič.

S piknika v Ravensburgu — naši otroci kot Indijanci



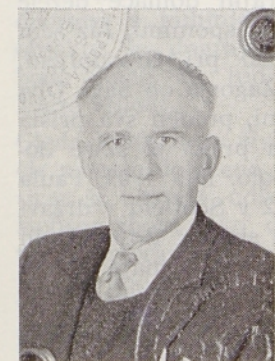
Od lanskega občnega zbora do letošnjega 29. aprila smo izgubili deset članov. Umrli so: Franc Žagar, Anton Vozel, Dominik Neuman, Jozef Gabrovec, Franc Mlinar, Gregor Potrpin, Jozef Brys, Marija Tacer, roj. Kapa, Marija Maroh, roj. Klavžar in Antonija Pepelnjak, rojena Jazbinšek. Naj jim bo lahka tuja zemlja!

Justin Čebul
Loos en Gohelle

Belgija

Žalostne novice iz Eisdena

Smrtna kosa v Eisdenu kar kosi. V maju smo izgubili kar tri člane našega društva. Kakor smo že poročali, je 3. maja umrl Anton Klavžar. Dne 29. maja nas je nepričakovano zapustil Adolf Jakoš, doma iz Malega Cirknika, kjer se je rodil 7. junija 1928. Umrl je v bolnišnici za srčno boleznijo. Tega tako delovnega člana bomo zelo pogrešali. Isti dan nas je zapustil tudi Jakob Čretnik, upokojeni rudar, star 66 let. Lani v juliju je Jakob Čretnik prvikrat po 35 letih prišel v svo-



Pokojni
Jakob Čretnik

jo rodno Slovenijo na dopust. Že prve dneve pa je bil pri prometni nesreči težko poškodovan. Zatem se je zdravil v celjski in nato še v ljubljanski bolnišnici, kjer se je njegovo stanje zelo zboljšalo. Zatem je želel čimprej nazaj v Belgijo, da tam uredi vse potrebno za stalno vrnitev domov v Slovenijo. Sin je prišel ponj. Med potjo pa se je menda prehladil. Postal mu je slabo. Poklicani zdravnik ga je takoj odpeljal v bolnišnico v Hasselt, kjer mu niso mogli pomagati in je po nekaj urah umrl za zoženjem sapnika.

Žalujočim družinam in ostalim svojcem naše sožalje!

Za odbor društva sv. Barbare Eisdenu:
Jean Smrke, tajnik

Še o dvajseti slovenski prireditvi v Charleroi

V junijski številki smo na kratko poročali o letošnji dvajseti slovenski prireditvi, ki je bila dne 29. aprila v Charleroi. Danes navajamo nekaj podrobnosti za-

nimivega pestrega programa te prireditve, ki je bila v počastitev obletnice kmečkih puntov. O dvajsetletnici slovenskih prireditev v Charleroi je spregovoril izseljenski duhovnik Kazimir Gaberc. Venček slovenskih narodnih pesmi je zatem ubrano zapel moški in mešani slovenski pevski zbor »Jadran« iz Charleroi pod vodstvom Ivana Kodeha. Pri nastopu najmlajših so sodelovali: Ivan Gantar iz Havre-les-mons, Ema Begoč iz Boussuja, Elijan Gorjanc iz Roselies, Štefan Kodrun iz Velaine-sur-Sambre, Izabel Škrbinc iz Wanfercée-Baulet, Franc Klasnič ter Peter in Jana Fele iz Bruslja in Milan Bizjak iz Mont-sur-Marchienne. V izredni točki programa je zapel nekaj popevk, ki jih je spremljal na kitari Milan Popović iz Gilly. Sledila je veseloigra v treh dejanjih »Katrca, vesela vdova«, ki jo je priredil Kazimir Gaberc, uprizoril pa dramski krožek F. S. Finžgar iz Charleroi. Bogatemu programu je sledila domača zabava, na kateri je slovenske polke in valčke igral znani ansambel iz Charleroi »Veseli bratci«.

ZDA

Kdaj so prišli prvi Slovenci v Waukegan

Po ugotovitvah pokojnega rev. Jurija Trunka so se v Waukeganu naselili prvi Slovenci leta 1892. To so bili predvsem Vrhničani. Delo so dobili v tovarnah ter pri nakladanju premoga. Leta 1903 so našli v Waukeganu blizu petsto Slovencev, med temi je bilo sedemdeset družin. Precej jih je imelo že svoje domove, nekateri tudi trgovine. Prvi slovenski župnik je bil France Šušteršič, soustanovitelj Kranjsko-slovenske katoliške jednote, ki je bil rojen leta 1864 na Viču v Ljubljani in je zatem tudi v Ljubljani umrl l. 1911. V Waukeganu ga je nasledil John Plevnik, ki je tam ustanovil slovensko župnijo. Leta 1903 so zgradili slovensko cerkev. Še danes živi v Waukeganu kar precej Vrhničanov, ki radi prihajajo v poletnih mesecih pogledat svojo rojstno Vrhniko in druge domače kraje.

Spominski fond

Blizu tisoč članov Hrvatske bratske zajednice bo letošnje jesen obiskalo Jugoslavijo in se udeležilo slovesnosti ob obletnici kmečkih uporov, odkritja spomenika vodji upornikov Matiji Gabcu in njegovim kmetom. Odbor HBZ je soglasno sprejel sklep, da bodo tudi ameriški rojaki zbirali prispevke za kritje stroškov za ta spomenik. Iz glavne blagajne je odbor HBZ prispeval v ta namen 2.500 dolarjev, kar naj bi bilo za začetek te akcije.



Slovenec — župan Sheboygna

Slovenci, ki živijo v Sheboygnu, Ill. (znano je, da v tem mestu živi tudi častna predsednica Slovenske ženske zveze ga. Marie Prislant), so zelo ponosni na svojega novega župana, ki je slovenskega rodu. To je Richard W. Suscha, 36, po poklicu farmacevt in lastnik dveh drogerij v tem mestu. Njegov oče Ludwig je lastnik znane sheboyganske mesnice, njegov stari oče Anton Suscha pa je bil eden izmed priljubljenih in znanih slovenskih pionirjev.

Novi sheboyganski župan Richard Suscha je bil izvoljen z veliko večino, svoje delovno mesto pa je nastopil 17. aprila.

Novak zamenjal Turka

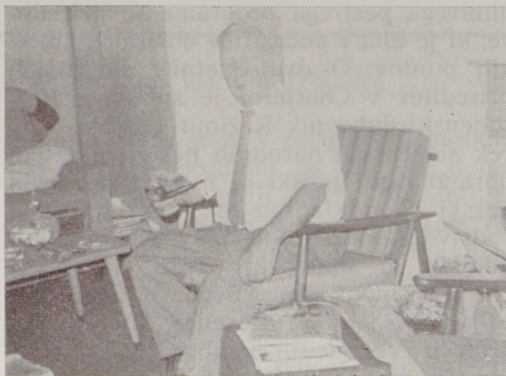
Rojaka Edmunda J. Turka, predsednika mestnega sveta v Clevelandu, je guverner države Ohio imenoval za člana vladnega kabineta države Ohio, kakor smo svoječasno že pisali. Na njegovo prejšnje mesto, za predstavnika 23. varde pa je bil imenovan slovenski rojak Robert A. Novak, ki stalno živi v tem mestnem predelu.

Fantje pomagajo

Odbornik Slovenskega doma za ostarele v Clevelandu Joe Gabrovšek je zbral nekaj svojih prijateljev, ki so brezplačno prepletkali zidove v kletnih prostorih nove zgradbe doma ostarelih. Včasih so »fantje« delali celo do polnoči, seveda brezplačno, v prijetni zavesti, da svojim sobratom pomagajo. Rojak Joe Gabrovšek je celo sam kupil barve za pleskanje. O vsem tem je poročala v Prosveti slovenska odvetnica Vida Shiffrerjeva, hčerka nedavno umrle znane društvene delavke Ivanke Shiffrerjeve, ki je bila zelo pridna sodelavka jednotinega glasi-



Vida in John Kumše na proslavi 50-letnice mašništva izseljenskega duhovnika Ludvika Viranta



Naš naročnik Paul Bartel iz Miami, Florida



Louis in Pavla Rebol ob šestdesetletnici poroke, ki sta jo letos praznovala v krogu njune družine na Floridi

la Prosvete. Veseli smo, da bomo zdaj večkrat brali v Prosveti dopise Ivankine hčerke Vide.

Novice iz Loraina

Najina leta so že visoka — 82 in 83 let. Res sva dočakala 62-letnico najinega skupnega življenja v precej dobrem stanju, vendar za najin tretji obisk domovine je sama korajža premalo. John je še precej trden in opravlja dela okrog hiše in na vrtu, jaz se pa še zdravim po srčnem napadu pred tremi leti in se popravljam po dveh operacijah na očeh. Opravljam še gospodinjstva dela pri kuhi in pečenju, pa malo se ukvarjam tudi še z ročnimi deli. Sodelujem še pri Gospodinskem klubu Slovenskega narodnega doma, ki praznuje letos 5. avgusta svoj zlati jubilej — petdesetletnico s skupno večerjo članic in zabavo. Jubilejno slavje našega Slovenskega narodnega doma pa bomo skupaj vsi tukajšnji Slovenci praznovali 14. oktobra z banketom in plesom. Igral nam bo znani Pecon orkester. Menda je naš dom v Lorainu prvi, ki je dočakal ta slavni jubilej. Treba je bilo veliko prizadevanj in težke borbe, da smo si ohranili svoje slovensko središče, saj število slovenskih naseljencev tukaj ni veliko in naši ljudje se vse bolj ženijo s pripadniki drugih narodnosti. Dne 20. maja smo imeli v Lorainu lepo slovesnost. V cerkveni dvorani smo počastili dolgoletno organistko in direktorico pevcev Miss Mayme Perušek. Veliko število udeležencev je dokazalo, kako radi imamo našo Mayme. Ob tej priliki naj vam tudi povem, da sta najini hčerki Martha Semon in Vida Dugan s pevskim društvom Jadran letos obiskali Slovenijo. Vida je to pot že četrto obiskala Ljubljano, Martha pa prvič. Prilagam najino sliko, posneto na slovesnosti ob 50-letnici mašništva bratranca Rev. Ludwiga Viranta, ki jo je praznoval letos februarja. Rev. Virant je bil rojen v Lorainu kot eden izmed enajstih otrok pokojnih zakoncev Virantovih, ki sta bila zelo aktivna v javnem življenju. Njegov oče Alojz Virant je bil doma z Iga pri Ljubljani. Lep pozdrav!

Vida Kumše, Lorain, O.

Bil je med nami 33 let

Tukaj v naši slovenski fari smo izgubili starost slovenskih duhovnikov Jurija Trunka, ki je bil v septembru dovršil 103 leta starosti. Naš narodnjak, pisatelj, navdušen Slovan in dobra duša — zelo smo ga imeli radi. Pred nekaj tedni pa nas je zapustil za vedno naš župnik Vital Vodušek iz Ljubljane. Naš pesnik in intelekt je bil povsod splošno znan. Tukajšnji časopisi so zelo pohvalno pisali o njem. Njegovo dobro, gostoljubno slovensko srce ni nikoli odreklo pomoči nikomur, ki se je zatekel k njemu. Imel je prekrasen pogreb. Pevci smo mu zapeli in obenem jokali. Bil je med nami 33 let. Bodi mu lahka ameriška zemlja! Na kulturnem področju ni nič novega.

Če nas še kdaj obiše Slovenski oktet ali kdo tak, se bomo spet naučili naše lepe slovenščine in jokali ob naši lepi govoric, ki je zares najlepša na svetu. Naš zbor pod vodstvom našega slovenskega umetnika Aleša Šimenca je znan po celem mestu zaradi naše mile slovenščine, ki v pesmi še lepše odmeva. Z belokranjskimi pozdravi

Poldica Podgornikova
San Francisco, Kalifornija

Louis in Paula Rebol, čestitamo!

Zvedeli smo, da sta pred nedavnim slavlila v New Smyrna Beachu na Floridi v krogu svoje družine šestdesetletni zakonski jubilej znana rojaka Louis in Paula Rebol. Z veseljem se pridružujemo njihovim številnim prijateljem in jim v imenu uredništva Rodne grude, katere zvesta in dolgoletna naročnika sta slavljenca, ter v imenu Slovenske izseljenske matice čestitamo k jubileju in kličemo: še veliko, veliko srečnih skupnih let! Objavljamo njuno lepo pismo in se zanj zahvaljujemo. Uredništvo.

»Rodno grudo redno prejemamo in v njej vselej najdeva košček domače zemljice,

da si potolaživa tisto nenehno hrepenenje po rojstni domovini.

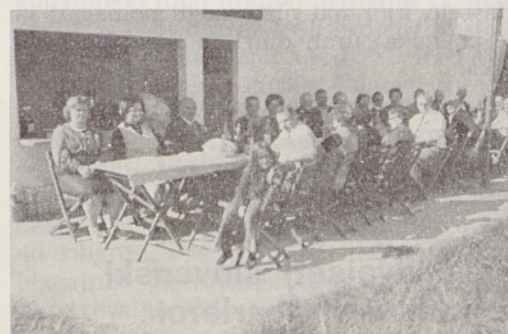
Z ženo Paulo sva v mladih letih živela na zahodni strani Amerike. Poročila sva se 23. januarja leta 1913 v Salt Lake City, v državi Utah. Zdaj pa počivava tukaj na Floridi, ob obali Atlantskega morja in obujava spomine na pretekla leta. Starost in bolezen nama preprečujeta, da bi potovala. Na obisku v rojstni domovini sva bila leta 1968. Tisti lepi sprejem pri vas in v drugih krajih domače dežele nama je ostal v živem spominu. Jaz sem doma iz Ponove vasi pri Grosupljem, žena Paula je pa iz Zagorja ob Savi. Oba sva živela v Ljubljani, preden sva prišla v Ameriko. Jaz sem prišel iz stare domovine v Pueblo, Colo. leta 1909, Paula pa je prišla leta 1912 v Scofield v državi Utah. Imela sva dva sinova: Edwarda in Elmerja. Elmer je umrl 23. maja 1967 v Washingtonu. Imava tri vnukinje in štiri pravnuke, ki so nama v veselje in ponos.

*Življenje je mladost,
ali kratko, le trpi,
kakor kapljica na veji,
potegne veter, pa ga ni.*

Pozdravljava vse rojake v rojstni domovini in vse bralce Rodne grude.«

Louis in Paula Rebol
New Smyrna, Florida

Argentina



Proslava 1. maja v prostorih Slovenskega delavskega podpornega društva »Edinost« v Cordobi, Argentina. Ob tej priložnosti je prevzel dolžnosti tudi novi društveni odbor. Predsednik je ostal še naprej Anton Govednik

Trideset let »Bleda« v Hamiltonu

Na društvenem zemljišču v Bimsville pri Hamiltonu so 1. julija poslali tridesetletnico delovanja odseka št. 13 »Planica« v Hamiltonu, ki deluje v okviru Vzajemne podporne zveze »Bled«. Odsek v Hamiltonu je ustanovil leta 1943 pokojni brat Steve Fugina, v Burlingtonu pa je leta 1958 ustanovil nov odsek št. 19 brat Janez Hočevnar. Ta dva odseka sta se nato združila v odsek št. 13 »Planica«, ki ima danes 62 odraslih članov, poleg njih pa še zelo aktiven mladinski odsek.

Na proslavi društvenega jubileja so posebej počastili starejše, ustanovne člane, med katerimi je bila tudi žena pokojnega ustanovitelja Steva Fugine. Predsednik odseka Janez Hočevnar, ki je vodil prireditve, je pozdravil vse navzoče in jim zaželel še veliko uspehov pri delu in tudi veliko zabave na urejenem društvenem zemljišču. Zemljišče društva »Planica« leži ob avtocesti med Hamiltonom in St. Catharines. Na njem imajo že zgrajeno dvorano s kuhinjo in barom, letos pa objekte še dograjujejo. Prihodnje leto bodo imeli tu tudi redno konvencijo Zveze »Bled«.

Glede kulturnega življenja je pri »Planici« nastalo določeno mrtvilo. Pevski zbor sicer še obstaja, odšel pa je eden izmed stebrov zbora tako, da trenutno niso povsem pripravljeni za nastopanje. Upajo pa, da bodo kmalu premostili te težave. Zelo delaven pa je njihov narodno-zabavni ansambel, kvintet »Bled«, ki nastopa na vseh njihovih in tudi drugih slovenskih prireditvah v Kanadi.

Pismo iz Sudburyja

Sudbury je rudarsko mesto, ki nima nobene industrije. Prebivalcev ima blizu sto tisoč. Leži na severu, zime so dolge,

poletja pa kratka. Imamo pa veliko jezer, primernih za dober ribolov. Tu živi kakih osemdeset slovenskih družin. Pri nas deluje Vzajemna podporna zveza Bled in Slovensko društvo. Pri jezeru imamo poletno hišico. Na leto priredimo tri piknike in tri plese in takrat se Slovenci skupaj zberemo. Tudi naši najmlajši nekajkrat nastopijo, da pokažejo, kaj znajo. Tu v Sudburyju je precej brezposelnih, ki prejemaajo podporo. Letos so doslej umrli štirje naši staronaseljenci: Frank Strmšek, star 71 let, ki je bil doma iz Sevnice, Vinko Steklasa, star 66 let, doma iz Šentruperta, Marija Levstik, stara 60 let, članica Podporne zveze Bled in Frank Tanko, star 77 let, doma iz Sodražice. Vsi so bili zavedni Slovenci in jih bomo ohranili v lepem spominu. Naj v miru počivajo v kanadski zemlji, njihovim družinam pa iskreno sožalje! Moj že umrli mož Frank Marolt je pred leti, ko je bil brez dela, rad pisal pesmi, ki seveda niso bile vesele, kakor tudi on in vsi tisti, ki so takrat zastonj iskali delo, niso bili veseli. Prilagam jih nekaj, pa kaj objavite, če se vam zdi.

Rose Marolt
Sudbury, Ontario

Avstralija

Triglav vztrajno in pridno dela in napreduje

Člani Slovenskega kluba Triglav v Sydneyu so se v nedeljo 24. junija zbrali na svojem tretjem rednem letnem občnem zboru. Zbrali so se v prostorih svojega bodočega družabnega središča, na svojem zemljišču, kjer s skupnimi prizadevanji in delom članov pod vodstvom podpredsednika Žekša in gradbenika Žlahtiča nastaja prva zgradba, ki bo, kakor računajo, dograjena že medtem, ko bo ta članek tiskan v Rodni grudi. Po podanih poročilih in zastavljenih načrtih so zborovalci z zadovoljstvom ugotovili, da

Triglav vztrajno in pridno dela in napreduje. Od 20. maja na Triglavski zemlji že dela društvena pisarna, ki posluje ob nedeljah popoldne od 14. do 17. ure. Prav koristno se je izkazal tudi »barometer prostovoljnega dela«, ki so ga uvedli za svoje člane. Pridni prostovoljci so nedvomno s tem postali še pridnejši, saj nihče ne mara biti med zadnjimi.

Izbrana je bila posebna komisija, ki bo dopolnila društvena pravila, oziroma sestavila predlog za spremembe. Imenovan je bil tudi poseben odbor, ki bo skrbel za delo s Kmečko ohceto za leto 1974, kar kaže na to, da bomo tudi prihodnje leto imeli na ljubljanski kmečki ohceti slovenski par iz Avstralije.

Z združenimi močmi bodo na triglavskem zemljišču nadaljevali gradnjo in računajo, da bodo v šestih mesecih že lahko imeli vse prireditve na svojih društvenih tleh.

Za slovensko šolo v Merrylandsu

V nedeljo 20. maja so imeli v Merrylandsu ustanovni sestanek šolskega odbora, ki je razpravljal o načrtu za slovenski pouk v tem kraju. Vsi so bili soglasni, da je nujno potrebno ustanoviti dopolnilno šolo, v kateri bi se otroci slovenskih staršev učili materinščino ter spoznavali deželo svojega rodu tudi z zemljepisne in zgodovinske strani. Žalostno je, če slovenski otrok ne ve o svoji domovini dosti več kot to, da je to Slovenija, ki je nekje v Evropi. Prepričani smo, da bodo starši, ki imajo svoje otroke zares radi in jim žele dobro, zares podprli te načrte in pomagali, da se čimprej tudi uresniči.

Na pot okrog sveta

V društvenem glasilu Slovenskega kluba Triglav Sydney smo prebrali, da se njihov znani društvenik L. Košorok odpravlja



Odborniki odseka »Planica« v Hamiltonu



Med graditvijo stavbe na odsekovem zemljišču



Eden izmed prvih piknikov na odsekovem zemljišču

na pot okrog sveta. Obiskati namerava naše ljudi v Ameriki, Kanadi, Angliji in v evropskih deželah. Dalj časa pa se bo mudil tudi v domovini. Takrat se bomo prav gotovo srečali tudi na Matici in se z L. Košorokom pomenili, kako je bilo na teh potovanjih. To bo gotovo zanimiv članek za Rodno grudo.

Kaj je novega pri Planici

Slovensko društvo Planica v Wollongongu je na svojem občnem zboru izvolilo v odbor naslednje člane: Zvoneta Groznika za predsednika, Andreja Oblesčaka za podpredsednika, Franca Blažekoviča za tajnika, Lenarta Jazbeca za namestnika tajnika in Karla Marksla za blagajnika. V odboru so še: I. Debeljak, A. Komel, I. Rudolf, J. Godina, I. Markulja, J. Živko, F. Šiftar in M. Furlan.

V načrtu so imeli udeležbo pri »Fusion 1973«, tekmovanje pri Bake-a-Cake, kjer bo sodelovalo nad dvajset narodnostnih skupin in organizacij in so se lani dobro odrezali. Razstava in ocenjevanje peciva je bilo 26. julija popoldne v Warawongu. V domovini smo prav radovedni za rezultate. Nič ne dvomimo, da so bile žene in dekleta od Planice spet tako uspešne kakor lani. V septembru bo Planica sodelovala pri prireditvah lokalnega praznika v Wollongongu. V narodnih nošah se bodo udeležili povorke po mestu. Pri razstavi narodnih posebnosti pa so se letos odločili, da bodo prikazali našo staro kmečko izbo s kolovratom in predico.

Slovensko društvo v Springvale

Slovensko društvo v Springvale obstoja že leto dni. Imenuje se »Planica« kakor slovensko društvo v Wollongongu. Dne 15. julija smo imeli občni zbor, ki pa bi bil z ozirom na število članstva lahko bolj obiskan. Ker vam najbrž o našem društvu še ni dosti znanega, naj vam na kratko poročam o našem delu in načrtih. Naše društvo je eno izmed štirih slovenskih društev, ki delujejo v Melbourneu. Imamo že tristo petdeset članov in upamo, da se bo to število še povečalo. Delamo kar pridno. Naše prireditve so zelo obiskane in polne zabave. Finančno smo si kar opomogli, za prihodnost pa imamo še velike načrte. Upamo, da bomo prišli do svojega koščka zemlje, na katerem si bomo zgradili svoj društveni dom.

In zakaj smo ustanovili svoje slovensko društvo? Zato, ker je Melbourne preveliko mesto in živi veliko Slovencev na raznih straneh. Preveč časa poteče, posebno ob sobotah, ko je velik promet, če se moraš na društvene prireditve voziti daleč na drugi konec mesta. Drugje v mestu pa bi težko našli tako veliko dvorano, v kateri bi bilo prostora za vse skupaj. In končno: saj malo konkurence tudi ne škoduje, kajne?

Fairfield raste

V soboto 16. junija je bilo v Fairfieldu celodnevno zborovanje zastopnikov lokalnih oblasti, organizacij in ustanov. Navzoči so bili tudi predstavniki slovenskih organizacij v Sydneyu. Župan Fairfielda Don Turtle je navzoče seznanil z razvojem občine, v kateri je tudi precej naših rojakov. Fairfield se razvija hitreje kot druge občine. Leta 1947 je bilo tu blizu 27 tisoč prebivalcev, zdaj jih je pa že 112.862. To so predvsem mladi ljudje. Poleg domačinov žive v Fairfieldu še priseljenci trinajstih narodnosti, med temi največ Italijanov in Jugoslovancev.

Zaradi hitrega razvoja kraja nameravajo odobriti 2250 akrov zemljišč za gradnjo stanovanjskih hiš in 1500 akrov za industrijske gradnje. Predvidevajo, da bo v prihodnjih desetih letih število prebivalstva višje za 50.000. Zdaj mora večina prebivalcev iskati zaposlitev in hoditi na delo izven domačega kraja. Priseljenci imajo velike težave zaradi neznanja jezika. Čeprav imajo tu tečaje za pouk angleščine, so ti le slabo obiskani.

Moj problem — domotožje

Najprej naj se vam predstavim — sem Viktorija Leskovšek — Vertacnik iz Hrastnika. Domovino sem zapustila leta 1966, ko sem se poročila z Američanom našega rodu Victorjem Vertacnikom. V začetku bivanja v državi New York sem imela preglavice z jezikom.

Zdaj sem tu že šest let in imamo dve dekleti. Z možem sva imela srečo in sva si kupila lep dom. Med tem časom smo bili tudi že vsi skupaj enkrat na obisku v domovini, lani pa sem bila s hčerko. In zdaj pride na vrsto moj problem, to pa je znana bolezen — domotožje. Danes sem še posebno domotožna, ker mi je sestra poslala dve kaseti. Zdi se mi, da se vedno, kadar se vrnem na obisk v Jugoslavijo, teže vrnem v ZDA, čeprav imam tu vse dobrote in mi ne manjka ničesar — razen slovenske besede.

Živim v Severnem Bellmore, Long Island, New York in bi rada spoznala kako slovensko družino v moji bližini. Morda bi se mi kdo oglasil prek Rodne grude?

Victoria Vertacnik
2191 Rosemont street, North Bellmore
New York 11710, ZDA

Zaostale Struge?

Rodna gruda mi je zelo všeč in jo redno prebiram. Saj je to edini pristni košček domovine. Zelo pa bi bil vesel, če bi tudi iz mojega rojstnega kraja ob priliki objavili kak članek ali vsaj sliko. Doma sem iz Strug na Dolenjskem. To je bolj zaostal kraj, morda pa bi se tam vseeno našlo kaj značilnega in zanimivega. Zelo bom vesel, če se mi bo uresničila ta želja.

Jože Francelj Toronto, Ont., Kanada

Izseljenska poezija

Matiji Gubcu v spomin in slavo

Matija, za tvojo smrt železje groze
so skovali!
Ah, da bolj mučno boš umiral, so v
ognju ga držali,
Tahi in Tahijci, zveri, so te na
prestolu žgali,
In žareče žezlo v roko, žarečo krono
ti na glavo dali,
Junak — kralj kmetov, zdaj kronan
si so se ti smejali,
A tvojih misli za pravice s tem niso
pokončali!

Gubec, tvoje uporne misli, vse krvave
in ožgane,
Utirale so pota za vse ogoljufane.
Budile so zavest, učile delavce in
kmete...
Enakost bo zmagala skozi pravične
osvete...

Cel svet je na pohodu... in
pravičnejši red plete!

Jack Tomšič, Cleveland

Toronto

Toronto res lepo je mesto,
za tistega, ki delo ima.
Zato naj drži se ga zvesto
in naj se drugam ne poda.

V Toronto pa ne hodi ti,
če delo šele iščeš si.
Jože Krajec trdi tako,
da tam dela nikoli ne bo.

Francka in njen mož John
pa upata trdno,
da s časom se morda
delo le dobilo bo.

Ko obhodiš vse tovarne,
vse mesnice in ciglarne,
povsod slišiš isti glas:
Dela še ni nič za vas!

Ko prideš do kontraktorja
izveš pa nekaj novega.
Ta pove ti pa tako,
da dela skoraj konec bo.

Ko v Torontu vse to zveš,
pač drugam za delom greš.
V Hamilton, Windsor, Montreal,
in še kateri drug »predal«.

Ko vse obhodiš in mest zmanjka
je zopet stara tu uganka...
Zato kar v rudnik se podaj,
da končno boš zaslužil kaj.

Frank Marolt:

Napisano v Torontu, junija 1929



Happy returns to Yugoslavia

Part of the crowd at the Emigrants' Picnic at Škofja Loka (above). Andrej Marinc, the President of the Slovene Government, receiving a group of SNPJ members (above right). On behalf of the Slovene National Benefit Society, Frank Groser, its General Secretary, welcomes our countrymen from all over the world (right).

The Vadal Orchestra of Cleveland, Ohio, arrived to Slovenia with the largest group (345 persons!) and with the largest plane (DC-10) which has ever landed at the Brnik Airport. That was real happy return to the homeland for many of them (below). Photo: Jože Prešeren





The Milan Racanovic band



The Frank Kalik band



Bea Pestotnik, who has been performing in Slovenia with the Milan Racanovic ensemble, was photographed with this Slovene band player at the Picnic on July 4th.



Bill Seles, the leader and organizer of the groups of visitors from Pennsylvania. This year the visitors were entertained during their journey by the Frank Kalik ensemble.

Development in Slovenia in 2000 ad

Around the year 2000 it is anticipated that the Republic of Slovenia will have a population of about 2.3 million, compared with 1.7 million in 1971, the increase being partly due to migration into the region. The urban population is expected to rise by 780,000 in this period, of which 180,000 will be persons moving from the country into towns as a result of a continuing trend away from farming. It is estimated that 1.3 million people will live in cities of over 50,000 inhabitants, and about 1,430,000 in smaller towns. This means that 63 per cent of Slovenia's population will be urban dwellers in 2000. If we add to that another 12 per cent living within urbanized environments, then the total is 75 per cent. According to demographic forecasts, by the year 2000 the Republic of Slovenia will have about one million employed persons, of which about 820,000 will be in towns. Experts estimate that there will be 772,000 apartments and dwelling houses in the republic by 2000, compared with 490,000 in 1971. The number of urban flats will more than double rising to 580,000 as against 210,000 in 1971. Taken together, all the Slovenian cities will contain about 75 per cent of housing, compared with 43 per cent at present.

Planners likewise lay stress on the importance of building suitable communications. They assert that the communications network must link up the urban agglomerations in Slovenia into a city system which will enable them in future to operate more effectively as urban entities, and which will have functional connections with the urban system of neighbouring states. The future communicati-

ons network should be designed to foster planned urban development in the republic and its inclusion in the European network of cities. In addition, the road system should make it possible for every town dweller in Slovenia to be within at most half an hour's drive from his job, school, and the health, social and cultural institutions he uses.



The Folk Wedding was quite some time ago but, nevertheless, we feel bound to publish this lovely scene from Brnik Airport after the plane with the American couple and many curiosity-loving wedding guests on board had landed. The first embrace with a kind »girl« dressed in the Slovene national costume, who afterwards accompanied the party almost all the time. On the right is Martin Serro from Irwin, Pa., the leader of the group.

Gorenje of Velenje Is Successfully Developing Industrial Co-operation

At this time of general development in relations between the People's Republic of Poland and the Socialist Federal Republic of Yugoslavia a strengthening in economic co-operation can also be observed. It is particularly noticeable in the field of industrial co-operation. Firms from Slovenia, too, are among those co-operating as industrial partners with Polish Firms.

One of the most important examples of such co-operation with Polish firms is given by Gorenje of Velenje. Velenje is co-operating with Polar of Wroclaw, a firm which manufactures household machinery and is one of the members of the PREDOM Group of Enterprises which employs 60,000 workers. In March 1971 the first industrial co-operation contract for the manufacture of washing machines was signed by the representatives of Gorenje of Velenje, Makers of Household Equipment, and the representatives of Polar. First moves to realize this contract were made at the end of 1971 so that by May 1973 the value of trade exchange in both directions will have reached and surpassed a figure of 4,5 million U.S. Dollars. Some time later the contract was added to and Gorenje sold to their Polish partner the licence for the production of washing-machines and refrigerators. Plans for the setting-up of the new factory together with technological aid have been provided by experts from Gorenje. This new factory will soon start operating.

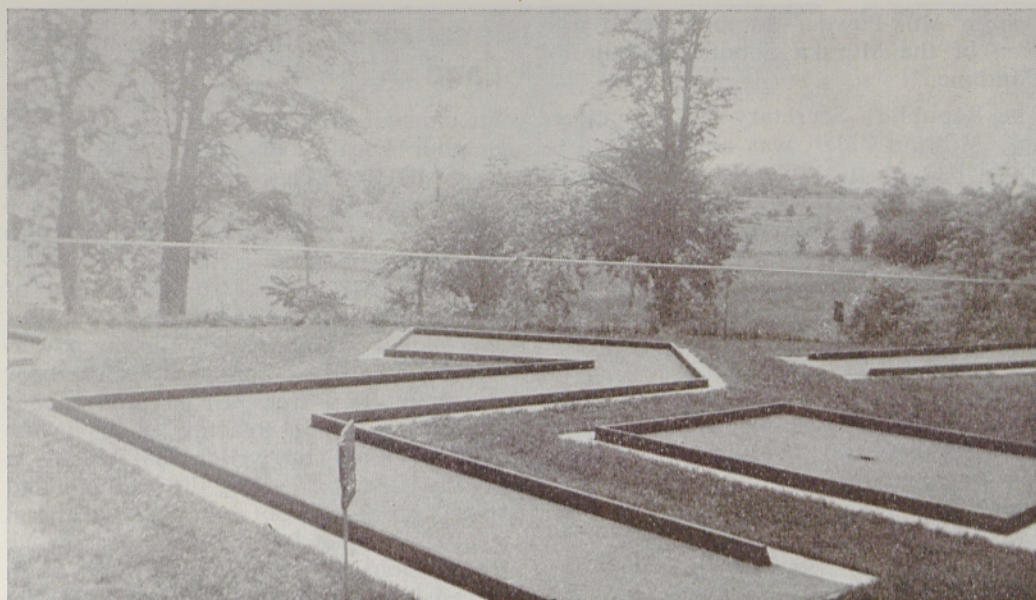
200,000 washing-machines and 750,000 refrigerators will be manufactured by the Poles every year there. It should also be mentioned that up to now Gorenje has sold 10,000 washing-machines in Poland, sent to cover the needs of the market there.

Experts at Velenje consider that the value of just this year's trade exchange with the People's Republic of Poland will come to about 2,300,000 U.S. Dollars.

Twenty Thousand More Employed in Slovenia

According to data supplied by the Institute for Statistics of the S.R. of Slovenia there were 587,478 people employed in the Social Sector in Slovenia during February 1973. That is 19,787 or 3,48 % more than in February 1972. This means that the annual increase in the number of employed in Slovenia was the smallest since 1969.

Let's see by what percentages the number of employed in the Social Sector



Miniature golf course at the S. N. P. J. Recreation farm at Chardon, Ohio. Photo: Jo Mišič

has increased in individual years since 1968. (All figures are calculated for the period from the February of one year to the February of the next). Thus, the number of employed increased by 2.9 % in 1969, by 4.2 % in 1970, by 4.9 % in 1971, by 4.2 % in 1972 and by 3.5 % this year, so that there was a total of 498,321 employees.

The total number of employees working directly for the Economy has increased as follows: 1968 to 1969 by 3.05 %, 1969 to 1970 by 4.34 %, 1970 to 1971 by as much as 5 %, 1971 to 1972 by 2.9 % and 1972 to this year by 3.3 %. This means that since February of last year employment has increased at a rate which is about 0.4 % less than the average increase over the last five years. The size of the annual increase in the number of employees in Slovene Industry has been decreasing since 1971. In February 1973 there were 8.1 % more employees in Industry than in February 1970. Last year the number of employees in industry increased by 4.5 %, this year only by 4.1 %, making a total of 276,872 employees.

In recent years the number of employees in Slovenia not working directly for the Economy has been rising at an ever increasing rate. In the last year, however, this increase has slowed up. The number of employees not working directly for the Economy increased from February 1968 to February 1969 by 2.04 %, from 1969 to 1970 by 3.7 %, from 1970 to 1971 by 3.99 %, from 1971 to 1972 by 5.2 % and from 1972 to 1973 by 4.6 %, making a total of 89,175 employees.

Although the number of employees working directly for the Economy and the number not working directly for the Economy have increased since 1968 by almost equal percentages, to be exact

by 21.3 % and 21.1 %, the present rate of increase of the former, 3.3 % per year, is not in proportion with the rate of increase of the latter, 4.6 % per year.

Monument to Dr. Županič in front of the Bela Krajina Museum

A monument to the great ethnologist and politician Dr. Niko Županič (1876—1961) was unveiled in front of the Bela Krajina Museum in Metlika on Sunday, May 13th. Later on the same day a memorial plaque was unveiled on the house in Griblje where he was born. His great qualities as a politician and a publicist first became apparent during the Balkan Wars. Dr. Županič later became a member of the Yugoslav Committee, in 1919 a member of the Yugoslav Delegation to the Paris Peace Conference, and then in 1922/23 Minister without Portfolio. He also held for many years the Chair of Ethnology at the University of Ljubljana, where he brought up a whole generation of Slovene ethnologists. It was he who founded the magazine »Etnolog« (Ethnologist).

Members of the Bela Krajina Museum Society also intend to put up nearby in front of the castle a monument to Oton Zupančič, the third great Slovene from Bela Krajina, next to the previously-erected bust in memory of the sculptor Alojz Gangel and the new monument to Dr. Niko Županič.

Still More Milk Into The Factory

New factory premises, built at a cost of 19 million ND, were opened at the end of April as an addition to the Murska

Sobota Milk-Powder Factory which is a part of the Murska Sobota Agricultural Combine.

The Republic's Secretary for Agriculture Ing. Milovan Zidar, was among those taking part in the opening ceremony. In his speech the Director-in-Chief of the Agricultural-Industrial Combine Pomurka, Gustav Grof, outlined the significance of this investment and the development of the Milk-Powder Factory. The latter was founded in 1946, when milk was processed into cheese and butter. Since 1955 milk has been turned into milk powder. Annual production of milk powder now comes to 1050 tons. Eggs, coffee extract and other produce are also processed there.

Until the new premises were ready for use only 30,000 litres of milk could be processed daily. With the new factory and with the extension of the premises used up until now, it will be possible to process 100,000 litres of milk daily. From now on the Murska Sobota Milk-Powder Factory will be one of the largest factories of milk products in the country.

The Blue Expresses

After the introduction of the new railway timetable on June 3rd, new luxury »Blue Expresses«, bought in France, will start to run between Zagreb, Šibenik and Zadar. Thus Šibenik and Zadar will be getting the best and fastest rail link up to now available with Zagreb and the other inland cities of Yugoslavia.

The new trains will run every day along the so-called Una Line, i.e. via Bihać. They will cover the distance between Zagreb and Šibenik or Zadar in about six hours.

The trains have been freed from customs duty by the Federal Executive Council because they form part of the customs quotas of locomotives and rolling-stock for the Yugoslav Railway. This has made it possible for the latter to get, among other things, the set of »Blue Expresses«, which have been standing sealed-up on a side tract at Zagreb Main Station since the end of January.

The last two sets of these trains, which are thought to be among the most modern and most luxuriously fitted-out trains in Europe, are to be taken over in France very soon.

14 new Diesel locomotives with 3300 HP motors have also been bought to pull trains on lines to and from and along the Adriatic Coast. The locomotives used up to now have only 1850 HP motors. 8 of these new ones are already in use, and 6 more of them will be arriving from the U.S.A. at the end of July.

Inventor's Gift To His Native Land

An unusual offer arrived recently at the Sombor Local Council. It came all the way was from New Jersey, U.S.A., from Dr. Bogdan Maglič, a scientist of Yugoslav descent, who is prepared to cede to the people of Sombor his Author's Copyright for his patent from the field of Nuclear Physics.

The patent is for a small nuclear power-station which Dr. Maglič has designed for use in built-up areas. In his study about the Mixed Fusion Reactor, as his invention is called, he writes that this is a special way of handling the methods and means for the obtaining of electrical energy from nuclear fusion processes.

The famous scientist says that the main advantage of his invention lies in the fact that with its aid it is possible to get large quantities of energy out of a small source. It is specially suited for widespread use, as the whole process is very economic.

Dr. Maglič, who at the moment is working at Roger's University in New Jersey, reported that he has already built the first model of such a small nuclear power-station which had shown the expected results after trial operation.

It is said that the invention is revolutionary in its practical use of nuclear energy. However, it's only just a part of a more extensive program of scientific work being carried out by this famous expert on experimental nuclear physics. Dr. Maglič's name first acquired fame in 1961 when, as a 33-year-old research fellow at the University of Berkeley in California, he came out with a real scientific sensation: he was the first man in the world to refute the theory that the proton of the atomic nucleus is indivisible.

A small-sized group of scientists with Dr. Maglič at their head managed at that time to extract from the proton a particle with a very short life-span; they named it the »Omega mezon«. In the scientific world it is better known as the »s-particle«, the letter 's' being taken as the first letter in the name of the town of Sombor. There was much publicity around the world about this event at that time.

However, so far not much is known here about Dr. Maglič's latest invention. The Mixed Fusion Reactor is patent-protected in the countries of the West, but the inventor is willing to cede to Sombor his authors rights in 10 European countries, including Yugoslavia.

The offer has been accepted with much pleasure by the Sombor Local Council. The money gained from the holding of

such rights will be invested in a fund for the provision of scholarships for gifted students of Technical Science.

Last Year's Employment Figures Already Beaten in Spite of Seasonal Effects

Last year the greatest number of workers employed in Slovenia was reached in October, a total of somewhat more than 602,000 workers. This year, in spite of a pretty strong seasonal effect, last year's record has already been beaten. The number of employed now comes to over 604,000 workers.

In the first months of this year the number of workers employed in the Social Sector has increased by almost 4 % in comparison with the figure for the corresponding period for last year. In activities directly contributing to the Economy, employment increased by over 3 %, and in activities not so contributing by over 5 %. In the private sector employment fell below the level reached in the first few months of last year, with a decrease of approximately 2 % in the number of employed.

As well as the figures about employment, the figures concerning the available and filling of jobs in Slovenia are also of considerable interest. This year there were approximately 20 % less people seeking employment than in the same period of last year. Since then the number of jobs available has increased by 10 %. In activities directly contributing to the Economy the number of workers employed increased mostly in the communal services, by almost 10 %. There are approximately 6 % more workers employed in the catering and hotel-keeping trades and in the whole sale and retail trades, about 4 % more in industry and mining, and somewhat less than 4 % more in agriculture than there were in the same period last year. The increase in the number of employed in the forestry and construction industries and in transportation was much the same, varying within the 1—2 % range. Employment in the craft industries is below last year's level, the number of employed being down by approximately 6 %.

In those activities not contributing directly to the Economy, the number of workers employed increased in all spheres. With an average increase of 5 %, the number of people employed in cultural and social activities increased by over 4 % while the number employed in social and state organs increased by 6 %. In the sphere of cultural and social activities the largest increase was reached in the number of employed in the social se-

curity services (8%); in the sphere of the social and state organs the greatest increase was in the social insurance services (12%).

Wall-Paper To Be Manufactured In The Ljubljana-Vevče United Papermills

The opening-date for the new production hall in the Ljubljana-Vevče United Papermills has been provisionally fixed for sometime during June of this year. The new hall covers a total area of 2,200 square metres which will be used for the manufacture of wall-paper.

In comparison with the situation in other countries relatively little wall-paper is bought in Yugoslavia. Sales have only been rising in recent years, as was shown by a market analysis carried out by the United Papermills in 1971. That was the time when the idea of building a new factory for the production of wall-paper was first seriously considered. In spite of the relatively small sales made and the existence of four other wall-paper manufacturing firms (Lipa Mil of Zagreb, Pazinska of Pazin, the Posušje Factory of Wall-Paper near Mostar, and the Factory of Wall-Paper at Priština) wall-paper still has to be imported. Such imported wall-paper is usually both of more modern design and also more fashionable than other available makes. So the Ljubljana-Vevče Papermills have decided to include in their production program 40 of the wall-papers which are in the most demand here. In this way they hope to stop up this gap more or less. However it must be remarked that even then it will still be necessary to import wall-paper, because not all those patterns which the Yugoslav customer would like will be manufactured.

Annual production in the new factory-hall will be around 2000 tons or two-and-a-half million rolls of wall-paper; annual income of this plant should reach 54 million dinars. Altogether 37 workers will be employed there. The total investment came to 20 million dollars, of which the United Papermills contributed 40%; the remainder was contributed by Ljubljanska banka. Loans for the purchase of equipment have been provided by the firm's partner from abroad, Marburger Tapeten-fabrik. The wall-paper manufactured in the plant will be washable and semi-washable.

The United Papermills actually already manufacture the paper needed to make wall-paper. 8,400 tons of it are manufactured every year and delivered to all Yugoslav wall-paper manufacturers. Although the United Papermills will soon



Stormy sky above the salt-fields

be starting to »finalize« the paper themselves, other Yugoslav producers won't be hit on this account, since only about 35% of the total production of paper for the making of wall-paper will be used up in Ljubljana.

The decision to build the new factory was reached in view of the lack of wall-coverings on the Yugoslav market, on account of the rising demand for wall-paper and lastly because of the fact that Slovenes are the biggest buyers of wall-paper but yet they haven't got their own factory although they have got a factory which makes the basic raw material needed: paper for the manufacture of wall-paper.

Kisovec Coal-Mine To Be Closed Down

This is the decision of the Workers' Council of the Zasavje Coal-Mines. All Miners to get alternative employment.

Some time next year coal-mining operations in the Kisovec Mine, part of the Zagorje Coal-Mine beside the Sava, will come to an end. This is because the reserves of coal in the mine are minimal, so that coal production has become unprofitable. The reserves of coal which are left lie under built-up areas. If these reserves were to be mined huge compensation payments would have to be made.



The great natural bridge at Rakov Škocjan

For this reason it is not possible to go ahead with coal extraction in these areas. It will be possible to compensate for a production lost at the Kisovec Coal-Mine by increasing the extent of mining activities at the Kotredež Coal-Mine and at the Trbovlje and Hrastnik Coal-Mines. That, any rate, was the decision of the General Workers' Council of the Zasavje Coal-Mines, Trbovlje, which was reached only after a thorough investigation of the state of affairs at the Kisovec Coal-Mine.

There are about 450 miners employed at the Kisovec Coal-Mine. When it is closed, nobody will be without employment. The working-force from Kisovec will be partly redirected into the other Zasavje Coal-Mines, and partly into another newly springing-up industry to be developed in the Zagorje Local District. Talks about the possibility of setting-up a light metal-work manufacturing industry or some other plant are already going on with the representatives of those firms which would be prepared to co-operate in the

building of such new production facilities.

Now, with this decision of the General Workers' Council of the Zasavje Coal-Mines, Trbovlje, it is finally clear to all concerned that, after several months of controversial discussion, on account of its unprofitability the Kisovec Coal-Mine will have to be closed down.

Motor Vehicles in Yugoslavia

At this moment there are 996,178 private cars, 352,109 motor-bicycles and mopeds, 125,257 goods vehicles and 17,567 buses and coaches in Yugoslavia. On average each twenty-third Yugoslav has his own private car so that Yugoslavia is 28th in the World if the number of private cars in each country is compared with the number of its inhabitants. The total numbers of different kinds of motor vehicles manufactured in Yugoslavia during 1972 came to 110,000 private cars, 13,728 goods and special vehicles, 2322 buses and coaches and 73,512 motor-bicycles and mopeds.

Large Increase In Imports

During the first few months of this year Yugoslav Exports are still successfully beating last year's records for the same period. Import trends, however, are less favourable than they were a year ago. In fact, imports have increased a great deal in comparison with last year. In the first three months of this year 9,457 million new dinars worth of goods were exported, showing an increase of 13 % over last year's results, but the value of imports rose sharply to 16,257 million new dinars, which is an increase of 36 % over the corresponding figure for the first three months of last year. Trading movements similar to those shown by the Yugoslav foreign trade figures can also be seen on inspection of the export and import figures for Slovenia concerning the recently past 3-month period. In the first three months of this year the value of exports from Slovenia came to 1,852 million new dinars, showing an increase of 12 % over the corresponding figure for last year. The value of imports into Slovenia rose very sharply a new figure of 3,222 million new dinars showing an increase of 43 % in comparison to with last year's figure. Trends in the agricultural sector are also characteristic on a Slovene scale. In spite of the high prices given for exported livestock and meat, in the first three months of this year the value of exported agricultural produce fell by 5 % in comparison with the figure for the corresponding period last year. The value of agricultural

produce imported, however, was 48 % greater than that recorded last year for the corresponding period.

Istria Stone To Be Used In Venice

At the start of May a delegation consisting of twenty representatives of the city authorities and specialists concerned with the planned restoration of Venice visited the town of Pazin in Istria. Talks were held about the possibility of using the famous Istria Stone, which is quarried and cut by the firm »Kamen« of Pazin in its various quarries.

It has been found that this Istria Stone is particularly resistant to the saltiness of sea-water and that it would therefore stand up very well to use in the restoration work to be carried out in Venice. The buildings there are already badly cut into and damaged by the action of the sea and other natural forces.

The Italian Government has agreed to provide loans totalling 30,000 million Lire for the restoration of Venice.

As well as having talks with the representatives of the firm »Kamen« and with members of the Pazin District Council, the visitors also went to see several quarries in the central and western parts of Istria.

Fish-Breeding Farms To Be Built At Pernice and Podlipje

The construction of fish-breeding farms for trout at Pernice and Podlipje has already been started by Agrokombinat Maribor and the Vuzenica Farming Co-operative Association. When these two farms are finished, together they will form one of the largest fish-breeding farms of their kind in Yugoslavia. Total annual production will come to 250 tons of trout. The first outline of the construction works can already be seen. When completed the farms will be not only an economic but also a touristic acquisition for the local district. They will be situated in the valley of the Bistrica Stream (near Muta), in natural surroundings which provide excellent conditions not only for the setting up of the farms but also for tourism in parallel.

In a month's time the first pool, which is to be 200 metres long and to have laddered compartments, will already be finished and the first few tons of trout will be added. Pools fifty metres long and four metres wide will form the basic units of the trout-breeding farm. The total area to be covered by water in all the pools at the Pernice Farm will come to 11,200 square metres, the

total volume of water to be contained coming to 8,400 cubic metres. The corresponding figures for the Podlipje Farm are 15,200 square metres and 11,400 cubic metres.

Only trout for the market weighing from 200 to 350 grams will be bred at these farms. The fish will mainly be sold live. Present estimates indicate that the total annual breed for the market should come to about 125,000 kg per farm, i.e. a total annual production of 250,000 kg.

The farms will, of course, be fully equipped with all the necessary mechanization.

New Hotel in Kamnik and Promising Sources of Thermal Water in the Tuhin Valley

»By getting our first 'B' category hotel in Kamnik, we've made the first move in the fostering of the development of tourism here at Kamnik, a move which must result in important improvements in our local economy«. So said the Mayor of Kamnik, Vinko Gobec, just before he cut the ribbon to open Viator's new hotel, »Malograjski dvor«.

There is sleeping accommodation in the hotel for 50 people; there is seating accommodation for 110 inside the building and for 60 outside in the garden. Inside, on the walls, there are antique rustic decorations; visitors will feel very comfortable in such intimate surroundings. The new hotel was got ready in six months by converting an old house in which there once used to be an inn. The total cost of rebuilding came to 6 million new dinars.

With the opening of the new hotel, tourism in Kamnik should really live up. The people of Kamnik are also looking to the future, what with the encouraging results of various investigations carried out water from thermal-springs found at Vaseno in the Tuhin Valley. The latest tests on this water, which were performed at a scientific institute in Zagreb, show the following: In comparison with water from eight similar thermal-springs in Yugoslavia, Switzerland, Austria, and Germany, the water at Vaseno, with a temperature of 29°C, is really a fraction less warm, but it has many advantages over the others. The water of Vaseno is carbonate-magnesium, slightly radioactive, Radenska hypothermal water. It is very successful in the curing of gerontological complaints, in other words of illnesses due to the onset of old age. It is possible to cure diseases of the respiratory organs by inhaling the vapour rising from the Vaseno water. By bathing in it, it is pos-



The »Pekel« (Hell) Cave near Polzela is a favourite spot for numerous Yugoslav and foreign tourists. Photo: Ančka Tomsic

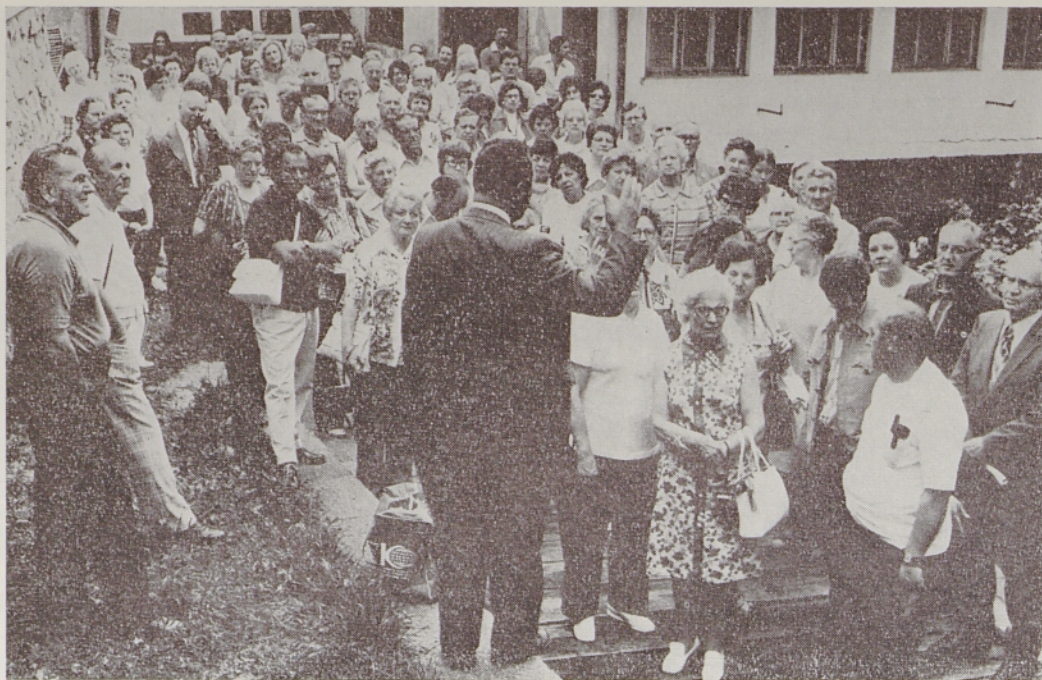
sible to cure diseases of the veins, of the digestive system and also rheumatism.

For the above reasons the Kamnik District Council, together with the Investments Institute of Ljubljana, will be looking for a prospective investor for the medical-touristic recreation centre which is to be built at Vaseno.

»Euclid — Ljubljana Day«

On Sunday, July 8th, those people of Ljubljana who have relatives living in Euclid, near Cleveland, Ohio celebrated »Euclid — Ljubljana Day«. Mr. Jay W. Collins, a member of the Euclid Town Council and the manager of the main Euclid hospital, was sent to Ljubljana as the representative of the Euclid Slovenes. He was accompanied by his wife Ilene and her mother. Mrs. Collins's late father, Louis Lustic, came from Ljubljana. Mr. Collins, his wife and his mother-in-law were visiting Slovenia for the first time. In order to get to know the country well they toured it in a car. On Sunday, July 8th, at 3 p.m. a large

number of people from Ljubljana who have relatives living in Euclid gathered in the hall of the »Tourist« hotel. The Secretary of the Ljubljana Town Council was also present at the meeting and was given the proclamation of friendship between the Slovenes of the two town and a plaque bearing the insignia of the town of Euclid by Mr. Collins. The Secretary of the Ljubljana Town Council presented Mr. Collins with a plaque bearing the insignia of the town of Ljubljana. Afterwards Mr. Collins showed almost hundred slides by means of which the relatives of Euclid Slovenes were able to get a good idea of the life and work of our fellow-countrymen in Euclid, as well as being able to see the latter's interesting sights. The people of Ljubljana would like to thank Mr. Collins for a very interesting and pleasant afternoon.



The singer of the »Jadran« Singing Society together with some Slovene singers of Carinthia, Austria, in front of Museum in Tržič

The Jadran Singing Society From Cleveland On Tour in Slovenia

In July Slovenska izseljenska matica was the host of the »Jadran« Slovene Singing Society from Cleveland. After the »Glasbena matica« and the »Zarja« Singing Groups, this is already the third Slovene choir which, in the past few years, has come over from the Slovene Cultural Centre in America, Cleveland. We need not introduce the »Jadran« to our fellow-countrymen in America; they all know it well from its concerts, musical plays and operettas which the choir has performed very successfully during the fifty-three years of its existence. We must tell those who don't know it yet that the »Jadran« group is one of our oldest singing choirs still actively working in the United States. There are over forty singers in this choir. However, only thirty-two of them came to Slovenia; the rest were unable to leave their work. The choir's present conductor is Reginald Resnik. Three members of the Resnik family take part in the activities of »Jadran«; Reginald Resnik is the conductor and pianist of the choir, his wife Betty sings in the choir and is also a soloist, and his father Martin Resnik accompanies the soloists with an accordion.

The Jadran singing tour, combined with a trip around Slovenia, lasted from July 16th to July 22nd. During this time the singers visited Gorenjsko, Dolenjsko and Primorsko and held concerts in Tržič, Ribnica and Ilirska Bistrica. The first

concert was held on July 16th in Tržič where the choir was given a warm welcome by the local people. There the singers of »Jadran« also met those of the Koroško Singing Group. The latter sang a few songs after Jadran had finished its performance. The following day the »Jadran« choir visited Bled and Begunje. The representatives of the Ribnica branch of Slovenska izseljenska matica did their best to acquaint their welcome guests with the points of interest at the places in Dolenjsko which the choir had visited. Those members whose ancestors came from Dolenjsko were particularly proud when they were told how many famous Slovenes had been born in that district. In the evening of July 20th the Jadran's second concert was held in the romantic atmosphere of the nicely restored old castle of Ribnica.

And they sang for us. We listened to the choir, the duets, the soloists... The excellent lady soloists, Florence Unetič, Betty Resnik, Angela Žabjek and the youngest singers Madelaine and Donna got an enthusiastic response from us. The choir gave us a wonderful and, at times, deeply moving performance. The second part of the concert consisted of modern popular songs composed by Avsenik, Kováčič and Slak.

On the following day, after the visit to the Postojna Cave, the choir started on its way towards the last stop on its tour — Ilirska Bistrica. The nearer we got to our destination the more we realized how many of our fellow-countrymen were native of Primorsko. The bus was buzzing like a bee-hive. Every little Karst

village was greeted with cheers. Memories were brought back to life and were being mixed with joyful statements about how different the old places look today. In Ilirska Bistrica the singers were given a warm welcome by the representatives of the local branch of Slovenska izseljenska matica and by the President of the Ilirska Bistrica town Council Drago Seliger, the Chairman of Slovenska izseljenska matica, came from Ljubljana to meet the choir.

At 8.30 p.m. »Jadran« started its last performance on this tour. The large »Nada Žagar« sports park where the concert was held, was filled by people for quite some time before the concert was due to begin. Over two thousand people enthusiastically applauded the singers. Then the publicist Louis Kaferle, a member of the »Jadran« publication committee, addressed the audience on behalf of the choir. Drago Seliger, the Chairman of Slovenska izseljenska matica, thanked the singers for their visit with the following words: »Dear 'Jadranovci'.

Please accept now and take over with you to our people in the States the very grateful thanks of your native land for the great cultural mission which your choir has been and still is carrying out among your countrymen. We highly appreciate your endeavours and the fact that for over half a century you have, after the day's labours, always found time to the Slovene word and song alive. I would like to thank you specially for the help you gave us during the difficult times of our National Liberation War; for, as early as in 1942, your choir put on the stage of the Slovene National Home in Cleveland a scene from partisan life, which drew the attention of our countrymen and that of the American public to the superhuman efforts we had to make in order to win the war against fascism.« The Association of the Slovene Cultural and Educational Organizations, then presented the choir, with a souvenir certificate. Slovenska izseljenska matica gave the choir a carved wooden cradle which will remind the singers of the country where they themselves and the songs they sing came from. Both gifts were presented to the President of the choir, Louis Smrdel, by Drago Seliger, who specially thanked Mr. Smrdel for coming on this tour and singing in the choir in spite of his illness.

The visit of the »Jadran« Slovene singing choir from Cleveland received wide coverage in Slovenia. Reports on this visit were given by many newspapers and by the Ljubljana Radio Station. The »Jadran« singers also gave a television performance.

Olimpijski teden in turistična serija



V juniju je bil od 11. do 17. olimpijski teden, v katerem je bilo treba pri vsaki poštni pošiljki, razen za časnike in časopise, plačati še obvezen prispevek za Jugoslovanski olimpijski komite. To je prispevek k sredstvom, s katerimi se podpira nastop naših najboljših športnikov na olimpijskih igrah. Uveden je bil leta 1968 in je bil tako letos že šestič. Za plačevanje tega prispevka je 1. junija izšla posebna doplačilna poštna znamka po 10 par v nakladi 6.000.000.

Na znamki je zemeljska obla, obdana z besedilom: OLIMPIJSKI TEDEN v jezikih štirih jugoslovanskih narodov, spodaj pa se v vse to vpletajo olimpijski krogi. Ob spodnjem delu je na levi strani tudi pokončna letnica 1973.

Znamko je tiskala vzhodnonemška tiskarna VEB-Deutsche Wertpapier Druckerei iz Leipziga v štiribarvnem ofsetu in v polah po 50 znamk. Velike so 29×36 mm, brez belega roba pa $25,2 \times 32,2$ mm z grebenastimi zobci $13 \frac{1}{2}$ in 13.

V aprilu in maju smo dobili tudi dve nadaljnji znamki iz sedanje turistične serije, in sicer 25. aprila znamko za 5 par s Kruševom in 15. maja znamko za 35 par z Omišem.

Kruševo je zgodovinski turistični kraj v Makedoniji, zahodno od Prilepa, v bregovih nad Prilepskim poljem, na kate-rega je iz Kruševa nepozaben razgled. To mesto je bilo središče Ilindenske vstaje leta 1903, ko so se Makedonci uprli Turkom. Vendar so Turki to vstajo krvavo zadušili.

Znamka s Kruševom je oranžne barve. Omiš je privlačno obmorsko mesto in

pristanišče ob izlivu dalmatinske reke Cetine v morje, približno 20 km južno-vzhodno od Splita ob obali proti Makarski. Edinstven je po svoji čudoviti legi in plažami. V mestu pa so tudi ostanki nekdanjega starega mestnega obzidja in trdnjava Peovica. Omiš leži v Bračkem prelivu in je pred njim otok Brač s prikupnimi letovišči in izletniškimi točkami. Znamka z Omišem je škrlatno rdeče barve.

Obe ti dve turistični znamki je tiskal beograjski zavod za bankovce v enobarvnem črtnem globokem tisku v polah po 100 znamk. Del njih je izdelan tudi s svetlikajočimi se (fosforescenčnimi) pokončnimi robovi. Zobčane so grebenasto $13 \frac{1}{2}$.

Osnutke za vse tri znamke je napravil beograjski akademski slikar Andrija Milenković. Prva prihodnja nova spominska znamka bo posvečena našemu svetovno znanemu čebelarju Antonu Janši iz Breznice pri Zirovnici na Gorenjskem.

Rešitev križanke iz št. 7—8

VODORAVNO: 1. škorpion, 9. Okeanos, 16. raport, 17. Boč, 19. abonentka, 21. arest, 22. Gorenjska, 24. ral, 25. nika, 26. Krim, 27. oves, 28. smola, 30. Gea, 31. trasa, 32. mag, 33. turban, 34. as, 35. brest, 36. tar, 37. nervi, 38. Nanos, 39. Pad, 40. marka, 41. PA, 43. greben, 45. brk, 46. Lisca, 47. kan, 48. repek, 49. oris, 50. Elea, 51. Trst, 52. Ist, 53. alabaster, 55. Svete, 56. Ljubljana, 59. dan, 60. pramen, 61. enklava, 62. katedrala.

Spominski koledar september 1973

1. 9. 1870 je bil rojen Jurij Trunk, slovenski duhovnik, publicist in rodoljub. Umrli 11. marca 1973 v San Franciscu.
3. 9. 1891 je izšla prva številka »Amerikanskega Slovenca«, prvega slovenskega časopisa v Ameriki.
4. 9. praznujejo v Ameriki Delavski dan — Labor Day.
4. 9. 1951 je v ZDA tragično umrl Louis Adamič, ameriški pisatelj slovenskega rodu, doma iz Blata pri Grosupljem.
4. 9. 1834 je bil rojen Fran Erjavec, slovenski pisatelj in prirodoslovec.
6. 9. 1930 so na Bazovici pri Trstu padli pod fašističnimi streli primorski rodoljubi Ferdo Bidovec in tovariši.
8. 9. 1943 je poražena Italija položila orožje.
10. 9. 1943 je bila ustanovljena Jugoslovanska narodnoosvobodilna mornarica.
11. 9. 1943 je bil ustanovljen Narodnoosvobodilni svet za Slovensko Primorje.
16. 9. 1947 sta bila Slovensko Primorje in Istra priključena k Jugoslaviji.
17. 9. 1889 je bila rojena Katka Vrtačič Zupančič, pesnica in kulturna delavka med ameriški Slovenci. Umrli je 8. septembra 1967 v Los Gatosu, Kalifornija.
19. 9. 1919 je bil izročen namenu Slovenski društveni dom v Euclidu.
28. 9. 1831 je bil rojen Fran Levstik, slovenski pisatelj in pesnik; umrl je 16. novembra 1887.
30. 9. 1946 je nastal v Rosariu v Argentini Jugoslovanski center iz združenih jugoslovanskih društev.

Prod

Prod enostanovanjsko, enonadstropno, novejšo hišo s centralno kurjavo, garažo in vrtom. Hiša stoji na lepem kraju, blizu avtobusna postaja, trgovina in šola. Primerno tudi za obrt.

Naslov:
Štefan Oražem dipl. ing.
Perkova 1
61230 Domžale
Slovenija

PRODAM ENONADSTROPNO HIŠO V SEŽANI: šest sob, kuhinja, veža, kopalnica, velika vinska klet, garaža, terasa, 200 m² vrta. Najlepši položaj v centru mesta.

Informacije: MISLEJ Gvidon
Djuro Djakovića 9/III.
51000 RIJEKA
JUGOSLAVIJA
telefon: 051/24-712

Glasbeniki, pozor!

Ansambel Slavka LANDEKARJA išče klarinetista, trobentača s srednjo ali nižjo glasbeno šolo (notalisti). V pošte pri-dejo glasbeniki, ki imajo veselje za igranje narodno-zabavnih melodij. Oglasijo naj se pismeno ali osebno na naslov:

Slavko Landekar
8 MÜNCHEN 45
Untere Länge 14, Deutschland

Kaj se je zgodilo z mojim sinom?

Pred petimi leti je odšel v Avstralijo moj sin Marjan Serko, ki mi ne piše že 15 mesecev, zato sem v velikih skrbah, kaj se je z njim zgodilo. Zadnjikrat je bival na naslovu: Serko Marjan, Karingal Hostel, Springhill Road, Cringala 2501, Stl. Coast N.S.W. Australia. Star je 28 let. Prosim vsakogar, ki bi kaj vedel o njem, da sporoči žalostni mami. Hvala!

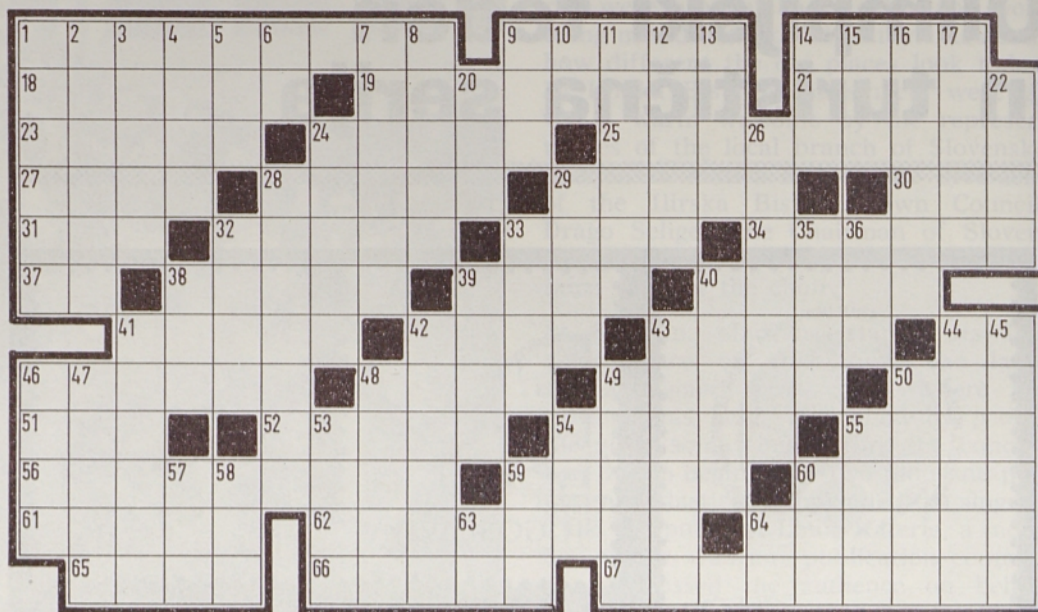
Slavka Serko
Župancičeva 3
61240 Kamnik, Jugoslavija

Fantje, ki vas veseli glasba, pozor!

Zaradi osamljenosti bi med Slovenci tu v Nemčiji rad spoznal enega ali dva rojaka, ki imata po možnosti že nekaj glasbene predizobrazbe ter igrata eden na kitaro, drugi pa klarinet ali na saksofon. Zaželeni so trezni fantje, mirne narave in vztrajni pri delu, po možnosti doma iz Prekmurja. O podrobnostih se dogovorimo, ko se mi javite.

Ludvik Banko
Gastwirtschaft (Josef Heil)
Gaimersheim 3074
Deutschland

Križanka



VODORAVNO: 1. gospodarsko močno razvita pokrajina v severovzhodni Sloveniji (središča: Maribor, Celje, Velenje), 9. krožni ali krogelni odsek, sektor, 14. malajska blaznost, pri kateri oboleli napada vsakogar, ki ga sreča (iz istih črk kot MOKA), 18. zvečanje, zvišanje, napredek, 19. narod, nacija, 21. osnutek, plan, projekt, 23. zapor, ječa, 24. ime slovenskega pisatelja Kuharja — Prežihovega Voranca, 25. francoski vojvoda, kardinal in državnik; vodilni minister Ludvika XIII., ki je pospeševal umetnost in znanost (Armand, 1585 do 1642), 27. velika, plovna sibirski reka, ki se izliva v Severno Ledeno morje (4200 km dolga), 28. ime ameriške filmske igralke Miles, 29. sinova žena, 30. trenje, 31. starorimska boginja jeze, 32. nekdanji državni uslužbenec, pooblaščen za sestavljanje uradno veljavnih listin, notar, 33. družbena skupina, katere pripadnike opredeljujejo podobno poreklo, poklic izobrazba in politične zasluge, 34. kovinski listič ali jeziček, mrenica, 37. grška črka, 38. industrijsko mesto v Belgiji (Alost), 39. odžagano deblo, 40. garant, 41. vas na Tolminskem, rojstni kraj pesnika Simona Gregorčiča, 42. agavi podobna rastlina iz družine lilij z mesnatimi, bodičastimi listi, 43. industrijsko mesto v vzhodni Karavank in skladbe v hitrem tempu, 48. plemenska ali Kamniških Alp, znano po tovarni obutve »Peko«, 44. avtomobilska oznaka makedonskega mesta Bitole, 46. skladba ali del rodovna skupnost z domnevnim skupnim prednikom pri škotskih gorjancih, 49. glasbeni znak, ki zviša ton za polton, 50. vranin glas, 51. znana drama češkega avtorja Karla Čapka, 52. zveza med kostmi, 54. sodobna hrvaška pesnica (Vesna, »Crna oljka«), 55. državna blagajna, 56. človek čistiljive starosti, 59. turški sultan, ustanovitelj turškega imperija na Balkanu, ki ga je v kovski bitki ubil srbski plemič Miloš Obilić, 60. burmanski politik, od leta 1961 do 1972 generalni sekretar OZN, 61. najuspešnejše zdravilo proti malariji, 62. trden ogljikovodik v premogovem katranu, 64. ženska, ki čita, 65. kamelam sorodna južnoameriška domača tovarna žival, cenjena zaradi mesa in volne, 66. ime italijanskega filmskega igralca Stoppe, 67. vrsta boljših užitnih gob, kukmak.

NAVPIČNO: 1. dvojna vrsta ljudi, ki stoj na obeh straneh ulice, da bi s tem poča-

stili mimoidočega, 2. bikoborec, 3. osrednji, s peskom posut prostor za igre in boje v starorimskih amfiteatrih, prizorišče, 4. gozdna poseka, goličava, 5. pripadnik ob-baltiškega sovjetskega naroda, Estonec, 6. skrajni konec polotoka, 7. sol klorove kisline, 8. vrsta skrbske mešane solate, 9. umetniški mednarodni jezik, poenostavljeni esperanto, 10. kratica za »Zvezo sindikatov«, 11. ptica pevka, 12. francosko mesto ob Ženevskem jezeru, kjer je bila podpisana mirovna pogodba med Alžirijo in Francijo, 13. nemški zdravnik in bakteriolog, ki je odkril povzročitelja kolere in tuberkuloze (Robert, 1843—1910), 14. dalmatinsko žensko ime, 15. sodobni slovenski zgodovinar (Josip), 16. oštevek, graja, 17. čistokrvni potomec španskih priseljencev v Južni Ameriki, 20. na vodi živeča majhna, brezrepa dvoživka, 22. gorski vzpon, 24. belgijski skladatelj, mojster vokalne polifonije (Orlando di, 1532—1594), 26. vino iz Haloz, 28. močnost, 29. stoična filozofska šola, 32. pripomoček za lovljenje divjadi, nastava, 33. največji kopenski sesalec, 35. aleksandrijski verski odpadnik, po katerem se imenuje arianizem, 36. fizikalni pojem; na sekundo opravljeno delo sile, 38. umetnost (latinsko), 39. vodna para, 40. na zraku posušeno svinjsko stegno, 41. mesto v severni Italiji ob reki Adizi, mesto Romea in Julije, 42. ena od treh erinij, boginj maščevanja, v starogrški mitologiji, 43. glavno mesto Albanije, 44. ime srbskega književnika Čopića, 45. umetna masa za prekrivanje atletskih naprav; tudi kockasta svilen ali volnen škotska tkanina, 46. parjenje srnjadi in gamsov, 47. redka rudnina, rdečkasto rjave barve, trda skoraj kot kremenjak; titanov dioksid, 48. rezilo, britvica, 49. mesto v Bosni pod pogorjem Zvijezda z največjim rudnikom železa, 50. priljubljeni ljubljanski radijski napovedovalec, vodja oddaje »V nedeljo zvečer« (Marjan); tudi glavna figura pri šahu, 53. rudar, 54. slovenski šahovski mednarodni moster (Stojan), 55. plin brez barve in vonja, vrsta ogljikovega vodika, 57. desni pritok Drine, ki izvira pod Prokletijami, 58. glavni števnik, 59. del imena kitajskega državnika Ce Tunga, 60. švicarski prakanton z glavnim mestom Altdorf, 63. avtomobilska oznaka Libanona, 64. kratica za »brez posebnosti«.

**Predstavljamo slovenske
narodno – zabavne
ansamble**

Kako pojo rogovi Veselih planšarjev

Slovenskih narodno-zabavnih ansamblov — bolj ali manj znanih ter bolj ali manj priljubljenih — je danes že cela vrsta. Nekateri izmed njih so se v javnosti pojavili šele pred nedavnim, drugi pa se že lahko ponašajo z bolj ali manj bogato tradicijo. Med takšne, ki žanjejo pri občinstvu uspehe že vrsto let, brez dvoma lahko štejemo tudi ansambel, katerega skladba »Zapojte, rogovi!« je že nekaj časa med najbolj priljubljenimi. To je ansambel »Veseli planšarji«.

Tisti, ki že več let spremljajo našo domačo narodno-zabavno glasbo, se gotovo še spominjajo pesmi izpred desetih, petnajstih ali več let. Morebiti se tako kdo še spominja tudi pesmi »Lušno je biti planšar«, »V planšarski koči« ali »Alenčica in ptiček«. Še bolj kot omenjene pa imajo ljudje v spominu pesem »Pastirji kličejo«, ki je imela od vseh skladb v izvedbi »Veselih planšarjev« največ odmeva med občinstvom. Omenjena skladba pa sodi med prve, ki jih je ta ansambel snemal za radijsko izvedbo. To je bilo natanko 17. januarja leta 1956... Ansambel »Veseli planšarji« se je rodil nekaj mesecev prej, v maju 1955. leta. Še isto leto je tudi začel prirejati koncerte, s katerimi je nato v naslednjih letih gostoval v neštetih krajih po Sloveniji, Jugoslaviji in tujini. Navedli bomo samo nekaj krajev iz albuma »Veselih planšarjev«, polnega lepih vtisov in spominov: Šoštanj, Koper, Bled, nato prvi nastop na kravjem balu v Bohinju leta 1958, Celovec, Kotmara vas, Loški potok, Nova Gorica, Benečija, Krma pod Triglavom, Bled, Tomaj, Borl, Prekmurje, Logarska dolina, Beljak (ob njegovi 900-letnici leta 1960), Mednarodni festival folklor v Celovcu, ob Vrbskem jezeru leta 1961, Šentjakob v Rožu (ob 90-letnici tamkajšnje hranilnice in posojilnice), Weingarten v ZR Nemčiji, Mödling pri Dunaju, Makedonija, Števerjan, Poljska (Krakow-Katowice), Belgija, Nizozemska...

Spomine, ki jih ni na fotografijah v albumu, pripoveduje ustanovitelj in vodja



»Veselih planšarjev« Franček Povše. Doma je bilo devet otrok, pravi, s »kufrčkom« je kot mladenič prišel v Ljubljano, stanoval po raznih domovih in zavetiščih in nato moral prekiniti šolo, ker je prišla vojska. Leta 1942 so ga odgnali v internacijo, v Gonars. Dobil je vodo v kolenu, se po razsulu Italije vrnil domov, bil nekaj časa v bolnišnici, nato doma, pozneje v godbi KNOJ, za tem pa je nadaljeval šolanje ter po končani šoli delal najprej v pisarnah, nato igral pri godbi milice in nazadnje odšel v prosveto, poučevat glasbo, na glasbeno šolo v Domžalah, kjer poučuje še danes.

Do zamisli o takšnem ansamblu, kakršni so »Veseli planšarji«, je prišel v stiku z domačini na Gorenjskem in s planšarji, saj je veliko hodil po planinah. Da bi dal melodiki svojega ansambla pristen pečat in da bi svojo glasbo čimbolj približal planšarskemu žanru, je vnesel v instrumentalni sestav tudi pristne, izvirne rogove. Med instrumentalne zanimivosti pa nedvomno sodi tudi tako imenovani bumbas.

Svojevrstni instrumentalni sestav ansambla pa je že sam po sebi nekako terjal tudi takšno opravo glasbenikov, ki bi bila kar se da veren posnetek planšarske. Povše in njegov znanec Kerin sta zato veliko hodila tudi po muzejih in iskala pristno planšarsko opravo. Zanja je bilo nazadnje potrebno najti tudi prave planšarske cikle, kakršne je danes hudo težko najti in kakršne dela zdaj menda samo še nek starejši človek iz Blejske dobrane.

Oprava je bila tedaj tu, Franček Povše pa se je posvetil skladbam. Doslej jih je zložil okrog petdeset, morebiti še katero več. Okrog trideset jih je ansambel »Veseli planšarji« doslej že posnel na gramofonske plošče, veliko pa jih na to še čaka in bo zanje zato potrebno še napisati aranžmaje ter besedila.

V času svojega obstoja se je ansambel »Veseli planšarji« kajpak tudi večkrat menjal. Poprejšnji godci so odhajali, prihajali pa so novi. Zdaj, ko pripravljajo snemanje nove velike plošče in ko razmišljajo o novih gostovanjih doma in v tujini, igrajo v njem poleg Frančka Povšeta harmoniko Cene Freljih, trobento Marjan Bone, kitaro Drago Brezovački in bas Tone Burja, pevec pri »Veselih planšarjih« pa je Franc Babič.

Jože Olaj

Najlepše darilo za vsakogar

»Odmevi domovine«

Slovenske narodne pesmi,
igrane na orgle

Paul. J. Šifler, priznani slovenski
organist (ASCAP)

(Long playing gramofonska plošča
5.95 dolarja)

Naročite jo pri:

John La Montaine

3947 Fredonia Dr.

Hollywood, California 90028

U.S.A.

povejmo slovensko	povejmo slovensko	povejmo slovensko	povejmo slovensko
sodoben učbenik slovenščine	an up-to-date course book of the basic slovene language	ein modernes lehrbuch der slowenischen sprache	il libro di testo per lo della lingua slovena
POVEJMO SLOVENSKO je najprimernejši učbenik slovenščine za tujce in vse tiste, ki slovenščine ne obvladajo ali pa jim dela težave. Knjiga bo prišla prav šolam, poslovnim ljudem, javnim, kulturnim in turističnim delavcem ter našim rojakom v tujini. Učbenik obsega približno 1600 pojmov, ki se nanašajo na najpogostejše situacije vsakdanjega življenja, kar je dovolj za aktivno osnovno sporazumevanje v slovenskem jeziku. Komplet POVEJMO SLOVENSKO obsega poleg knjige še štiri magnetofonske kasete, ki zvočno dopolnjujejo besedilo v knjigi (tekste in vaje). Cena kompleta: 400 din.	POVEJMO SLOVENSKO is the most suitable Slovene course book for all who do not speak Slovene or have difficulties with it. It is a useful book for schools, businessmen, employees in tourism and art, emigrants, and for all who wish to learn Slovene. The course 'book' POVEJMO SLOVENSKO consists of about 1600 words and idioms used in the most common everyday situations, which allows an active communication in Slovene. POVEJMO SLOVENSKO is a set accompanied by 4 cassette tapes on which the dialogues and the reading passages are recorded. Price for a set is USA \$ 25 — £ 10.50 — Can \$ 25	POVEJMO SLOVENSKO ist ein empfehlenswertes Lehrbuch der slowenischen Sprache für alle, die Slowenisch gar nicht können oder damit noch Schwierigkeiten haben. Es ist für Schulen, Geschäftsleute, Kulturarbeiter, Arbeiter im Tourismus, die Angehörigen jugoslawischer Nationalitäten, unsere Leute im Ausland, usw. Das Lehrbuch umfaßt ungefähr 1600 Ausdrücke, die aus den häufigsten Alltagssituationen hervorgehen. Zum Programm POVEJMO SLOVENSKO gehören außer dem Lehrbuch noch vier Tonbandkassetten, auf denen die Texte und einige Übungen aus dem Lehrbuch aufgenommen werden. Der Preis des Programms beträgt 73 DM, — Öst. Sch. 526.	Il »POVEJMO SLOVENSKO« è il più adatto libro di testo della lingua slovena tanto ai principianti quanto a coloro che desiderano perfezionarsi in questa lingua. Il libro potrà servire bene alle scuole, alla gente d'affari, a coloro che lavorano sul campo culturale e turistico, agli aderenti alle varie nazioni jugoslave, ai nostri parenti all'estero, insomma a tutti che desiderano imparare lo sloveno. Il libro contiene cca 1600 parole, riguardanti le situazioni più frequenti nella vita quotidiana, e questo potrebbe essere sufficiente per farsi intendere nella lingua slovena. Il corso »POVEJMO SLOVENSKO« comprende oltre al libro di testo 4 cassette, dove sono registrate le lezioni e alcuni esercizi del libro. Il prezzo del corso »POVEJMO SLOVENSKO« è di Lit 13865.
Naročilnica	Order Form	Bestellschein	Ordine
Naročam komplet učbenika POVEJMO SLOVENSKO (knjigo in 4 kasete) Cena: 400 din Datum: Podpis naročnika: Pošljite komplet na naslov:	I would like to order a set of the course book POVEJMO SLOVENSKO (book plus 4 cassettes) (price: USA \$ 25.— Can \$ 25.— £ 10.50) Payment should be made either by cheque or through the bank. Date: Signature: Send the course book to the address:	Bitte senden Sie mir ein Programm (das Lehrbuch und 4 Tonbandkassetten) POVEJMO SLOVENSKO (Preis: DM 73.— Sch 526.—) Zahlbar per Scheck oder über die Bank. Datum: Unterschrift: Senden Sie das komplette Lehrbuch direkt an:	Desidero ricevere il corso (il libro di testo e 4 cassette) POVEJMO SLOVENSKO (prezzo: Lit 13.865) Pagabile o col assegno o tramite la banca. Data: Firma: Mandate l'edizione completa al indirizzo:
DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE	DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE	DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE	DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE
Oddelek »Knjižne zbirke« Export — Import- 61000 LJUBLJANA Mestni trg 26	Inozemski oddelek Export — Import- 61000 LJUBLJANA Mestni trg 26	Inozemski oddelek Export — Import 61000 LJUBLJANA Mestni trg 26	Inozemski oddelek Export — Import 61000 LJUBLJANA Mestni trg 26

Če ste se preselili ...

Če ste se preselili, izpolnite naslednji obrazec in ga v kuverti pošljite na naslov naše uprave: Rodna gruda, 61000 Ljubljana, Cankarjeva 1/II, p.p. 169

Ime in priimek:

Stari naslov:

Novi naslov:

Najuspešnejše Helidonove plošče



Založba Obzorja



Maribor

Helidon



Tovarna gramofonskih plošč

Ljubljana

Slovenija, Made in Yugoslavia

LONG PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

- | | |
|--|----------------|
| 1. Ansambel Bratov Avsenik: Zlati zvoki | FLP 04-021/1-2 |
| 2. Ansambel Lojzeta Slaka: Glas harmonike | FLP 04-027 |
| 3. Ansambel Borisa Kovačiča: Moj fant | FLP 04-028 |
| 4. Ansambel Richie Vadnal: V soboto zvečer | FLP 04-025 |
| 5. Kor. akademski oktet: Pojdam u rute | FLP 09-011 |
| 6. Ansambel Mihe Dovžana: Dimnikar | FLP 04-023 |
| 7. Ansambel Lojzeta Slaka: Visoko nad oblaki | FLP 04-011 |
| 8. Slovenski oktet: Sedem rož | FLP 09-009 |
| 9. Stirje kovači: Pesem doline | FLP 04-022 |
| 10. Ansambel Maksa Kumra: Na Vrhe | FLP 04-024 |

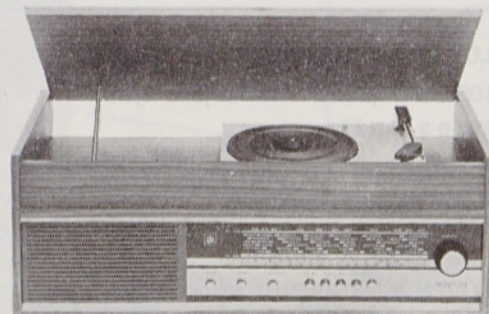
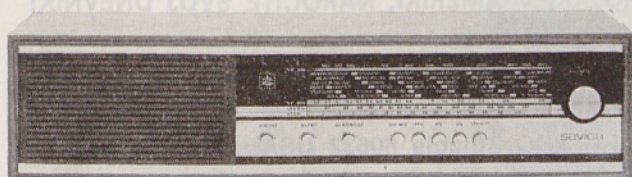
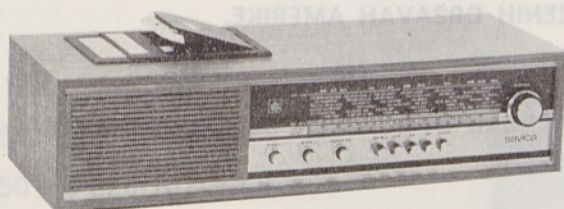
SINGLE PLAY GRAMOFONSKE PLOŠČE

- | | |
|--|-----------|
| 1. Janko Ropret: Ti si moja | FSP 5-071 |
| 2. Alfi Nipič: Povem vam, to ni prav | FSP 5-070 |
| 3. Ansambel M. Dovžana: Sprevodnik | FSP 4-024 |
| 4. Erazem in potepuh | FSP 2-002 |
| 5. Marjana Deržaj: Vrne se še kdaj v Ljubljano | FSP 5-068 |
| 6. Ansambel Odmev: Slovenija moja | FSP 4-026 |
| 7. Ansambel L. Slaka: Na vinskem sejmu | FSP 4-021 |
| 8. Jože Kobler: Joči z menoj | FSP 5-067 |
| 9. Bratovščina sinjega galeba | FSP 2-001 |
| 10. Vlado Bezjak: Lucija | FSP 5-069 |



Iskra

Radijski sprejemniki za vas!



- Najsodobnejša tehnika
- Kvaliteten sprejem na UKV, KV in SV področju
- Moderna oblika

SAVICA CR SN 112 ima vgrajen električni gramofon za predvajanje vseh normalnih in mikro gramofonskih plošč vseh hitrosti in dimenzij.

SAVICA MG ima vgrajen kasetni magnetofon MG 125 S, ki omogoča direktno snemanje radijskega programa, lahko pa ga uporabljamo tudi za samostojno snemanje ali reprodukcijo magnetofonskih kaset.

SAVICA SN 111 — odlikuje ga kvalitetna reprodukcija in ima tri valovna področja (SV, KV, UKV).

DRAGI BRALCI! Naročila za

Slovenski koledar 1974

Koledar za Slovence po svetu sprejema

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

Cankarjeva 1/II. 61001 LJUBLJANA Jugoslavija

in naši zastopniki po vsem svetu

V ZDA boste koledar najhitreje prejeli od:

PROSVETA

2657-59 So. Lawdale Ave.

CHICAGO, Illinois 60632

TIVOLI ENTERPRISES, Inc.

6419 St. Clair Ave.

CLEVELAND, Ohio 44103

TONY'S POLKA VILLAGE

591 E. 185 St.

CLEVELAND, Ohio 44119

• • •

Želite redno prejemati lepo slovensko mesečno ilustrirano revijo?

— Naročite zase, za sorodnike, prijatelje revijo

Rodna gruda

Revija za Slovence po svetu

Odrežite naročilnico,

čitljivo izpolnite

in nemudoma odpošljite na naš naslov.

SLOVENSKA IZSELJENSKA MATICA

61000 LJUBLJANA Cankarjeva 1/II.

Jugoslavija

Naročam

SLOVENSKI KOLEDAR za leto

RODNO GRUDO od dalje

Pošiljajte mi na naslov:

Prosimo, čitljivo izpolnite!

Podpis:



Transturist

Rojaki, ki potujete v Jugoslavijo, obiščite Pokljuko. Transturist hoteli Pokljuka vas vabijo na prijeten oddih v prenovljenem Šport hotelu na Pokljuki. Popoln komfort, centralno ogrevane sobe, klima naprave, restavracija, sala za bankete, bazen, savna, odlična kuhinja, gobje specialitete, ki jih pripravijo po vaši izbiri in želji. Izleti v bližnjo in daljno okolico.



Rezervacije in informacije: Turistična poslovalnica Transturist Ljubljana, Šubičeva 1, telefon 20-188, telex 3144 TRANLJ in Turistične poslovalnice v Škofji Loki, na Bledu in v Radovljici, ali direktno Šport hotel Pokljuka, telefon 064-77-493.

Pričakuje vas Transturist Šport hotel.

Prosveta

Glasilo Slovenske narodne podporne jednote

JE NAJBOLJ RAZŠIRJEN SLOVENSKI ČASOPIS V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIKE.

IZHAJA VSAK DAN RAZEN SOBOT, NEDELJ IN PRAZNIKOV.

ROJAKI V AMERIKI, NAROČITE SVOJ DNEVNIK!

2657 — 59 So Lawndale Ave
CHICAGO, Illinois 60632 USA

TEKO

Prodaja za devize s popustom!

Ko opremljate svoj dom, ne izpustite ugodne priložnosti za nakup s popustom:

- litoželezni kotel za centralno kurjavo »Ideal standard« (Zah. Nemčija)
popust 8 %
- trajno žarni štedilniki in peč »Küppersbusch« (Zah. Nemčija)
popust 4 %
- toaletne omarice in pribor »Allibert«
popust 4 %
- električno ročno orodje s priključki za razna opravila »Black & Decker« (Anglija)
popust 4 %
- ostalo blago —
popust 2 %

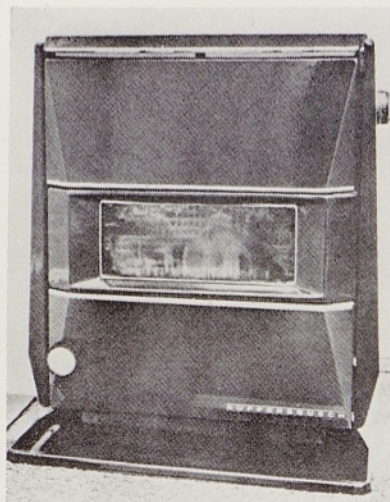
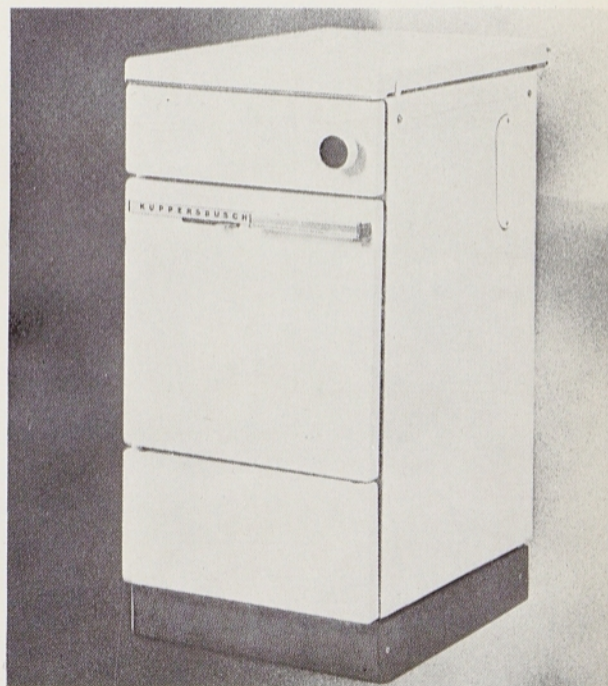
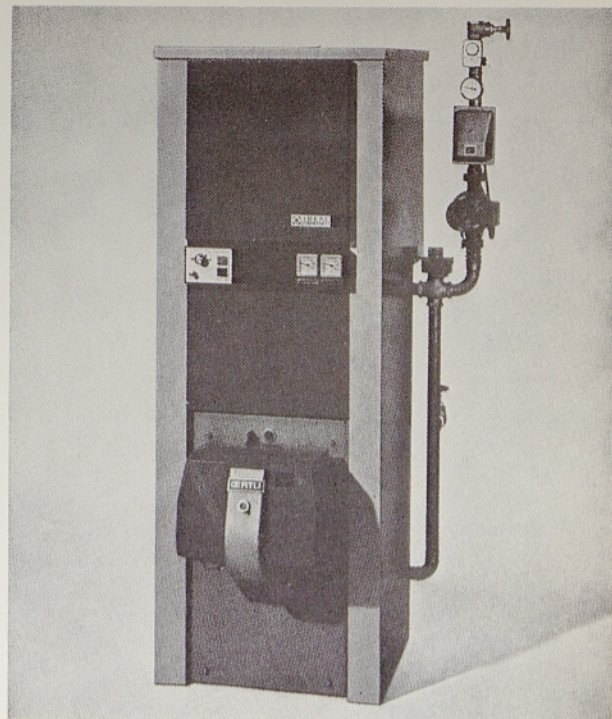
Plačila z nakazilom, bančnimi čeki ali osebno v gotovini s predložitvijo potnega lista in z delovno vizo v naši prodajalni

TEKO

61000 LJUBLJANA
Trg OF št. 15 (pri želez. postaji)
Tel. št. 312-104

Št. dev. računa:
50100-620-107-3096/865
Ljubljanska banka, Ljubljana

TEKO



Današnja sredstva za
sprejem, obdelavo in po-
sredovanje podatkov
zahtevajo pregledno in
racionalno odlaganje doku-
mentacije. Industrija
pohištva »Stol« Kamnik
izdeluje po sistemu VOKO
pisarniško pohištvo
BIRO/E, ki omogoča pre-
glednost, prihranek pro-
stora in časa.
»Stol« Kamnik
telefon: 061/831-121

Industrija
STOL pohištva
STOL Kamnik

